

ΕΤ' 89 ΣΧΒ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Ε. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΪΡΡΟΗΣ Ν. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

Εγγραφή Μ/Υ εσοτήρα (Κγ)

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΑΡΧΑΙΑ ΔΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

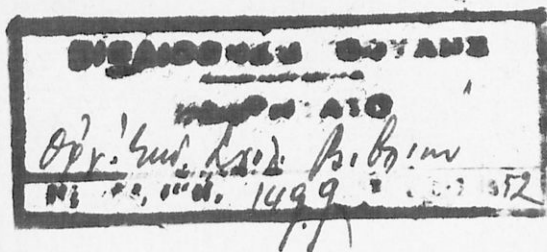
ΟΕΣΒ

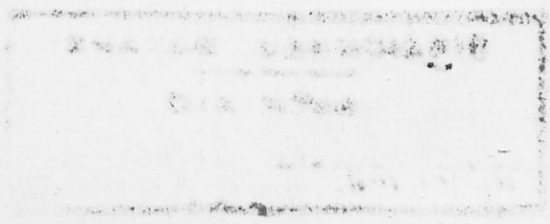

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
603

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1952

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΞΤ'

89

ΣΧΒ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ Ε. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΪΡΡΟΗΣ Ν. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

Εξετάσεις (Μ.Ε.) Εξετάσεις (Μ.Ε.)

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΕΣΒ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1952

002
Λ05
ΕΤ20
603

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἀρχαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Τὸ Ἔπος.

Οἱ Ἕλληνες ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων ἠσθάνοντο τὴν γοητείαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἀρχαιοτάτα ἑλληνικὰ ποιήματα εἶχον θρησκευτικὸν περιεχόμενον ἦσαν δηλ. ὕμνοι καὶ ἐπικλήσεις εἰς τοὺς θεοὺς ἢ ἀνέφερον τὴν γενεαλογία καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν. Τίποτε ὁμως ἀκριβὲς δὲν γνωρίζομεν περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ ὕφους τῶν θρησκευτικῶν τούτων ποιημάτων. Πάντως τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ποιήσεως ἐδημιουργήθη εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, ὅποτε οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον μεταναστεύσει ἀκόμα ἀπὸ τὰς βορειοτέρας ἑλληνικὰς χώρας εἰς τὰς ὀρεινὰς τῶν οὐκισίαις.

Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους, ὅτε ἐγένετο ἡ μετανάστευσις τῶν ἑλληνικῶν φύλων πρὸς Νότον καὶ ἰδρύνοντο αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἡ ποίησις μετέβαλε χαρακτῆρα καὶ ἐστράφη περισσότερο πρὸς τὴν ζωὴν. Διὰ τὰ κατακτήσασιν οἱ Ἕλληνες τὰς νέας χώρας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μ. Ἀσίας, ἐχρειασθῆ να διεξαγάγουν μακροὺς καὶ σκληροὺς πολέμους ἐναντίον τῶν παλαιότερων κατοίκων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Κατὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς ἀνεδείχθησαν ἥρωες, τοὺς ὁποίους τὸ κοινὸν ἐτίμα καὶ ἐθαύμαζεν. Ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀξία ἤρχισε να συγκινητὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ καὶ να γίνεται θέμα πρὸς ποιητικὴν δημιουργίαν. Τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων ἔπρεπε να γίνωνν γνωστὰ καὶ να ἐξυμνηθοῦν ἐπαξίως με ποιητικὰ ἔργα. Ἀνεπτύχθη τοιοῦτοτρόπως νέον εἶδος ποιήσεως, τὸ ὁποῖον ὀνομάσθη ἐπικὴ ποίησις ἢ ἀπλῶς ἔπος.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τῶν Ἑλλήνων διετηρεῖτο ἐξίσου θεομὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν νέαν ἐποχὴν τῶν μεταναστεύσεων καὶ τῶν μεταβολῶν, τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα συνεδύασεν εὐφρέστατα τὸ νέον αὐτὸ περιεχόμενον τῆς ποιήσεως με τὴν παλαιότεραν ὕμνολογίαν τῶν θεῶν. Παρέστησε δηλ., ὅτι τὰ λαμπρὰ πολεμικὰ κατορθώματα ἦσαν ἀπὸ κοινοῦ ἔργα θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Οἱ ἄνθρωποι ὡς θεοὶ καὶ οἱ θεοὶ ὡς ἄνθρωποι ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς ἡρωικὰς ἐπιχειρήσεις.

Οὕτω τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔπους, ὅπως μάλιστα αὐτοὶ οἱ δημιουργοὶ του τὸ καθορίζουν, εἶναι : ἔργα ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τὰ τε κλείουσιν ἀοιδοί· δηλ. ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐπετέλεσαν ἄνθρωποι καὶ θεοὶ καὶ τὰ ὁποῖα ἐξυμνοῦν οἱ ποιηταί. Τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς ποιήσεως ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται εἰς τὰ σπουδαιότερα πολιτικὰ κέντρα, τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν, ὅτε ἐπεκράτησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ Ἄχαιοί.

2. Οἱ Ἄχαιοὶ καὶ ὁ πολιτισμὸς των.

Οἱ Ἄχαιοὶ ἦσαν ἀπὸ τὰ ἀκμαιότερα ἐλληνικὰ φύλα, τὰ ὁποῖα κατήλθον ἀπὸ Βορρᾶ συγχρόνως ἢ ὀλίγον βραδύτερον ἀπὸ τοὺς Ἴωνας. Ἀφοῦ ὑπέταξαν ἢ ἐξεδίωξαν τοὺς παλαιότερους κατοίκους τῆς ἐλληνικῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ἱστορίαν ὀνομάζονται Πελασγοὶ ἢ Προέλληνες, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ μεγαλύτερα κέντρα τοῦ προελληνικοῦ κόσμου καὶ ἴδρυσαν νέα ἰσχυρὰ κράτη, ὅπως τοῦ Ἄργου, τῶν Μυκηνῶν, τῆς Τίρου, τῆς Πύλου, τῆς Σπάρτης καὶ ἄλλα.

Αἱ κατὰ ξηρὰν κατακτήσεις τοὺς ἐνεθάρρουναν νὰ ἐπιχειρήσουν καὶ ὑπερποντίους ἐκστρατείας, διὰ νὰ καταλάβουν μεταλλοφόρα ἐδάφη εἰς τὰς ἀπέναντι ἀκτὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τὰς νήσους.

Μία τοιαύτη ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν ὑπῆρξεν ἡ γενομένη πρὸς κατάκτησιν τῆς Τρωικῆς πεδιάδος, ἡ ὁποία ἦτο πλουσία εἰς μέταλλα καὶ εὐρίσκετο εἰς ἐπίκαιρον θέσιν διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη τῶν Ἀχαιῶν εἶναι ὁ περιφημὸς Τρωικὸς πόλεμος.

Ἡ ἐποχὴ τῶν Ἀχαιῶν ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, διότι αὐτοὶ δὲν ἦσαν μόνον μεγάλοι κατακτηταί. Ἀνέπτυξαν συγχρόνως καὶ θανμάσιον πολιτισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς.

Ἀσφαλέστατα τεκμήρια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου εἶναι τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμαν ξένοι καὶ Ἕλληνες ἀρχαιολόγοι εἰς τὰς θέσεις ἀρχαίων ἀχαικῶν πόλεων. Ὁ Γερμανὸς Ἐρζῆκος Schliemann (1822 - 1890), ἐμπνευσθεὶς ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, ἔκαμεν εἰς τὴν Τροίαν ἀνασκαφὰς (1870 κ.έ.), αἱ ὁποῖαι ἀπέδειξαν, ὅτι ὑπῆρξε πράγματι ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, τὸ Ἴλιον, καὶ ὅτι ἔγινεν ἐκεῖ ἐκστρατεία καὶ ἐγκατάστασις τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ ἴδιος

ἔπειτα ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Μυκητῶν, ὅπου ἀνακάλυψε βασιλικοὺς τάφους (1876) ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως (βλ. εἰκ. 1). Οἱ τάφοι αὐτοὶ ἦσαν τὸ σπουδαιότερον εὑρημα, διότι εὐρέθησαν ἀνεπαφοὶ κατὰ τὴν θρησκευτικὴν δὲ πίστιν τῶν λαῶν ἐκείνων, ὁ νεκρὸς καὶ ἐντὸς τοῦ τάφου ἐχοιρῶντο ὅσα πράγματα μετεχειρίζετο καὶ τοῦ ἦσαν προσφιλῆ εἰς τὴν ζωὴν. Εἰς ἕκαστον λοιπὸν βασιλικὸν τάφον ἐκρῦπτοντο μαζὶ μὲ τὸν θναπτόμενον (¹) νεκρὸν δολόκληροι θησαυροὶ ἀπὸ πολυτιμώτατα ἀντικείμενα, ἦτοι ὄπλα, σκεύη, κοσμήματα, διάφορα κομποτεχνήματα καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἐλέγοντο κ τ ε ρ ῖ σ μ α τ α. Τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ ἐκ χρυσοῦ ἢ ἄλλων πολυτίμων ὑλικῶν φυλάσσονται εἰς ἰδιαιτέραν αἴθουσαν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν, τὴν Μυκηναϊκὴν, καὶ πιστοποιοῦν τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πολυχρύσου, κατὰ τὸν Ὅμηρον, πόλεως τῶν Μυκητῶν.

Δείψανα ἐπίσης τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἐρείπια ἀνακτόρων μὲ θαυμασίας διακοσμῆσεις (βλ. εἰκ. 2), τείχη, ἄλλοι τάφοι θολωτοὶ καὶ ἄλλα μεμονωμένα ἀντικείμενα, προερχόμενα ἀπὸ διαφόρους τόπους τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ θαυμάσια αὐτὰ εὑρήματα ἀποδεικνύουν, ὅτι πράγματι οἱ Ἀχαιοὶ βασιλεῖς ἦσαν ἰσχυροὶ καὶ πλούσιοι, ἔζων εἰς πολυτελῆς περιβάλλον καὶ ἀπελάμβανον ὄσσην εὐμάρειαν ἣτο δυνατὸν νὰ παρέχη ὁ τότε βίος.

3. Συνέχισις τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὰς ἀποικίας τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἐπολογίζεται, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐπικράτης τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1600 - 1100 π.Χ. περίπου, ὅποτε ἤρχισαν νὰ μεταναστεύουν ἀπὸ Βορρῶ πρὸς Νότον οἱ Δωριεῖς Ἑλληνας. Ὁ λαὸς οὗτος διέφερε πολὺ κατὰ τὸν βίον καὶ κατὰ τὰ ἦθη ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοῦς. Ἦσαν λιτοί, εἶχον ἀδυστηροὺς πολιτικοὺς θεσμοὺς καὶ κύριον ἔργον τῶν ἦτο ὁ πόλεμος. Ἐξ ἄλλου εἶχον καλῦτερον ὄπλισμόν, διότι ἐγνώριζον ἤδη καὶ ἐχρησιμοποιοῦν τὸν σίδηρον. Τὰ Δωρικὰ φῶλα ἐπεκράτησαν εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κατερχόμενα δὲ δλονὲν πρὸς Νότον κατέστρεφον τὰ βασίλεια τῶν Ἀχαιῶν.

1. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους, ὅτε ἔζησεν ὁ Ὅμηρος, τὰ ἔθιμα τῆς ταφῆς μετεβλήθησαν καὶ οἱ νεκροὶ ἐκαίοντο.

Τότε ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις πρὸς Ἀνατολὰς ἔγινεν ἐντονωτέρα. Πλήθην ἀνάμεικτα ἀπὸ διαφόρους Ἑλληνικὰς φυλὰς ἀπόκησαν εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τὰς προσκειμένας νήσους.

Οὗτοι ὠνομάσθησαν Αἰολεῖς. Οἱ Ἴωνες ἐπίσης ἴδρυσαν εἰς τὴν μέσσην παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας ἰδικὰς τῶν πόλεις καθαρῶς Ἴωνικὰς. Τὸ ὄνομα Ἀχαιοὶ ἤρχισεν πλέον νὰ ἐκλείπη, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐπεκράτουν τὰ ἰδιαίτερα ὀνόματα τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν: Ἴωνες, Δωριεῖς.

Ἐκεῖ εἰς τὰς ἀποικίας ὁ πλοῦτος τῆς γῆς καὶ ἡ εὐκολία τοῦ ἐμπορίου ἐδημιούργησεν ἄνετον καὶ πολυτελεῆ βίον. Ὅσα στοιχεῖα πολιτισμοῦ ἐπῆραν οἱ ἀποικοὶ ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἐστίαις τῶν τὰ ἀνέπτυξαν ἀκόμα περισσότερον. Μάλιστα ἡ προγονικὴ ποίησις, τὰ ἔπη, τὰ ὅποια ἱστοροῦσαν τὰ πολεμικὰ τῶν ἔργα, ἔφθασεν εἰς ἀπαράμιλλον ἀκμὴν εἰς τὰς Ἴωνικὰς ἰδίως πόλεις. Τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος τούτου δημιουργήματα εἶναι δύο θαυμάσια ἔπη, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια.

4. Ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια.

Τὰ διάφορα ἐπεισόδια τῶν πολέμων, οἵτινες διεξήχθησαν πρὸς κατὰκτησιν τῶν νέων ἐδαφῶν, διετηροῦντο διὰ τῆς προφορικῆς παραδόσεως εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀποίκων καὶ ἐγίνοντο συχνὰ ποιητικὸν θέμα. Ἡ θρυλικὴ μάλιστα ἐκστρατεία τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, συνδεθεῖσα μὲ τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης, συζύγου τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, παρεῖχεν ὠραιότατα θέματα εἰς τοὺς ἐπικοὺς ποιητὰς. Εἰς διάφορα μικρὰ ἔπη ἐξυμνοῦντο οἱ Ἀχαιοὶ ἡγεμόνες, οἱ ὅποιοι ἐξεστράτευσαν ἀπὸ τὴν ἐδῶ Ἑλλάδα, διὰ νὰ κατακτήσουν τὴν χώραν τοῦ Πριάμου. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποιητικὴ φαντασία κατώρθωσε νὰ συνενώσῃ τοὺς ἐξοχωτέρους ἀπὸ τοὺς ἥρωας αὐτοὺς εἰς ἓν ἐπεισόδιον τοῦ πολέμου καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἔπος, τὸ ὅποιον παρουσιάζει τὴν δρᾶσιν καὶ τοὺς ἥρωισμούς τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Τοιοῦτοτρόπως ἀπετελέσθη τὸ ἔπος Ἰλιάς, ἐπιγραφόμενον μὲ τὸ ὄνομα τῆς πολιορκηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν πρωτευούσης τῆς Τροίας.

Ἐφόσον προώδευεν ἡ ναυτιλία καὶ ἐπεχειροῦντο ἐπικίνδυνα ταξίδια, ἐδημιουργοῦντο καὶ ἄλλα θέματα ποιητικῆς διηγήσεως. Αἱ περιπέτειαι τῶν ναυτιλλομένων, ἱστορούμεναι μὲ ποιητικὰς λέξεις, ἔθελ-

γον πολὺν τὸ κοινόν. Κατώρθωσε μάλιστα ἡ φαντασία τῶν ποιητῶν νὰ συνδυάσῃ τοὺς θρύλους τῶν τολμηρῶν θαλασσίων ταξιδίων μὲ τὸ θέμα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Περιέγραφον δηλ. οἱ ποιηταὶ εἰς χωριστὰ ἔπη τὰς περιπετείας καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ὑπέστησαν οἱ ἄρχηγοὶ τοῦ πολέμου, διὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς πατρίδας των. Τὰ ἔπη αὐτὰ ὠνομάζοντο μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα νόστοι, ἦτοι ταξίδια γυρισμοῦ. Τοιοῦτον ἔπος εἶναι καὶ ἡ Ὀδύσεια, ἡ ὁποία ἔχει ὡς θέμα τὰς περιπλανήσεις τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης Ὀδυσσεύς, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει μέρος καὶ εἶχε πολὺν διακριθῆ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου.

Τὸ ἔπος τῆς Ὀδυσσεΐας θέλγει καὶ συγχρόνως διδάσκει τὸν ἀναγνώστην. Ἔχει θαναμίσιον διάκοσμον, διότι μᾶς παρουσιάζει τὴν θάλασσαν, τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ἀγριότητα καὶ εἰς τὴν γλυκύτητά της· περιγράφει χώρας ἐξωτικές, ἀνάκτορα βασιλέων, σκηνὰς τῶν ἀγρῶν καὶ τοῦ βίου τῶν πόλεων. Συγχρόνως δημιουργεῖ ἠθικοὺς τύπους, οἱ ὁποῖοι ἀντιπροσωπεύουν τὸν ἐλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἐλληνικὰς ἀρετάς. Ὁ ἦρωας μάλιστα τοῦ ἔπους, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς, εἶναι τὸ πρότυπον τῆς τόλμης, τῆς εὐφυΐας, τῆς προσηλώσεως εἰς τὴν πάτριον γῆν καὶ τῆς ὑπομονῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ πολυπαθὴς Ὀδυσσεύς ἔλειπεν εἴκοσιν ὀλόκληρα ἔτη ἀπὸ τὸ ἐν Ἰθάκῃ ἀνάκτορόν του, διότι ἐπὶ δέκα ἔτη παρέμεινε μὲ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου καὶ ἄλλα τόσα ἐπλανήθη εἰς ἀγνώστους χώρας. Ὑπέστη ὅλας τὰς ταλαιπωρίας μὲ καρτερίαν καὶ μὲ θάρρος καὶ οὔτε στιγμήν δὲν ἀπέβαλε τὸν πόθον καὶ τὴν σκέψιν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν του. Ἡ ζωὴ του κατὰ τὰ δέκα αὐτὰ ἔτη ἦτο διαρκῆς κίνδυνος, ταλαιπωρία καὶ θλίψις. Μέσα ὅμως εἰς τόσας περιπετείας ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε πάντοτε πολυμήχανος καὶ καρτερικός, ἕως ὅτου μετεστράφη ἡ θέλησις τῶν θεῶν καὶ αὐτὸς εἶδε τὴν εὐτυχῆ ἡμέραν τοῦ νόστου.

5. Ὁ Ὅμηρος.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας ὑπῆρξεν ὁ Ὅμηρος, καταγόμενος ἀπὸ μίαν αἰολικὴν πόλιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὴν Σμύρνην ἢ τὴν Κύμην. Κατ' ἄλλην παράδοσιν

ὁ Ὅμηρος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σμύρνην, ἀλλ' ἔζησεν εἰς τὴν Χίον. Καὶ ἄλλαι ἑλληνικαὶ πόλεις (ἢ Ἴος, ἢ Κολοφών, ἢ Σαλαμίς τῆς Κύπρου, ἀκόμα καὶ αἱ Ἀθῆναι) ἠθέλον νὰ ἔχουν τὴν δόξαν, ὅτι ἐγέννησαν τὸν θεοσπέσιον ποιητὴν. Τίποτε ὁμοῦς ἀκριβές δὲν γνωρίζομεν περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ ποιητοῦ. Κατὰ τὸν θρῦλον μήτηρ του ἦτο ἡ Κοιθής, πατὴρ δὲ αὐτοῦ κατὰ τινες μὲν ὁ ποταμὸς Μέλης, κατ' ἄλλους δὲ ὁ Μαίων, ἐξ οὗ Μελησιγενῆς καὶ Μαιονίδης ὠνομάζετο. Ἐπίσης περὶ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἔζησε δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας. Ὁ Ἡρόδοτος μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἔζησε 400 ἔτη πρὸ αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ καὶ ἄλλων τεκμηρίων ὑπολογίζομεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἤκμασε μεταξὺ τῆς 9ης καὶ 8ης ἑκατονηταετηρίδος π.Χ.

Ὅτε συνέθεσε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν ὁ Ὅμηρος, εἶχεν ἤδη πρὸ αὐτοῦ ὠρισμένην ποιητικὴν παράδοσιν. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ἡ γλῶσσα εἶναι τεχνικὰ διαμορφωμένη καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀρχαιότερα γλωσσικὰ στοιχεῖα καὶ ἀπὸ τύπους νεωτέρων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἐπίσης τὸ περιεχόμενον πολλῶν μύθων ὑπῆρχε καὶ εἰς παλαιότερα ποιήματα. Διὰ τοῦτο πολλάκις τὰ περιγραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου πράγματα καὶ ἔθιμα ἀνήκουν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Αἱ δυσχέρειαι αὐταὶ ἐδημιούργησαν τὸ λεγόμενον Ὀμηρικὸν ζήτημα. Ἦδη ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι χωρίζοντες, οἱ ὁποῖοι παρεδέχοντο, ὅτι ἄλλος ἦτο ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ ἄλλος τῆς Ὀδυσσεΐας. Κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους φιλόλογοί τινες διετύπωσαν τὴν γνώμην, ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ὁ Ὅμηρος καὶ ὅτι ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια ἀπετελέσθησαν ἀπὸ μικρότερα ἔπη.

Ἡ πιθανώτερα ἐκδοχὴ εἶναι, ὅτι τὰ δύο αὐτὰ ποιήματα, ἀφοῦ συνετέθησαν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, ἐπέστησαν μεταβολὰς τινὰς ἢ καὶ ἠνέξηθησαν σὺν τῷ χρόνῳ μὲ μεταγενεστέρας προσθήκας. Οἱ ἀπαργέλλοντες τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα μετέβαλλον στίχους τινὰς ἀναλόγως τῶν νεωτέρων ἀπαιτήσεων τοῦ κοινοῦ. Ἄλλ' αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ οὐδόπως βλέπουν τὴν ἐνότητα τῆς διηγήσεως. Ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας εἶχε τὴν θαυμαστὴν ἰκανότητα νὰ συνενώσῃ εἰς συνεχῆ καὶ τερπνὴν διήγησιν δύο μεγάλα ἐπικά θέματα, καὶ δικαίως ἀναγνωρίζεται ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον μέγιστος καὶ μοναδικὸς εἰς τὴν ποιητικὴν τέχνην.

6. Ἡ παράδοσις τῶν ὁμηρικῶν ἔπων καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Τὰ πρῶτα μικρὰ ἔπη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπηγγέλλοντο μὲ συνοδείαν κιθάρας εἴτε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ποιητὴν, εἴτε ἀπὸ ἄλλον εἰδικὸν εἰς τὴν ἐπικήν ἀπαγγελίαν. Αὐτοὶ ἐλέγοντο ἄοιδοὶ καὶ συνήθως ἐμισθώνοντο εἰς τὰς ἡγεμονικὰς ἀδλὰς, ὅπου ἀπελάμβανον ἐξαιρετικὰς τιμὰς. Τὸ ἔργον τῶν ἤτο νὰ ποικίλλουν τὰ συμπόσια τῶν κυρίων τῶν ἀπαγγέλλοντες ἐπικὰ τεμάχια, τὰ ὁποῖα ἢ ἐξέλεγον αὐτοὶ ἢ τοὺς ὑπεδεικνύοντο ἀπὸ τοὺς παρισταμένους. Πρὶν ἀρχίσῃ ὁ αἰδὸς, «ἀνεβάλλετο», δηλ. ἔκρουεν ἐπ' ὀλίγον τὴν φόρμιγγα (κιθάραν), διὰ νὰ ἐπέλθῃ σιωπὴ καὶ διὰ νὰ κανονίσῃ τὸν ρυθμὸν τῆς ἀπαγγελίας. Τέλος δὲ ἤρχιζε ν' ἀπαγγέλλῃ τοὺς ἐπικούς στίχους μὲ τὴν ὑπόκρουσιν τοῦ μουσικοῦ ὄργανου καὶ μὲ θεορμὴν τὴν ἐκφραστικὴν φωνὴν καταγοητεύων τοὺς ἀκροατὰς του.

Ἐφόσον ὁμως τὰ ἔπη ἐγίνοντο ἐκτενέστερα, οἱ ἀπαγγέλλοντες ἐξέλεγον ὠρισμένα μέρη ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὰ συνήρμοζον μὲ τὴν ἰδικήν των καλαισθησίαν. Οἱ ἀπαγγέλλοντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὠνομάσθησαν ῥαψῳδοὶ (1). Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐγκατελείφθη ἐντελῶς ἡ χρῆσις μουσικοῦ ὄργανου εἰς τὰς ἐπικὰς ἀπαγγελίας καὶ ὁ ῥαψῳδὸς ἐκράτει μόνον μικρὰν ράβδον, διὰ νὰ κανονίσῃ τὸν ρυθμὸν.

Ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους τὰ ὁμηρικὰ ἔπη παρεδίδοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἐπίσημα αὐτῶν κείμενα. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἔγιναν τόσαι προσθήκαι καὶ ἐπεκτάσεις εἰς τὴν ἀορικήν σύνθεσιν τοῦ ποιητοῦ. Ἄν δηλ. ὁ ῥαψῳδὸς ἦτο συγχρόνως καὶ ποιητὴς ἢ ἔστω ἂν εἶχε δεξιότητα εἰς τὴν στιχορρίαν, ἠδύνατο νὰ διαρρυθμίξῃ τὸ ἀπαγγελλόμενον τεμάχιον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸ ἀκροατήριον. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους νὰ καταγραφῶν ἐπὶ τέλους τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα. Φαίνεται, ὅτι πρῶτος ὁ Σόλων διέταξε ν' ἀπαγγέλλωνται ὑπὸ τῶν ῥαψῳδῶν ἐπὶ τῇ βάσει γραπτοῦ κειμένου. Ἦδη λοιπὸν περὶ τὰ τέλη τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος εἶχον ἤδη καταγραφῆ τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα.

1. Ὑποτίθεται, ὅτι ἡ λέξις σημαίνει τὸν συναρμύζοντα μικρὰ ἔπη (ῥάπτω = συναρμύζω + ᾠδή).

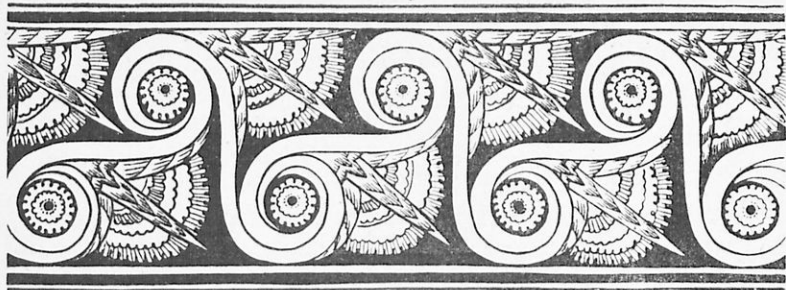
Ἐκτοτε ἀντεγράφοντο καὶ διετηροῦντο εἰς τὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν ἔχουν σήμερον (1). Εἰς τὰς πόλεις ἐπεβάλλετο ἡ ἀνάγνωσις τῶν δημοικῶν ἐπῶν εἰς τὰ σχολεῖα. Καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα ἡ ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ μόρφωσις τῶν Ἑλλήνων ἐβασίζετο εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς των συγκίνησις ἐγομιμοποιεῖ εἰς καταπληκτικὸν βαθμὸν τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα. Ἡ μεγάλη μάλιστα ποιητικὴ τέχνη τῶν κλασσικῶν χρόνων ἐνεπνέετο πάντοτε ἀπὸ τὸν Ὀμηρον. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τόσους αἰῶνας ἀναγνωρίζεται τὸ κάλλος καὶ ἡ μορφωτικὴ δύναμις τῶν δύο τούτων ἐπῶν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καύχημα τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως καὶ δίδαγμα δλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Μυκηναϊκὸν ποτήριον

1. Καὶ τοὺς Ἀλεξανδροῦς χρόνους διηρέθησαν ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια εἰς 24 ἐκάστη μῆρον (ῥαψόδιαις), ἐπιγραφόμενα μὲ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτιου. Πρὸς διάκρισιν αἱ μὲν ῥαψόδιαί τῆς Ἰλιάδος ἐπιγράφονται μὲ κεφαλαῖα γράμματα, αἱ δὲ τῆς Ὀδύσσειας μὲ μικρά.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ποικιλόχρωμος διακόσμησης Μυκηναϊκού ἀνακτόρου

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α

α

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν·
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὄντα κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἣν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων. 5
ἄλλ' οὐδ' ὣς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἥελίοιο
ἦσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
τῶν ἀμύθεν γε, θεὰ θύγατερ Διός, εἰπέ καὶ ἡμῖν. 10

Συμπάθεια τῶν θεῶν πρὸς τὸν Ὀδυσσεά.

Ἡ κατ' αὐτοῦ ὀργὴ τοῦ Ποσειδῶνος.

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες, ὅσοι φύγον αἰπὺν ὄλεθρον,
οἴκοι ἔσαν, πόλεμόν τε πεφευγότες ἤδ' ἐθάλασσαν·
τὸν δ' οἶον νόστου κεχρημένον ἤδ' ἐγυναικὸς
νύμφη πότνι' ἔρυκε Καλυψὼ διὰ θεάων

ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι.
 ἀλλ' ὅτε δὴ ἔτος ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν,
 τῷ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ οἰκόνδε νέεσθαι
 εἰς Ἰθάκην, οὐδ' ἔνθα πεφυγμένος ἦεν ἀέθλων
 καὶ μετὰ οἰσι φίλοισι. θεοὶ δ' ἐλέαιρον ἅπαντες
 νόσφι Ποσειδάωνος· ὁ δ' ἀσπερχές μενείεινεν
 ἀντιθέφ' Ὀδυσῆι πάρος ἦν γαίαν ἰκέσθαι.

15

Ἄλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἔοντας,
 Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
 οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος,
 ἀντιῶν ταύρων τε καὶ ἀρνεῖων ἑκατόμβης.
 ἔνθ' ὁ γ' ἐτέρπετο δαιτὶ παρήμενος· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
 Ζηγνὸς ἐνὶ μεγάροισιν Ὀλυμπίου ἀθρόοι ἦσαν.

20

25

Συνέλευσις τῶν θεῶν καὶ ἀπόφασις αὐτῶν
 νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν πατρίδα του.

Τοῖσι δὲ μύθων ἤρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίσθοιο,
 τὸν β' Ἀγαμεμνονίδης τηλεκλυτὸς ἔκταν' Ὀρέστης·
 τοῦ δ' γ' ἐπιμνησθεὶς ἔπε' ἀθανάτοισι μετηύδα·
 «ὦ πόποι, οἷον δὴ νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιῶνται·
 ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
 σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόνον ἄλγε' ἔχουσιν,
 ὡς καὶ νῦν Αἰγισθος ὑπὲρ μόνον Ἀτρεΐδαο
 γῆμ' ἄλοχον μνηστήν, τὸν δ' ἔκτανε νοστήσαντα,
 εἰδῶς αἰπὸν ὄλεθρον, ἐπεὶ πρό οἱ εἶπομεν ἡμεῖς,
 Ἑρμεῖαν πέμψαντες, ἐύσκοπον ἀργεῖφρόντην,
 μήτ' αὐτὸν κτείνειν μήτε μνάσασθαι ἄκοιτιν·
 ἐκ γὰρ Ὀρέσταο τίσις ἔσσεται Ἀτρεΐδαο,
 ὁππότε' ἂν ἠθῆσῃ τε καὶ ἤς ἡμείρεται αἴης.

30

35

40

ὡς ἔφαθ' Ἑρμείας, ἀλλ' οὐ φρένας Αἰγίσθοιο
 πεῖθ' ἀγαθὰ φρονέων· νῦν δ' ἄθροα πάντ' ἀπέτισεν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 « ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων, 45
 καὶ λίην κεινός γε εἰκότι κείται δλέθρῳ·
 ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαῦτά γε βέζοι·
 ἀλλὰ μοι ἄμφ' Ὀδυσῆι δαΐφροني δαίεται ἦτορ,
 δυσμόρφῳ, ὅς δὴ δηθὰ φίλων ἀπο πῆματα πάσχει
 νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης. 50
 νῆσος δενδρήεσσα, θεὰ δ' ἐν δώματα ναίει,
 Ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὅς τε θαλάσσης
 πάσης βένθεα οἶδεν, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
 μακράς, αἱ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν.
 τοῦ θυγάτηρ δύστηνον ὀδυρόμενον κατερύκει, 55
 αἰεὶ δὲ μαλακοῖσι καὶ ἀίμυλίοισι λόγοισιν
 θέλγει, ὅπως Ἰθάκης ἐπιλήσεται· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ἰέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι
 ἦς γαίης θανέειν ἡμείρεται. οὐδέ νυ σοὶ περ
 ἐντρέπεται φίλον ἦτορ, Ὀλύμπιε· οὐ νύ τ' Ὀδυσσεὺς 60
 Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερά βέζων
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ; τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο, Ζεῦ; »

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 « Τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
 πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θεῖοιο λαθοίμην, 65
 ὅς περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ' ἱρὰ θεοῖσιν
 ἀθανάτοισιν ἔδωκε, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν;
 ἀλλὰ Ποσειδάων γαίηοχος ἀσκελὲς αἰεὶ
 Κύκλωπος κεχόλωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν,
 ἀντίθεον Πολύφημον, δού κράτος ἐστὶ μέγιστον 70
 πᾶσιν Κυκλώπεσσι. 71
 ἐκ τοῦ δὴ Ὀδυσῆα Ποσειδάων ἐνοσίχθων 74

οὐ τι κατακτείνει, πλάζει δ' ἀπὸ πατρίδος αἴης.
 ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς οἶδε περιφραζώμεθα πάντες
 νόστον, ὅπως ἔλθῃσι· Ποσειδάων δὲ μεθήσει
 ὃν χόλον· οὐ μὲν γάρ τι δυνήσεται ἀντὶ πάντων
 ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν ἐριδαινόμεν οἶος ».

75

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·

80

« ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
 εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσιν,
 νοστήσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε,

Ἑρμείαν μὲν ἔπειτα διάκτορον ἀργεῖφρόντην
 νῆσον ἐς Ὠκυγίην ὀτρύνομεν, ὄφρα τάχιστα
 νόμῳ ἐμπλοκάμῳ εἴπη νημερτέα βουλήν,

85

νόστον Ὀδυσσεύος ταλασίφρονος, ὥς κε νήηται·

αὐτὰρ ἐγὼν Ἰθάκηνδ' ἐσελεύσομαι, ὄφρα οἱ υἱὸν
 μᾶλλον ἐποτρύνω καὶ οἱ μένος ἐν φρεσὶ θείω,

εἰς ἀγορὴν καλέσαντα κάρη κομόωντας Ἀχαιοὺς

90

πᾶσι μνηστήρεσσιν ἀπειπέμεν, οἳ τέ οἱ αἰεὶ

μῆλ' ἀδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἔλικας βούς·

πέμψω δ' ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα

νόστον πευσόμενον πατρὸς φίλου, ἣν που ἀκούσῃ,

ἦδ' ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχῃσιν ».

95

**Ἦ Ἀθηναῖα ὑπὸ μορφήν ξένου εἰς τὸ ἀνάκτορον
 τοῦ Ὀδυσσεύος.**

Ὅς εἶποῦσ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·

96

βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων ἀίξασα,

102

στῆ δ' Ἰθάκης ἐνὶ δῆμῳ ἐπὶ προθύροις Ὀδυσσεύος,

οὐδοῦ ἐπ' αὐλείου· παλάμη δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος,

εἰδομένη ξείνῳ, Ταφίων ἡγήτορι Μέντη.

105

εὔρε δ' ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας· οἳ μὲν ἔπειτα

πεσοῖσι προπάραιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον

ἤμενοι ἐν βίνοισι βῶων, οὓς ἔκτανον αὐτοί·
 κήρυκες δ' αὐτοῖσι καὶ ὄτρηροὶ θεράποντες
 οἱ μὲν οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ, 110
 οἱ δ' αὐτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας
 νίζον καὶ πρότιθεν, τοὶ δὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.

Τὴν δὲ πολὺ πρῶτος ἶδε Τηλέμαχος θεοειδής·
 ἦστο γὰρ ἐν μνηστῆρσι φίλον τετιμημένος ἦτορ,
 ὁσόμενος πατέρ' ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσίν, εἴ ποθεν ἐλθὼν 115
 μνηστήρων τῶν μὲν σκέδασιν κατὰ δώματα θεῖη,
 τιμὴν δ' αὐτὸς ἔχει καὶ δώμασιν οἷσιν ἀνάσσει.

τὰ φρονέων, μνηστῆρσι μεθήμενος, εἴσιδ' Ἀθήνην.
 βῆ δ' ἰθὺς προθύροιο, νειμεσσήθη δ' ἐνὶ θυμῷ
 ξεῖνον δηθὰ θύρησιν ἐφεστάμεν· ἐγγύθι δὲ στάς 120
 χεῖρ' ἔλε δεξιτερὴν καὶ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« Χαῖρε, ξεῖνε, παρ' ἄμμι φιλήσεται· αὐτὰρ ἔπειτα
 δείπνου πασσάμενος μυθήσεται ὅττεό σε χρῆ ».

ᾧ εἰπὼν ἠγάειθ', ἠ δ' ἔσπετο Παλλὰς Ἀθήνην. 125
 οἱ δ' ὅτε δὴ β' ἔντοσθεν ἔσαν δόμου ὑψηλοῖο,
 ἔγχος μὲν β' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν
 δουροδόκης ἔντοσθεν ἐυξόου, ἐνθα περ ἄλλα
 ἔγγχε' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἴστατο πολλά,
 αὐτὴν δ' ἐς θρόνον εἴσεν ἄγων, ὑπὸ λίτα πετάσσας, 130
 καλὸν δαιδάλεον· ὑπὸ δὲ θρήνυς ποσὶν ἦεν.

πάρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοσθεν ἄλλων
 μνηστήρων, μὴ ξεῖνος ἀνιηθείς ὀρυμαγδῷ
 δείπνω ἀδήσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθῶν,
 ἠδ' ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο. 135
 χέρνιθα δ' ἀμφίπολος προχόφ' ἐπέχευε φέρουσα
 καλῇ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
 νίφασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

- οἶτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα· 139
 δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν αείρας 141
 παντοίων, παρὰ δὲ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα·
 κῆρυξ δ' αὐτοῖσιν θάμ' ἐπώχετο οἶνοχοεῶν.
- Ἔς δ' ἤλθον μνηστῆρες ἀγύνωρες. οἱ μὲν ἐπειτα 145
 ἐξείης ἔζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
 τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
 οἶτον δὲ δμῳαὶ παρενήγεον ἐν κανέοισιν,
 κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο 150
 μνηστῆρες, τοῖσιν μὲν ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα μεμῆλει,
 μολπή τ' ὄρχηστὺς τε· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτὸς·
 κῆρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέα θῆκεν
 Φημίφ, ὅς ῥ' ἤειδε παρὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκη.
 ἦ τοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν αἰεῖδεν. 155
- Αὐτὰρ Τηλέμαχος προσέφη γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 ἄγχι σχῶν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι·
 « Ἐεῖνε φίλ', ἦ καὶ μοι νεμεσῆσαι ὅττι κεν εἴπω ;
 τούτοισιν μὲν ταῦτα μέλεις, κίθαρις καὶ αἰοιδή,
 ρεῖ', ἐπεὶ ἀλλότριον βίστον νήποινον ἔδουσιν, 160
 ἀνέρος, οὐ δὴ που λεύκ' ὄστέα πύθεται ὄμβρω
 κείμεν' ἐπ' ἠπείρου, ἦ εἰν ἀλλὶ κῦμα κυλίνδει.
 εἰ κείνόν γ' Ἰθάκηνδε ἰδοῖατο νοστήσαντα,
 πάντες κ' ἀρησαίαιτ' ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι
 ἢ ἀφνειότεροι χρυσοῖό τε ἐσθῆτός τε. 165
 νῦν δ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλωλε κακὸν μόρον, οὐδὲ τις ἡμῖν
 θαλπωρή, εἰ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 φῆσιν ἐλευσέσθαι· τοῦ δ' ὄλετο νόστιμον ἡμᾶρ.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον·
 τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν ; πόθι τοι πόλις ἦδὲ τοκῆς ; 170

- ὀπποίης τ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο· πῶς δέ σε ναῦται
 ἤγαγον εἰς Ἴθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
 οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀνομαί ἐνθάδ' ἰκέσθαι.
 καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ,
 ἦε νέον μεθέπεις ἦ καὶ πατρῷός εἶσι 175
 ξεῖνος, ἐπεὶ πολλοὶ ἴσαν ἀνέρες ἡμέτερον δῶ
 ἄλλοι, ἐπεὶ καὶ κείνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 «Τοιγὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
 Μέντης Ἀγχιάλιοιο δαΐφρονος εὐχομαι εἶναι 180
 υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.
 νῦν δ' ὦδε ξὺν νηὶ κατήλυθον ἠδ' ἐτάροισιν
 πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον ἐπ' ἀλλοθρόους ἀνθρώπους,
 ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν, ἄγω δ' αἶθωνα σίδηρον.
 νηὺς δέ μοι ἦδ' ἔστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληρος, 185
 ἐν λιμένι Πειθρῶ ὑπὸ Νηίῳ ὑλήεντι.
 ξεῖνοι δ' ἀλλήλων πατρῷοι εὐχόμεθ' εἶναι
 ἐξ ἀρχῆς, εἴ πέρ τε γέροντ' εἶρηαι ἐπελθὼν
 Λαέρτην ἦρωα, τὸν οὐκέτι φασὶ πόλινδε
 ἔρχεσθ', ἀλλ' ἀπάνευθεν ἐπ' ἀγροῦ πῆματα πάσχειν 190
 γρηὶ σὺν ἀμφιπόλῳ, ἣ οἱ βρώσιν τε πόσιν τε
 παρτιθεῖ, εὖτ' ἂν μιν κάματος κατὰ γυῖα λάβῃσιν
 ἐρπύζοντ' ἀνά γουνὸν ἀλωῆς οἴνοπέδοιο.
 νῦν δ' ἤλθον· δὴ γάρ μιν ἔφραנט' ἐπιδήμιοι εἶναι,
 σὸν πατέρ'· ἀλλὰ νυ τόν γε θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου· 195
 οὐ γάρ πω τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
 ἀλλ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέι πόντῳ
 νήσῳ ἐν ἀμφιρῦτῃ, χαλεποὶ δέ μιν ἄνδρες ἔχουσι
 ἄγριοι, οἳ που κείνον ἐρυκανώσωσ' ἀέκοντα.
 αὐτὰρ νῦν τοι ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ 200
 ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὡς τελέεσθαι οἶω,

οὔτε τι μάντις ἐὼν οὔτ' οἰωνῶν σάφα εἰδώς.
 οὔ τοι ἔτι δηρόν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης
 ἔσσεται, οὐδ' εἰ πέρ τε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσιν·
 φράσσεται ὡς κε νέηται, ἐπεὶ πολυμήχανός ἐστιν. 205
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 εἰ δὴ ἐξ αὐτοῖο τόσος πάϊς εἰς Ὀδυσῆος.
 αἰνῶς μὲν κεφαλὴν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικας
 κείνῳ, ἐπεὶ θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ' ἀλλήλοισιν,
 πρὶν γε τὸν ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι 210
 Ἄργείων οἱ ἄριστοι ἔβαν κοίλης ἐνὶ νηυσίν.
 ἐκ τοῦ δ' οὔτ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἴδον οὔτ' ἔμ' ἐκείνος ».

**Ἐνθάερυνσις καὶ συμβουλαὶ τῆς Ἀθηναῖς
 πρὸς τὸν Τηλέμαχον.**

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·
 « Τοιγάρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω·
 μήτηρ μὲν τέ μέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἐγώ γε 215
 οὐκ οἶδ'· οὐ γάρ πώ τις ἐδὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.
 ὡς δὴ ἐγώ γ' ὄφελον μάκαρός νύ τευ ἔμμεναι υἱὸς
 ἀνέρος, ὃν κτεάτεσσιν ἐοῖς ἔπι γῆρας ἔτετμε.
 νῦν δ' ὅς ἀποτμότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων,
 τοῦ μ' ἔκ φασι γενέσθαι, ἐπεὶ σύ με τοῦτ' ἐρεεῖνεις ». 220
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 « Οὐ μὲν τοι γενεήν γε θεοὶ νώνυμνον ὀπίσω
 θῆκαν, ἐπεὶ σέ γε τοῖον ἐγείνατο Πηνελόπεια.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον·
 τίς δαίς, τίς δὲ ὄμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ; 225
 εἰλαπινή ἤῃ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν·
 ὡς τέ μοι ὑβρίζοντες ὑπερφιάλως δοκέουσι
 δαίνυσθαι κατὰ δῶμα. νεμεσσήσαιτό κεν ἀνήρ

αἴσχεα πόλλ' ὄρων, ὅς τις πινυτός γε μετέλθοι ».

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα· 230

« Ἐεῖν', ἐπεὶ ἄρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρσαι ἤδ' μεταλλάξ,

μέλλεν μὲν ποτε οἶκος ὄδ' ἀφνειὸς καὶ ἀμύμων

ἔμμεναι, ὄφρ' ἔτι κείνος ἀνὴρ ἐπιδήμιος ἦεν·

νῦν δ' ἐτέρως ἐβόλοντο θεοὶ κακὰ μητιόωντες,

οἱ κείνον μὲν ἄιστον ἐποίησαν περὶ πάντων 235

ἀνθρώπων, ἐπεὶ οὐ κε θανόντι περ ὧδ' ἀκαχοίμην,

εἰ μετὰ οἷς ἐτάροισι δάμην Τρώων ἐνὶ δήμῳ,

ἤε φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν.

τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,

ἤδ' ἐκε καὶ ᾧ παιδί μέγα κλέος ἦρατ' ὀπίσω. 240

νῦν δέ μιν ἀκλειῶς ἄρπυιαι ἀνηρεῖψαντο·

οἴχετ' ἄιστος, ἄπυστος, ἐμοὶ δ' ὀδύνας τε γόους τε

κάλλιπεν. οὐδέ τι κείνον ὀδυρόμενος στεναχίζω

οἶον, ἐπεὶ νῦ μοι ἄλλα θεοὶ κακὰ κήδε' ἔτευξαν.

ὅσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι, 245

Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὕληεντι Ζακύνθῳ,

ἠδ' ὅσοι κραναῆν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,

τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.

ἢ δ' οὐτ' ἀρνεῖται στυγερὸν γάμιον οὔτε τελευτήν

ποιῆσαι δύναται· τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες 250

οἶκον ἐμόν· τάχα δὴ με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν ».

Τὸν δ' ἐπαλαστήσασα προσηύδα Παλλὰς Ἀθήνη.

« ὦ πόποι, ἦ δὴ πολλὸν ἀποιχομένου Ὀδυσῆος

δεύη, ὃ κε μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφείη.

εἰ γὰρ νῦν ἐλθὼν δόμου ἐν πρώτῃσι θύρῃσι 255

σταίη, ἔχων πῆληκα καὶ ἀσπίδα καὶ δύο δοῦρε,

τοῖος ἐὼν οἷόν μιν ἐγὼ τὰ πρώτ' ἐνόησα

οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ πίνοντά τε τερπόμενόν τε,

ἔξ Ἐφύρης ἀνιόντα παρ' Ἴλου Μερμερίδαο —

- ὄψατο γὰρ καὶ κείσε θοῆς ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς 260
 φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄψα οἱ εἶη
 ἰοὺς χρίεσθαι χαλκῆρεας· ἀλλ' ὁ μὲν οὐ οἱ
 δῶκεν, ἐπεὶ ῥα θεοὺς νεμεσίζετο αἰὲν ἐόντας,
 ἀλλὰ πατήρ οἱ δῶκεν ἐμός· φιλέεσκε γὰρ αἰνῶς—
 τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς· 265
 πάντες κ' ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κείται,
 ἢ κεν νοστήσας ἀποτίσεται, ἦε καὶ οὐκί,
 οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι· σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα,
 ὅπως κε μνηστῆρας ἀπώσεται ἐκ μεγάροιο. 270
 εἰ δ' ἄγε νῦν ξυνίει καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων·
 αὖριον εἰς ἀγορῆν καλέσας ἤρωας Ἀχαιοὺς
 μῦθον πέφραδε πᾶσι, θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἔστων.
 μνηστῆρας μὲν ἐπὶ σφέτερα σκιδνασθαι ἄνωχθι,
 μητέρα δ', εἰ οἱ θυμὸς ἐφορμάται γαμέεσθαι, 275
 ἄψ ἴτω ἐς μέγαρον πατρὸς μέγα δυναμένοιο·
 οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
 πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἔπεσθαι.
 σοὶ δ' αὐτῷ πυκινῶς ὑποθήσομαι, αἶ κε πίθηαι·
 νῆ' ἄρσας ἐρέτησιν ἐείκοσιν, ἢ τις ἀρίστη, 280
 ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
 ἦν τίς τοι εἴπησι βροτῶν ἢ ὅσαν ἀκούσῃς
 ἐκ Διός, ἣ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι.
 πρῶτα μὲν ἐς Πύλον ἐλθὲ καὶ εἶρεο Νέστορα δῖον,
 κείθεν δὲ Σπάρτηνδε παρὰ ξανθὸν Μενέλαον· 285
 ὃς γὰρ δεύτατος ἦλθεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 εἰ μὲν κεν πατρὸς βίστον καὶ νόστον ἀκούσῃς,
 ἦ τ' ἄν, τρυχόμενός περ, ἔτι τλαίης ἐνιαυτόν.
 εἰ δὲ κε τεθνηῶτος ἀκούσῃς μηδ' ἔτ' ἐόντος,
 νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαίαν 290

σῆμά τέ οἱ χεῦται καί ἐπὶ κτέρεα κτερεῖξαι
 πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δοῦναι.
 αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα τελευτήσης τε καὶ ἔρξης,
 φράζεσθαι δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
 ὅπως κε μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
 κτείνης ἢ δόλω ἢ ἀμφαδόν' οὐδέ τί σε χρὴ
 νηπιάας ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἔσοί.
 ἢ οὐκ αἰεὶς οἶον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης
 πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πατροφρονῆα,
 Αἰγισθον δολόμητιν, ὃ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα ;
 καὶ σύ, φίλος, μάλα γάρ σ' ὀρώω καλὸν τε μέγαν τε,
 ἄλκιμος ἔσσο', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων ἐν εἴπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα θοῆν κατελεύσομαι ἤδη
 ἢ δ' ἐτάρους, οἳ πού με μάλ' ἀσχαλώσι μένοντες'
 σοὶ δ' αὐτῷ μελέτω, καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων ».

295

300

305

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·
 « Ἐεῖν', ἦ τοι μὲν ταῦτα φίλα φρονέων ἀγορεύεις,
 ὧς τε πατῆρ ἢ παιδί, καὶ οὐ ποτε λήσομαι αὐτῶν.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
 ὄφρα λοεσσάμενός τε τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
 δῶρον ἔχων ἐπὶ νῆα κίης, χαίρων ἐνὶ θυμῷ,
 τιμῆεν, μάλα καλόν, ὃ τοι κειμήλιον ἔσται
 ἐξ ἐμεῦ, οἷα φίλοι ξεῖνοι ξεῖνοισι διδοῦσι ».

310

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 « Μή μ' ἔτι νῦν κατέρυκε, λιλαιόμενόν περ ὁδοῖο.
 δῶρον δ' ὅττι κέ μοι δοῦναι φίλον ἦτορ ἀνώγη,
 αὐτὶς ἀνερχομένῃ δόμεναι οἰκόνδε φέρεσθαι,
 καὶ μάλα καλὸν ἐλὼν' σοὶ δ' ἄξιον ἔσται ἀμοιβῆς ».

315

Ἢ μὲν ἄρ' ὧς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 ὄρνις δ' ὧς ἀνόπαια διεπτατο· τῷ δ' ἐνὶ θυμῷ
 θῆκε μένος καὶ θάρσος, ὑπέμνησέν τέ ἑ πατρός

320

μάλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν. ὁ δὲ φρεσὶν ἤσι νοήσας
θάμβησεν κατὰ θυμόν· ὅσατο γὰρ θεὸν εἶναι.
αὐτίκα δὲ μνηστῆρας ἐπῄχετο ἰσόθεος φῶς.

Τὸ ὄσμα τοῦ Φημίου. Ἐμφάνις τῆς Πηνελόπεια.

Τοῖσι δ' αἰοιδὸς ἄειδε περικλυτός, οἱ δὲ σιωπῇ
ἦατ' ἀκούοντες· ὁ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε
λυγρόν, ὃν ἐκ Τροίης ἐπετείλατο Παλλὰς Ἀθήνη.
τοῦ δ' ὑπερωϊόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν αἰοιδῆν
κούρη Ἰκαρίοιο, περιφρῶν Πηνελόπεια.

κλίμακα δ' ὑψηλὴν κατεβήσεται οἷο δόμοιο,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο.
ἦ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
στῆ βρα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἅντα παρειῶν σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
δακρύσασα δ' ἔπειτα προσήυδα θεῖον αἰοιδόν.

« Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτῆρια οἶδας,
ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν αἰοιδῶι·
τῶν ἐν γέ σφιν ἄειδε παρήμενος, οἱ δὲ σιωπῇ
οἶνον πινόντων· ταύτης δ' ἀποπαύε' αἰοιδῆς
λυγρῆς, ἣ τέ μοι αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
τεῖρει, ἐπεὶ με μάλιστα καθίκετο πένθος ἄλαστον.
τοίην γὰρ κεφαλὴν ποθέω μεμνημένη αἰεὶ,
ἀνδρός, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος ».

Τῆν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
« Μῆτερ ἐμῆ, τί τ' ἄρα φθονεῖς ἐρίηρον αἰοιδόν
τέρπειν ὄππῃ οἱ νόος ὄρνυται ; οὐ νύ τ' αἰοιδῶι
αἴτιοι, ἀλλὰ ποθὶ Ζεὺς αἴτιος, ὅς τε δίδωσιν
ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν, ἐκάστω.

τούτῳ δ' οὐ νέμεσις Δαναῶν κακὸν οἶτον αἰδεῖν· 350
 τὴν γὰρ αἰοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
 ἢ τις ἀκούοντεςσι νεωτάτῃ ἀμφιπέληται.
 σοὶ δ' ἐπιτολμάτῳ κραδίῃ καὶ θυμὸς ἀκούειν·
 οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς οἷος ἀπώλεσε νόστιμον ἦμαρ
 ἐν Τροίῃ, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι φῶτες ὄλοντο. 355
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
 ἰστόν τ' ἠλακάτῃν τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχασθαι· μῦθος δ' ἄνδρεςσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ ».

Ἡ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἰκόνδε βεβήκει· 360
 παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ·
 ἔς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί
 κλαίειν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
 ἦδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

[365 - 444. Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς μητρὸς τοῦ ὁ Τηλέμαχος ὠμίλησε μὲ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μνηστήρας. Συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ θορυβοῦν καὶ ν' ἀκούουν κοσμίως τὸ θεοσπέσιον ἄσμα τοῦ Φημίου. Συγχρότως ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασίν του νὰ συγκαλέσῃ τὴν ἐπαύριον εἰς ἀγορὰν τοὺς εὐγενεῖς τῆς Ἰθάκης.

(β). Διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐκαλοῦντο οἱ ἐπὶ κῆκοί του εἰς δημοσίαν συγγέντηρσιν καὶ διὰ τοῦτο ἐφαντάσθησαν, ὅτι θὰ ἤκουον εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀπόντος βασιλέως. Ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ συγγεντηρωμένου πλήθους θαυμαστός εἰς χάριν καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ δύο κύνας. Ἐκάθισεν εἰς τὸν θῶ κ ο ν τοῦ πατρὸς του καὶ εἰς ὠρισμένην στιγμὴν ὠμίλησεν ἐπισήμως εἰς τὴν ὁμήγηρον. Ἀνεκδίνωσεν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Ὀδυσσεὺς, ἀλλὰ περὶ ἰδικῆς του ἀποφάσεως νὰ θέσῃ τέλος εἰς τὴν ἀδυναμείαν τῶν μνηστήρων. Ἀποτεϊνόμενος εἰς τοὺς νομιμόφρονας πολίτας τῆς Ἰθάκης ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς ἐκκλησίαν νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ περιορίσῃ τὴν πατρικὴν περιουσίαν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. Συγχρό-

ως ἐξήτησε νὰ τοῦ δοθῇ πλοῖον, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Πύλον καὶ εἰς Σπάρτην πρὸς ἀναζήτησιν εἰδήσεων περὶ τοῦ πατρὸς του.

Ἐπεὶ τοῦ Τηλεμάχου ὠμίλησεν ὁ Μέντωρ καὶ ὁ Ἀλιθέρης, φίλοι καὶ πιστοὶ ὑπήκοοι τοῦ Ὀδυσσεως. Μὲ πολλὴν ὁμως αὐθάδειαν τινὲς ἐκ τῶν μνηστῆρων ἐδήλωσαν, ὅτι δὲν θὰ λάβουν ὑπ' ὄφιν τὰς διαμαρτυρίας καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Τηλεμάχου καὶ διέλυσαν τὴν ἀγορὰν.

Ἡ Ἀθηναῖα τότε ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Μέντορος ἠτοίμασε πλοῖον διὰ τὸν Τηλέμαχον καὶ ἀνέλαβε νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὸ ταξιδιὸν του. Εἰς τὸ ἀνάκτορον μόνον ἢ τροφὸς Εὐρύκλεια ἔμαθεν, ὅτι θ' ἀνεχώρει ὁ νεαρὸς κύριός της καὶ αὐτὴ ἠτοίμασε τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια. Ὅταν ἐπῆλθε τὸ σκότος, ἀπέπλευσαν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἰθάκης καὶ μετὰ ἀκροατῆρας ἐταξίδευσαν ὄλην τὴν νύκτα πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Νέστορος.

(γ). Ἐφθάσαν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν ὥραν οἱ Πύλοιοι ἐτέλουν παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης πάνδημον θυσίαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα. Ὁ Τηλέμαχος, ἐνθαρρυνόμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς θεᾶς, ἐπλησίασεν εἰς τὸν γηραιὸν βασιλέα, ὅστις μαζὶ μὲ τὸς υἱοὺς του καὶ ἄλλους εὐγενεῖς τῆς Πύλου παρηκολούθει τὴν ὀπτησιν τῶν κρεάτων. Ὅλοι ἔσπευσαν νὰ δεξιωθοῦν καὶ νὰ περιποιηθοῦν τοὺς δύο ξένους. Ὅτε μετὰ τὰς σπονδὰς καὶ τὸ φαγητὸν ἔμαθεν ὁ Νέστωρ ποῖος ἦτο ὁ νεαρὸς ταξιδιώτης καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν ἦλθε, συνεκινήθη πολὺ ἐνθυμηθεὶς τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου. Γλυκὺς πάντοτε εἰς τὸν λόγον καὶ εἰς τοὺς τρόπους ὁ παλαίμαχος ἦρωας, διηγήθη εἰς τὸν Τηλέμαχον, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν δὲν ἔφυγαν ὅλοι συγχρότως ἀπὸ τὸ Ἴλιον καὶ ἐπομένως αὐτὸς δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ τοῦ Ὀδυσσεως. Ἴσως ὁ Μενέλαος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπλανήθη εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ εἶχεν ἀκούσει κάτι διὰ τὸν βασιλέα τῆς Ἰθάκης.

Διὰ τὸ ταξιδιὸν τοῦ Τηλεμάχου εἰς τὴν Σπάρτην ἐφρόντισεν αὐτοπροσώπως ὁ Νέστωρ. Ἀφοῦ τὸν ἐξένισε μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ μίαν ἀκόμη ἡμέραν, τοῦ ἔδωκεν ἄρμα μὲ θυμασίους ἵππους, οἱ ὁποῖοι ταχύτατα τὸν ἔφεραν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μενελάου. Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Τηλέμαχος εἶχεν ὡς συνοδὸν τοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Νέστορος Πεισίστρατον, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μέντωρ — ἡ Ἀθηναῖα — προφασίζόμενος, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πλοῖον, ἐξηφανίσθη ὡς πιτηρόν.

(δ). Ἐξ ἴσου φιλοξενος ὁ οἶκος τοῦ Μενελάου εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἠνοίχθη εἰς τοὺς νεοαφιχθέντας ξένους. Κατάπληκτοι οἱ δύο βασιλό-

παιδες εθαύμαζον τούς κίονας, τὰς ἡχηρὰς αἰθούσας καὶ τὴν πολυτελῆ διακόσμησιν τοῦ ἀνακτόρου μὲ χρυσόν, μὲ ἤλεκτρον καὶ μὲ ἄργυρον. Ἡ σύζυγος τοῦ Μενελάου ἀμέσως ἀεγνώρισε τὸν Τηλέμαχον διὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα του. Μὲ πολλὴν συγκίνησιν ἐνεθυμήθησαν ὅλα τὰ περρασμένα καὶ ἔπειτα ἀπέλασαν φαγητὸν καὶ ὕπνον. Τὴν ἐπομένην διηγήθη ὁ Μενέλαος εἰς τὸν Τηλέμαχον ὅσα αὐτὸς ὑπέστη ἐπιστρέφων ἔκ τοῦ Ἰλίου καὶ ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου τὸν κατεκράτησεν ἐπὶ πολὺ ἢ θέλησις τῶν θεῶν, ἔμαθεν ἀπὸ τὸν θαλάσσιον δαίμονα Πρωτέα τὰς τύχας τῶν διαφόρων ἡγεμόνων, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοῦ Ἰλίου. Διὰ τὸν Ὀδυσσεά ὁ Πρωτεύς εἶπεν, ὅτι ζῆ καὶ ὅτι τὸν κατακρατεῖ εἰς μεμακροσμένην νῆσον ἢ νόμφη Καλυψῶ.

Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Τηλεμάχου οἱ μνηστήρες ἐξηκολούθουν νὰ τρώγουν καὶ νὰ διασκεδάζου. Ὅταν ἔμαθαν τὴν ἀναχώρησίν του, ἀπεφάσισαν νὰ τοῦ στήσουν ἐνέδραν καὶ νὰ τὸν φονεύσουν, ὅταν θὰ ἐπανήχετο εἰς τὴν Ἰθάκην. Μὲ τὴν προστασίαν ὁμως τῆς Ἀθηναῖς ἐσώθη ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσεως].

Ε

Ὁ Ἑρμῆς εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς.

1-28. Ἦδη δὲ καὶ ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ διατάξῃ τὴν νόμφην Καλυψῶ ν' ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσσεά ἐλεύθερον. Ἐκάλεσεν ὁ ἄρχων τοῦ Ὀλύμπου τὸν υἱὸν του Ἑρμῆν καὶ εἶπε :

«Ἑρμεία, σὺ γὰρ αὐτε τά τ' ἄλλα περ ἄγγελός ἐσσι,	29
νόμφῃ ἐυπλοκάμφῃ εἰπεῖν νημερτέα βουλῆν,	30
νόστον Ὀδυσσεῆος ταλασίφρονος, ὧς κε νήγται	
οὔτε θεῶν πομπῆν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων	
ἀλλ' ὃ γ' ἐπὶ σχεδῆς πολυδέσμου πῆματα πάσχω	
ἤματί κ' εἰκοστῷ Σχερίην ἐρίβωλον ἴκοιτο,	
Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἱ ἀγχίθεοι γεγάασιν,	35
οἱ κέν μιν περὶ κῆρι θεὸν ὧς τιμήσουσιν,	
πέμφουσιν δ' ἐν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,	

χαλκόν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά τε δόντες,
 πόλλ', ὅσ' ἂν οὐδέ ποτε Τροίης ἐξήρατ' Ὀδυσσεύς,
 εἷ περ ἀπήμων ἦλθε λαχὼν ἀπὸ ληΐδος αἴσαν.
 ὧς γάρ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
 οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ εἶν ἐς πατρίδα γαίαν ».

40

᾿Ως ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης.
 αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρὴν
 ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαίαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο.
 εἶλετο δὲ βράβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώνοντας ἐγείρει.
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης.

45

Πιερίην δ' ἐπιβᾶς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντιν·

50

σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα λάρψ ὄρνιθι ἐοικώς,
 ὅς τε κατὰ δεινοὺς κόλπους ἄλδος ἀτρυγέτιο
 ἰχθύς ἀγρώσσων πυκινὰ πτερὰ δεύεται ἄλμῃ·
 τῷ ἴκελος πολέεσσιν ὀχῆσατο κύμασιν Ἐρμῆς.
 ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφίκετο τηλόθ' ἐοῦσαν,
 ἔνθ' ἐκ πόντου βᾶς ἰοειδέος ἠπειρόνδε

55

ἦιεν, ὄφρα μέγα σπέος ἴκετο, τῷ ἔνι νύμφῃ
 ναῖεν εὐπλόκαμος· τὴν δ' ἔνδοθι τέτμεν ἐοῦσαν.

πῦρ μὲν ἐπ' ἐσχαρόφιν μέγα καίετο, τηλόσε δ' ὀδμή
 κέδρου τ' εὐκαέτιο θύου τ' ἀνὰ νῆσον ὀδώδει
 δαιομένων· ἠ δ' ἔνδον αἰοιδιάουσ' ὀπι καλῇ
 ἰστὸν ἐποιοχόμενη χρυσεῖῃ κερκίδ' ὕφαινεν.

60

ῦλη δὲ σπέος ἀμφὶ πεφύκει τηλεθώωσα,
 κλήθηρη τ' αἰγαιρός τε καὶ εὐώδης κυπάρισσος.

ἔνθα δὲ τ' ὄρνιθες τανυσίπτεροι εὐνάζοντο,
 σκῶπές τ' ἶρηκές τε τανύγλωσσοί τε κορῶναι
 εἰνάλλαι, τῆσίν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν.

65

ἠ δ' αὐτοῦ τετάνυστο περὶ σπείους γλαφυροῖο

- ἡμερις ἠβώωσα, τεθήλγει δὲ σταφυλῆσι.
 κρήναι δ' ἐξείης πύρρες βέον ὕδατι λευκῷ, 70
 πλησάει ἀλλήλων τετραμμέναι ἀλλυδις ἄλλη.
 ἀμφὶ δὲ λειμώνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
 θήλεον. ἔνθα κ' ἔπειτα καὶ ἀθάνατός περ ἐπελθὼν
 θήησαιτο ἰδὼν καὶ τερφθείη φρεσὶν ἦσιν.
 ἔνθα στᾶς θηεῖτο διάκτορος ἀργεῖφόντης. 75
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα εἶψ' ἠγήσατο θυμῷ,
 αὐτίκ' ἄρ' εἰς εὐρὸν σπέος ἦλυθεν. οὐδέ μιν ἀντην
 ἠγνοίησεν ἰδοῦσα Καλυψώ, διὰ θεάων·
 οὐ γάρ τ' ἀγνώτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται
 ἀθάνατοι, οὐδ' εἴ τις ἀπόπροθι δώματα ναίει. 80
 οὐδ' ἄρ' Ὀδυσσεῖα μεγαλήτορα ἔνδον ἔτετιμεν,
 ἀλλ' ὅ γ' ἐπ' ἀκτῆς κλαῖε καθήμενος, ἔνθα πάρος περ,
 δάκρυσι καὶ στοναχῆσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων.
 πόντον ἐπ' ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείθων.
 Ἑρμείαν δ' ἐρέεινε Καλυψώ, διὰ θεάων, 85
 ἐν θρόνῳ ἰδρῦσασα φαιινῷ σιγαλόεντι·
 « Τίπτε μοι, Ἑρμεία χρυσόρραπι, εἰλήλουθας
 αἰδοῖός τε φίλος τε ; πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίζεις.
 αὐδα ὅ τι φρονεῖς· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
 εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν. 90
 ἀλλ' ἔπεο προτέρω, ἵνα τοι παρ ξείνια θείω ».
 Ὡς ἄρα φωνήσασα θεὰ παρέθηκε τράπεζαν
 ἀμβροσίης πλήσασα, κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν.
 αὐτὰρ ὁ πῖνε καὶ ἦσθε διάκτορος ἀργεῖφόντης.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δεῖκνῆσε καὶ ἦραρε θυμὸν ἔδωδῆ, 95
 καὶ τότε δῆ μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
 « Εἰρωτᾶς μ' ἐλθόντα θεὰ θεόν· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
 νημερτέως τὸν μῦθον ἐνισπήσω· κέλει γάρ.
 Ζεὺς ἐμέ γ' ἠνώγει δεῦρ' ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα·

τίς δ' ἂν ἐκὼν τοσσόνδε διαδράμει ἀλμυρὸν ὕδωρ 100
 ἄσπετον ; οὐδέ τις ἄγχι βροτῶν πόλις, οἷ τε θεοῖσιν
 ἱερά τε βέξουσι καὶ ἐξαίτους ἐκατόμβας.
 ἀλλὰ μάλ' οὐ πως ἔστι Διὸς νόον αἰγιόχοιο
 οὔτε παρεξελεῖν ἄλλον θεὸν οὐδ' ἀλιῶσαι.
 φησί τοι ἄνδρα παρεῖναι διζυρώτατον ἄλλων, 105
 τῶν ἀνδρῶν, οἷ ἄστου πέρι Πριάμοιο μάχοντο. 106
 τὸν νῦν σ' ἠνώγειν ἀποπεμπέμεν ὅτι τάχιστα· 112
 οὐ γάρ σι τῆδ' αἴσα φίλων ἀπινόσφιν ὀλέσθαι,
 ἀλλ' ἔτι σι μοῖρ' ἔστι φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
 οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἐῖν ἐς πατρίδα γαίαν ». 115

Ὁ Ὀδυσσεὺς μανθάνει τὴν ἀπόφασιν τῶν θεῶν.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κρατὺς ἀργεῖφόντης· 148
 ἦ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα πότνια Νύμφη
 ἦι, ἐπεὶ δὴ Ζηνὸς ἐπέκλυεν ἀγγελιάων. 150
 τὸν δ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς εὔρε καθήμενον οὐδέ ποτ' ὄσσε
 δακρυόφιν τέρσοντο, κατεῖθετο δὲ γλυκὺς αἰὼν
 νόστον ὀδυρομένῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἦνδανε Νύμφη.
 ἀλλ' ἦ τοι Νύκτας μὲν λαύεσκεν καὶ ἀνάγκη 155
 ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελούσῃ·
 ἤματα δ' ἄμ πέτρῃσι καὶ ἠιόνεσσι καθίζων
 δάκρυσι καὶ στοναχῆσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων
 πόντον ἐπ' ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσεφώνεε δια θεῶν·
 « Κάμμορε, μὴ μοι ἔτ' ἐνθάδ' ὀδύρεο, μηδέ τοι αἰὼν 160
 φθινέτω· ἦδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ' ἀποπέμψω.
 ἀλλ' ἄγε δούρατ' μακρὰ ταμῶν ἀρμέζω χαλκῷ
 εὐρεῖαν σχεδίην· ἀτὰρ ἔκρια πῆξαι ἐπ' αὐτῆς
 ὑφοῦ, ὡς σε φέρῃσιν ἐπ' ἠεροειδέα πόντον.

αὐτὰρ ἐγὼ σῖτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον ἐρυθρὸν 165
 ἐνθήσω μενοεικέ', ἅ κέν τοι λιμὸν ἐρβύκοι,
 εἴματά τ' ἀμφιέσω· πέμψω δέ τοι οὔρον ὄπισθεν,
 ὣς κε μάλ' ἀσκηθῆς σὴν πατρίδα γαῖαν Ἴκηαι,
 αἶ κε θεοὶ γ' ἐθέλωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
 οἳ μιν φέρτεροὶ εἰσι νοῆσαι τε κρῆναι τε ».

ᾠς φάτο, βίγησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Ἄλλο τι δὴ σύ, θεά, τόδε μῆδεαι, οὐδέ τι πομπήν,
 ἧ με κέλευαι σχεδίῃ περᾶν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
 δεινὸν τ' ἀργαλέον τε· τὸ δ' οὐδ' ἐπὶ νῆες εἶσαι 175
 ὠκύποροι παρώσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρω.
 οὐδ' ἂν ἐγὼν ἀέκητι σέθεν σχεδίης ἐπιθαίην,
 εἰ μὴ μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὄρκον ὀμόσσαι
 μὴ τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο ».

ᾠς φάτο, μείδησεν δὲ Καλυψὼ δια θεάων, 180
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ τ' ὀνόμαζεν.
 « Ἡ δὴ ἀλιτρός γ' ἐσσι καὶ οὐκ ἀποφώλια εἰδώς·
 οἶον δὴ τὸν μῦθον ἐπεφράσθης ἀγορευῶσαι.
 ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθε 185
 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
 ὄρκος δεινότητός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
 μὴ τί τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.
 ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι, ἅσσ' ἂν ἐμοὶ περ
 αὐτῇ μνηδαίμην, ὅτε με χρεῖῶ τόσον ἴκοι·
 καὶ γὰρ ἐμοὶ νόος ἐστὶν ἐναίσιμος, οὐδέ μοι αὐτῇ 190
 θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος, ἀλλ' ἐλεήμων ».

ᾠς ἄρα φωνήσασ' ἠγήσατο δια θεάων
 καρπαλίμως· ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαίνει θεοῖο.
 ἴξον δὲ σπέος ἐς γλαφυρὸν θεὸς ἠδὲ καὶ ἀνήρ,
 καὶ ῥ' ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη 195

Ἑρμείας, νύμφη δ' ἐτίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδῆν,
 ἔσθειν καὶ πίνειν, οἷα βροτοὶ ἄνδρες ἔδουσι·
 αὐτὴ δ' ἀντίον ἔζεν Ὀδυσσεύς θείοιο,
 τῇ δὲ παρ' ἀμβροσίην δμῶαί καὶ νέκταρ ἔθηκαν.
 οἱ δὲ ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοίμα προκείμενα χεῖρας ἔαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐδητύος ἠδὲ ποτύτης,
 τοῖς ἄρα μύθων ἤρχε Καλυψώ, δια θεῶων·

200

« Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 οὕτω δὴ οἰκόνδε φίλῃν ἐς πατρίδα γαῖαν
 αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἵεναι ; σὺ δὲ χαῖρε καὶ ἔμπης.
 εἴ γε μὲν εἰδείης σῆσι φρεσὶν ὅσσα τοι αἴσα
 κήδε' ἀναπλῆσαι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι,
 ἐνθάδε κ' αὖθι μένων σὺν ἔμοι τόδε δῶμα φυλάσσοις
 ἀθάνατός τ' εἴης, ἰμειρόμενός περ' ἰδέσθαι
 σὴν ἄλοχον, τῆς τ' αἰὲν ἐέλδεται ἥματα πάντα.
 σὺ μὲν θην κείνης γε χερσίων εὐχομαι εἶναι,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, ἐπεὶ οὐ πως οὐδὲ ἔοικεν
 θνητὰς ἀθανάτησι δέμας καὶ εἶδος ἐρίζειν ».

205

210

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 « Πότνα θεά, μή μοι τόδε χῶρο' οἶδα καὶ αὐτὸς
 πάντα μάλ', οὐνεκα σεῖο περιφρῶν Πηνελόπεια
 εἶδος ἀκιδνοτέρη μέγεθός τ' εἰσάντα ἰδέσθαι·
 ἢ μὲν γὰρ βροτός ἐστι, σὺ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρω.
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω καὶ ἐέλδομαι ἥματα πάντα
 οἷκαδέ τ' ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι·
 εἰ δ' αὖ τις βραίησι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 τλήσομαι ἐν στήθεσσιν ἔχων ταλαπενθεά θυμόν·
 ἤδη γὰρ μάλα πολλὰ πάθον καὶ πολλὰ μόγησα
 κύμασι καὶ πολέμῳ μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω ».

215

220

[225 - 261. Τὴν ἐπομένην, μόλις ἐφάνη ἡ αὐγή, ἡ Καλυψὼ ὠδήγησε τὸν Ὀδυσσεύα εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς νήσου, ὅπου ὑπῆρχον πανύψηλα δένδρα, καὶ τοῦ ἔδωσεν ἐργαλεῖα, διὰ τὰ κατασκευάσῃ τὴν σχεδίαν. Ὁ Ὀδυσσεὺς προσεπάθησε τὰ τὴν κατασκευάσῃ ὅσον τὸ δυνατόν στερεὰν καὶ ἀσφαλῆ (βλ. εἰκ. ἀρ. 9)].

Ἄπόπλους καὶ ναυάγιον τοῦ Ὀδυσσεύος.

- Τέτρατον ἡμαρ ἔην, καὶ τῇ τετέλεστο ἅπαντα· 262
 τῇ δ' ἄρα πέμπτῃ πέμπ' ἀπὸ νήσου διὰ Καλυψῶ,
 εἵματά τ' ἀμφιέσσασα θυώδεα καὶ λούσσασα.
 ἐν δέ οἱ ἀσκὸν ἔθηκε θεὰ μέλανος οἴνοιο 265
 τὸν ἕτερον, ἕτερον δ' ὕδατος μέγαν, ἐν δέ καὶ ἦα
 κωρύκῃ· ἐν δέ οἱ ὄψα τίθει μενοεικέα πολλὰ·
 οὔρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρὸν τε.
 γηθόσυνος δ' οὔρῃ πέτασ' ἰστία διὸς Ὀδυσσεύς.
 αὐτὰρ ὁ πηδάλιφ ἰθύνετο τεχνηγέντως 270
 ἡμενος, οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν
 Πληγιάδας τ' ἐσορῶντι καὶ ὄψε δύνοντα Βοώτην
 Ἄρκτον θ', ἦν καὶ Ἄμαξαν ἐπὶ κλησιν καλέουσιν,
 ἣ τ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ τ' Ὀρίωνα δοκεύει,
 οἷη δ' ἄμμορός ἐστι λοστρῶν Ὀκεανοῖο· 275
 τὴν γὰρ δὴ μιν ἄνωγε Καλυψῶ, διὰ θεάων,
 ποντοπορευέμεναι ἐπ' ἀριστερὰ χεῖρὸς ἔχοντα.
 ἐπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέεν ἡμματα ποντοπορευῶν,
 δεκτωκαιδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκιέεντα
 γαίης Φαιήκων, ἕθι τ' ἀγχιστον πέλεν αὐτῷ· 280
 εἴσατο δ' ὡς ὅτε ῥινὸν ἐν ἡεροειδέι πόντῳ.
 Τὸν δ' ἐξ Αἰθιοπίων ἀνιῶν κρείων ἐνοσίχθων
 τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν· εἴσατο γάρ οἱ
 πόντον ἐπιπλῶν. ὁ δ' ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον,
 κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὄν μυθήσατο θυμόν· 285

«ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ μετεβούλευσαν θεοὶ ἄλλως
 ἄμφ' Ὀδυσῆι ἐμεῖο μετ' Αἰθιοπέσσι ἐόντος,
 καὶ δὴ Φαιήκων γαίης σχεδόν, ἔνθα οἱ αἴτσα
 ἐκφυγέειν μέγα πείραρ διζύος, ἦ μιν ἰκάνει.
 ἀλλ' ἔτι μὲν μὴν φημι ἄδην ἐλάαν κακότητος».

290

Ὡς εἰπὼν σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
 χερσὶ τρίαιναν ἐλών· πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας
 παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
 γαίαν ὁμοῦ καὶ πόντον, ὀρώρει δ' οὐρανὸθεν νύξ.
 σὺν δ' Εὐρὸς τε Νότος τ' ἔπεσον Ζέφυρός τε δυσαῆς
 καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης μέγα κύμα κυλίνδων.
 καὶ τότε Ὀδυσσεύς λύτο γούνατ' αὐτὸν καὶ φίλον ἦτορ,
 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν.

295

«ὦ μοι ἐγὼ δειλός, τί νύ μοι μήκιστα γένηται ;
 δεῖδω μὴ δὴ πάντα θεᾷ νημερτέα εἶπεν,

300

ἦ μ' ἔφατ' ἐν πόντι, πρὶν πατρίδα γαίαν ἰκῆσθαι,
 ἄλγε' ἀναπλήσειν· τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.

οἷσισιν νεφέεσσι περιστέφει οὐρανὸν εὐρὺν
 Ζεὺς, ἐτάραξε δὲ πόντον, ἐπισπέρχουσι δ' ἄελλαι
 παντοίων ἀνέμων. νῦν μοι σὼς αἰπὺς ὄλεθρος.

305

τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἱ τότε ὄλοντο
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες.

ὡς δὴ ἐγὼ γ' ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
 ἡματι τῇ, ὅτε μοι πλεῖστοι χαλκήρεα δοῦρα
 Τρῶες ἐπέριψαν περὶ Πηλεΐωνι θανόντι.

310

τῇ κ' ἔλαχον κτερέων, καὶ μευ κλέος ἦγον Ἀχαιοί·
 νῦν δέ με λευγαλέφ' ἰθάτῃ εἵμαρτο ἄλῶναι».

Ὡς ἄρα μὴν εἰπόντ' ἔλασεν μέγα κύμα κατ' ἄκρης
 δεῖνὸν ἐπεσσύμενον, περὶ δὲ σχεδίην ἐλέλιξε.

τῆλε δ' ἀπὸ σχεδῆος αὐτὸς πέσε, πηδάλιον δὲ
 ἐκ χειρῶν προέηκε· μέσον δὲ οἱ ἰσθὸν ἔαξεν

315

δεινὴ μισγομένων ἀνέμων ἔλθοῦσα θύελλα,
 τηλοῦ δὲ σπεῖρον καὶ ἐπίκριον ἔμπεσε πόντῳ.
 τὸν δ' ἄρ' ὑπέβρυχα θῆκε πολὺν χρόνον, οὐδ' ἐδυνάσθη
 αἶψα μάλ' ἀνοσχεθέειν μεγάλου ὑπὸ κύματος ἑρμῆς· 320
 εἶματα γάρ ῥ' ἐθάρυνε, τά εἰ πόρε δια Καλυψῶ.
 ὄφθ' δὲ δὴ ῥ' ἀνέδου, στόματος δ' ἐξέπτυσεν ἄλμην
 πικρὴν, ἣ εἰ πολλὴ ἀπὸ κρατὸς κελάρυζεν.
 ἀλλ' οὐδ' ὡς σχεδίης ἐπελήθητο, τειρόμενός περ,
 ἀλλὰ μεθορμηθεὶς ἐνὶ κύμασιν ἐλλάβει' αὐτῆς, 325
 ἐν μέσση δὲ καθίζε τέλος θανάτου ἀλειύνων.
 τὴν δ' ἐφόρει μέγα κῆμα κατὰ ῥέον ἔνθα καὶ ἔνθα.
 ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης φορέησιν ἀκάνθας
 ἄμ πεδίον, πυκιναὶ δὲ πρὸς ἀλλήλησιν ἔχονται,
 ὡς τὴν ἄμ πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα· 330
 ἄλλοτε μὲν τε Νότος Βορέῃ προβάλεσκε φέρεσθαι,
 ἄλλοτε δ' αὖτ' Εὐρος Ζεφύρω εἵξασκε διώκειν.
 Τὸν δὲ ἴδεν Κάδμου θυγάτηρ, καλλίσφυρος Ἰνώ,
 Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἦν βροτὸς αὐδήεσσα,
 νῦν δ' ἄλλος ἐν πελάγεσσι θεῶν ἔξ ἔμμορε τιμῆς. 335
 ἦ ῥ' Ὀδυσσῆ' ἐλέητεν ἀλώμενον ἄλγε' ἔχοντα,
 αἰθυίῃ δ' εἰκυῖα ποτῆ ἀνεύυσετο λίμνης,
 ἴζε δ' ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου εἶπέ τε μῦθον·
 « Κάμμορε, τίπτε τοι ὦδε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 ὠδύσατ' ἐκπάγλως, ὅτι τοι κακὰ πολλὰ φυτεύει; 340
 οὐ μὲν δὴ σε καταφθίσει μάλα περ μενεαίων.
 ἀλλὰ μάλ' ὦδ' ἔρξαι, δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν·
 εἶματα ταυτ' ἀποδὺς σχεδίην ἀνέμοισι φέρεσθαι
 κάλλιπ', ἀτὰρ χεῖρεσι νέων ἐπιμαίεο νόστου
 γαίης Φαιήκων, ὅτι τοι μοῖρ' ἐστὶν ἀλύξαι. 345
 τῆ δέ, τόδε κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τανύσσαι
 ἄμβροτον· οὐδέ τί τοι παθέειν δέος οὐδ' ἀπολέσθαι.

αὐτὰρ ἐπὶν χεῖρεςσιν ἐφάψεαι ἠπείροιο,
 ἄψ ἀπολυσάμενος βαλέειν εἰς οἴνοπα πόντον
 πολλὸν ἀπ' ἠπείρου, αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι ». 350

᾽Ὡς ἄρα φωνήσασα θεὰ κρήδεμνον ἔδωκεν,
 αὐτὴ δ' ἄψ ἐς πόντον ἐδύσατο κυμαίνοντα
 αἰθυίῃ εἰκυῖα· μέλαν δέ ἐ κῦμα κάλυψεν.

Αὐτὰρ ὁ μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 βχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν· 355

«᾽ὦ μοι ἐγὼ, μή τίς μοι ὑφαίνῃσιν δόλον αὐτε
 ἀθανάτων, ὃ τέ με σχεδίης ἀποβῆναι ἀνώγει.

ἀλλὰ μάλ' οὐ πω πείσομ', ἐπεὶ ἐκάς ὀφθαλμοῖσιν
 γαῖαν ἐγὼν ἰδόμεν, ὅθι μοι φάτο φύξιμον εἶναι.

ἀλλὰ μάλ' ὦδ' ἔρξω, δοκέει δέ μοι εἶναι ἄριστον· 360
 ὄφρ' ἂν μὲν κεν δούρατ' ἐν ἀρμονίῃσιν ἀρήρη,

τόφρ' αὐτοῦ μενέω καὶ τλήσομαι ἄλγεα πάσχων·
 αὐτὰρ ἐπὶν δὴ μοι σχεδίην διὰ κῦμα τινάξῃ,

νήξομ', ἐπεὶ οὐ μὲν τι πάρα προνοῆσαι ἄμεινον ». 365

᾽Ὡς ὁ ταυθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 ὦρσε δ' ἐπὶ μέγα κῦμα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,

δεινόν τ' ἀργαλέον τε, κατηρεφές, ἤλασε δ' αὐτόν.
 ὥς δ' ἄνεμος ζαῆς ἠέων θημῶνα τινάξῃ

καρφαλέων· τὰ μὲν ἄρ τε διεσκέδασ' ἄλλυδις ἄλλῃ·
 ὡς τῆς δούρατα μακρὰ διεσκέδασ'. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς 370

ἄμφι ἐνὶ δούρατι βαῖνε, κέληθ' ὡς ἵππον ἐλαύνων.
 εἶματα δ' ἔξαπέδυνε, τὰ οἱ πόρε δια Καλυψῷ.

αὐτίκα δὲ κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τάνυσσεν,
 αὐτὸς δὲ πρηγῆς ἀλὶ κάππεσε, χεῖρε πετάσσας,

νηχέμεναι μεμαῶς. ἶδε δὲ κρείων ἐνοσίχθων,
 κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν· 375

«Ὀὔτω νῦν κακὰ πολλὰ παθῶν ἀλώω κατὰ πόντον,
 εἰς ὃ κεν ἀνθρώποισι διοτρεφέεσσι μιγήης.

ἀλλ' οὐδ' ὡς σε ἔολπα ὀνόσσεσθαι κακότητος ».

Ἦκετο δ' εἰς Αἰγῆς, ἔθι οἱ κλυτὰ δῶματ' ἔασιν. 380

Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς ἄλλ' ἔνεησεν.
ἦ τοι τῶν ἄλλων ἀνέμων κατέδθησε κελεύθους,
παύσασθαι δ' ἐκέλευσε καὶ εὐνηθῆναι ἅπαντας·
ᾧρσε δ' ἐπὶ κραιπνὸν Βορέην, πρὸ δὲ κύματ' ἔαξεν, 385
ἦρος ὃ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μιγείη
διογενῆς Ὀδυσσεὺς θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας.

Διάσωσις τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν γῆν τῶν Φαιάκων.

[387 - 493. Δύο νύκτας καὶ δύο ἡμέρας ἐπάλαιεν ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὰ πελώρια κύματα. Ἐπὶ τέλους τὴν τρίτην ἡμέραν ἐγαλήνευσεν ἢ θάλασσα καὶ ὁ δυστυχὴς ναυαγὸς εἶδε τὴν ξηράν. Ἄλλ' ὅτε κολυμβῶν ἐπλησίασεν εἰς αὐτήν, εἶδεν, ὅτι εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἡ ἀκτὴ ἦτο φοβερὰ ἀπότομος, σχηματίζουσα βράχους καὶ σπήλαια, ὅπου ἐκτυποῦσε τὸ κύμα καὶ ἐξετίνασεν εἰς τὰ ὕψη ἀφρούς. Ἐκινδύνευσε πράγματι νὰ συντριβῇ εἰς ἓνα αἰχμηρὸν βράχον. Τέλος κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἀθηναῖς ἀπεφάδισε νὰ κολυμβήσῃ ἀκόμα, κοιτάζων πάντοτε πρὸς τὴν ξηράν, ἕως ὅτου εὗρη κατάλληλον μέρος, διὰ νὰ πατήσῃ γῆν. Ἐφθασεν εἰς τὰς ἐκβολὰς ὠραίου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπακουῶν τὴν προσευχὴν τοῦ πολυπαθοῦς ἥρωος ἀνέκοψε τὸ ὀρμητικὸν ρεῦμά του καὶ ἤπλωσε πρὸ αὐτοῦ γαλήνην. Ἐπεσεν ἐξηλιγμένον εἰς τὴν γῆν ὁ Ὀδυσσεὺς ἅπνευστος καὶ ἄναυδος ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Μόλις συνῆλθε καὶ συνεκέντρωσε τὰς σκέψεις του, ἐνεθυμήθη νὰ ρίψῃ πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν τὸ κρήδεμνον τῆς Λευκοθέας. Ἐπειτα ἐγονάτισεν ἐμπρὸς εἰς ἓνα σχοῖνον καὶ ἐφίλησε τὸ χῶμα. Ἐπροχώρησε μέσα εἰς τὸ δάσος καί, ἀφοῦ ἔκαμε πρόχειρον στρωμνὴν ἀπὸ ξηρὰ φύλλα, ἐξηπλώθη κατάκοπος καὶ ἀπεκοιμήθη βαθιά].

ξ

Ἦς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
ὑπνῶ καὶ καμάτῳ ἀρημένος· αὐτὰρ Ἀθήνην

βῆ ῥ' ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε,
οἳ πρὶν μὲν ποτ' ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ,
ἀγχοῦ Κυκλώπων ἀνδρῶν ὑπερηγορόντων,
οἳ σφέας σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν.
ἔνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος θεοειδῆς,
εἶσεν δὲ Σχερίῃ ἐκάς ἀνδρῶν ἀλφηστάων,
ἀμφὶ δὲ τείχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκους,
καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν, καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας.
ἀλλ' ὁ μὲν ἤδη κηρὶ δαμεις Ἀιδόσδε βεβήκει,
Ἄλκίνοος δὲ τότε ἦρχε, θεῶν ἅπο μῆδεα εἰδώς.

5

10

Τὸ ὄνειρον τῆς Ναυσικᾶς.

Τοῦ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
νόστον Ὀδυσσῆι μεγάλῃτορι μητιώωσα.

βῆ δ' ἔμην ἐς θάλαμον πολυδαίδαλον, ἧ ἔνι κούρη
κοιμᾶτ' ἀθανάτησι φυῆν καὶ εἶδος ὁμοίῃ,
Ναυσικᾶα, θυγάτηρ μεγάλῃτορος Ἀλκινόοιο,
πὰρ δὲ δὺ' ἀμφίπολοι, Χαρίτων ἅπο κάλλος ἔχουσαι,
σταθμοῖιν ἐκάτερθε· θύραι δ' ἐπέκειντο φαειναί.

15

Ἡ δ' ἀνέμου ὡς πνοιῆ ἐπέσσυτο δέμνια κούρης,
στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
εἶδομένη κούρη ναυσικλειτοῖο Δύμαντος,
ἧ οἱ ἑμνηλική μὲν ἔην, κεχάριστο δὲ θυμῷ.
τῇ μιν εἰσαμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη·

20

«Ναυσικᾶα, τί νύ σ' ὧδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ;
εἶματα μὲν τοι κεῖται ἀκηδέα σιγαλόεντα,
σοὶ δὲ γάμος σχεδὸν ἔστιν, ἵνα χρῆ καλὰ μὲν αὐτὴν
ἐννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἳ κέ σ' ἄγωνται.
ἐκ γάρ τοι τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναθαίνει
ἔσθλή, χαίρουσιν δὲ πατῆρ καὶ πότνια μήτηρ.

25

30

ἀλλ' ἴομεν πλυνέουσαι ἅμ' ἠοὶ φαινομένηφι·
 καί τοι ἐγὼ συνέριθος ἅμ' ἐψομαι, ἕφρα τάχιστα
 ἐντύναει, ἐπεὶ οὐ τοι ἔτι δῆν παρθένος ἔσσεαι·
 ἤδη γάρ σε μνῶνται ἀριστῆες κατὰ δῆμον
 πάντων Φαιήκων, ἔθι τοι γένος ἐστί καὶ αὐτῆ.
 ἀλλ' ἄγ' ἐπότερνον πατέρα κλυτὸν ἠῶθι πρὸ
 ἡμιόνους καὶ ἄμαξην ἐφοπλίσει, ἣ κεν ἄγησι
 ζῶστρά τε καὶ πέπλους καὶ ῥήγεια σιγαλέεντα.
 καὶ δὲ σοὶ ὧδ' αὐτῆ πολὺ κάλλιον ἢ ἐ πόδεσσι
 ἔρχεσθαι· πολλὸν γὰρ ἀπὸ πλυνοί εἴσι πόλῃος ».

35

40

Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἶποῦσ' ἀπέβη, γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Οὐλυμπόνδ', ἔθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 ἔμμεναι. οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ἔμβρω
 δεύεται οὔτε χιῶν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἰθρη
 πέπταται ἀνέφελος, λευκῆ δ' ἐπιέδρομεν αἴγλη·
 τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα.
 ἔνθ' ἀπέβη γλαυκῶπις, ἐπεὶ διεπέφραδε κόρυη.

45

Συνάντησις τοῦ Ὀδυσσεῶς μετὰ τὴν βασιλόπαιδα Ναυσικάαν.

Αὐτίκα δ' Ἡὸς ἤλθεν εὐθρονος, ἣ μιν ἔγειρε,
 Ναυσικάαν εὐπεπλον ἄφαρ δ' ἀπεθαύμασ' ὄνειρον,
 βῆ δ' ἰέναι διὰ δώμαθ', ἔν' ἀγγεῖλειε τοκεῦσιν,
 πατρὶ φίλῳ καὶ μητρὶ· κυχῆσατο δ' ἔνδον ἐόντας·
 ἣ μὲν ἐπ' ἐσχάρη ἦστο σὺν ἀμφιπέλοισι γυναιξίν
 ἠλάκατα στρωφῶσ' ἀλιπόρφυρα· τῷ δὲ θύραζε
 ἐρχομένῳ ξύμβλητο μετὰ κλειτοῦς βασιλῆας
 ἐς βουλήν, ἵνα μιν κάλεσον Φαίηκες ἀγαοὶ.
 ἣ δὲ μάλ' ἄγχι στᾶσα φίλον πατέρα προσέειπε.

50

55

« Πάππα φίλ', οὐκ ἂν δῆ μοι ἐφοπλίσειας ἀπήνην
 ὑψηλήν ἐύκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἶματ' ἄγωμαι

ἐς ποταμὸν πλυνέουσα, τὰ μοι βερυπωμένα καίται ;
 καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν ἔοντα 60
 βουλὰς βουλεύειν καθαρὰ χροὶ εἴματ' ἔχοντα.
 πέντε δέ τοι φίλοι υἱες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
 οἱ δὺ' ὀπιόντες, τρεῖς δ' ἠΐθεοι θαλέθοντες.
 οἱ δ' αἰεὶ ἐθέλουσι νεόπλυτα εἴματ' ἔχοντες
 ἐς χορὸν ἔρχεσθαι· τὰ δ' ἐμῆ φρενὶ πάντα μέμηλεν ». 65
 Ὡς ἔφατ'· αἶδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομήναι
 πατρὶ φίλῳ. ὁ δὲ πάντα νόει καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « Οὔτε τοι ἡμιόνων φθονέω, τέκος, οὔτε τευ ἄλλου.
 ἔρχευ· ἀτάρ τοι δμῶες ἐφοπλίσσουσιν ἀπήνην 70
 ὑψηλὴν ἐύκυκλον, ὑπερτερὴν ἀραρυῖαν ».
 Ὡς εἰπὼν δμῶεσσιν ἐκέλευτο, τοὶ δ' ἐπίθοντο.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐκτὸς ἄμαξαν εὐτροχὸν ἡμιονεῖην
 ὦπλεον, ἡμιόνους θ' ὑπαγον ζευξάν θ' ὑπ' ἀπήνην·
 κούρη δ' ἐκ θαλάμοιο φέρειν ἐσθῆτα φαεινὴν. 75
 καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐυξέστω ἐπ' ἀπήνην,
 μήτηρ δ' ἐν κίστῃ ἐτίθει μενοεικέ' ἐδωδὴν
 παντοίην, ἐν δ' ὄψα τίθει, ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
 ἀσκηῶ ἐν αἰγείῳ· κούρη δ' ἐπεβήσετ' ἀπήνης.
 δῶκεν δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὕγρον ἔλαιον,
 ἧος χυτλώσαιτο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν. 80
 ἡ δ' ἔλαβεν μάστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα,
 μάστιξεν δ' ἐλάαν· καναχὴ δ' ἦν ἡμιόνοισιν.
 αἰ δ' ἄμοτον τανύοντο, φέρον δ' ἐσθῆτα καὶ αὐτήν,
 σὺν οἴην, ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
 Αἰ δ' ὅτε δὴ ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ' ἴκοντο, 85
 ἐνθ' ἦ τοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηγετανοί, πολλὸ δ' ὕδωρ
 καλὸν ὑπεκπύρροεν μάλα περ ῥυπώοντα καθῆραι,
 ἐνθ' αἶ γ' ἡμιόνους μὲν ὑπεκπροέλυσαν ἀπήνης.
 καὶ τὰς μὲν σεῦαν ποταμὸν πάρα δινίηντα

- τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα· ται δ' ἀπ' ἀπήνης
 εἴματα χερσὶν ἔλοντο καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ,
 στείθων δ' ἐν βόθροισι θεῶς ἔριδα προφέρουσαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πλυνάν τε κάθηράν τε ρύπα πάντα,
 ἐξείης πέτασαν παρὰ θιν' ἄλός, ἦχι μάλιστα
 λάιγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα. 95
 αἰ δὲ λοεσσάμεναι καὶ χρισάμεναι λίπ' ἐλαίῳ
 δεῖπνον ἔπειθ' εἶλοντο παρ' ὄχθησιν ποταμοῖο,
 εἴματα δ' ἠελίοιο μένον τερσήμεναι αὐγῇ.
 αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμωαί τε καὶ αὐτή,
 σφαίρη ται δ' ἄρ' ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι· 100
 τῆσι δὲ Ναυσικαά λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς.
 οἴη δ' Ἄρτεμις εἴσι κατ' οὔρεα ἰοχέαιρα,
 ἢ κατὰ Τηϋγέτον περιμήκετον ἢ Ἐρύμανθον,
 τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείης ἐλάφοισι
 τῆ δέ θ' ἅμα νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο, 105
 ἀγρονόμοι παίζουσι, γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ·
 πασάων δ' ὑπὲρ ἧ γε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα,
 ρεῖά τ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι·
 ὣς ἦ γ' ἀμφιπόλοισι μετέπρεπε παρθένος ἀδμής.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι 110
 ζεύξασ' ἡμιόνους πτύξασά τε εἴματα καλά,
 ἔνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 ὡς Ὀδυσσεὺς ἔγροϊτο ἴδοι τ' εὐώπιδα κούρην,
 ἦ οἱ Φαιήκων ἀνδρῶν πόλιν ἠγήσαιο.
 σφαῖραν ἔπειτ' ἔρριψε μετ' ἀμφίπολον βασιλεία· 115
 ἀμφιπόλου μὲν ἅμαρτε, βαθείη δ' ἔμβαλε δίνη·
 αἰ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσαν· ὁ δ' ἔγρετο διὸς Ὀδυσσεύς,
 ἐζόμενος δ' ὠρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν.
 «ὦ μοι ἐγώ, τέων αὐτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω·
 ἦ ῥ' οἶ γ' ὕβρισται τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι, 120

ἦε φιλόξενοι καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
ὥς τέ με κουράων ἀμφήλυθε θήλυς αὐτή·
νυμφάων, αἱ ἔχουσ' ὀρέων αἰπεινὰ κάρηνα
καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσεια ποιήεντα.

ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμὶ σχεδὸν ἀυδηνέντων; 125
ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι ἤδ' ἴδωμαι ». 126

Βῆ δ' ἔμεν ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος ἀλκί πεποιθώς, 130
ὅς τ' εἰς' ὄμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὅσσε

δαίεται· αὐτὰρ ὁ βουσι μετέρχεται ἢ δίσσιν
ἢ μετ' ἀγροτέρας ἐλάφους· κέλεται δέ ἐ γαστήρ
μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
ὥς Ὀδυσσεὺς κούρησιν ἐυπλοκάμοισιν ἔμελλε 135
μίξεσθαι γυμνός περ ἐὼν· χρεῖὼ γὰρ ἴκανε.

σμερδαλέος δ' αὐτῆσι φάνη κεκακωμένος ἄλμη,
τρέσσαν δ' ἄλλυδις ἄλλη ἐπ' ἠτόνας προύχουσας·
οἷη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε· τῇ γὰρ Ἀθήνη
θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε καὶ ἐκ δέος εἴλετο γυῖον. 140

στῆ δ' ἄντα σχομένη, ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεύς,
ἢ γούνων λίσσοιτο λαβῶν ἐυώπιδα κούρη,
ἢ αὐτῶς ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μελιχίοισι
λίσσοιτ', εἰ δείξειε πόλιν καὶ εἵματα δοίη. 145

ὥς ἄρα οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
λίσσεσθαι ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μελιχίοισι,
μή οἱ γούνα λαβόντι χολώσαιτο φρένα κούρη.
αὐτίκα μελιχίον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον.

« Γουνοῦμαί σε, ἄνασσα· θεός νύ τις, ἢ βροτὸς ἐσσι;
εἰ μὲν τις θεός ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν, 150
Ἄρτέμιδί σε ἐγὼ γε, Διὸς κούρη μέγαλοιο,
εἰδός τε μέγεθός τε φυὴν τ' ἄγχιστα εἶσκω·
εἰ δὲ τίς ἐσσι βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν,
τρὶς μάκαρες μὲν σοὶ γε πατήρ καὶ πότνια μήτηρ,

155 τρίς μάκαρες δὲ κασίγνητοι· μάλα πού σφισι θυμὸς
 αἰὲν εὐφροσύνησιν λαίνεται εἴνεκα σεῖο,
 λευσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσοιχνεύσαν.
 κείνος δ' αὖ περὶ κῆρι μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,
 ὅς κέ σ' ἐέδνοισι βρῖσας οἰκόνδ' ἀγάγηται.
 οὐ γάρ πω τοιοῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν, 160
 οὔτ' ἀνδρ' οὔτε γυναῖκα· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.
 Δῆλφ' δὴ ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῆ
 φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα·
 ἦλθον γὰρ καὶ κείσε, πολὺς δέ μοι ἔσπετο λαός, 165
 τὴν ἐδόν, ἣ δὴ μέλλεν ἐμοὶ κακὰ κήδε' ἔσσεσθαι.
 ὣς δ' αὐτως καὶ κείνο ἴδων ἐτεθήπεα θυμῷ
 δῆν, ἐπεὶ οὐ πω τοῖον ἀνήλυθεν ἐκ δόρυ γαίης,
 ὡς σέ, γύναι, ἄγαμαί τε τέθηπά τε, δεῖδια δ' αἰνῶς
 γούνων ἀψασθαι· χαλεπὸν δέ με πένθος ἰκάνει.
 χθιζὸς ἐεικοστῆ φύγον ἤματι οἴνοπα πόντον· 170
 τόφρα δέ μ' αἰεὶ κῦμ' ἐφύρει κραιπναὶ τε θύελλαι
 νήσου ἀπ' Ὠκυγίης. νῦν δ' ἐνθάδε κάββαλλε δαίμων,
 ὄφρ' ἔτι που καὶ τῆδε πάθω κακόν, οὐ γὰρ οἷω
 παύσεσθ', ἀλλ' ἔτι πολλὰ θεοὶ τελέουσι πάροιθεν.
 ἀλλά, ἄνασσ', ἐλέαιρε· σέ γὰρ κακὰ πολλὰ μογήσας 175
 ἐς πρώτην ἰκόμην, τῶν δ' ἄλλων οὐ τινα οἶδα
 ἀνθρώπων, οἳ τῆνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.
 ἄστου δέ μοι δεῖξον, δὸς δὲ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι,
 εἴ τί που εἴλυμα σπειρών ἔχες ἐνθάδ' ἰούσα.
 σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν ὅσα φρεσὶ σῆσι μενοιναῖς, 180
 ἄνδρα τε καὶ οἶκον, καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσειαν
 ἐσθλήν· οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρείσσον καὶ ἄρειον,
 ἣ ἔθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
 ἀνήρ ἠδὲ γυνή· πόλλ' ἄλγεα δυσμενέεσσι,
 χάρματα δ' εὐμενέτησι, μάλιστα δέ τ' ἔκλυον αὐτοί·». 185

Τὸν δ' αὖ Νausικὰ λευκώλενος ἀντίον ἤδα·
 « Ἐεῖν', ἐπεὶ οὔτε κακῆ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας·
 Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,
 ἐσθλοῖς ἤδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλησιν, ἐκάστω·
 καὶ που σοὶ τὰδ' ἔδωκε, σὲ δὲ χρεὶ τετλάμεν ἔμπης. 190
 νῦν δ', ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαίαν ἱκάνεις,
 οὔτ' οὖν ἐσθῆτος δευήσσαι οὔτε τευ ἄλλου,
 ὧν ἐπέοιχ' ἱκέτην ταλαπεῖριον ἀντιάσαντα.
 ἄστυ δέ τοι δεῖξω, ἐρέω δέ τοι οὔνομα λαῶν.
 Φαίηκες μὲν τήνδε πόλιν καὶ γαίαν ἔχουσιν, 195
 εἰμὶ δ' ἐγὼ θυγάτηρ μεγαλήνορος Ἀλκινόοιο,
 τοῦ δ' ἐκ Φαιήκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε ».

**Περιποιήσεις πρὸς τὸν Ὀδυσσεά καὶ ὀδηγίαι
 τῆς Νausικᾶς πρὸς αὐτόν.**

Ἦ ῥα καὶ ἀμφιπόλοισιν εὐπλοκάμοισι κέλευσε·
 « Σπῆτέ μοι, ἀμφίπολοι· πόσε φεύγετε φῶτα ἰδοῦσαι;
 ἢ μὴ ποῦ τινα δυσμενέων φάσθ' ἔμμεναι ἀνδρῶν; 200
 οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς οὐδὲ γένηται,
 ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαίαν ἵκηται
 δημοτῆτα φέρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.
 οἰκόμεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῃ ἐνὶ πόντῃ,
 ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος. 205
 ἀλλ' ὅδε τις δύστηνος ἀλώμενος ἐνθάδ' ἱκάνει,
 τὸν νῦν χρεὶ κομέειν· πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες
 ξεῖνοί τε πτωχοί τε, δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε·
 ἀλλὰ δότ', ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρώσιν τε πόσιν τε,
 λούσατέ τ' ἐν ποταμῷ, ὅθ' ἐπὶ σκέπας ἔστ' ἀνέμοιο ». 210
 Ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἔσταν τε καὶ ἀλλήγησι κέλευσαν,
 καδ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆ' εἶσαν ἐπὶ σκέπας, ὧς ἐκέλευσεν

- Ναυσικάα θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἄλκινόοιο
 πὰρ δ' ἄρα οἱ φᾶρός τε χιτῶνά τε εἴματ' ἔθηκαν,
 δῶκαν δὲ χρυσῆν ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον, 215
 ἦνωγον δ' ἄρα μιν λοῦσθαι ποταμοῖο βροῆσιν.
 δῆ ῥα τότε ἀμφιπόλοισι μετηῦδα δῖος Ὀδυσσεύς·
 « Ἀμφίπολοι, στήθ' οὕτω ἀπόπροθεν, ὄφρ' ἐγὼ αὐτὸς
 ἄλμην ὤμοιιν ἀπολούσομαι, ἀμφὶ δ' ἐλαίῳ
 χρίσομαι· ἦ γὰρ δηρὸν ἀπὸ χροός ἐστιν ἀλοιφή.
 ἄντην δ' οὐκ ἂν ἐγὼ γε λοέσομαι· αἰδέομαι γὰρ
 γυμνοῦσθαι κούρησιν εὐπλοκάμοισι μετελθῶν ».
 Ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἀπάνευθεν ἴσαν, εἶπον δ' ἄρα κούρη.
 αὐτὰρ ὁ ἐκ ποταμοῦ χροᾶ νίξετο δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἄλμην, ἣ οἱ νῶτα καὶ εὐρέας ἀμπεχεν ὤμους, 225
 ἐκ κεφαλῆς δ' ἔσμηχεν ἄλδος χινόον ἀτρυγέτιο.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα λοέσσατο καὶ λίπ' ἄλειψεν,
 ἀμφὶ δὲ εἴματα ἔσσαθ' ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής,
 τὸν μὲν Ἀθηναίη θῆκεν Διὸς ἐκγεγαυῖα
 μεῖζονά τ' εἰσιδέειν καὶ πάσσανα, καδ δὲ κάρητος 230
 οὐλας ἦκε κόμας, ὑακινθίνῃ ἄνθει ὁμοίας.
 ὣς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ
 ἴθρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
 τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει,
 ὣς ἄρα τῷ κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις. 235
 ἔζειτ' ἐπειτ' ἀπάνευθε κίων ἐπὶ θίνα θαλάσσης,
 κάλλει καὶ χάρισι στίλβων· θηεῖτο δὲ κούρη.
 δῆ ῥα τότε ἀμφιπόλοισιν εὐπλοκάμοισι μετηῦδα.
 « Κλυτέ μεν, ἀμφίπολοι λευκώλονοι, ὄφρα τι εἴπω.
 οὐ πάντων ἀέκητι θεῶν, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν, 240
 Φαίηκεσσ' ὃδ' ἀνήρ ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι·
 πρόσθεν μὲν γὰρ δῆ μοι ἀεικέλιος θέατ' εἶναι,
 νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικε, τοῖ οὐρανὸν εὐρὸν ἔχουσιν.

αἰ γὰρ ἔμοι τοιόσδε πύσις κεκλημένος εἶη
 ἐνθάδε ναιετάων, καὶ οἱ ἄδοι αὐτόθι μίμνεν.
 ἀλλὰ δότ', ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρώσιν τε πόσιν τε ».

245

Ὡς ἔφαθ', αἰ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἦδ' ἐπίθοντο,
 πὰρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆι ἐθεσαν βρώσιν τε πόσιν τε.
 ἦ τοι ὁ πῖνε καὶ ἦσθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἀρπαλέως· δηρὸν γὰρ ἐδητύος ἦεν ἄπαστος.

250

Αὐτὰρ Ναυσικάα λευκώλενος ἄλλ' ἐνόησεν·
 εἶματ' ἄρα πτύξασα τίθει καλῆς ἐπ' ἀπήνης,
 ζευξεν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας, ἂν δ' ἔθη αὐτή,
 ὠτρυνεν δ' Ὀδυσῆα, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
 « Ὅρσεο δῆ νῦν, ξεῖνε, πύλινδ' ἴμεν, ὄφρα σε πέμψω
 πατρός ἐμοῦ πρὸς δῶμα δαΐφρονος, ἔνθα σέ φημι
 πάντων Φαιήκων εἰδησέμεν ὄσοι ἄριστοι.

255

ἀλλὰ μάλ' ὧδ' ἔρδειν, δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν·
 ὄφρ' ἂν μὲν κ' ἀγρούς ἴομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων,
 τόφρα σὺν ἀμφιπόλοισι μεθ' ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν
 καρπαλίμως ἔρχεσθαι· ἐγὼ δ' ὄδον ἡγεμονεύσω.

260

αὐτὰρ ἐπὴν πύλιος ἐπιβήρομεν, ἦν πέρι πύργος
 ὑψηλός, καλὸς δὲ λιμὴν ἐκάτερθε πύλῃος,
 λεπτή δ' εἰσίθιμη· νῆες δ' ὄδον ἀμφιέλισσαι
 εἰρύαται· πᾶσιν γὰρ ἐπίστιόν ἐστιν ἐκάστω.

265

ἔνθα δέ τέ σφ' ἀγορή καλὸν Ποσιδήιον ἀμφίς,
 ρυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέεσσ' ἀραρυῖα.
 ἔνθα δὲ νηῶν ὄπλα μελαινῶων ἀλέγουσι,
 πείσματα καὶ σπεῖρα, καὶ ἀποξύνουσιν ἔρετμᾶ.
 οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς οὐδὲ φαρέτρη,
 ἀλλ' ἴστοι καὶ ἔρετμᾶ νεῶν καὶ νῆες εἶσαι,
 ἦσιν ἀγαλλόμενοι πολὺν περῶσι θάλατταν.
 τῶν ἀλεείνω φῆμιν ἀδευκέα, μὴ τις ὑπίσσω
 μωμεύῃ· μάλα δ' εἰσὶν ὑπερφύαλοι κατὰ δῆμον·

270

- καί νύ τις ὦδ' εἴπῃσι κακώτερος ἀντιβολήσας·
 « Τίς δ' ὅδε Ναυσικιά εἴπεται καλός τε μέγας τε
 ξείνος; ποῦ δέ μιν εὔρε; πόσις νύ οἱ ἔσσεται αὐτῇ.
 ἢ τινά που πλαγχθέντα κομίσσατο ἦς ἀπὸ νηὸς
 ἀνδρῶν τηλεδαπῶν, ἐπεὶ οὐ τινες ἐγγύθεν εἰσίν·
 ἢ τίς οἱ εὐξαμένη πολυάρητος θεὸς ἦλθεν
 οὐρανόθεν καταβάς, ἔξει δέ μιν ἦματα πάντα.
 βέλτερον, εἰ. καθτή περ ἐποιοχόμενη πόσιν εὔρεν
 ἄλλοθεν· ἢ γὰρ τούσδε γ' ἀτιμάζει κατὰ δῆμον
 Φαίηκας, τοί μιν μνῶνται πολέες τε καὶ ἐσθλοί ».
 ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δέ κ' ἐνειδέα ταῦτα γένοιτο.
 καὶ δ' ἄλλη νειμεσῶ, ἢ τις τοιαῦτά γε βέζοι,
 ἢ τ' ἀέκητι φίλων, πατὴρ καὶ μητὴρ ἐόντων,
 ἀνδράσι μίσσηται, πρὶν γ' ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.
 ξεῖνε, σὺ δ' ὦκ' ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα τάχιστα
 πομπῆς καὶ νόστοιο τύχης παρὰ πατὴρ ἐμοῖο.
 δῆεις ἀγλαὸν ἄλλος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου
 αἰγείρων· ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμῶν·
 ἔνθα δὲ πατὴρ ἐμοῦ τέμενος τεθαλυῖά τ' ἀλώῃ,
 τόσσον ἀπὸ πτόλιος, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας.
 ἔνθα καθεζόμενος μείναι χρόνον, εἰς ὃ κεν ἡμεῖς
 ἄστυδε ἔλθωμεν καὶ ἰκώμεθα δώματα πατρός.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἡμέας ἔλπη ποτὶ δώματ' ἀφίχθαι,
 καὶ τότε Φαίηκων ἔμεν ἐς πόλιν ἠδ' ἐρέεσθαι
 δώματα πατρός ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
 βεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστί, καὶ ἂν πάις ἠγγήσαιτο
 νήπιος· οὐ μὲν γάρ τι ἔοικότα τοῖσι τέτυκται
 δώματα Φαίηκων, οἷος δόμος Ἀλκινόοιο
 ἦρωος. ἀλλ' ὅπότ' ἂν σε δόμοι κεκύθωσι καὶ αὐλή,
 ὦκα μάλα μεγάροιο διελθέμεν, ὄφρ' ἂν ἱκηαι
 μητέρ' ἐμήν· ἢ δ' ἦσται ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ,

ἠλάκατα στρωφῶσ' ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι,
 κίονι κεκλιμένη· δμωαὶ δέ οἱ εἶατ' ὄπισθεν.
 ἔνθα δὲ πατρὸς ἐμοῖο θρόνος ποτικέκλιται αὐτῇ,
 τῷ δ' γε οἰνοποτάζει ἐφήμενος ἀθάνατος ὧς.
 τὸν παραμειψάμενος μητρὸς περὶ γούνασι χεῖρας
 βάλλειν ἡμετέρης, ἵνα νόστιμον ἤμαρ ἴδῃαι
 χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐσσί.
 εἴ κέν τοι κείνη γε φίλα φρονέησ' ἐνὶ θυμῷ,
 ἐλπωρὴ τοι ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
 οἶκον εὐκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν ».

310

315

«Ὡς ἄρα φωνήσας ἴμασεν μάλιστα φαινή
 ἡμίονους· αἱ δ' ὄκα λίπον ποταμοῖο βέεθρα.
 αἱ δ' εὐ μὲν τρώχων, εὐ δὲ πλίσσοντο πόδεςσιν·
 ἢ δὲ μάλ' ἠνιόχευεν, ὅπως ἄμ' ἐποίητο πεζοὶ
 ἀμφίπολοι τ' Ὀδυσσεύς τε, νόφ' δ' ἐπέβαλλεν ἱμάσθλην.
 δύσετό τ' ἠέλιος καὶ τοὶ κλυτὸν ἄλλος ἴκοντο
 ἱρὸν Ἀθηναίης, ἴν' ἄρ' ἔζετο δῖος Ὀδυσσεύς.
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·

320

«Κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἀτρυτώνη·
 νῦν δὴ πέρ μευ ἄκουσον, ἐπεὶ πάρος οὐ ποτ' ἄκουσας
 βραιομένου, ὅτε μ' ἔρραιε κλυτὸς ἐννοσίγαιος.
 δός μ' ἐς Φαίηκας φίλον ἐλθεῖν ἢ δ' ἐλεεινόν ».

325

«Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
 αὐτῇ δ' οὐ πω φαίνεται ἐναντίη· αἶθετο γάρ βρα
 πατροκασίγνητον· ὁ δ' ἐπιζαφελῶς μενείανεν
 ἀντιθέφ' Ὀδυσῆι πάρος ἦν γαῖαν ἰκέσθαι.

330

[(η). Καθὼς εἰσῆρχετο εἰς τὴν πόλιν ὁ Ὀδυσσεύς, συνήντησε μίαν παρθένον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρούπιετο ἡ Ἀθηναία, καὶ αὐτὴ τοῦ ἔδειξε τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκινόου. Ὅπως λάμπει ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ἔτσι ἐλάμπεν ἡ κατοικία τοῦ βασιλέως τῶν Φαίάκων. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐφαί-

νοντο χάλκινοι τοῖχοι διακοσμημένοι εἰς τὸ ἐπάνω μέρος μὲ θ ρ ι γ κ ὸ ν
 κ υ ἄ ν ο ι ο, ἦτοι μὲ πλάκας γλυπτὰς ποικιλλομένας μὲ κνανῆν ὑαλό-
 μαζαν (βλ. εἰκ. 4). Χρυσαὶ ἦσαν αἱ θύραι, χάλκινον τὸ κατώφλιον καὶ
 ἄργυροὶ οἱ σταθμοὶ καὶ τὸ ὑπέρθυρον. Δύο κύνες ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἄργυ-
 ρου, ἔργα τοῦ Ἡφαίστου, ἦσαν ἐκατέρωθεν τῆς εἰσόδου. Πολυτελῆ ἐπι-
 πλα καὶ ἐπ' αὐτῶν λεπτοῦφανα καλυμματα, ἀγάλματα χρυσοῦ καὶ σκεύη
 περίτεχρα συνεπλήρωσαν τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτὸν διάκοσμον. Ἐξ ἴσου
 θαυμαστός ἐξετείνετο περίξ τοῦ ἀνακτόρου ὁ κῆπος μὲ δένδρα κατάφορτα
 ἀπὸ καρπύς, μὲ κοσμητὰς πρᾶσιās καὶ μὲ δροσερὰς κρήνας.
 Ἀφοῦ ἐθαύμασε τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτὴν κατοικίαν ὁ Ὀδυσσεύς, εἰσῆλ-
 θε διὰ τῆς κεντρικῆς θύρας, διέσχισε ταχέως τὸ μέγαρον καὶ προσέπε-
 σεν εἰς τὰ γόνατα τῆς βασιλείσσης. Τὴν παρεκάλεσε μὲ συγκινητικούς λό-
 γους νὰ τὸν ἐλεήσει καὶ ἀκολούθως ἐκάθισεν ὡς ἰκέτης εἰς τὴν σποδὸν
 τῆς ἐστίας. Οἱ παριστάμενοι εὐγενεῖς τῶν Φαιάκων ἔμειναν κατάπλη-
 κτοι, ὁ δὲ βασιλεὺς ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ἀνεγείρῃ τὸν ξένον καὶ νὰ τὸν
 καθίσῃ εἰς λαμπρὸν θ ρ ὸ ν ο ν. Ἐπηκολούθησαν ὄλαι αἱ συνῆθεις πρὸς
 τοὺς ξένους περιποιήσεις· κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ Ἀλκινόου τὴν ἐπαύριον
 ἔπρπε νὰ συνέλθουν οἱ ἄ ρ ι σ τ ο ι, διὰ νὰ ξενίσουν ἐπισημως τὸν ξέ-
 νον καὶ νὰ σκεφθοῦν πῶς νὰ τὸν ἀποστείλουν εἰς τὴν πατρίδα του.

(Θ). Τὴν ἐπομένην ὁ Ἀλκίνοος ὠδήγησε τὸν Ὀδυσσεά εἰς τὴν
 ἄ γ ο ρ ἄ ν πλησίον τοῦ λιμένος, ὅπου συνῆλθον καὶ ἄλλοι Φαίακες.
 Ἀφοῦ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν ἐντολὴν νὰ ἐτοιμασθῇ πλοῖον, ἐπέστρεψε
 μὲ τοὺς σ κ η π τ ο ῦ χ ο υ ς εἰς τὸ ἀνάκτορον, ὅπου ἔγινε θυσία καὶ
 συμπόσιον. Κατὰ τὸ δεῖπνον ὁ αἰοῖδος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ὁ τυφλὸς
 Δημόδοκος, ἐτραγούδησεν ἔπος, τὸ ὅποιον περιέγραφε τὴν ἔξιν μεταξὺ
 Ἀχιλλέως καὶ Ὀδυσσεῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλιου. Τόσον συνε-
 κινήθη τότε ὁ ἄγνωστος ξένος ἀπὸ τὸ ῥῆμα, ὥστε ὁ βασιλεὺς διέταξε
 τὸν Δημόδοκον νὰ διακόψῃ καὶ ἐπρότεινε νὰ συνεχισθῇ ἡ διασκέδασις
 μὲ ἐπίδειξιν ἀγώνων. Ἐξῆλθον ὄλοι εἰς τὴν ἄ γ ο ρ ἄ ν, ὅπου πολλοὶ
 εὐγενεῖς νέοι ἐπέδειξαν τὴν ἀθλητικὴν τὸν δεινότητα. Ἐλαβε μέρος εἰς
 διάφορα ἀγωνίσματα καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καταπλήττων ὄλους μὲ τὴν εὐ-
 στροφίαν καὶ τὴν ρώμην τοῦ σώματός του. Ἐγινεν ἀκόμη πρὸς τιμὴν
 τοῦ ξένου ἐπίδειξις χοροῦ καὶ προσεφέρθησαν εἰς αὐτὸν τὰ πρῶτα δῶρα
 φιλοξενίας. Εἰς τὸ ἐπακολουθῆσαν συμπόσιον ὁ Δημόδοκος μεταξὺ ἄλ-
 λων ἐτραγούδησε κατὰ παράκλησιν τοῦ Ὀδυσσεῶς τὴν ἄλωσιν τοῦ
 Ἴλιου διὰ τοῦ δουρείου ἵππου. Τὴν φορὰν αὐτὴν ὄλοι ἀντελήφθησαν

τὴν συγκίνησιν τοῦ ξένου. Τότε ὁ Ἀλκίνοος τὸν παρεκάλεσε νὰ φανερώσῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα του.

(ι). Μὲ κατάπληξιν ἤκουσαν οἱ Φαίαιες, ὅτι ὁ ὑπ' αὐτῶν φιλοξενούμενος εἶναι αὐτὸς ὁ Λαερτιάδης Ὀδυσσεύς, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης καὶ τῶν παρακειμένων νήσων, ὁ ἦρως τοῦ ὁποίου ἡ δόξα ἔφθασε μέχρι οὐρανοῦ. Καὶ ἤρχισε τότε ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ διηγῆται πρὸς τοὺς παρόντας τὸν πολυκηδέα αὐτοῦ νόστον: Ἀπὸ τὸ Ἴλιον ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Ἰσμαρον τῆς Θράκης, ὅπου αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοὶ του ἠγαγκάσθησαν νὰ συνάψουν μάχην μὲ τὸν λαὸν τῶν Κικόνων. Ἡττηθέντες ἀπέπλευσαν πρὸς Νότιον καὶ ἐνῶ ἔκαμπτον τὸν Μαλέαν, τὰ κύματα καὶ ὁ ἄνεμος τοὺς παρέσυραν πέραν τῶν Κυθήρων. Ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας ἔφέροντο ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τὴν δεκάτην ἔφθασαν εἰς τὴν χώραν τῶν Λωτοφάγων, ὅπου τινὲς τῶν συντρόφων ἔφαγον λωτὸν καὶ ὑπὸ τὴν μαγικὴν ἐνέργειαν τοῦ κερκυῦ τούτου δὲν ἤθελον νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἡ θαυμαστὴ χώρα τῶν Κυκλώπων ἦτο ὁ ἐπόμενος σταθμὸς τοῦ ταξιδίου των. Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ δώδεκα ἄνδρας τοῦ ἰδικοῦ του πλοίου ἔφθασεν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Πολυφύμου. Ἐξ ἀπὸ τοὺς συντρόφους κατέφαγεν ὁ ἄγριος Κύκλωψ, οἱ δ' ἄλλοι ἐσώθησαν διὰ τῆς παρουργίας τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὅστις ἐτύφλωσε τὸν Πολύφημον καὶ ἐπειόησε τέχνασμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξήλθον ἀπὸ τὸ σπήλαιον τοῦ Κύκλωπος.

(κ). Πλεύσαντες ἔπειτα εἰς τὴν νῆσον τοῦ Αἰόλου εὗρον φιλοξενίαν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν ἀνέμων. Διὰ νὰ τοὺς διευκολύνη κατὰ τὸν πλοῦν ὁ Αἰόλος, περιέκλεισεν εἰς ἀσκὸν ὄλους τοὺς ἀνέμους πλὴν τοῦ Ζεφύρου καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Ὀδυσσεά. Ἄλλ' ἐνῶ ἐπλησίαζον νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πατρίδα των, οἱ σύντροφοι ἤνοιξαν τὸν ἀσκὸν νομίζοντες, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκρυπτεν ἐντὸς αὐτοῦ χρυσοὺν καὶ ἄργυρον. Τότε ἐξαπελύθησαν οἱ ἄνεμοι καὶ νεαὶ θύελλαι τοὺς παρέσυραν πάλιν μακρὰν πρὸς Ἀυσμάς, ὅπου νέα φοβερότερα δεινὰ ὑπέστησαν. Εἰς τὴν χώραν τῶν ἀγρίων Δαιστρυγόνων ἐχάθησαν ἔνδεκα πλοῖα τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ μόλις αὐτὸς καιώρθωσε νὰ σωθῆ ἁποκόψας τὰ προνήσια τοῦ ἰδικοῦ του πλοίου. Εἰς τὴν νῆσον Αἰαίην ἡ θεὰ Κίρκη μετέβαλε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεῶς εἰς χοίρους, αὐτὸς δὲ μὲ τὴν προστασίαν τοῦ Ἐρμῆος διέφυγε τὸν ὄλεθρον. Χοριζομένη εἰς αὐτὸν ἡ θεὰ ἐπαπέφερε καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν των.

ἔμαθε τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν οἶκόν του, τὴν ὕβριν τῶν μνηστήρων καὶ τὸ ταξίδιον τοῦ Τηλεμάχου εἰς Πύλον.

(ο). Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Τηλέμαχος ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ ταξιδίου του εἰδοποιήθη ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖαν νὰ μὴ μεταβῇ εἰς τὸ ἀνάκτορον, ἀλλὰ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὴν μητέρα του τὴν ἐπιστροφήν του, ἀποστέλλων εἰς αὐτὴν τὸν Εὐμαιον].

π

Ἀναγνώρισις τοῦ Τηλεμάχου ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς.

[(11 - 53). Ὅταν εἰσῆλθεν ὁ Τηλέμαχος εἰς τὴν καλύβην τοῦ πιστοῦ θεράποντος, εἶδε τὸν ξένον ἐπαίτην καὶ ὠμίλησε φιλικῶς μαζὶ του. Ἦτο περίλυπος ὁ υἱὸς τοῦ Ὀδυσσεύς, διότι δὲν εἶχε μάθει τίποτε ἀκριβὲς διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ πατρὸς του. Πρωτίστως ὁμως ἔπρεπε νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν μητέρα του, ὅτι ἐπέστρεψε σῶος ἀπὸ τὴν Πύλον καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν πόλιν τὸν Εὐμαιον].

Ἦ ῥα καὶ ὄρσε συφορβόν· ὁ δ' εἴλετο χερσὶ πέδιλα, 154
 δησάμενος δ' ὑπὸ ποσσὶ πόλινδ' ἔεν. οὐδ' ἄρ' Ἀθήνην
 λήθεν ἀπὸ σταθμοῖο κιῶν Εὐμαιος ὕφορβός,
 ἀλλ' ἦ γε σχεδὸν ἦλθε· δέμας δ' ἦικτο γυναικί
 καλῆ τε μεγάλῃ τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυίῃ.
 στῆ δὲ κατ' ἀντίθυρον κλισίης Ὀδυσῆι φανεῖσα·
 οὐδ' ἄρα Τηλέμαχος ἴδεν ἀντίον οὐδ' ἐνόησεν· 160
 οὐ γάρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς·
 ἀλλ' Ὀδυσσεύς τε κύνες τε ἴδον, καὶ ῥ' οὐχ ὕλαοντο,
 κνυζηθμῶ δ' ἐτέρωσε διὰ σταθμοῖο φόβηθεν.
 ἦ δ' ἄρ' ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 ἐκ δ' ἦλθεν μεγάραιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς, 165
 στῆ δὲ πάροιθ' αὐτῆς· τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη·
 « Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 ἦδη νῦν σφ' παιδὶ ἔπος φάο μῆδ' ἐπίκευθε,

ὥς ἂν μνηστῆρσιν θάνατον καὶ κῆρ' ἀραρόντε
 ἔρχησθον προτὶ ἄστῳ περικλυτόν· οὐδ' ἐγὼ αὐτῇ
 δῆρὸν ἀπὸ σφῶν ἔσομαι μεμαυία μάχεσθαι.»

170

Ἡ καὶ χρυσεῖη βράβδω ἐπεμάσσατ' Ἀθήνη.
 φᾶρος μὲν οἱ πρῶτον εὐπλυνῆς ἦδ' ἑ χιτῶνα
 θῆκ' ἀμφὶ στήθεσσι, δέμας δ' ὤφελλε καὶ ἦβην.
 ἄψ δὲ μελαγχροίης γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν,
 κῶνάει δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον.
 ἦ μὲν ἄρ' ὥς ἔρξασα πάλιν κίεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ἦεν ἐς κλισίην· θάμβησε δέ μιν φίλος υἱός,
 ταρβήσας δ' ἐτέρωσε βάλ' ὄμματα, μὴ θεὸς εἴη,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.

175

180

« Ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνησ νέον ἢ ἐπάροιθεν,
 ἄλλα δὲ εἴματ' ἔχεις, καὶ τοι χρῶς οὐκέθ' ὁμοῖος.
 ἦ μάλα τις θεὸς ἔσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν·
 ἄλλ' ἔλθθ', ἵνα τοι κεχαρισμένα δώσωμεν ἱρὰ
 ἦδ' ἐ χρύσεια δῶρα, τετυγμένα· φεῖδεο δ' ἡμέων.»

185

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
 « Οὐ τίς τοι θεὸς εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν εἰσκήεις;
 ἀλλὰ πατὴρ θεός εἰμι, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζω
 πάσχεις ἄλγεα πολλὰ, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.»

190

Ὡς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσε, καὶ δὲ παρειῶν
 δάκρυον ἔχε χαμάζει· πάρος δ' ἔχε νωλεμῆς αἰεὶ.
 Τηλέμαχος δ', οὐ γάρ πω ἐπείθετο ὄν πατέρ' εἶναι,
 ἕξαυτίς μιν ἔπεσσι ἀμειβόμενος προσέειπεν·

« Οὐ σὺ γ' Ὀδυσσεύς ἔσσι, πατὴρ ἐμός, ἀλλὰ με δαίμων
 θέλγει, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω·
 οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόφρο
 φ' αὐτοῦ γε νόη, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
 ῥηιδίως ἐθέλων θεῖη νέον ἢ ἐγέροντα.
 ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρον καὶ ἀεικέα ἔσο·

195

νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικας, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι ».

200

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
« Τηλέμαχ', οὐ σε ἔοικε φίλον πατέρ' ἔνδον ἔοντα
οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον οὔτ' ἀγάσθαι·

οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ' ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,
ἀλλ' ἔδ' ἐγὼ τοιόσδε, παθῶν κακά, πολλὰ δ' ἀληθείς,
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαίαν.

205

αὐτάρ τοι τόδε ἔργον Ἀθηναίης ἀγελείης,
ἣ τέ με τοῖον ἔθηκεν, ὅπως ἐθέλει, δύναται γάρ,
ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλίγκιον, ἄλλοτε δ' αὐτε
ἀνδρὶ νέῳ καὶ καλὰ περὶ χροῖ εἴματ' ἔχοντι.
ῥηίδιον δὲ θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
ἡμῶν κυδῆναι θνητῶν βροτῶν ἠδὲ κακῶσαι ».

210

Ὡς ἄρα φωνήσας κατ' ἄρ' ἔξετο, Τηλέμαχος δὲ
ἀμφιχυθεὶς πατέρ' ἐσθλὸν ἐδύρετο δάκρυα λείβων,
ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑπ' ἕμερος ὄρτο γόοιο·
κλαῖον δὲ λιγέως, ἀδινώτερον ἢ τ' οἶωνοί,
φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, οἷσί τε τέκνα
ἀγρόται ἐξείλοντο πάρος πετεηνὰ γενέσθαι·
ὡς ἄρα τοὶ γ' ἐλευεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.
καὶ νῦν κ' ἐδυρομένοισιν ἔδω φάος ἠελίοιο,
εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ἐν πατέρ' αἴψα·

215

« Ποίη γὰρ νῦν δεῦρο, πάτερ φίλε, νηὶ σε ναῦται
ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο; -
οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν δίομαι ἐνθάδ' ἰκέσθαι ».

Τὸν δ' αὐτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
« Τεῖ γὰρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω.
Φαίηκές μ' ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἳ τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται·
καὶ μ' εὐδοντ' ἐν νηὶ θεῶν ἐπὶ πόντον ἄγοντες
κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην, ἔπορον δέ μοι ἀγλαὰ δῶρα,

220

225

230

χαλκόν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά θ' ὕφαντήν.
 καὶ τὰ μὲν ἐν σπέεσσι θεῶν ἰότητι κέονται
 νῦν αὖ δεῦρ' ἐκόμην ὑποθημοσύνησιν Ἀθήνης,
 ὄφρα κε δυσμενέεσσι φόνου πέρι βουλεύσωμεν.
 ἀλλ' ἄγε μοι μνηστῆρας ἀριθμήσας κατάλεξον,
 ὄφρ' εἰδέω ὅσοι τε καὶ οἳ τινες ἀνέρες εἰσίν.
 καὶ κεν ἐμὸν κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμηγρίξας
 φράσσομαι, ἢ κεν νῶϊ δυνησόμεθ' ἀντιφέρεσθαι
 μούνω ἀνευθ' ἄλλων, ἢ καὶ διζησόμεθ' ἄλλους ».

235

Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·
 « ὦ πάτερ, ἦ τοι σείο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον,
 χεῖράς τ' αἰχμητὴν ἔμεναι καὶ ἐπίφρονα βουλήν·
 ἀλλὰ λίην μέγα εἶπες· ἄγη μ' ἔχει· οὐδέν κεν εἴη
 ἄνδρε δῶο πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισι μάχεσθαι.
 μνηστῆρων δ' οὔτ' ἄρ' δεκάς ἀτρεκέες οὔτε δῦ' οἶαι,
 ἀλλὰ πολὺ πλέονες· τάχα δ' εἴσεται ἐνθάδ' ἀριθμόν.

240

ἐκ μὲν Δουλιχίῳ δῶο καὶ πεντήκοντα
 κοῦροι κεκριμένοι, ἕξ δὲ δρηστῆρες ἔπονται·
 ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασιν,
 ἐκ δὲ Ζακύνθου ἔασιν εἰκόσι κοῦροι Ἀχαιῶν,
 ἐκ δ' αὐτῆς Ἰθάκης δυσκαίδεκα πάντες ἄριστοι,
 καὶ σφιν ἅμ' ἐστὶ Μέδων κῆρυξ καὶ θεῖος αἰοῖδός
 καὶ δοῖω θεράποντε, δαήμονε δαιτροσυνάων.

245

τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,
 μὴ πολὺπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσεται ἐλθῶν.
 ἀλλὰ σὺ γ', εἰ δύνασαι τιν' ἀμύντορα μερμηγρίξαι,
 φράξου, ὃ κέν τις νῶϊν ἀμύνοι πρόφρονη θυμῷ ».

250

255

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς·
 « Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 καὶ φράσαι ἢ κεν νῶϊν Ἀθήνη σὺν Διὶ πατρὶ

260

ἀρκέσει, ἤέ τιν' ἄλλον ἀμύντορα μερμηγρίζω ».

Τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·
 « Ἐσθλὴ τοι τούτῳ γ' ἐπαμύντορε, τοὺς ἀγορεύεις,
 ὕψι περ ἐν νεφέεσσι καθημένῳ· ὦ τε καὶ ἄλλοις
 ἀνδράσι τε κρατέουσι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι ».

Ὁ Ὀδυσσεὺς μετὸν κύναν τοῦ Ἄργον.
 (ἐγχάρακτος λίθος)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) ΣΗΜΑΣΙΑ ΛΕΞΕΩΝ
- β) ΙΔΙΑΖΟΝΤΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ
- γ) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

μον ἡμαρ = ἡ ἡμέρα τῆς ἐπανόδου περίφρ. ἀντὶ νόσιον. — **ἀμόθεν** = ἀπὸ κάπου, ἀπὸ κάποιου σημείου (ἐπίφρ. ἐκ τοῦ ἀχρήστου ἐπιθέτου ἀμός = τίς. πρὸλ. οὐδ-ἀμοῦ). — **τῶν** = τούτων, δηλ. τῶν συμβάντων. — **γέ'** τὸ μόριον ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀμόθεν. Δύναται ν' ἀποδοθῆ μετὰ τὸ νεοελλ. : πάντως.

β) — Ρηματικοὶ τύποι παρωχημένων χρόνων ἄνευ αὐξήσεως : **πλάγχθη, πάθεν, ἴδεν**.

— **Κατάληξις** δοτικ. πληθ. πρωτοκλ. — **ησι, και** δευτεροκλ. **-οισι** : σφετέρησι(ν), ἀτασθαλίησι(ν), τοῖσι(ν).

— Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : **κατὰ** (= ἐντελῶς) -**ἦσθιον**.

— Οἱ τύποι **ὁ ἢ τὸ** εἰς ὅλας τὰς πτώσεις μετὰ σημ. δεικτικῆς ἀντωνυμίας : **ὁ γ'** ἐν πόντῳ, **ὁ τοῖσιν** ἀφείλετο, **τῶν ἀμόθεν** κλπ.

— Χρῆσις ἀσυναϊρέτων καταλήξεων : **ἄστυα, ἄλγεα**.

— **Κατάληξις** τῆς γενικῆς ἐνικ. τῶν εἰς **-ος** δευτεροκλ. **-οιο** : **Ἡελίοιο**.

— Κτητ. ἀντωνυμ. γ' προσ. : **ὄς ἢ ὄν** (ἐὸς εἰ ἔόν).

γ) — **Μοῦσα** : Οἱ στίχοι 1 - 10 ἀποτελοῦν τὸ προοίμιον τοῦ ποιήματος. Κατὰ παλαιότητα παράδοσιν ὁ ποιητὴς πάντοτε ἐν ἀρχῇ ἐπικαλεῖται τὰς μούσας ἢ τὴν μούσαν. Ἡ λατρεία τῶν Μουσῶν ἦτο ἀρχαιοτάτη χρονολογούμενη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνας ἔζων εἰς τὰς βορειοτέρας ἑλληνικὰς χώρας (Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν). Ἐπιστεῦετο, ὅτι ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς (κοῦραι Διὸς) καὶ τῆς Μνημοσύνης. Ἐπειδὴ τὸ ἀρχαιότατον κέντρον τῆς λατρείας τῶν ἦτο ἢ περὶ τὴν Πιέριαν καὶ τὸν Ὀλυμπον χώρα, ὠνομάζοντο **Πιερίδες ἢ Ὀλυμπίαιδες Μοῦσαι**. Εὐφύεστατα ὁ ποιητὴς τῆς Ὀδυσσεΐας συνδυάζει τὴν καθιερωμένην ἐπίκλησιν μετὰ τὴν περίληψιν τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον θὰ διηγηθῆ. — **ἱερόν** : Ἡ πόλις τοῦ Ἰλίου ἦτο θεοφιλὴς καὶ ἐπροστατεύετο ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο λέγεται **ἱερόν πολιέθρον**. — **Ἵπεριών** : Ἐπίθετον τοῦ Ἠλίου ἐκφράζον τὴν ἰδιότητα τοῦ ὕψους = ὕψιστος ἢ ὁ ἐξ ὕψους ἄρχων. Λέγεται καὶ Ἵπεριονίδης. — **κατὰ βουὴς ἦσθιον** : Τὸ γεγονός τοῦτο ἱστορεῖται εἰς τὸ μ-τῆς Ὀδυσσεΐας. Ἐφού ἡ ναὺς τοῦ Ὀδυσσεὺς διέφυγε τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυδδιν, ἔφθασεν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἠλίου. Ἐκεῖ οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεὺς πιεσθέντες ἀπὸ τὴν πείναν ἔφαγον τὰς ἱεράς βουὴς τοῦ θεοῦ, παρὰ τὰς

συμβουλὰς τοῦ Ὀδυσσεύς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐχάθησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μόνος ὁ Ὀδυσσεύς, ὡς γυαυγός, περιεσώθη εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς.

στ. 11 - 27

α) 11 - 21 — ἔνθα = τότε. Χρονικόν. Ἐντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀμόθεν. αἰπύς = αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος. — ἔσαν = ἦσαν. — ἠδὲ = καί. — οἶος = μόνος. — κέχημαι = ἔχω ἀνάγκην, ἐπιθυμῶ (χορή). — πότνια = σεπτή, σεβαστή. Ἐπίθ. γυναικῶν καὶ θεαινῶν (ρίζ. ποτ-Λατιν. pot - possum). — ἐρύκω = ἐμποδίζω, κατακρατῶ. — δῖος = ὁ ἐκ τοῦ Διός, ὁ ἕμοιος πρὸς τὸν Δία, θεϊκός, ὑπέροχος (ρίζ. δι-Λατιν. divus-divinus). — τὸ σπέος = τὸ σπήλαιον. — γλαφυρός = κοίλος, βαθουλός (γλάφω — γλύφω). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ. — ὁ πόσις-ιος = ὁ ἄνδρας, ὁ σύζυγος (ρίζ. ποτ-πρβλ. πόσις). — δῆ = ἦδη, πλέον. — περιπ(ε)λομένων· περιπέλομαι = περιστρέφομαι. — τῶ = κατὰ τὸ ὅποιον, δηλ. ἔτος. — οἱ = αὐτῶ. — ἐπειλώσαντό οἱ = τοῦ προώρισαν. — νέομαι = ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα· καὶ στ. 5 νόστιος. — οὐδ' ἔνθα = οὔτε τότε. — πεφυγμένος· φεύγω = διαφεύγω. — ἦεν = ἦν. — οἱ ἄεθλοι = οἱ ἀγῶνες, αἱ δοκιμασίαι. — καί· ἐπίδοτ. = ἀκόμα καί... — μετὰ = μεταξὺ. — οἴσι· εἰσ. — ἐλεαίρω = εὐσπλαγχνίζομαι, λυποῦμαι (ἐλεῶ). — νόσφι = μακρὰν, ἐκτός. — ἀσπερχές· ἐπίρρ. = σφοδρῶς. — μενεαῖνω = εἶμαι ὠργισμένος (μένος). — ἀντίθεος = ὁ ἀντιπαραβαλλόμενος πρὸς τοὺς θεούς, ἰσόθεος. — πάρος = πρὶν. — ἦν (ἐὴν) γαῖαν = εἰς τὴν χῶραν του.

22 - 27 — μετεκίαθε· μετακιάθω = πηγάζω πρὸς τινος (μετακιάθω, θαμιστ. τοῦ κίω = πορεύομαι). — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε, πρβλ. τὰ σύνθετα τῆς νέας ἑλλην. τηλεγράφος, τηλεβόλον κλπ.). — ἔων = ὦν. — τοί· ἀναφ. ἄντων. — διχθά· ἐπίρρ. = εἰς δύο μέρη. — δεδαίεται· παθ. παρακμ. ρ. δαίομαι = χωρίζομαι. — ἔσχατοι ἀνδρῶν = εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. — δυσομένου = ἐκεῖ πού δύει, πρὸς τὴν δύσιν (ἀφ. α' ἔχων τὸ σ καὶ κατάληξιν β' ἀφ.). — Ὑπερίων· 8. — ἀνιόντος = ἐκεῖ πού ἀνατέλλει, πρὸς τὴν ἀνατολήν· ρ. ἀνειμι (ἀνά + εἶμι). — ἀντιῶ = ἀντικρύζω, παρίσταμαι. — ἑκατόμβη = θυσία ἑκατὸν βοῶν καὶ γενι. κῶς θυσία μὲ ἀφθονα θύματα. — ἀρνεῖος = πρόβατον, κριάρι. — ἔνθα = ἐκεῖ. — ἡ δαῖς - δαιτὸς = γεῦμα, συμπόσιον (δαίομαι = χωρίζω. Κυ.

ρίως δαίς = τὸ μερίδιον τοῦ φαγητοῦ, πρὸλ. συνδαιτυμῶν). — **παρημέ-
νος** = παρακαθήμενος (ἤμαι = κάθημαι). — **οἱ δὲ δὴ ἄλλοι** = ἀλλὰ
βεβαίως οἱ ἄλλοι, ἐνν. θεοί. — **ἐνὶ** = ἐν, ἐντός. — **μέγαρον** = ἡ μεγάλη
αἴθουσα τοῦ ἀνακτόρου.

β) — Ἴων. τύπος: ἔσαν (ἦσαν).

— γ' πρόσ. τῆς προσωπ. ἄντων. εἰς τὰς πλῆθ. πτώσεις: οὐ, οἶ, ἔ
(αὐτοῦ -ῶ -όν).

— Οἱ τύποι ὁ ἢ τὸ εἰς σημ. ἀναφ. ἄντων. Πληθ. ὄνομ. τοί, ταί.
τῶ ἐπεκλώσαντο, τοὶ δεδαίεται.

— Παρεμβολὴ τοῦ ο εἰς ρήμ. συνηρημένα εἰς -αω: ἀντιόων (ἀντι-
άων-ἀντιῶν = ἀντιῶν).

— Ἀσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ρίζαν τῶν λέξεων: ἄεθλος, Ἡέλιος.

— Κατάληξις γ' πληθ. προσ. παθ. παρακειμένου -αται: δεδαίεται.

γ) — **ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες**: Ὡς σημεῖον ἐνάρξεως τῆς διηγῆσεως
λαμβάνει ὁ ποιητὴς τὴν ἀπροσδόκητον συμφορὰν τῶν ἐλλήνων ἀρχηγῶν,
οἱ ὅποιοι ἐπέστρεφον νικηταὶ ἀπὸ τὸ Ἴλιον. Κατὰ τὴν ἐπικὴν παράδοσιν,
μόλις ἀπέπλευσαν ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Τροίας, φοβερά τρικυμία διε-
σχόρπισε τὰ πλοιά των καὶ ἄλλοι μὲν ἠφανίσθησαν, ἄλλοι δὲ κατώρ-
θωσαν μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις νὰ φθάσουν εἰς τὰς πατρίδας των. —
νύμφη: Νύμφαι ἦσαν κατώτεραι θεότητες τῶν δασῶν, τῶν πηγῶν, τῆς
θαλάσσης, τῶν σπηλαίων (Δρυάδες, Ναϊάδες, Νηρηίδες, Ἀντριάδες
κ. ἄ.). — **Ποσειδάων ἀσπερχὲς μενέαιεν**: Οἱ λόγοι τῆς ὀργῆς τοῦ
Ποσ. ἐκτίθενται κατωτέρω στ. 68. — **Αἰθίοπες**: Ἡ ἐμπορικὴ δρᾶσις
τῶν Ἑλλ. εἶχε φέρει αὐτοὺς εἰς ἐπαφὴν ἤδη ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων
μὲ τοὺς λαοὺς τῆς μαύρης φυλῆς. Περισσότερον γνωστοὶ ἦσαν οἱ πρὸς
ἀνατολὰς Αἰθίοπες ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Αἰγύπτου —μέχρι τοῦ ἄνω
Νείλου.

στ. 28 - 43

α) — **μῦθος** = λόγος. — **ἄρχω μύθων** = ἀρχίζω τὴν ὁμιλίαν. —
τοῖσι = μετὰξὺ αὐτῶν. — **κατὰ θυμὸν** = ἐν τῇ ψυχῇ του, καθ' ἑαυτόν. —
ἀμύμων = ἄψογος, τέλειος, εὐγενής (στερ. α + μῶμος). — **ῥά** = ὡς γνω-
στόν. Μόριον ἐγγλιτ. (ἄρα). — **τηλεκλυτὸς** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ

φῆμη φθάνει μακράν, ἔξακουστός (τῆλε + κλύω = ἀκούω). — ἔκτανε = ἔκτεινε (ρίζ. κτεν- καὶ κταν-). — τὸ ἔπος = λόγος (ρίζ. Fεπ- εἰ-πεῖν). — μετηύδα = ὠμίλει πρὸς (αὐδῶ, αὐδῆ) = φωνή). — ὦ πόποι = πῶ! πῶ! ἐπιφών. ἐκπλήξεως. — οἶον = πῶς, μὲ πόσῃν εὐκολίαν! — νύ(ν) = λοιπόν, ἀληθῶς. — βροτὸς = θνητὸς (ρίζ. μορ-μόρος = θάνατος). — αἰτι(ό)ωνται = ἐπιρρίπτουν τὴν εὐθύνην. — ἔμμεναι' ἀπαρέμφ. τοῦ εἶμι. — οἱ δὲ = ἐνῶ αὐτοί. — καὶ αὐτοὶ = μόνοι των. — σφῆσιν ἀτασθαλίησιν' στ. 7. — μόρος = μοῖρα (ρίζ. μορ-μέρος, μερίζω). — ὑπὲρ μόρον = παρὰ τὰ ὀρισμένα ὑπὸ τῆς μοίρας. — καὶ νῦν = καὶ εἰς αὐτὸ τὸ παράδειγμα, πού λέγω τώρα. — γῆμε· ἔρημε = συν-εδέθη διὰ γάμου. — ἡ ἄλοχος = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + λέχος = κλίνη). — ἄλοχος μνηστή = νόμιμος σύζυγος. — νοστέω = ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα μου (νόστος, νεσελλ. παλιννοστώ). — εἰδῶς· μετχ. ἐναντ. — αἰπὺς ὄλεθρος· 11. — πρὸ = προηγουμένως. — οἱ· 17. — ἐύσκοπος = ὁ καλῶς σκοπῶν, δεξυδερχής (εὐ + σκοπῶ = παρατηρῶ). — ἀργεῖφόντης = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχὺς + φαίνω). — μνάομαι = ζητῶ εἰς γάμον (πρβλ. 36 ἄλοχος μνηστή). — ἄκοιτις· συνών. τοῦ ἄλοχος (ἄθρ. α + κοίτη). — ἡ τίσις = ἐκδίκησις (τίνω ἢ τίω = πληρώνω, τιμωρῶ). — ἡβάω = φθάνω εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας. — ὀπτότ' ἄν ἡβήσῃ = ὅταν ἀνδρωθῆ. — ἰμείρεται' ὑποτακτ. ἄορ. ρ. ἰμείρομαι = ἐπιθυμῶ. — ἦς· κτητ. — αἶα = γαῖα, χώρξ. — ἔφατο = ἔφη. — φρένες = νοῦς (κυρίως φρένες = τὸ διάφραγμα τὸ χωρίζον τὸν θώρακα ἀπὸ τῆς κοιλίας, τὸ ὅποιον ἐθεωρεῖτο ἡ ἕδρα τῆς ψυχῆς). — ἀγαθὰ φρονέων' ἐναντ. μετχ. = παρὰ τὴν καλὴν του πρόθεσιν. — ἀπέτισε' ὑπκμ. ὁ Αἰγισθος· ρ. ἀποτίνω = πληρώνω τὸ κακὸν πού ἔκαμα.

β) — Κατάληξις ἀπαρεμφάτου, -μεναι: ἔμμεναι (ἔσμεν(αι)).

— Γενικὴ ἀρσεν. πρωτοκλίτων εἰς -αο: Ἄτρεΐδαο, Ὀρέστιαο.

— Χρήσις τοῦ εἰ ἀντὶ ε (ἰωνικ.): Ἐορμείας ἀντὶ Ἐορμείας.

— Ἐγκλιτικὴν φωνήεν ὑποτακτ. ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω: ἰμείρεται ἀντὶ ἰμείροται.

γ) — πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε: Ὁ Ζεὺς μὲ τὰ ἐπίθετα αὐτὰ ἐμφανίζεται ὡς γεννήτωρ καὶ δημιουργός, πατρικῶς ἐπιδλέπων ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνθέσεως τῆς Ὀδυσσεΐας αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἀγρότεραι

καὶ ὑψηλότεραι παρὰ εἰς παλαιότερας ἐποχάς. — **Αἰγίσθοιο, τὸν ὄ' ἔκταν' Ὁρέστης** : Τὸ οἰκογενειακὸν δρᾶμα τῶν Ἀτρεϊδῶν ἦτο πασίγνωστον εἰς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ συχνὰ ἐπροκάλει ἠθικὰς σκέψεις, ὡς αὐτῇ, τὴν ὁποῖαν ἐκφράζει ἐδῶ ὁ Ζεὺς. Ὁ Αἰγίσθος ἦτο ἐξάδελφος τῶν δύο Ἀτρεϊδῶν, Ἀγαμέμνωνος καὶ Μενελάου, διότι ἦτο υἱὸς τοῦ Θυέστου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀτρέως (διὰ τοῦτο λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ *ἀμύμων*). Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνωνος ὁ Αἰγίσθος συνεδέθη μὲ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Κλυταίμηστραν καί, ὅτε ὁ Ἀγαμέμνων ἐπέστρεψε νικητὴς ἀπὸ τὴν Τροίαν, ὁ Αἰγίσθος καὶ ἡ Κλυταίμηστρα τὸν ἐδόλοφονησαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνωνος Ὁρέστης ἀνετρέφετο εἰς τὴν Φωκίδα, πλησίον ἐνὸς θεῖου του καί, ὅτε ἠνδρώθη, ἐξεδίχησε τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του φονεύων τὸν Αἰγίσθον καὶ τὴν μητέρα του.

στ. 44 - 62

α) — **ἀμείβομαι τινα** = ἀπαντῶ εἰς τὸν λόγον τινός. — **γλαυκῶπις** = ἡ ἔχουσα σπινθηροβόλους ὀφθαλμούς. Ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς (γλαυκός = σπινθηροβόλος + ρίξ. ὁπ- ὄψεις, ὄψομαι). — **ὑπατος** = ὑπέρτατος. — **κρείων-οντος** = κυρίαρχος, ἄρχων. — **καὶ λίην... ὀλέθρω** ἡ σειρά τῶν λέξεων : *κεῖνός γε κείται ὀλέθρω καὶ λίην εἰοικίτι*. — **κεῖται ὀλέθρω** = ἠφανίσθη, ἔπεσεν εἰς ὄλεθρον. — **εἰοικώς** = ὁ ἀρμόζων. — **ὡς** = οὕτως· δεικτικόν. — **ὅτις** = ὅστις. — **ὀρέξω** = πράττω. — **ἀμφὶ Ὀδυσῆι** = διὰ τὸν Ὀδυσσεύα. — **δαΐφρων** = συνετός. — **δαίομαι** = χωρίζομαι, κομματιαίζομαι (πρβλ. 23). — **τὸ ἦτορ** = ἡ καρδία. — **δύσμορος** = κακότυχος (δύσ + μόρος· 34). — **δηθιά, δὴν** = ἐπὶ μακρόν. — **τὸ πῆμα** = πάθημα (παθεῖν). — **ἄπο** = μακράν. — **ἀμφίρυτος-η-ον** = περίρρυτος, ποῦ βρέχεται γύρω ἀπὸ θάλασσαν. — **ᾧδι** = ἔπου. — **ὄμφαλος** = κέντρον. — **ἐν** = ἐντὸς αὐτῆς. — **δῶμα** = κατοικία. — **ναίω** = κατοικῶ (ναός). — **ὀλοόφρων** = κακόβουλος, δόλιος (ὀλοός = δολέτριος). — **τὸ βένθος** = βάθος (πρβλ. καὶ πένθος - πάθος) — **ἔχω** = κρατῶ. — **αὐτός** = ὁ ἴδιος, μόνος του. — **μακρὸς** = ὑψηλός. — **ἀμφίς** = ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ἄνω καὶ κάτω, συγκατατοῦν οἱ κίονες τὸν οὐρανὸν εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν γῆν. — **δύστηνος** = δυστυχής. — **κατερῶκα**· 14. — **αἰμύλιος** (καὶ αἰμύλος) = γλυκός. — **θέλγει**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. = προσπαθεῖ νὰ τὸν γοητεύῃ. — **ἐπιλήσεται**· μέλλον τοῦ λήθομαι = λησιμονῶ (ἰωνικὸς τύπος τοῦ λανθάνω). — **αὐτάρ**· 9. — **ἴεμαι**· 6. — **ἀποθρό-**

σκω = ἀνέρχομαι (θρόσσω = πηδῶ). — νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ τῶν αἰσθήσεων, βλέπω. — **μειρίζεται** 41. — οὐδὲ = καὶ δέν. — **ἐντρέπεται** = κάμπτεται, συγκινεῖται. — **ἦτορ** 48. — **φίλον ἦτορ** = ἡ καρδιά σου, ἡ καρδούλα σου. Τὸ ἐπίθετον φίλος παρ' Ὀμήρῳ ἔχει πολλάκις σημασίαν κτητ. ἀνωνομίας, ἐνίοτε καὶ μὲ ὑποκοριστικὴν ἔννοιαν. — **νύ** 32. — **χαρίζομαι τινι** = εὐχαριστῶ τινα. Ἀντικμ. τοῦ χαρίζετο : τ(οι) = σοι. — **νῆες Ἀργείων** = τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀργ. ἐν Τροίᾳ. — **ιερὰ ῥέξω** = τελῶ θυσίας. — **Τροίη ἐν εὐρείῃ** = εἰς τὴν εὐρείαν πεδιάδα τῆς Τροίας. — **τί** = διατί. — **ὠδύσασο** ὠδυσάμην = ὠργίσθη· ἀντικμ. τὸ οἶ.

β) — Ἐναλλαγὴ τοῦ σ καὶ τ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως : **τοι - σοι** (πρόβλ. Λατιν. tu-tibi).

— Καταλήξεις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς εὐς : **-ῆος** (-έως), **-ῆι** (-εί), **-ῆα** (-έα) : Ὀδυσ(σ)ῆος Ὀδυσ(σ)ῆι Ὀδυσ(σ)ῆα.

— Σχηματισμὸς τοῦ β' προσ. μέσ. ἀορ. α' εἰς **-αο** : ὠδυσάμην-ὠδύσασο.

— Ἡ ἀνωνομία ἐκεῖνος ἄνευ τοῦ ε : **κεῖνος**.

γ) — **Κρονίδης** καὶ **Κρονίων** ὀνομάζεται ὁ Ζεὺς ὡς γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Κρόνου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν θεολογίαν τῶν ἀρχαίων, ἦτο ἄλλοτε ὁ ἄρχων τῶν θεῶν. Τοῦτον ἐξέβαλεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς, ὁ ὁποῖος ἔδρυσεν ἰδικόν του θεῖκόν κράτος εἰς τὸν Ὀλυμπον. — **νήσω ἐν ἀμφιρῦτῃ... νήσος δενδρήεσσα** : Ἡ Ἀθηνα τόνιζει τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς φύσεως, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψούς. Τὴν νῆσον αὐτὴν παριστάνει ὁ ποιητὴς ὡς κειμένην εἰς τὸ κέντρον τῆς θαλάσσης, τῆς Μεσογείου, ἥτις ἦτο καὶ ἡ περισσότερον γνωστὴ θάλασσα. Ὅπωςδῆποτε θὰ τὴν φαντασθῶμεν δυτικῶς τῶν νήσων τοῦ Ἴονίου. — **Ἄτλας** : Τιτάν ἢ δαίμων θαλάσσιος, ὁ ὁποῖος φέρει ἐπὶ τοῦ ὤμου του τὸ βῆρος τοῦ οὐρανοῦ θόλου. Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ ποιητοῦ ὁ Ἄτλας ὑποβαρτάζει πανυψήλους κίονας, οἱ ὁποῖοι ὑφθύνονται μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς. — **Ἀργείων παρὰ νηυσί** : Τὸ σύνθηρος ὄνομα τῶν Ἑλλοῦσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνας, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ εἶναι μακρά, εἶχαν ἀνελκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των καὶ ὠχύρωσαν μέγα στρατόπεδον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς

των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος τῶν πλοίων καὶ τὰ σχετικὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν αὐτὴν τὴν ἔκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον τῆς Τροίας μὲ τὰς ἐκφράσεις « παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν », « Ἀργείων παρὰ νηυσὶ ».

στ. 63 - 77

α) — ἀπαμείβομαι· ἀμείβομαι· 44. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηναίης. — προσέφη ἀντικμ. : τὴν = εἶπε πρὸς αὐτήν. — νεφεληγερέτα = ὁ συγκαλύπτων τὸν οὐρανὸν μὲ νεφέλας (νεφέλη + ἀγείρω = συναθροίζω). — τὸ ἔρκος = φραγμὸς· μτφ. ἔρκος ὀδόντων = τὸ στόμα (εἶργω, εἰρκή, πολι-ορκία). — ἔπειτα = ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, δηλ. τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ Ὀδυσ. — πῶς ἂν λαθοίμην· τὸ ἂν δυνητικὸν = πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λησμονήσω. — περὶ-ἔστί· περὶεμι = ὑπερέχω. — νόον· αἶτ. τοῦ κατὰ τι. — περὶ-ἔδωκε = προσέφερε περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον θνητόν. — ἰερά· ἰερά = θυσίαι. — τοί· 23. — γαιήοχος = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα-ἔχω). — ἄσκελές· ἐπίρρ. = σκληρῶς, ἐπιμόνως (ρίζ. σκελ-σκλη — σκελετός, σκληρός). — Κύκλωπος· γεν. τῆς αἰτίας. — χολοῦμαι = εἶμαι ὠργισμένος (χόλος = ὀργή). — ἀλάωσεν = ἐτύφλωσεν (ἀλαός = τυφλός)· μετὰ γεν. ὀφθαλμοῦ, ὡς στερήσεως σημαντικόν. — ἀντίθεος· 21. — ὄου = οὐ. — ἐκ τοῦ = ἔκτοτε. — ἐνοσίχθων = ὁ σεῖων ἔνδοθεν τὴν γῆν (ἐν + ὠθῶ + χθών = γῆ). — οὐ τι = οὐδὲν. — πλάζω = κάμνω νὰ πλανᾶται (πλάζομαι· 2). — πατρὶς αἴη = πατρικὴ γῆ. — ἄγετε· παρακλεῦσιμ. = ἐμπρός, ἐλάτε. — οἶδε = οἱ ἐδῶ παρόντες θεοί. — περὶ-φράζομαι τι = σκέπτομαι σοβαρῶς περὶ τίνος. — νόστον· ἀορίστως = ἕνα τρόπον ἐπανόδου. — ὅπως ἔλθῃσι = ὥστε νὰ ἐπανελθῇ. — μεθίημι = ἀφίνω, παραιτοῦμαι. — χόλος = ὀργή· 69. — οὐ τι· 75. — μὲν = βεβαίως (μῆν). — ἀντία = ἀντιθέτως. — ἀέκητι = ἀκουσίως, παρὰ τὴν θέλησιν (ἀ στερ. + ἐκών). — ἐριδαίνω = ἐπιμένω εἰς τὴν ἔριν. — οἶος· 13.

β) — Ὀνομαστικὴ πρωτοκλίτων εἰς -α (-ας -ης) : νεφεληγερέτα (πρβλ. τὰ λατιν. α' κλίσ. nauta, poeta).

— Κατάληξις ἀπαρεμφ. — μεν (-ειν) : ἐριδαινέμεν.

— Ἰωνικὸς τύπος τοῦ αἰεί : αἰεί.

γ) — **νεφεληγερέτα**: Ὁ Ὅμηρος ἀποδίδει εἰς τοὺς θεοὺς ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν τὰς δυνάμεις ἢ τὰς ιδιότητάς των. Τὸ ἐπίθετον **νεφεληγερέτα** εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ ἐκφράζει τὸ τρομερὸν μεγαλεῖον τοῦ θεοῦ, ὅστις κυριαρχεῖ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐξίσου ἐκφραστικά εἶναι καὶ τὰ ἐπίθετα τοῦ Ποσειδῶνος: **γαίηοχος**, **ἐνοσίχθων**. Τὸ πρῶτον παριστᾷ τὴν φυσικὴν δύναμιν, ἢ ὁποῖα χωρίζει τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ **ἐνοσίχθων** ὑπενθυμίζει τὰς σεισμικὰς δονήσεις τῆς γῆς. — **Κύκλωπος**: Ὡς γνωστόν, ὁ Πολύφημος, ἐνῶ ἦτο ἀντίθεος καὶ θεογενής, ἐτυφλώθη ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ διὰ πανουργίας. Ὁ μῦθος ἱστορεῖται εἰς τὸ ι τῆς Ὀδυσσεΐας.

στ. 80 - 95

α) — **εἰ μὲν δὴ** = ἐὰν πράγματι. — **φίλον** (ἐστὶ) = ἀρέσκει, ἐγκρίνεται. — **νοστήσαι**· ἐπέξῃγ. τοῦ τοῦτο. — **πολύφρων** = σοφός, συνειτός (πρβλ. *δαίφρων* 48). — **ᾧνδε δόμονδε** = εἰς τὸ σπίτι του. — **δόμος** = οἶκος, σπίτι (δέμω = κτιζω). — **διάκτορος** = ὁ ψυχοπομπός. — **ἀργεῖφόντης**· 38. — **ὀτρύνομεν**· ὑποτακτ. τοῦ ὀτρύνω = παροτρύνω, διατάσσω νὰ μεταβῇ. — **ὄφρα** = ἕνα. — **εὐπλόκαμος** = ἔχουσα ὠραίους πλοκάμους, ὠραῖα μαλλιά. — **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ὀριστικός (*νη-ἄμαρτάνω*). — **βουλή** = ἀπόφασις, θέλησις. — **νόστον**· ἐπέξ. τοῦ βουλή. — **ταλασίφρων** = ὁ ὑπομένων μὲ καρτερίαν τὰς ταλαιπωρίας, ὑπομονητικὸς (ρίζ. *ταλα-τλη + φρήν*). — **κε(ν)**· τὸ δυνητ. ἢ τὸ ἀοριστολογ. ἄν. — **ἐγὼν** = ἐγώ. — **ἐσελεύσομαι**· μέλλον τοῦ εἰσερχομαι — **οἱ**· δοτ. κτητ. *οἱ υἱὸν* = τὸν υἱὸν του. — **ἐποτρύνω** = ἐξεγείρω· ἐνν. τὸν Τηλέμ. ἐναντίον τῶν μνηστήρων. — **μένος** = θάρρος. — **θειῶ**· θῶ. — **ἀγορή** = συνέλευσις (*ἀγείρω*, πρβλ. 63 *νεφεληγερέτα*). — **κομόων** = ὁ τρέφων κόμην. — **τὸ κάρη** = ἡ κεφαλή. — **ἀπειπέμεν** = νὰ ἀπαγορεύσῃ. Ἄορ. τοῦ ἀπόφρημι. — **οἱ**· δοτ. ἀντιχαριστική. — **μῆλα** = πρόβατα. — **ἀδινός** = πυκνός, πολυπληθής. — **εἰλίποδες**· ἐπίθετον τῶν βοῶν, διότι στρέφουν τοὺς πόδας πρὸς τὰ μέσα κατὰ τὸ βᾶδισμα (*εἶλω* = στρέφω + πούς). — **ἔλιξ**· ἐπίθετον ἐκφράζον τὴν καμπυλότητα. — **ἔλιξ βούς** = βούς μὲ καμπύλα κέρατα: πρβλ. τοῦ Κρυστάλλη: *βόδια στεφανοκέρατα*. — **ἡμαθόεις** = ἄμμώδης (*ἄμαθος-ἄμμος*). — **πευσόμενον**· μέλλον τοῦ πυνθάνομαι, μετχ. τελ. — **ἠδέ**· 12. — **μιν** = αὐτόν. — **κλέος** = δόξα. —

ἐσθλός = ἀγαθός. — μὴν... ἔχουσιν* ὑποκ. τοῦ ρ. τὸ κλέος καὶ ἀντικ. τὸ μῖν: διὰ τὰ τὸν λαμπρύνει φήμη καλὴ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

β) — Αἰτιατικὴ ἐνικοῦ τῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς καὶ εἰς τὰ τρία γένη: μὴν (αὐτὸν-ἡν-ὀ).

— Κατάληξις ἀρχαιοτέρα γ' προσ. ἐνεστώτος ὑποτακτ. — ἦσι: ἔχουσι, ἔλθουσι.

Εὐφωνικὸν ν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγὼ: ἐγών.

γ) — Ὠγυγίη: Ὠς ἐπίθετον ἢ λ. Ὠγύγιος σημαίνει παλαιότατος. Ὠς γεωγραφικὴ θέσις ἢ Ὠγυγία εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς Ὀδυσσεΐας ὡς λίαν μεμακρυσμένη νῆσος, ἀφοῦ ὁ Ὀδυσσεὺς μετ' οὖρον ἄνεμον ἐταξίδευσεν 17 ἡμέρας, ἕως ὅτου ἀντικρύσῃ τὰ ὄρη τῆς νήσου τῶν Φαιάκων Σχερίας. — ἀγορή: Ἦδη ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων ὑπῆρξε παρ' Ἑλλήσιν ὁ θεσμὸς νὰ συναθροίζεται ὁ λαὸς εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις καὶ νὰ ἐκφράξῃ γνώμην (διὰ βοῆς συνήθως) ἐπὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ὑπέβαλλον οἱ βασιλεῖς. — κάρη κομόωντας: Ἡ διατήρησις μακρᾶς κόμης ἦτο ἔθιμον γενικὸν εἰς ἅλας τὰς ἐλληνικὰς φυλάς. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐξέλιπε βαθμηδὸν ἢ συνήθεια αὐτὴ καὶ διετηρήθη μόνον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. — μνηστήρες: Εὐγενεῖς ἀπὸ τὴν Ἰθάκην καὶ ἀπὸ τὰς γειτονικὰς νήσους, οἱ ὅποιοι ἐξήλθον εἰς γάμον τὴν σύζυγον τοῦ ἀπόντος Ὀδυσσεύως, τὴν Πηνελόπην. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διέμενον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεύως καὶ κατέτρωγον τὴν περίουσίαν του. — εἰλίποδας ἔλικας βούς: Ὁξὺς παρατηρητῆς τῶν φυσικῶν πραγμάτων ὁ Ὀμηρὸς παριστᾷ μετὰ τὰ ἐπίθετα αὐτὰ τὸ ἐκλεκτὸν εἶδος τῶν βοῶν, τοὺς ὁποίους ἔσφαζαν οἱ μνηστήρες. — Σπάρτη: Ἀρχαῖκόν κράτος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐθασίλευεν ὁ Μενέλαος. Οὗτος, ἀφοῦ ἀνέκτησε τὴν σύζυγόν του Ἑλένην, ἀρπᾶγεισαν ὑπὸ τοῦ Πάριδος, ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Τροίαν πλουσιώτατος καὶ ἔνδοξος. — Πύλος: Ἦτο τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος, ὅστις ἐπίσης εἶχεν ἐπιστρέφει ἐκ τῶν πρώτων ἀπὸ τὴν Τροίαν καὶ ἦδη γέρων ἀπελάμβανεν ἡσυχον βίον ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας του. Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ.

στ. 96 - 124

α) 96 - 112 — ὧς· δεικτ. 6. — ὧς εἰποῦσα = μετὰ τοὺς λόγους αὐτοῦς. — ἐδήσατο· ρ. δέομαι-οὔμαι = δένω κάτι ἰδικόν μου· ἐνεργ. δέω δῶ. — βῆ-κατὰ = κατέβη. — τὸ κάρηνον = κορυφή (κάρη. 90). — ἀίξασα· ρ. αἰσσω = πηδῶ (διήκτοντες ἀστέρες, αἶξ). — δῆμος = ἡ κοινοποιούμενη περιοχὴ μιᾶς χώρας, ἡ πόλις. — ὁ οὐδὸς = τὸ κατώφλιον. — ἔχω = κρατῶ. — ἔγχος = δόρυ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλης μορφῆν, φαίνομαι ὡς... — ἠγήτωρ = ἠγεμῶν. — ἄρα = φυσικά· διότι ἡ παρעוσία τῶν μνηστήρων ἦτο συνήθης κατάστασις εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεῦς. — ἀγήνωρ = ἀγέρωχος, ὑπερόπτης (ἄγαν + ἀνήρ). — ἔπειτα = κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν. — πεσσοὶ = αἱ ψῆφοι, τὰ πύβλια παιγνιδίου, ἴσως ὅπως περίπου ἢ σημερινὴ ντάμα. — προπάροιθε(ν) = ἐμπρός. — ἦμενοι = καθήμενοι πρβλ. καὶ 26. — ἡ ῥίνός = τὸ δέριμα, ἢ προβειά. — ὄρηρός = γοργός, πρόθυμος. Ἐπίθετ. τῶν θεραπόντων. — μίσγω = ἀναμειγνύω. — κρητήρ· ἀγγεῖον εὐρύστομον, ὅπου γίνεται ἡ ἀνάμειξις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὕδατος (κεράννυμι, κοῤῥαῖς, κοῤῥαῖμα). — αὐτε = ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. — πολύτρητος = μὲ πολλὰς τρύπες, πορώδης. — νίξω = πλύνω. — πρότιθεν = παρέθετον. — दाτέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους (πρβλ. καὶ दाίομαι 23, 48).

113 - 124 — πολὺ πρῶτος = πρῶτος, πρῶτος. — θεοειδής = θεόμορφος· ἐπίθ. ὠραίων θνητῶν. — ἦστο· ἦμαι = κάθημαι. — τετιημένος = λυπημένος (τετίημαι). — φίλον ἦτορ· αἰτιατ. ἀναφορὰς· σημασ. ἴδε 60. — ὄσσομαι = βλέπω (ὄσσε = ὀφθαλμοί, Λατιν. oculus), ὄσομαι ἐν φρεσὶ = βλέπω κατὰ φαντασίαν. — ἐσθλός· 95. — εἶ ποθεν ἐλθὼν = ἂν ἦρχετο ἀπὸ κάπου καί... Αἱ ἀκολουθοῦσαι εὐκτικαὶ ἐκφράζουν εὐχὴν τοῦ Τηλ. — μνηστήρων τῶν μὲν = αὐτῶν μὲν τῶν μνηστήρων. — σκέδασις = διασκορπισμός (σκεδάννυμι). — σκέδασιν θείη· περίφρ. = ἐπιτύχη τὸν διασκορπισμόν, νὰ δυνηθῆ ν' ἀποπέμψῃ τοὺς μνηστήρας. — δώματα = ἀνάκτορα. — τιμῆ = ἀξίωμα. — οἷσιν· κτητ. — ἀνάσσω = βασιλεύω, κυβερνῶ. — τὰ φρονέων = ἐνῶ ἔκαμνε αὐτὰς τὰς σκέψεις. — μεθήμενος = καθήμενος μεταξὺ. — εἰσορῶ = βλέπω. — ἰθύς = κατ' εὐθείαν πρὸς... — νεμεσῶμαι = ἀγανακτῶ (νέμεσις = δικαία ἀγανάκτησις). — δηθά· 49. — ἐφεστάμεν = ἐφεστάναι. Τὸ ἀπαρέμφ. ὀρίζει τὴν αἰτίαν τῆς ἀγανακτήσεως τοῦ Τηλ. — ἔλε· εἶλε = ἔπιασε, ρ. αἰρῶ. — δεξιτέρως = δεξιὸς (Λατ. dexter). — ἐδέξατο = ἐπῆρε μὲ

κίνησιν φιλικῆς ὑποδοχῆς. — ἔγχος* 104. — μιν φωνήσας = ὁμιλήσας πρὸς αὐτόν. — ἔπεα πτερόεντα = πτερωτὰ λόγια. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρῳ διὰ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐκστομίζονται καὶ χάνονται οἱ ἀνθρώπινοι λόγοι. — παρ' ἄμμι = παρ' ἡμῖν. — φιλέομαι = φιλοξενοῦμαι. — ἔπειτα = μετ' ὀλίγον. — πατέομαι = γεύομαι. — δεῖπνον = φαγητόν. — μυθέομαι = λέγω. — ὄττεο* ὄτου = οὔτινος. — ὄττεό σε χρὴ = τί σοῦ χρειάζεται, τί ζητεῖς.

β) — ου ἀντι ο: Οὐλυμπος - Ὀλυμπος.

Κατάληξις γ' πληθ. παρατ. -εν (-εσαν): πρότιθεν (πρὸ (ε)-τίθεισαν).

— Ἰωνικὸν εἰ ἀντι ε: ξείνος (ξένος).

— Συνζήσεις ε + ο εἰς ευ: δατεῦντο - (ἐ)δατέοντο.

— Δοτικὴ πληθ. προσωπ. ἀντωνυμίας: ἄμμι (ἡμῖν).

— Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. — εαι: φιλήσει (φιλήση), μυθήσει (μυθήση).

— Ἰωνικὸν η ἀντι α: κρητήρ (κρατήρ).

— Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς Ἰωνικὸν τύπον: ἔς.

γ) — πρόθυρον: Ἡ ἐξωτερικὴ θύρα, διὰ τῆς ὁποίας εἰσήρχετο τις ἀπὸ τῆς ἐδοῦ εἰς τὴν ὑπαιθρον αὐλὴν τοῦ ἀνακτόρου ἢ τοῦ οἴκου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς αὐτῆς ἦτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκειοῦ Διὸς καὶ δι' αὐτῆς ἔφθανέ τις εἰς τὸ μέγαρον, ἦτοι τὸ κύριον δωμάτιον. Ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου εἶχε στοάν ὡς πρόφυλον, τὴν λεγομένην αἴθουσαν. Τὸ μέγαρον ἦτο εὐρύχωρον δωμάτιον προοριζόμενον κυρίως διὰ τὰς συγκεντρώσεις ἀνδρῶν. Ἡ στέγη του ἐστηρίζετο διὰ 4 ξυλίνων κιόνων καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἡ εἰσία ἢ ἐσχάρα. Ἐνωθεν τῆς ἐσχάρας ἡ ὄροφῆ ἦτο ἀνοικτὴ καὶ ἐσχημάτιζεν εἶδος φεγγίτου, τὸ ὄπαιον, διὰ νὰ φωτίζεται καὶ ν' ἀερίζεται καλύτερον τὸ μέγαρον. Ὁπισθεν τοῦ μεγάρου ὑπῆρχε θάλαμος, χρησιμοποιούμενος ὡς κοιτῶν καὶ ἐνδιαίτημα τῶν γυναικῶν. Εἰς τὰ μεγαλύτερα ἀνάκτορα ὑπῆρχον καὶ ἄλλα διαμερίσματα ὡς ἐξαρτήματα τοῦ κυρίως οἴκου, ὅστις ἦτο πάντοτε τοῦ αὐτοῦ τύπου (βλ. εἰκόνας 3 καὶ 4). — χάλκειον ἔγχος: Τὰ ὄπλα τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς ἦσαν ἀπὸ ὀρείχαλκον. Καθαρὸς χαλκὸς ἐχρησιμοποιήθη μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐμφάνισεως τοῦ μετάλλου τούτου, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ λίθινα ἐργαλεῖα καὶ ὄπλα, διότι ἦτο

πολὸν μαλακόν. Ἐργος ἦτο τὸ κύριον ἐπιθετικὸν ὄπλον τῆς ἐποχῆς, μή-
 κους 2-5 μ. Ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς χαλκίνης αἰχμῆς καὶ ἐκ τοῦ δόρατος
 (κονταριού), τὸ ὁποῖον ἐνίοτε εἰς τὸ κάτω μέρος ἦτο ὀξύ, διὰ τὰ ἐμπή-
 γνυται εἰς τὴν γῆν, ὅτε ὁ πολεμιστὴς δὲν τὸ ἐχρησιμοποιοῖ.—**Τάφος** :
 Ἡ μεγίστη τοῦ συμπλέγματος τῶν Ταφίων νήσων μεταξὺ Λευκάδος
 καὶ Ἀκαρνανίας, τὸ σημερινὸν Μεγανήσι. Οἱ Τάφιοι ἦσαν περιδότηοι
 πειραταί.—**πεσσοί** : Συνήθης τρόπος διασκεδάσεως κατὰ τοὺς ὀμηρι-
 κούς καὶ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἦσαν παιγνίδια μὲ πεσσούς. Εἰς τὰ
 ἐρείπια τῆς Κνωσοῦ εὗρέθη ἐλεφαντίνη πλάξ μὲ διαγράμματα παιγνίου,
 ὅπως περίπου τὸ σημερινὸν ζατρίκιον (βλ. εἰκ. 5).—**θεράποντες** : Πι-
 θανῶς ἀνήκον εἰς τὴν προσωπικὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαφόρων μνηστήρων
 καὶ ὄχι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεύς.—**κῆρυκες** : Ἐπίσημοι θεράποντες
 τῶν βασιλέων ἔχοντες πολλὰ καὶ ποικίλα καθήκοντα.—**ἔμισγον οἶνον** :
 Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἱ Ἕλληγες ἔπινον τὸν οἶνον ἀναμειγμένον μὲ
 ὕδωρ εἰς ὠρισμένην ἀναλογία. Ἡ ἀνάμειξις ἐγένετο πρὸ τῆς διανομῆς
 τοῦ ποτοῦ μέσα εἰς μεγάλα δοχεῖα, τοὺς κρατήρας (βλ. εἰκ. 6).

— Ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Τηλεμάχου 119-124
 τὰ ἀναγνωρισθῆ ἢ ἐγκαρδιότης τῆς ἐλληνικῆς φιλοξενίας κατὰ τοὺς
 ὀμηρικοὺς χρόνους.

στ. 125-143

α) — ὡς* 96. — ἠγαίτο = προηγῆθη, διὰ τὰ εἰσαγάγη τὸν ξένον.—
 ἔσπετο* ρ. ἔπομαι = ἀκολουθῶ. — ὅτε δὴ = ὅτε πλέον. — ῥα = φυ-
 σικά. — ἔσαν* 12. — δόμος* 83. — μακρός* 54. — δουροδόκη = θήκη
 τῶν δοῦρων (δοῦρον + δέχομαι). — εὐξοος = ὁ τελείως λελασμένος,
 στυλιπνός. Ἐπίθ. ξυλίνων ἢ λιθίνων ἀντικειμένων. — ταλασίφρων* 87. —
 εἶσεν = ἔβαλε τὰ καθίσθ (ἐλλειπτ. ἀρ. εἶσα). — ὑπὸ = ὑποκάτω. —
 λίτα = ἀπλοῦν ὕψασμα, τὸ ὁποῖον ὑποστρώνεται εἰς τὰ καθίσματα
 (μόνον δοτ. τῆ λιτὶ καὶ αἰτ. τὴν λίτα). — πετάσσας* ρ. πετάν-
 νυμι = ἀπλώνω. — καλὸν δαιδάλεον* προσθιορ. θρόνον. — δαιδάλεος
 = τεχνικὰ στολισμένος (Δαίδαλος). — ὁ θεῖνος = σκαμνὶ διὰ τὰ πό-
 δια. — πάρ* παρὰ = πλησίον. — ὁ κλισμός = κάθισμα χαμηλότερον τοῦ
 θρόνου (κλίνω). — ποικίλος* πεποικιλμένος μὲ διάφορα ὕλικά, πλου-
 μιστός. — ἔκτοθεν = εἰς ἀπόστασιν. — ἀνιάομαι = στενοχωροῦμαι, ἐνο-

χλοῦμαι. — ὁ ὄρουμαγδός = θόρυβος. — ἀδήσειεν ρ. ἀδέω = ἀποστρέφωμαι, ἀηδιάζω. — ὑπερφίαλος = ὑπερόπτης. — μετελθὼν = εὐρεθεὶς μεταξύ. — μίν· 95. — ἀποιχόμενος = ὁ μακρὰν εὐρισκόμενος. — ἡ χέρονιψ = ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν (χειρ + νίπω). — ἀμφίπολος = θεραπευτὴς (ἀμφιπέλομαι = εἶμαι, ἀσχολοῦμαι περὶ τι). — προχόω· δοτ. ὄργ. εἰς τὸ ἐπέχευεν ἢ πρόχοος (πρὸ + χέω) = κανάτι μὲ προσέχον στόμιον (βλ. εἰκ. 6). — ὁ λέβης -τος = λεκάνη τοῦ νιψίματος. — νίψασθαι, τὸ ἀπαρ. ἀπολύτως σημαῖνον σκοπὸν = διὰ γὰ... — τανύω = ἀπλῶν, ἀνοίγω. — ξεστός = γυαλισμένος. — σίτος = ἄρτος. — ταμίη = θεράπωνις διευθύνουσα τὰ τοῦ οἴκου. Συνήθως γηραιὰ καὶ πιστή, διὰ τοῦτο καὶ προσφωνεῖται μὲ τὸ ἐπίθετον αἰδοίη = σεβαστή. — ὁ δαιτρός = ὁ ὑπηρέτης, ὁ εἰδικὸς διὰ τὸν τεμαχισμόν τοῦ κρέατος (δαίω, δατέομαι). — κρειῶν = κρεάτων (κρεάων-κρεῶν). — πίνακες = πινάκια. — ἀείρω = σηκώνω, μεταφέρω. — σφί(ν) = αὐτοῖς (σφίσιν). — κύπελλον = ποτήριον. — θαμὰ = συχνάκις (πρβλ. τὸ νεοελλ. θαμών). — ἐπόχετο = ἤρχετο κατὰ διαλείμματα. Τὸ ρ. ἐπὶ κινήσεως ἐπαναλαμβανομένης. — οἰνοχοεύω = χύνω οἶνον εἰς τὰ κύπελλα.

β) — Συγκεκριμένους τύπος δοτικῆς πληθυντ. γ' προσ. τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας: σφί(ν) = σφίσιν.

γ) — σίτος: Ὁ ἄρτος παρεσκευάζετο μὲ χονδροκομμένον σίτον καὶ δὲν ἐψήγετο, ἀλλ' ἐξηραίνετο εἰς τὸν ἥλιον. — δαιτρός: Ὁ εἰδικὸς αὐτὸς θεράπων ἐκάθητο πρὸ μιᾶς τραπέζης, ὅπου ἦσαν τοποθετημένα τὰ ψητὰ κρέατα καὶ τὰ ἐτεμάχιζεν εἰς πολὺ μικρὰ τεμάχια, διότι δὲν μετεχειρίζοντο τότε οὔτε μαχαίρια οὔτε πηροῦνια.

Διακρίνατε καὶ ἄλλας λεπτομερείας α) εἰς τὴν ἐπίπλωσιν τοῦ ὀμνηγοικοῦ ἀνακτόρου (σκεύη καὶ ἔπιπλα) β) εἰς τὴν περιποίησιν τοῦ ξένου καὶ γ) εἰς τὴν τάξιν τοῦ γεύματος.

στ. 144 - 155

α) — ἀγήνωρ· 106. — ἔπειτα = ἀκολούθως. — ἐξείης = κατὰ σειράν (ἔχομαι). — ἔζοντο = ἐλάμβανον θέσεις. — ἡ δμωή = δούλη, ὑπηρέτρια (δαμάω = δαμάζω). — παρηνήνεον = παρέθετον ἐν ἀφθονίᾳ

(παραηγέω καὶ παραηγήεω = σωρεύω πλησίον). — **κάνεον** = καλαθάκι τοῦ ψωμιοῦ. — **ὁ κούρος** = νεαρὸς ἀνὴρ, παλληκάρι (θηλ. ἡ κούρη = κόρη). — **ἐπιστέφομαι** = γεμίζω μέχρι στεφάνης. — **τὸ ὄνειρατος** = ὠφέλιμον, ἐκλεκτὸν φαγητὸν (ὀνίημι = ὠφελῶ). — **ιάλλω** = ἀπλώνω. — **ἡ πόσις-ιός** = τὸ ποτόν. — **ἐδητὺς** = φαγητὸν (ρίζ. ἐδ - ἐσθίω, ἐδώδιμος Λατ. edo). — **ἐξ ἔντο** = ἀπέβαλον (ρ. ἴημι = ἀποβάλλω). — **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις. — **μεμήλει** = μέλει μοί τι = ἐνδιαφέρομαι διὰ κάτι. — **τοῖσιν ἄλλα μεμήλει** = αὐτοὶ ἐστράφησαν εἰς ἄλλα. — **μολπή** = ἄσμα (μέλπω). — **ἡ ὄρχηστὺς-ύος** = χορὸς. — **ἀναθήματα** = ἀπαράιτητα συμπληρώματα. — **δαῖς-δαιτός**· 26. — **ἐν χερσὶ... Φημίω** ἀντί: ἐν χερσὶ Φημίου. — **ῥά** = βεβχίως. — **αείδω** = ψάλλω. — **ἀνάγκη** = ἀναγκαστικῶς, καθ' ὑποχρέωσιν. — **ἦ τοι** = τῷ ὄντι. — **φορμίζω** = κρούω τὴν φόρμιγγα. — **ἀνεβάλλετο** = ἔκρουε τὰς χορδὰς καὶ ἤρχιζε... — **καλόν**· ἐπίρρ. = ὠραία.

β) — Ποιητικὴ χρῆσις ἀρχαίων ὀνοματ. τύπων : ἔρος (ἔρωσις).

— Ἰωνικὸς τύπος τοῦ ἄδω : αείδω.

γ) — **δμῳαί** : δμῳαί ἦσαν αἱ ἐξ αἰχμαλωσίας δοῦλαι καὶ διὰ τοῦτο αὐταὶ ἐξετέλουν τὰς βαρυτέρας ἐργασίας ἐν τῇ οἴκῳ. Ἀνωτέραν θέσιν εἶχον αἱ ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι ἐξετέλουν εἰδικὰ ἔργα ἢ ἀνήκον εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. — **ἀναθήματα δαιτός** : Τὸ δμηρικὸν συμπόσιον καταλήγει συνήθως εἰς ὥδην καὶ χορὸν. Ὑπῆρχον εἰδικοὶ αἰδοί, ὡς ἐδῶ ὁ Φήμιος, οἱ ὁποῖοι ἔργον εἶχον νὰ φαιδρύνουν ἢ νὰ διασκεδάζουν τοὺς συμπότας μὲ ἄσματα. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἄσματος ὁ αἰδοὺς ἀνεβάλλετο, ἦτοι ὑπέκρουε τὴν κιθάραν. (Περὶ αὐτῶν ἴδε περισσότερα εἰς εἰσαγωγὴν). — **κίθαριν περικαλλέα** : Ἡ κιθάρα ἦ ἡ φόρμιγξ ἦτο τετράχορδον ὄργανον παρόμοιον πρὸς τὴν λύραν. Φαίνεται, ὅτι ἡ τέχνη τῆς κατασκευῆς τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἦτο λίαν προηγμένη, διὰ τοῦτο καὶ χαρακτηρίζει ὁ ποιητὴς τὴν φόρμιγγα τοῦ Φημίου περικαλλέα.

στ. 156-177

α) — **γλαυκῶπις**· 44. — **ἄγχι** = πλησίον. — **πενθοῖατο-πεύθωντο**· ρ. **πεύθομαι** = ἀντιλαμβάνομαι, ἀκούω (πυνθάνομαι - πεύσομαι).

ἦ καὶ = μήπως καί... — νεμεσσῶμαι = θυμῶνω, προσβάλλομαι. πρβλ. 119. — ὅτι κεν εἴπω = δι' ὅ,τι θὰ σοῦ εἴπω. — κεν· τὸ ἀοριστολογ. ἄν. — μέλει· 151. — ῥεῖα = εὐκολα πράγματα (ῥή·δια, ῥά·δια). — βίωτος = περιουσία, πρβλ. νεοελλ. τὸ βίος. — νήποιον· ἐπίρρ. = δωρεάν, χωρὶς ν' ἀνταποδίδουν αὐτοί. — ἔδω = τρώγω, πρβλ. 150. — δήπου = ἴσως τώρα πλέον. — πύθομαι = σαπίζω. — ὄμβρος = βροχή. — ἐπ' ἠπείρου = ἐπάνω εἰς κάποιαν ξηράν. — εἶν = ἐν. — ἄλς·άλος = θάλασσα (ἄλας, ἄλιεύς, παράλιος). — κυλίνδω = κυλίω· ἀντικ. τὰ ὄσπᾶ. — εἶ γε· ἡ ὑπόθεσις ἐνέχει καὶ ἔννοιαν εὐχῆς, πρβλ. νεοελλ. ἔ, καὶ ἂν τὸν ἔδλεπαν. — ἰδοῖατο = ἴδονται. — ἀρησαῖατο = ἀρήσαιντο· ρ. ἀρῶμαι = εὐχομαι· ἔδω ἐπὶ καλοῦ. — πόδας· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀφνειὸς = πλούσιος. — χρυσοῖο — ἐσθῆτος· γεν. τῆς ὕλης = εἰς χρυσοῦν καὶ εἰς ἐνδύματα. — μόρος = ἡ κοινὴ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος (Λατ. mors). — θαλπωρῆ = παρηγορία. — ἐπιχθόνιος = ἐπίγειος (ἐπὶ + χθών). — φῆσιν = φῆ· ὑποτακτ. τοῦ φημί. — τοῦ δὲ ὄλετο = πάντως δι' αὐτὸν ἐχάθη. — ἄγε = ἔλα, ἐμπρός, πρβλ. 76. — ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφῆς, εὐλογικρῶς. — καταλέγω = λέγω λεπτομερῶς. — τίς, πόθεν, ἀσύνδετον = ποιός, ἀπὸ ποῦ; — εἰς = εἶ = εἶσαι. — πόθι· ἐν τόπῳ στάσις = ποῦ; — τοι = σοι. — τοκῆς = γονεῖς (τίκτω, τέκνον). — εὐχετόωντο ἔμμεναι· συνήθης περίφρασις παρ' Ὀμήρῳ· εὐχετάομαι ἢ εὐχομαι ἔμμεναι = καυχῶμαι, ὅτι εἶμαι. — οὐ μὲν γάρ τι = διότι πάντως δέν... = οὐ τι = οὐδόλως. — ἐτήτυμον· ἐπίρρ. = ἀληθῶς (ἔτυμος = ἀληθῆς). — ἀγορεύω = λέγω. — ἠέ·ἠ = ἦ·ἦ. — νέον· ἐπίρρ. = νεωστί, διὰ πρώτην φοράν. — μεθέπω = ἔρχομαι πρός. — ἐσοί = εἶ. — πατρῷός ἐσοί ξείνος = συνδέεσαι διὰ φιλοξενίας μὲ τὸν πατέρα μου. — ἴσαν = ἦσαν (εἶμι) = ἦρχοντο. — δῶ = δῶμκ. — ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων = ἐσχετιζέτο μὲ ἀνθρώπους, ἦτο κοινωνικός· ἀνθρώπων γενκ. ἀντικμ.

β) — Κατάληξις γ' πληθ. εὐκτικῆς μέσου ἀορίστ. — ατο: πειθοῖατο, ἰδοῖατο, ἀρησαῖατο.

— Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τὸν τύπον εἶν.

— Ἀρχαῖοι τύποι β'. προσ. ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ εἶμι: εἰς (εἶ) ἐγκλινόμενον καὶ ἐσοί.

— Παρατακτὸς τοῦ εἶμι ἐκ θέματος ι: ἴσαν (= ἦσαν).

γ) — ἀφνειότεροι χρυσοῖο ἐσθῆτός τε: Ὁ χρυσοῦς ὡς πολῦτιμον

μέταλλον ἀπετέλει τὸν ἰδιωτικὸν πλοῦτον. Ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς σκεύη, εἰς κοσμήματα ἢ ἐφυλάσσετο ἀκατέργαστος. Ἐπίσης τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἀληθινῆ περιουσία κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, διότι ἦσαν ἀπὸ πολυτίμητα ὕλικά καὶ ἐποικίλλοντο μὲ κεντήματα, ἔργα γυναικῶν εἰδικῶν εἰς τὴν ὕφαντικὴν καὶ ποικιλιτικὴν τέχνην. — ξένος πατρώιος: Μεταξὺ τοῦ φιλοξενουόντος καὶ τοῦ φιλοξενουμένου ἐδημιουργεῖτο δεσμός, ὁ ὁποῖος παρεδίδετο ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα. Ξένος λέγεται καὶ ὁ ξενίζων καὶ ὁ ξενιζόμενος.

στ. 178 - 212

α) 178 - 193 — τὸν προσέειπε = πρὸς τοῦτον εἶπε. — τοιγὰρ = ὠρισμένως. — ἀτρεκέως· 169. — ἀγορεύσω τοι ταῦτα = θὰ σὲ πληροφορήσω δι' αὐτά. — δαΐφρων· 48. — εὐχομαι εἶναι· 172. — ἀτὰρ = αὐτὰρ· 9. — φιλήρετμος = ὁ ἀγαπῶν τὴν κωπηλασίαν (φιλῶ + ἔρετμὰ = κουριά). Ἐπιθέτο γαυτικῶν λαῶν. — ὦδε· ὅπως ὑπέθεσε καὶ ὁ Τηλέμαχος δηλ. ὄχι πεζός, ἀλλὰ ξὺν νηὶ ἠδὲ ἐτάροισιν ἦτοι μὲ ἰδιόκτητον πλοῖον. — κατήλυθον· κατήλθον = κατέπλευσα. — οἶνοψ = ὁ ἔχων ἔψιν οἴνου, κρασωπὸς καὶ γενικῶς = σκοτεινός, βαθύχρωμος. — ἀλλόθροος = ὁ ἔχων ξένην φωνήν, ξενόγλωσσος (ἄλλος + θρόος). — μετὰ χαλκὸν = πρὸς προμήθειαν χαλκοῦ. — ἄγω = φέρω. — αἶθων = στιλπνός (αἶθ υ = καίω, λάμπω (αἶθουσα, αἶθιοψ, αἶθῆρ). — ἦδε· δεικτ. = ἐδῶ δά. — ἔστηκεν = εἶναι ἠγχυροβολημένη. — ἐπ' ἀγοῦ = εἰς μίαν ἐξοχικὴν παραλίαν. — νόσφι = μακρὰν, ἔξω. — ὕλεις = δασώδης (ὕλη ἐξοχικὴν παραλίαν. — νόσφι = μακρὰν, ἔξω. — εἶ πέρ τε... = δάσος). — ἐξ ἀρχῆς = παλαιόθεν, ἀπὸ παλαιὰ χρόνια. — εἶ πέρ τε... ἦρωα· σειρὰ λέξεων: εἶ πέρ τε ἐπελθῶν εἶρηαι γέροντα ἦρωα Δαέριον ἦρωα· καὶ ἂν μάλιστα πᾶς καὶ ρωτήρης... — εἶρομαι = ἐρωτῶ. — ἦρος· ἐπίθ. πολεμιστῶν καὶ ἠγχεμόνων. — οὐκέτι· συναπτ. πρὸς τὸ ἔρχεσθαι. — ἀπάνευθεν = μακρὰν, ἔξω. — ἐπ' ἀγοῦ = εἰς τὴν ἐξοχὴν. — πῆματα πάσχει· 49· ἐδῶ = ταλαιπωρεῖται. — ἀμφίπολος· 136. — βρωῖσις = φαγητὸν (βιβρώσκω). — παρτιθεῖ· παρατίθησι = παραθέτει. — εὐτ' ἂν = ὅταν. — τὰ γυῖα = τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἰδίως τὰ πόδια. — ἐρπύζω· ἔρωπω = σύρω τὰ πόδια μου ἀπὸ ἀδυναμίαν ἢ ἀπὸ κόπωσιν. — ὁ γουνοῦς = ὕψωμα, ἀνωφέρεα (γόνυ, γωνία). — ἀλωῆ οἰνόπεδος = ἔκτασις ἀμπελόφυτος.

194 - 212 — δὴ γὰρ = διότι ἀκριβῶς. — ἐπιδήμιος = ὁ ἐπὶ τῷ

δήμῳ, εἰς τὴν πόλιν του. — νύ(ν) = βεβαίως. — ἡ κέλευθος = ὁ δρόμος· βλάβιουσι κελεύθου = τοῦ φέρουσι ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον του. — οὐ πῶ... ἀλλ' ἔτι = δὲν ἀπέθανεν ἀκόμα, ἀλλά... — ζῶδς = ζωντανός. — που = καθὼς πιστεύω. — κατερούκεται· παθητ. τοῦ κατ-ερούκω 14. — χαλεπός = σκληρός, κακός. — ἔχω = κρατῶ, κατακρατῶ. — ἐρυκανόω· ἄλλος τύπος τοῦ ἐρούκω. — ὤς = ὅπως. — βάλλουσιν ἐνὶ θυμῷ = ἐμπνέουσι. — τελέεσθαι· μέλλ. τοῦ τελοῦμαι = ἐκπληροῦμαι. — οὔτε τι ἑὼν = χωρὶς ποσῶς νὰ εἶμαι. — οἰωνός = πτηγόν (Λατ. avis, οἰωνός). — οἶδα οἰωνῶν = καταλαβαίνω ἀπὸ οἰωνού. — σάφα = σαφῶς. — δηρόν· δηθά· 49. — πατρις αἴη· 75. — οὐδ' εἴ πέρ τε = οὔτε καὶ ἂν ἀκόμα. — ἔχῃσι· ὑποκμ. δεσμὰ καὶ ἀντικμ. τὸν Ὀδυσσεά. — φράζομαι = σκέπτομαι, ἐξευρίσκω τρόπον. — ὡς κε = διὰ νά... — στ. 206 ὡς στ. 169. — εἰ δὴ = ἂν τῇ ὄντι. — τόσος = τόσον μεγάλος. — αἰνῶς = καταπληκτικά. — ἐπεὶ θαμά... Ἡ αἰτιολογία ἀναφέρεται εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς ὁμοιότητος καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀνάμνησιν τῆς μορφῆς τοῦ Ὀδυσσ. ὑπὸ τοῦ ξένου. — θαμά· 143. — τοῖον = ἔτσι συχνά, δηλ. ὅπως οἱ στενοὶ φίλοι. — μίσγομαι = συναναστρέφομαι, συναντῶμαι. — πρὶν ἀναβήμεναι = πρὶν ἐπιβιδιασθῆναι τοῦ πλοίου, πρὶν ἐκπλεύσῃ. — ἔβαν· ἔβησαν = μετέβησαν. — κοῖλος = κουφωτός. — ἐκ τοῦ· 74.

β) — Ποιητικὸς τύπος γ' ἐνικ. προσ. τοῦ ἐνεστώτος τοῦ παρατίθῃμι = παρτιθεῖ.

— Σχηματισμὸς ἄορ. τοῦ ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἔλυθ- (ἐλήλυθα): ἤλυθον.

γ) — οἶνοψ πόντος: Αἱ ἀποχρώσεις τῆς θαλάσσης ἀναλόγως τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων καὶ τῆς ἀντανακλάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας ἐμπνέουσι εἰς τὸν ποιητὴν ἐκφραστικώτατα ἐπίθετα. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἐκφράζει τὸ βαθὺ χροῶμα καὶ τὴν στιλπνότητα τῶν ὑδάτων τοῦ πόντου. — ἐς Τεμέσην: Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ χώρας χαλκοπαραγωγῆς, ὑποτίθεται, ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἡ ἐν Κύπρῳ Ταμασσός. Ἡ μεγαλόνησος ἦτο ὀνομαστὴ διὰ τὰ χαλκωρυχεῖά της. — σίδηρος: Ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου ἐγενικεύθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Δωριέων, δηλ. ἀπὸ τοῦ 1100 π. X. (βλ. εἰσαγ.). Ἐπομένως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Τρωικοῦ πολέμου τὸ μέταλλον τοῦτο δὲν ἦτο ἀκόμα εἰς γενικὴν χρῆσιν. Ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψιν τὴν ἰδικὴν του ἐποχὴν, ὅταν ὁμιλῇ περὶ ἀνταλλακτικοῦ ἐμπορίου χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Πράγματι μετὰ τὴν γενίκευσιν

τῆς χρήσεως τοῦ σιδήρου ἐγένετο ζωηρὸν ἀνταλλακτικὸν ἐμπόριον τῶν δύο τούτων μετάλλων. — **Ῥεῖθρον-Νήιον**: Εἶναι δύσκολον ν' ἀναγνωρισθοῦν σήμερον αἱ τοποθεσίαι αὐταὶ εἰς τὴν σημερινήν Ἰθάκην. — **μάντις**: Ἡ μαντικὴ ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον τῶν Ἑλλήνων ἤδη ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων. Ἐτελεῖτο μὲ τὸς ἰδίους πάντοτε τρόπους, ἦτοι διὰ τῶν οἰωνῶν, δι' ἐμπύρων, διὰ σπλαγχνοσκοπίας κτλ. Ἡ διὰ τῶν οἰωνῶν μαντικὴ ἦτο ἢ μᾶλλον συνήθης καὶ πρόχειρος, διότι εἰς αὐτὴν ἐξητάζετο ἢ πτήσεις μόνον καὶ ἢ φωνὴ διερχομένων πτηνῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἢ λέξις ἐγενικεύθη καὶ ἔλαβε τὴν μεταγενεστέραν σημασίαν: οἰωνὸς = προγνωστικὸν σημεῖον.

στ. 213-251

α) 213-220. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — **ἀντίον** = εἰς ἀπάντησιν. — **ἠῦδα** ἀδάω = ὀμιλῶ. — **τοιγάρ** 179. — **μήτηρ τε** = καὶ ἢ μητέρα μου, ἐνν.: ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. — **φησὶ μὲν** — **αὐτάρ** ἀντίθεσις. — **πῶ** = ἀκόμα μέχρι τοῦδε. — **γόνος** = γέννησις, καταγωγή. — **ἀνέγνω** = ἐγνώρισεν ἀσφαλῶς. — **ὡς δὴ ὄφελον ἔμμεναι** τὸ ὡς ὄφελον ἐκφρ. πάντοτε εὐχλὴν = ἄς ἦμουν δά. — **τευ** = τινός. — **τὸ κτεάρο-ατος** = τὸ κτῆμα. — **ἐπὶ κτεάτεσσιν** = μέσα εἰς τὰ ἀγαθὰ του. — **ἔτετμον** = ἐπέτυχα, εὐρήκα (ἐλλειπτ. ἀόρ.). — **ὄς** = οὐτος. — **ἄποτος** = ἄτυχος. (ἀ + πότιμος = τύχη). — **τοῦ ἔκ** = ἐκ τοῦ ὁποίου. — **ἔρεσίνω** = ἐρωτῶ. — **ἐπεὶ σύ.** μετὰ τὴν αἰτιολογίαν αὐτὴν ὁ Τηλ. μετριάζει τὴν πικρίαν τῶν λόγων του, ὡς ἂν ἔλεγε: ἢ ἐρώτησις σου μὲ παρέσυρε νὰ ὀμιλήσω ἔτσι.

221-229. — **μὲν** βεβ. = πάντως. — **νώνυμνος** = ἀνώνυμος, ἄδοξος (νη + ὄνομα). — **ὀπίσσω** χρόν. = εἰς τὸ μέλλον. — **θῆκαν** τίθημι εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ = προώρισαν. — **τοῖον** = μὲ τοιαῦτα χαρίσματα. — **ἐγείνατο** = ἐγέννησε. — **τίς δαῖς** = τί εἶδους συμπόσιον 152. — **ὄμιλος ὄδε** = αὐτὸς ὁ συγκεντρωμένος κόσμος. — **ἔπλετο** ρῆμ. πέλομαι = εἶμαι. Ἡ Ἀθηναῖ ὀμιλεῖ περὶ τοῦ συμπόσιου τῶν μνηστήρων εἰς παρατατικόν, διότι ἐν τῇ μεταξύ οἱ μνηστῆρες εἶχον παύσει νὰ τρῶγουν καὶ νὰ θορυβοῦν καὶ ἤκουον τὸν αἰοιδόν. — **τίπτε** κατὰ συγκοπὴν: τί ποτε = ἐπὶ τέλους τί; — ἢ **χρεῶ** = ἢ ἀνάγκη. — **τί χρεῶ σε (ἔστι)** = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ πράττης τοῦτο; — **εἰλαπίνη** = γεῦμα κατόπιν θυσίας. — **γάμος** = ἑορτὴ γάμου. — **ἔρανος** = γεῦμα εἰς τὸ ὁποῖον ἕκαστος συνεισ-

φέρει τὸ μερίδιόν του.—ὡς ὑβρίζοντες* τροπ. μτχ.=ἀπρεπῶς φερόμενοι.—ὑπερφίαλος* 134.—δοκέουσι μοι = μοῦ κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν.—δαίνυμαι = λαμβάνω μέρος εἰς δεῖπνον.—νεμεσσήσαιτό κεν* 119.—αἴσχα = ἀπρέπεια.—πινυτός = συνετός* (πρβλ. πεπνυμένος* 213).—μετέλθωι = θὰ ἤρχετο εἰς τὴν συγκέντρωσιν ταύτην.

230-251.—ἐπεῖ...· καὶ πάλιν αἰτιολογεῖ τὴν πικρίαν, μὲ τὴν ὁποῖαν θὰ ἐκφρασθῆ ἀκολούθως ὁ Τηλέμ.—ἄρ(α) καὶ ῥὰ = λοιπόν.—δὴ = τώρα.—ἀνείρομαι* 188.—μεταλλάω = ἐξετάζω μὲ ἐνδιαφέρον.—μέλλεν ἔμμεναι = ἔπρεπε νὰ εἶναι, θὰ ἦτο.—ἀφνειός* 165.—ἀμύμων* 29 = ἔντιμος, τιμημένος.—ὄφρα* χρον.= ἐφόσον.—ἐπιδήμιος* 194.—ἐβόλοντο = ἐβούλοντο.—μητιάω = σκέπτομαι (μῆτις = σκέψις).—θεοὶ κακὰ μητιῶντες = κάποιοι κακῶδουλοι θεοί.—ἄιστος = ἄφαντος (ἀ + ἰδεῖν).—περὶ πάντων ἀνθρώπων = ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, ὅσον κανένα ἄλλον ἄνθρωπον.—ἀκαχοίμη* ἀκαχίζομαι = θλιδομαι (ἄχνυμαι, ἄχ).—δάμη* δάμνημι - δάμνημαι = ἀφανίζω - ἀφανίζομαι.—δήμος* 103.—ἠέ* 175.—τολύπευσεν = ἔφερεν εἰς πέρας (τολυπεύω = κάμνω τολύπας ἐρίου, κατεργάζομαι).—τῷ κεν ἐποίησαν* ἀπόδοσις εἰς τὸ εἰ δάμη.—τῷ* δοτκ. χρόνου = τότε.—τύμβος = μνήμα.—ἠδέ κε ἤρατο = καὶ θὰ ἐκέρδιζε.—καὶ ᾧ παιδί = καὶ διὰ τὸν υἱόν του, ὅχι μόνον δι' ἑαυτόν.—ὀπίσω* 222.—νῦν δέ* 166.—ἀκλειῶς = ἀδόξως (ἀ + κλέος).—ἄρπυιαι = δαίμονες τῆς θυέλης, θυελλαι (ἀρπάζω).—ἀνηρείψαντο* ἀνερεῖπομαι = ἀρπάζω εἰς τὰ ὕψη.—οἴχεται = ἔφυγε, πάει.—ἄπυστος = χωρὶς νὰ ὑπάρχη περὶ αὐτοῦ πληροφορία, χωρὶς ν' ἀκουσθῆ (ἀ + πυνθάνομαι).—γῶος = θρῆνος.—κάλλιπεν = κατέλιπεν.—οὐδέ τι = καὶ δέν.—στεναχίζω = στεναάζω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ στένω - στενάχω).—οἶον* 13.—νῦν· νῦν = τώρα.—τὸ κῆδος = πένθος, συμφορά.—τεύχω = κατασκευάζω, προξενῶ (τέχνη, τέκτων).—ἄριστοι = εὐγενεῖς, ἄρχοντες.—ὕληεις* 186.—κραναὸς = τραχύς, βραχῶδης (κρανίον, κέρας, κράνος).—κοιρανέω = εἶμαι κοίρανος = ἄρχων.—μνάομαι* 39.—τρύχω = βασιλεύω, φθείρω.—στυγερός = μισητός.—τελευτήν πο· ᾧ = δίδω τέλος.—φθινύθω = ἀφανίζω, ρημάζω (φθίνω).—τάχα δὴ = ὠρισμένως γρήγορα.—διαρραῖω = κοιμματιάζω, ἐξολοθρεύω.

β) — Γεν. ἀορ. ἀντωνυμίας τίς - τινός: τεῦ.

—Αἰολικὴ χρῆσις τοῦ υ ἀντὶ ο: κώνυμος (ὄνυμα ἀντὶ ὄνομα).

— Ἀφομοίωσις τοῦ τ τῆς ἐκθλιδομένης προθέσεως κατὰ μετὰ τοῦ ἄρκτ. συμφώνου τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ : κάλλιπεν (κατ-λιπεν).

γ) — ἔρανος : Συχνάκις οἱ προύχοντες τοῦ τόπου προσκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς δεῖπνον, διὰ τὰ συσκεφθῶσιν ἐπὶ δημοσίων πραγμάτων, ἔφερον καὶ τὴν συνεισφοράν των εἰς τρόφιμα. Ὅσάκις ὁμοῦς ὁ βασιλεὺς προσέφερε δεῖπνον κατόπιν θυσίας, ἐγένετο εἰλαπίνη, δηλ. προσεφέρετο γεῦμα δαπάναις τοῦ βασιλέως. — τύμβος : Λοφῶδες ὑψωμα, τὸ ὁποῖον ἐσχηματίζετο μὲ χῶμα χυνόμενον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ νεκροῦ. Ἐπὶ τοῦ τύμβου ἐτίθετο πολλάκις σῆμα, ἧτοι ἀναμνηστικὴ στήλη. — Παναχαιοί : Ὅλοι οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς τὸ Ἦλιον Ἀχαιοί. Περὶ Ἀχαιῶν ἴδε εἰσαγ. — ἄρπυιαι : Προσωποποιήσις τῶν σφοδρῶν ἀνέμων. Παρίστανται ὡς ἐξωτικά ἄγρια πτηνὰ μὲ πρόσωπον παρθένου. Κατὰ τὸν Ἡσίοδον αἱ ἄρπυιαι εἶναι δύο, ἡ Ἀελλῶ καὶ ἡ Ὠκυπέτη. — ἄριστοι : Μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ἐρίζονται οἱ εὐγενεῖς ἐνδὲς τόπου, οἱ ὁποῖοι μετέχουν εἰς τὰ συμβούλια τοῦ βασιλέως. Ἐνίοτε ὀνομάζονται καὶ αὐτοὶ βασιλεῖς. Εἰς πολλὰ ἀρχαῖα κράτη ὑπῆρχαν καὶ τοπικοὶ ἡγεμόνες καὶ ὡς τοιοῦτοι παρίστανται ἐδῶ οἱ διάφοροι μνηστῆρες τῆς Πηνελόπης. — Δουλίχιον-Σάμη-Ζάκυνθος : Τὸ Δουλίχιον εἶναι πηχυνῶς μία τῶν Ἐχινάδων νήσων. Κατ' ἄλλους εἶναι τὸ ἀπώτερον τμημα τῆς Κεφαλληνίας. Ἀπετέλει δὲ μαζὶ μὲ τὴν Σάμην (Κεφαλληνίαν) καὶ τὴν Ζάκυνθον τὸ κράτος τοῦ Ὀδυσσεῦς.

στ. 252 - 278

α) 252 - 271. — ἐπαλαστέω = ἀγανακτῶ. — ἐπαλαστήσασα τροπ. μετοχ. = μὲ ἀγανάκτησιν (ἐνν. κατὰ τῶν μνηστῆρων). — ὦ πόποι! ἐπιφών. ὄργης = τί κακὸ! — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — πολλὸν = πολὺ. — δεύομαί τινας = μοῦ λείπει κάτι, μοῦ στοιχίζει ἡ ἀπουσία του. — ὃ κε χεῖρας ἐφέειη ὅς ἂν ἐφεῖη χεῖρας = ὅστις θὰ ἐτιμῶρει μὲ τὰς χεῖρας του νεοελλ. : θὰ ἔδραζε χεῖρι εἰς τοὺς μνηστῆρας (ἐφέειμ = ἐπιβάλλω). — πρῶται θύραι = τὸ πρόθυρον 103. — εἰ σταίη ἡ ὑπόθ. ἐνέχει ἐνν. εὐχῆς = ἄς ἦρχετο τώρα... — ἡ πῆληξ = κάλυμμα τῆς κεφαλῆς = περικεφαλαία (νεοελλ. πηλήκιον). — δοῦρε· δυῖκ. τοῦ δοῦρον = δόρυ. — τοῖος = τοιοῦτος. — νόησα· νοῶ = βλέπω, γνωρίζω. — τὰ πρῶτα = διὰ πρώτην φοράν. — ἀνιόντα· χρον. μετχ. ἀνεῖμι = ἔρχομαι ὀπίσω ἀπό. — οἴχομαι = μεταβαίνω. — θοὸς = ταχύς. — φάρμακον ἀνδροφόνον =

δηλητήριον θανατηφόρον. — δίξημαι = ἀναζητῶ. — ὄφρα οἱ εἶη = ἵνα
 ὑπάρχη εἰς αὐτόν, διὰ τὸ ἐχθρῶ. — ἰὸς = θέλος. — χρίσθαι = διὰ τὸ
 ἀλείφειν. Τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως σημαίνει σκοπόν. — χαλκήρης = χάλκινος
 (χαλκός + ἀρ-ἀραρίσκω = προσαρμόζω). — ὁ μὲν ὁ ἴσος. — ῥά = βε-
 θαίως. — νεμεσίξομαι = φοβοῦμαι τὴν ὀργὴν τινος. — αἰὲν = πάντοτε·
 αἰὲν ἔόντες = αἰώνιοι. — φιλέσκει· θαμιστ. τύπος τοῦ φιλέω = ἡγάπα
 πάντοτε. — αἰνώς = πολύ, ἐξαιρετικῶς· 203. — ὀμιλήσειεν· ἐξακολου-
 θεῖ ἢ ὑπόθεσις : εἰ σιταίη· ὀμιλῶ = συναντῶ. — ὠκύμορος = ταχυθάνου-
 τος (ὠκός = ταχύς + μόρος). — πικρόγαμοι γενοίατο = θὰ ἔκαμναν
 ἕνα πικρὸν γάμον. — ἦ τοι μὲν = βεθαίως. — ἐν γούνασι θεῶν· ἀντιστ.
 πρὸς νεσελλ. : στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ. — ἦ... ἦε· ἐπεξήγ. τοῦ ταῦτα. — ἀπο-
 τίνομαι = ἐκδικούμαι, πρὸλ. 43 ἀποτίσεται· ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κεν =
 ἄν. — οὐκί = οὐχί. — φράζομαι· 205, 273. — ἄνωγα = προτρέπω· πρμ.
 μὲ σημ. ἐνεστ. — ὅπως κε(ν) ἀπώσεται· πλγ. ἐρώτ. ἀπωθοῦμαι = ἐκδιώ-
 κω, ἀπομακρύνω. — εἰ δ' ἄγε νῦν = ἐμπρὸς τώρα, ἔλα τώρα. — ξυνίημι
 = ἀκούω προσεκτικῶς, καταλαβαίνω. — ἐμπάξομαι μύθων = προσέχων
 παρακολουθῶ λόγους.

272 - 278. — ἀγορή· 90. — ἥρωες· ἐπίθ. ἡγεμόνων καὶ πολεμιστῶν·
 189. — πέφραδε· πρμ. τοῦ φράζω = λέγω· ὁ πρμ. δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις
 πρέπει νὰ γίνῃ ταχύτατα, ὡς νὰ εἶχεν ἤδη γίνεῖ. — ἐπιμάρτυροι = μάρ-
 τυρες ἐπὶ τούτῳ. — σκιδναμαι· σκεδάννυμαι = σκορπίζομαι. — ἄνωχθι·
 προστακτ. τοῦ ἄνωγα. — μητέρα δὲ... ἴτω = ὅσον διὰ τὴν μητέρα σου,
 ἄς πάη. — ἐφορμᾶται = παρακινεῖ. — γαμέεσθαι = νὰ ἔλθῃ εἰς δεύ-
 τερον γάμον. — ἄψ = ὀπίσω. — μέγα δύναμαι = ἔχω μεγάλην ἰσχύον. —
 οἱ δὲ = οἱ ἐν τῷ πατρικῷ τῆς οἴκῳ. — τεύχω γάμον = κάμνω γάμον. —
 ἀρτυνέουσι· μέλλ. τοῦ ἀρτύνω = ἐτοιμάζω. — τὰ ἔεδνα = προικιά·
 ἴδε πρμ. — ἔοικε = ἀρμόζει. — παιδός· ἢ πῦις = ἡ θυγάτηρ, ἀνεξαρ-
 τήτως ἡλικίας. — ἔπεσθαι ἐπὶ παιδός = νὰ ἀκολουθήσουν μετὰ κόρη, νὰ
 πάρῃ μαζί τῆς μιᾶ κόρη.

β) — Συνήθης ἢ χρήσις ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ κεν (= ἄν) : ἢ κεν
 ἀποτίσεται, ὅπως κε(ν) ἀπώσεται.

— Δευτερόκλιτος τύπος τοῦ πολὺ : πολλόν.

— κ ἀντὶ χ (Ἰων.) : οὐκί.

γ) — ἔχων πῆληκα... : Εἰς τὸν στίχ. 256 ἀναφέρονται τὰ συνηθέ-

στερα ἔπλα τῶν ὀμηρικῶν ἥρώων. Ἡ πῆληξ ἦτο κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἐκ δέρματος, ἐκοσμεῖτο δὲ καὶ μὲ λόφον ἀπὸ οὐρᾶν ἵππου. Ἐπίσης κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἦτο ἡ κόρυς. Ἐσκέπαζε τὸ κρανίον, τὸ ἄνω μέρος τῶν κροτάφων καὶ ἄφινεν ἀκάλυπτον μόνον τὸ πρόσωπον. Ἐστερεώοντο δὲ δι' ἱμάντος, ὁ ὁποῖος διήρχετο κάτω τῆς σιαγόνας. Πολλάκις ἡ κόρυς ἐκοσμεῖτο μὲ μετάλλινα ἐλάσματα καὶ μὲ δύο μεταλλίνας προεξοχὰς ὡς κέρατα (βλ. εἰκ. 7). Ἡ ἀσπίς τῶν ὀμηρικῶν ἥρώων ἦ εἶναι μεγάλου σχήματος, καλύπτουσα ὅλον τὸ σῶμα τοῦ πολεμιστοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τῶν ποδῶν, ἢ εἶναι στρογγύλη, ὅπως κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους. Ἡ μεγάλη ἀσπίς ἐχρησιμοποιεῖτο παλαιότερον καὶ κατεσκευάζετο ἐκ ξύλου καλυπτομένου μὲ πολλὰ δέρματα. Ἡ δὲ στρογγύλη ἦτο ἐκ μετάλλου καὶ πολλάκις ἐκοσμεῖτο μὲ παραστάσεις. Ἐφέρετο δὲ ἀπὸ τοῦ ὤμου διὰ τελαμῶνος (ἱμάντος) καὶ ἐκρατεῖτο διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀσπίδος ἐσχηματίζετο μία κωνικὴ προεξοχή, ὁ ὀμφαλὸς (ἀσπίς ὀμφαλόεσσα). Τὰ δόρατα εἶναι τὸ κύριον ἐπιθετικὸν ὄπλον, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθη ἐπὶ αἰῶνας μὲ ἐλαχίστας παραλλαγὰς. Τὸ ὄπλον τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ ξύλου (δόρου = ξύλον) καὶ εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ προσηρμόζετο ἡ αἰχμὴ. Βλ. στ. 121 ἔργος. — **Ἐφύρη**: Πόλις Ἐφύρη ὑπῆρχε καὶ εἰς τὴν Ἡλιδα καὶ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν τῆς Ἠπείρου. Τινὲς ὑποθέτουν, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Ἠλειακῆς πόλεως, ἣτις ἦτο περίφημος διὰ τὰ φαρμακερά της βότανα. Ἄλλοι θεωροῦν πιθανώτερον, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἐφύρην τὸς Ἠπείρου διήλθε διὰ τῆς Τάφου, ὅπου ἐδασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Μέντου. — **Μερμερίδης**: Υἱὸς τοῦ Μερμέρου. Οὗτος ἦτο ἔργονος τοῦ Ἰάσονος καὶ τῆς Μηδείας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐκληρονόμησε τὴν μυστικὴν τέχνην τῶν ἀνδροφόνων φαρμάκων. — **πατὴρ μὲγα δυναμένοιο**: Πατὴρ τῆς Πηνελόπης ἦτο ὁ Ἰκάριος καὶ κατόκει εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Ἦτο δὲ ἀδελφὸς τοῦ Τυνδάρω, βασιλέως τῆς Σπάρτης καὶ πατὴρ τῆς Ἑλένης καὶ τῆς Κλυταμνήστρας. — **τὰ ἔδνα**: Ἡ λέξις γενικῶς σημαίνει γαμήλια δῶρα. Εἰς παλαιότερας ἐποχὰς ὁ μνηστὴρ ἐδίδεν ἔδνα εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποῖαν ἠγόραζε. Ὅτε βίμως ἐπειτα ἐλεπτύνησαν τὰ ἦθη, ἡ νύμφη ἐλάμβανεν ἔδνα ἀπὸ τὸν μνηστῆρά της ὡς δῶρα, καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα της ἄλλα ἔδνα ὡς προῖκα.

α) 279 - 292. — **πυκινῶς ὑποθήσομαι** = θὰ σοῦ δώσω φρόνιμον συμβουλὴν· ὑποτίθημι = παραγγέλλω, συμβουλεύω. — **αἶ κε** = ἕάν. — **πίθηναι** = ὑπακούσθης (ἐπιθον, πείθω). — **ἄρσας**· ἀραρίσκω νῆα = καταρτίζω, ἐτοιμάζω πλοῖον. — **ἐρέτης** = κωπηλάτης (ἐροεῖα, φιλήρετος 181). — **ἑείκοσιν** = εἴκοσιν. — **πενυσόμενος**· 94. — **δὴν**· δηθά· 120. — **οἰχομένοιο**· 135. — **βροτός**· 32. — **ἡ ὄσσα** = φήμη, ἥτις διαδίδεται ἀγνωστον πόθεν καὶ θεωρεῖται προερχομένη ἐκ Διός. — **μάλιστα** = συχνότατα. — **τὸ κλέος** = ἡ εἰδησις. — **εἴρομαι**· 188. — **ὄς**· δεικτ. — **δεύτατος** = τελευταῖος· ὑπερθ. τοῦ δεύτερος. — **χαλκοχίτωνες** = οἱ φέροντες χαλκίνοὺς θώρακας. — **βίον· νόστον**: ὅτι ζῆ καὶ ὅτι θὰ γυρίσῃ — ἡ = βεβελίως τότε. — **τρυχόμενος περ'**· ἐναντ. μετχ. **τρυχόμεναι** = ὑποφέρω. — **μηδ' ἔτ' ἐόντος**· πλεονασμ. μετὰ τὸ **τεθνεώτος**. — **δὴ** = τότε πλέον. — **σῆμα χέω** = χύνω χῶμα, ἐγείρω τύμβον καὶ ἐπ' αὐτοῦ στήλην. Ἐδῶ πρόκειται περὶ κενοταφίου. — **κτέρεα** = νεκρικὰ δῶρα, ἔπλα ἰδία. — **κτερεῖζω** = ἀπονέμω τιμὰς εἰς τὸν νεκρόν. — **ἔοικε**· ὑποκμ. **κτερεῖσαι**.

293 - 305. — **ἔρξης**· ἔρω = πράττω. — **φράζομαι** = σκέπτομαι· φράζεσθαι· ἀπρμφ. μετὰ σημασίαν προστακτ. — **κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν**· ἡ ἔκφρ. σημαίνει σοβαρὰν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν = σκέψου καὶ ἀποφάσισε. — **ὄππως κε κτείνης**· πλγ. ἐρώτησις = πῶς θά. — **ἀμφιδόν** = ἐν φανερωῖ, εἰς φανερόν ἀγῶνα μετὰ αὐτοὺς (ἀναφανδόν). — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδὲν. — **νηπιᾶς ὀχέω** = ἔχω τρόπους παιδιοῦ, παιδιαρίζω. — **τηλίκος** = τόσον μικρός. — **αἴω** = ἀκούω ἐν σημασ. πρkm. = δὲν ἔχεις ἀκουστά. — **πατροφονῆα** = τὸν φονέα τοῦ πατρός του. — **δολόμεντις -ιος** = δόλιος, ἐπίθουλος (δόλος + μῆτις = σκέψις). — **κλυτός** = ἀκουστός (κλέω = ἀκούω). — **ἔκτα**· ἀόρ. τοῦ κτείνω. — **φίλος**· κλητκ. — **ἄλκιμος** = δυνατός (ἀλκή = ρώμη). — **ἔσο(ο)**· προστ. τοῦ εἶμι β' πρόσ. — **ὀψίγονοι** = οἱ μεταγενέστεροι (ὀψὲ + γεν-γενε-). — **εὖ λέγω** = ἐπαινώ, ἐγκωμιάζω. — **θοή**· 260. — **πὺ** = ὡς φαντάζομαι. — **ἀσχαλάω**· ἀσχάλλω = στενοχωροῦμαι. — **μένοντές με** = ἀναμένοντές με. — **σοὶ δ' αὐτῷ μελέτω** = σὺ ὁ ἴδιος γὰ ἐνδιαφερθῆς (μέλει μοι στ. 151). — **ἐμπάζομαι**· 271.

β) — β' πρόσ. τῆς προστακτ. τοῦ εἶμι : ἔσο.

— Ἐπικός· τύπος τοῦ ἀριθμ. εἴκοσι : ἐείκοσι.

γ) — ἐρέτησιν ἐείκοσιν: Τὰ ἐπιδατικά πλοῖα τῆς ἐποχῆς ἦσαν (νῆες) εἰκοσσοοροί, ἐνῶν τὰ πολεμικά πεντηκόντοιοι. — χαλκοχίτωνες· ὁ θώραξ τῶν Ἀχαιῶν πολεμιστῶν ἦτο πιθανῶς χιτῶν πλεκτὸς ἢ ἐκ δέρματος ἀνευ χειρῶν καὶ ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν. Διὰ τὴν ἀντέχῃ περισσώτερον, ἐκαλύπτετο μὲ χάλκινα ἐλάσματα (γύαλα)· διὰ τοῦτο λέγονται οἱ Ἀχαιοὶ χαλκοχίτωνες. — σῆμα... κτέρεα: Ἡ Ἀθηναῖα συνιστᾷ εἰς τὸν Τηλέμ. τὴν τιμήσῃ τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς τοῦ χέων σῆμα, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶχε ταφῆ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ τὴν τιμήσῃ αὐτὸν μὲ τὰς νομίμους νεκρῶν τιμὰς. Περὶ τύμβων καὶ σημάτων βλ. στ. 239. Περὶ κτερέων βλ. εἰσαγωγὴν.

στ. 306 - 324

α) 306 - 313. — στ. 306 = 213. — ἦ τοι = ὠρισμένως. — φίλα φρονέων = ἀπὸ φιλικῆν διαθέσειν. — ὥς τε = καὶ καθὼς. — λήσομαι· 57. — ἄγε νῦν· μὲ παρακελευσμ. σημ. = ἔλα τώρα, σὲ παρακαλῶ. — ἐπιμένω = μένω ἀκόμα. — ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο = ἂν καὶ εἶσαι βιαστικός εἰς τὸ ταξίδι σου. — ὄφρα· τελικ. = ἔνα. — λοεσσάμενος = λουσσάμενος. — τεταρπόμενος = ταρπόμενος· μ. ἀβρ. β' τοῦ τέρω μὲ ἀναδιπλ. — τὸ κῆρ = ἡ καρδιά. Περὶ τῆς σημασ. τοῦ φίλος 60. — κίω = πορεύομαι· 22. — χαίρων ἐνὶ θυμῷ = μὲ χαρούμενη καρδιά. — τιμῆεις = πολύτιμος. — κειμήλιον = πολύτιμον δῶρον φυλασσόμενον ὡς ἀναμνηστικὸν (κεῖμαι). — ἐξ ἐμεῦ· ἐξ ἐμοῦ = ἐκ μέρους μου.

314 - 318. — ἔτι = περισσότερον χρόνον. — κατερύκω· 14. — λιλαίωμα· 15· μετὰ γεν. ὡς ἐπιθυμίας σημαντικόν. — ὁδοῖο = τὴν ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου. — ὅτι κε· ὁ τι ἂν = ἔ, τι δῆποτε. — ἄνωγα· 269. — αὐτὶς ἀνερχομένω = ὅταν ἐπιστρέφω πάλιν. — δόμεναι· δοῦναι· ἀπαρφ. μὲ σημ. προσταχτ. — φέρομαι = παίρνω μαζί μου. — καὶ ἐλῶν = καὶ μάλιστα τὴν μου τὸ διαλέξῃς. — ἀμοιβῆ = ἀνταπόδοσις.

319 - 324. — ὄρνις ὡς = καθὼς πτηνόν. — ἀνόπαια· ἐπίρρ. Κυρίως αἰτιατ. πληθ. τοῦ ἐπιθ. ἀνόπαιος· α· ον = πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ φεγγίτου (τὸ ὄπαιον) — διέπτατο· διαπέτομαι = πετῶ διὰ μέσου. — τῷ δ' ἐνὶ θυμῷ = εἰς δὲ τὴν ψυχὴν τούτου, δηλ. τοῦ Τηλέμ. — μένος = τόλμην. — ἔ = αὐτόν· (γραμμ. τυπ. 17). — πάροιθεν = ἐμπροσθεν, προηγουμένως. — φρεσὶν ἦσι· εἰαῖς φρεσὶν = εἰς τὸν νοῦν του. — θάμβησεν· θαμβέω = μένω ἐκθαμβός. — οἴσατο· οἶσμαι = διαισθάνομαι.

ἀντιλαμβάνομαι. — **αὐτίκα** = ἀμέσως, κατ' εὐθείαν. — **ἐπόχετο** ἐποίχομαι *τινα* = πηγαίνω πρὸς *τινα*. — **ἰσόθεος** = ἴσος πρὸς τοὺς θεούς. — **ὁ φῶς-φωτὸς** = ἀνὴρ (φημί).

β) — Μέσ. ἀβρ. β' μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ: **τεταρτόμενος**.
— **Συναίρεσις τοῦ ε + ο εἰς ευ**: ἐμεῦ (ἐμέο-ἐμοῦ).

γ) — **δῶρον**: Ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιποιήσεων πρὸς τοὺς ξένους (λουτροῦ, φαγητοῦ) προσεφέρετο εἰς αὐτοὺς καὶ δῶρον, ὡς ἀναμνηστικόν. Ὅταν ὁ ξενίζων καὶ ὁ ξενιζόμενος ἦσαν πλούσιοι, τὰ δῶρα ἦσαν πολυτιμότερα καὶ συχνὰ ἔργα τέχνης (κύπελλα, ἐνδύματα πολυτελή, βπλα κ.τ.τ.). — **ἀνόπαια**: Περὶ τοῦ ὀπαιίου καὶ τῆς ἐν γένει ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου βλ. στ. 103 (πραγματικά).

στ. 325 - 365

α) 325 - 336. — **τοῖσι** = χάριν αὐτῶν. — **αἰεῖδω** 154. — **περικλυτὸς** = περίφημος (κλυτὸς 300). — **ἦατο** ἦντο, ἦμαι = κάθημαι. — **λυγρός** = θλιβερός. — **ἐπετείλατο** = τοὺς ἠνάγκασε νὰ ὑποστοῦν. — **ὑπερωϊθην** = ἐκ τοῦ ὑπερφῶ. — **θέσπις** (θεὸς + ρίζ. σελ., πρβλ. ἔννεπε 1) = λεγόμενον μόνον ὑπὸ θεῶν. — **θέσπις αἰοιδῆ** = θεῖον ᾄσμα. — **σύνθετο φρεσὶ** = ἤκουσε. — **περίφρων** = συνετός. — **οἶο δόμοιο** = τοῦ δωματίου της. — **οἶος** 13. — **ἄμα** = μαζί. — **στῆ ῥα** = ἐστάθη. — **σταθμός** = παραστάς, τὸ πλαγιῶν ξύλον τῆς θύρας. — **τέγος** = τὸ ἐστεγασμένον μέρος τῆς οἰκίας, ἐδῶ = τὸ μέγαρον. — **πύκα** = πυκνῶς, στερεῶς. — **ποιητοῖο** εἰς σημασ. παθητ. παρακειμένου = καμωμένου, κτισμένου. — **ἄντα** = ἐμπρός. — **ἄντα παρειῶν** = πρὸ τοῦ προσώπου της. — **σχομένη** ἔχομαι = κρατῶ, συγκρατῶ. — **λιπαρὸν** = λαμπρόν, πολυτελές. — **κρήδεμνον** = καλύπτρα (κάρη + δέω). — **ἐκάτερθε οἶ** = ἐκάτερωθεν αὐτῆς. — **κεδνὸς** = προσεκτικός, πιστός.

337 - 344. — **γάρ** βεβαιωτ. — **θεικτῆρια** = ᾄσματα, τὰ ὅποια θέλγουν, τερπνά. — **κλειῶ** = κλεῖω, κλείζω = ὑμῶ. — **σφίν** ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸ παρήμενος καὶ εἰς τὸ αἶιδε. — **παρήμενος** = παρκαθημένος. — **ἀποπαύε(ο)** = παῦσε. — **λυγρός** 327. — **τείρω** = διατρυπῶ, κατατρώγω *τείρει μοι φίλον κῆρ* = μοῦ πληγώνει τὴν καρδιά. — **μάλιστα** = περισσότερο ἀπὸ ἄλλας γυναῖκας. — **καθίκετό με** = μ' ἐπληξε (καθι-

κάνω). — ἄλαστον = ἀλησιμόνητον. — τοῖν κεφαλὴν = τοιοῦτον (προσφιλές) πρόσωπον. — κλέος = δόξα, φήμη. — κλέος εὐρὺ = δόξα ἀπλωμένη. — καθ' Ἑλλάδα = ἀνά τὴν Ἑλλάδα.

345-359. — τί τ' ἄρα = καὶ διατί λοιπόν. — φθονέω = στερεῶ, ἀπαγορεύω. — ἐρίηρος = ἀγαπητός, πιστός (ἐρι = πολὺ + ἀραρίσκω = ἀρμόζω). — ὄππῃ = με ὅποιον τρόπον. — ὄρνυται οἱ νόος = παρακινεῖται, ἐμπνέεται ὁ νοῦς του (ὄρνυμι = ἐγείρω, ὄρνυμαι = ἐγείρομαι). — οὐ τοι αἴτιοι = δὲν σοῦ πταίουν. — ποθί· ποῦ = ἴσως, φαντάζομαι. — ἀλφειστής = ὁ τρώγων ἄρτον, ἀρτοφάγος (ἄλφι + ἐσθίω). — νέμεις γίνεταί τινι = εἶναι τις ἄξιος κατηγορίας. — οἶτος = κακὴ μοῖρα. — τήν· δεικτ. = ταύτην. — ἐπικλεῖζω = ἐπιδοκιμάζω, προτιμῶ. — ἀκουόντεςσι = τοῖς ἀκούουσι = διὰ τοὺς ἀκροατάς. — ἀμφιπέληται = εἶναι γύρω· καὶ ἐπὶ ἄσματος = ἀντηχεῖ γύρω. — ἐπιτολμῶ = ἀνέχομαι, κάμνω ὑπομονήν. — φῶς· 324. — τὰ σὰ αὐτῆς = τὰ ἰδικὰ σου ἀποκλειστικῶς ἔργα. — κομίζω = ἀσχολοῦμαι, παρακολουθῶ. — ἰστός = ὁ ἀργαλειὸς (ἵσταμαι). — ἠλακάτη = ἡ ρόκα. — ἐποίχομαι ἔργον = καταγίνομαι εἰς τὸ ἔργον μου. — μῦθος = τὰ λόγια. — ἄνδρεςσι μελήσει = θὰ εἶναι μέλημα τῶν ἀνδρῶν. — τοῦ κράτος ἐστὶ = αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν.

360-365. — θαμβέω· 323. — πάλιν βεβήκει = ἐπέστρεψε. — οἰκόνδε = εἰς τὸ δωμάτιόν της. — πόσις· 15. — ὄφρα = ἕως ὅτου. — βάλε οἱ = τῆς ἔρριψε, τῆς ἔδωσε ὕπνον.

β) — Ἀρχαῖος σχηματισμὸς τῆς δοτ. πληθ. τῶν ἐχόντων θέμα λήγον εἰς ντ: ντεςσι: ἀκουόντεςσι.

— Ἀναγραμμатισμὸς συμφώνων: καρδίη (καρδία).

γ) — λυγρὸν νόστον: Περὶ τοῦ νόστου τῶν Ἀχαιῶν βλ. α 11 πρῆμ. — κρήδεμον: Τὸ κρήδεμον, τὸ ὅποιον φορεῖ ἡ Πηνελόπη, εἶναι εἶδος ἐσάρπας, με τὸ ὅποιον καλύπτουν τὸ πρόσωπον κατὰ βούλησιν (ἄντα σχομένη). Ἐφορεῖτο ὅμως τὸ κρήδεμον καὶ μόνον εἰς τὴν κόμην, ὡσὰν φακίολι. Ἐδένετο κατὰ ποικίλους τρόπους καὶ εἶχε ποικιλώτατα σχήματα καὶ κοσμήματα. — ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε: Ὁ στίχος αὐτὸς συνοψίζει τὸ περιεχόμενον τῆς προσημεικτῆς καὶ αὐτῆς τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως. Πράγματι τὰ παλαιότερα ἔπη, ὅπως καὶ ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια, περιέχουν ἔργα θεῶν καὶ ἡρώων, ἱστορούμενα με τὴν ποιη-

τικὴν τέχνην τῶν αἰοιδῶν. Περὶ ᾧδης, ἐπῶν κ.τ.τ. βλ. εἰσαγωγὴν.—
 καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος: Εἰς τὸν στίχον αὐτὸν καταφαίνεται
 ἡ βαθμιαία διάδοσις τοῦ ὀνόματος Ἑλλάς. Ἀρχαιότερον Ἑλλάς ἐκα-
 λεῖτο μία μικρὰ Φθιωτικὴ χώρα, ἥδη δὲ εἰς τοὺς χρόνους, κατὰ τοὺς
 ὁποίους συνετέθη ἡ Ὀδύσεια, Ἑλλάς ὀνομάζεται σχεδὸν ἡ Στερεά,
 κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Πελοπόννησον, ἡ ὁποία φέρει ἀκόμα τὸ παλαιὸν
 ὄνομα Ἄργος.— Δαναοί: Ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Ἀχαιοὶ ἢ Ἀργεῖοι ὁ
 ποιητὴς ἀποκαλεῖ τοὺς ἐκστρατεύσαντας εἰς Τροίαν Ἑλληνας καὶ Δα-
 ναοὺς. Κυρίως ἕμως τοιοιτοτρόπως ὀνομάζοντο μόνον οἱ κάτοικοι τοῦ
 Ἄργους, ὡς ἀπόγονοι τοῦ ἀρχαιοτάτου βασιλέως Δαναοῦ.— ἢ τις
 νεωτάτη ἀκούοντεςσι ἀμφιπέληται: Ἡ παρατήρησις τοῦ Τηλεμά-
 χου, ὅτι οἱ ἀκροαταὶ προτιμοῦν πάντοτε ποιήματα νεώτερα, πιστοποιεῖ,
 ὅτι συνετίθεντο ὑπὸ τῶν ποιητῶν νεώτεροι μῦθοι περισσότερο ἐπίκαιροι.
 Ὁ τρόπος δὲ τοῦ Τηλεμάχου πρὸς τὴν μητέρα του μαρτυρεῖ, ὅτι κατόπι-
 ν τῆς παραινέσεως τῆς Ἀθηναῆς ἤρχισεν οὗτος νὰ ὀμιλῇ καὶ νὰ φέρεται
 ὡς ἀνὴρ.

— Εἰς τοὺς στίχους 320, 328 καὶ 330 ἀναγνωρίζετε λεπτομερεῖας
 ὡς πρὸς τὴν ἀρχαϊκετικὴν τοῦ δημοτικοῦ ἀνακτιόρου.

Ῥ Α Ψ Ω Δ Ι Α Ε

στ. 29 - 54

α) 29 - 42.— αὐτε = ἐξ ἄλλου, ἄλλως τε.— τά τ' ἄλλα = καὶ εἰς
 κάθε ἄλλην περίστασιν.— ἐυπλόκαμος· α 86.— εἰπεῖν· ἀπρμφ. μὲ
 σημ. προστ.— νημερτέα βουλὴν· α 86.— 31 = α 87.— πομπή = ὁδη-
 γία, συνοδεία.— σχεδίη = προχείρως κατασκευασθὲν πλοῖον.— πολύ-
 δεσμος = πολὺ καὶ ἐπομένως στερεὰ δεμένος.— πῆμα· α 49.— ἡματι
 εἰκοστῶ = μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας.— ἐρίβωλος = μὲ πολλοὺς βῶλους,
 εὐφορος (ἐρι = πολὺ + βῶλος) ἐπίθ. τῆς γῆς.— ἀγχίθεος = πλησίον,
 συγγενὴς τῶν θεῶν (ἄγχι = ἐγγὺς + θεός).— γέγαα = γέγονα (ρ. γί-
 γνομαι).— περὶ κῆρι = μὲ τὴν καρδίαν των, μὲ πολλὴν ἐγκαρδιότητα
 (τὸ κῆρ = καρδίαν).— θεὸν ὧς· ὡς θεόν.— ἄλις = ἀρκετά, ἄφθονα.—
 ἐσθής· α 165.— ἐξήρατο, ρ. ἐξάρνμαι = λαμβάνω διὰ τὸν ἑαυτὸν
 μου.— ἀπήμων = ἀβλαβής (ἀ + πῆμα).— λαχών, λαχάνω = λαμβάνω
 διὰ κλήρου. Ἡ μετχ. ὑποθετ.— ληῖς-ίδος = λάφυρα.— ἡ αἴσα = τὸ με-

ρίδιον.—ὥς· δεικτ.—οἱ μοῖρ' ἐστὶ = εἶναι τὸ πεπρωμένον του.—ὑπό-
ροφος = μὲ ὑψηλὴν ὄροφὴν.

43·54.—ἔφατο = ἔφη.—ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε =
δὲν παρήκουσε = ὑπήκουσε· σχμ. λιτότητος.—διάκτορος Ἄργεῖφόν-
της· α 38, 84.—αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἐδήσατο· α 96.—
ἀμβρόσιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (ἀ+μ(β)ροτός).—μίν· α 95.—ἡμὲν
·ἦδὲ = συμπλεκτ. σύνδεσις = καὶ·καί.—ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. πρβλ. ξηρὰ
(γῆ).—ἀπείρων-ονος = ἀπέραντος (ἀ+πέρας)—ἅμα πνοιῆς = μαζί
μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῆ· ἀναφορ. δοτ. ὄργ.—θέλω
= μαγεύω.—τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὑπνάω = κατέ-
χομαι ἀπὸ ὕπνου.—κρατὺς = κραταῖός.—ἐπιβάς· ἐπιβαίνω = πατῶ
τὸ πόδι, φθάνω.—ἔμπεσε = ἔπεσεν, ἀποτόμως κατέβη εἰς τὴν ἐπιφά-
νειαν τῆς θαλάσσης.—σεύομαι = ὀρμῶ, προχωρῶ γρήγορα.—λάρος =
τὸ θαλάσσιον πτηγὸν ὁ γλάρος.—ὁ ὄρνις· α 320.—κόλποι ἁλός = τὰ
κοιλώματα τῆς θαλάσσης.—ἀτρούγετος = ἀκούρατος, ἀεικίνητος, ποῦ
δὲν ἤσυχάζει ποτέ. Ἐπίθ. τῆς θαλάσσης.—ἀγρώσσω· ἕτερος τύπος
τοῦ ἀγρεύω = ἀλιεύω.—δεύω·ομαι = βρέχω·ομαι.—ἄλμη = ἄλ-
μυρὸ νερό.—ἵκελος = ὄμιος.—πολέεσσι κύμασι = εἰς τὰ ἀτε-
λείωτα κύματα.—ὀχήσατο· ὀχοῦμαι = φέρομαι ἐπί...

β) — Τύποι τοῦ φημί εἰς μέσ. φωνήν: ἔφατο.

— Ἀρχαῖος σχηματισμὸς τοῦ εἰμί: ἐσμί·ἐστί·ἐστί.

— Πληθ. τοῦ ἐπιθ. πολὺς κατὰ τὴν γ' κλίσιν: πολέες·πολέα
(κύμασι πολέεσσι).

γ) — Σχερὴ: κοινῶς ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι ἡ σημερινὴ Κέρκυρα.
Οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν Φαίακες ἦσαν λαὸς ναυτικός, καυχώμενοι ὅτι
κατάγονται ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα (ἀρχίθεοι).—λαχὼν ἀπὸ ληίδος αἰ-
σαν: Κατὰ τὸ πολεμικὸν ἔθιμον οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἐκστρατείας ἐμοιρά-
ζοντο τὰ λάφυρα διὰ λαχῶν (λαχῶν). Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλαβε βεβαίως τὸ
μερίδιόν του ἀπὸ τὰ λάφυρα τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ δὲν τὸ περιέσωσε, διότι
δὲν ἤλθεν ἀπῆμων.—Πιερία: Ἡ χώρα πρὸς Β. καὶ Α. τοῦ Ὀλύμπου
(ἴδε α I, πραγμ. σημ.).—πολέεσσι κύμασι: Παρατηρήσατε τὴν περι-
γραφικὴν δύναμιν τῆς ἀπλῆς αὐτῆς ἐκφράσεως. Μὲ τὸ κοινότατον ἐπι-
θετον πολὺς ἀποδίδει ὁ ποιητὴς καλλιτεχνικώτατα τὸ θέαμα τῆς κυμα-
νομένης θαλάσσης.

α) — τηλόθι (α 22) εούσαν = μεμακρυσμένην. — ἔνθα· χρον. —
 ιοειδής = ὁ ἔχων ὄψιν ἴου, ἰόχρους. — ἡπειρόνδε = πρὸς τὴν ξηράν. —
 ἦεν· πρτ. τοῦ εἶμι-ἦει. — ὄφρα· χρον. = ἕως οὗτου. — σπέος· α 15. —
 τῶ· ἀναφορ. τῶ ἔνι = ἐν τῷ ὁποίῳ. — ναίω· α 51. — τέτμεν· α 218. —
 ἐσχαρόφιν: πτ. γεν. ἐσχάρα = ἐστία. — ὄδμη = ὁσμὴ (ὄζω, ὄδωδα). —
 ἡ κέδρος· δένδρον ὅμοιον μὲ τὴν ἐλάτην. — εὐκέατος = ποῦ σχί-
 ζεται εὐκόλως (κεάζω = σχίζω). — τὸ θύον: κυπαρισσοειδὲς δένδρον
 μὲ εὐῶδες ξύλον. — ὄδωδα = μυρίζω, εὐωδιάζω. — δαίομαι = καίομαι
 (δάς, δαυλός). — αἰοδιάω = τραγουδῶ. ἔκτεν. τύπος τοῦ ἀείδω (ἀ-
 οιδή). — ἡ ὄψ-ὄπος = ἡ φωνή. — ἐποικομένη ἰστόν = πηγαινοερχο-
 μένη εἰς τὸν ἀργαλειόν της. — ἡ κερκίς = ἡ σαίτα. — ὕλη· α 186. —
 τηλεθώσα = πολὺ θαλερόν, καταπράσινον (μετ' ἀναδιπλ. τύπος τοῦ
 θάλλω). — ἡ κλήθρη = δένδρον, ἡ κλήθρα. — ἡ αἴγειρος = ἡ λεύκη. —
 τανυσίπτερος = ποῦ ἀπλώνει τὰ πτερά της (τανύω = τετώνω). —
 εὐνάζομαι (εὐνή) = κοιμῶμαι· ἐπὶ πτηνῶν = κουρνιάζω. — ὁ σκῶψ =
 εἶδος γλαυκός. — ὁ ἴρηξ = ὁ ἰέραξ. — ἡ κορώνη = ἡ κουρούνα. Λέγε-
 ται τανύγλωσσος, διότι ἐκτείνει τὴν γλῶσσαν, διὰ τὰ φωνάξῃ· ὅθεν
 τανύγλωσσος δύναται τὰ ἐρμηνευθῆ μὲ τὸ νεοελλ. φωνακιοῦ. — εἰνά-
 λιος = θαλασσινός (ἐν ἀλί). — τῆσι μέμηλεν = ποῦ ἀγαποῦν τὰ τῆς
 θαλάσσης· μέλει μοί τι = μὲ ἀπασχολεῖ κάτι. — ἡ δὲ αὐτοῦ = καὶ τὰ
 ἐδῶ... — ἡ ἡμερίς = κληματαριά. — ἡ βώσσα· ἡβάω = εἶμαι εἰς τὴν
 ἀκμὴν τῆς ἡλικίας μου· ἡμερίς ἡβώσσα = κλιμα θαλερόν. — τεθήλει·
 θάλλω = ἔχω ἀφθόνους καρπούς. — τετάνυστο· τανύομαι = ἀπλώνομαι. —
 ἐξείης· α 145. — πίσυρες = τέσσαρες. — λευκόν = διαυγές, κρυσταλ-
 λένιο. — τετραμμέναι ἄλλυδις ἄλλη = ἐστραμμέναι ἢ ἕκαστε μία πρὸς
 ἄλλη διεύθυνσιν. — ἀμφι (ἐπίρρ.) = γύρω. — μαλακός· διὰ τὴν πολλὴν
 χλόην. — θήλεον = ἔθαλλον. — ἔνθα· τοπικ. — ἔπειτα = ὕστερ' ἀπ' ὅλα
 αὐτά, δηλ. ἀπὸ τὴν φυσικὴν καλλονήν. — θηήσαιτο· θεάομαι = θεωρῶ
 μετὰ θαυμασμοῦ, θαυμάζω. — ἦσιν· κτητ. = εἰς τὴν
 ψυχὴν του.

β) — Διατήρησις τοῦ δ πρὸ τοῦ μ: ὄδμη (ὁσμὴ).

— Κατάληξις ἀρχαίων πτώσεων: -οφι(ν): ἐσχαρόφι(ν), δα-
 κροφίν.

— Αἰολικὸς τύπος τοῦ τέσσαρες: πίσυρες.

εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῆ καὶ τώρα = δυνατόν.— ἔπειο· προστιτ. τοῦ ἔπομαι.— προτέρω = παρέκει.— πὰρ θεῖω τοι = νὰ σοῦ παραθέσω.— ξείνια = τὸ καθιερωμένον διὰ τοὺς ξένους δεῖπνον.

92-96.— ἀμβροσίη = τροφή θεῶν.— πλησασα· πίμπλημι = γεμίζω.— κέρασσε = ἠτοίμασε εἰς τὸν κρατῆρα (κεράννυμι).— νέκταρ = ποτὸν τῶν θεῶν.— ἦσθε· ἔσθω-ἔσθίω.— ἤραρε θυμὸν ἐδωδῆ = ἐτόνωσε τὴν ψυχὴν του μὲ τὸ φαγητὸν (ἀραρίσκω = συναρμόζω, στερεώνω).

97-115.— εἰρωτᾶς... θεόν· σειρά λέξεων : εἰρωτᾶς (σὸν) θεά με θεὸν ἐλθόντα = ἐσὺ μία θεὰ ἐρωτᾶς ἐμὲ ἕνα θεὸν σχετικῶς μὲ τὸν ἐρχομὸν μου.— νημερτέως· ἐπίρρ. τοῦ νημερτής· α 86.— ἐνισπήσω· μέλλ. τοῦ ἐννέπω· α 1.— κέλευαι· κέλομαι· κελεύω.— ἠνώγει = εἶχε δώσει διαταγὴν. Ὁ Ἑρμῆς ὁμιλεῖ περὶ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἔλαβε τὸ κέλευσμα τοῦ Διός· ἄνωγα· α 269.— ἄσπετος = ἄρρητος, ἀπέραντος (ἀ+ρίξ. σεπ).— ἄγχι· α 157.— ἱερὰ ῥέζω· α 47.— ἔξαιτος = ἐξαίρετος, ἐκλεκτός.— μάλ' οὐ πως ἔστι = δὲν εἶναι δυνατόν μὲ κανένα τρόπον.— νόος = σκέψις, ἀπόφασις.— αἰγίοχος = ὁ Ζεὺς ὅστις κρατεῖ τὴν αἰγίδα.— παρεξελθεῖν· παρέξειμι = παραβαίνω.— ἀλιόω = ματαιώνω (ἄλιος = μάταιος).— τοι παρεῖναι· εἶναι παρά τοι (σοι) = ὅτι μένει πλησίον σου.— οἶζυρός = πολυπαθής, δυστυχής (οἶζυς = συμφορά).— ἀποπεμπέμεν = ν' ἀφήσῃς ἐλεύθερον.— ὅτι τάχιστα = ὡς τάχιστα.— αἶσα· ε 40.— τῆδε = κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.— ἀπονόσφιν· ἐπιτατ. τοῦ νόσφιν = τόσον μακράν.

β) Οὐδέτ. τῆς ἀναφ. ἀντων. ὅστις : ὅτι (ὅ,τι).

γ) — ἐν θρόνῳ φαεινῷ σιγαλόεντι : Ἀπὸ ὅ,τι ἔβλεπον οἱ ποιηταὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἰς τὰς πλουσίας οἰκίας ἐφαντάζοντο καὶ τὰ ἐπιπλα καὶ τὰ σκεύη τῶν θεῶν ἐκ πολυτίμων ὕλικῶν καὶ μὲ πολλὴν κηλαισθησίαν κατεσκευασμένα.— ἐνθα πάρος περ : Οἱ σίχιοι 82-84 παριστώσι τὴν νοσταλγίαν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ Ὀδυσσέως. Ὁ γενναῖος, ὁ ἐπινοητικὸς ἦρωας εἶναι τώρα δυστυχέστατος ἄνθρωπος, ὅστις δὲν βλέπει διέξοδον ἀπὸ τὴν θλιθερὰν αἰχμαλωσίαν του.— ἀμβροσία- νέκταρ : Οἱ ἀρχαῖοι ἐφαντάζοντο, ὅτι τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ποτὸν τῶν θεῶν εἶναι θεία οὐσία, τὴν ὁποῖαν οὔτε γνωρίζουν, οὔτε γεύονται ποτὲ οἱ θνητοί. Ἐν τούτοις ἀποδίδουν εἰς αὐτὰ τὴν αὐτὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τροφήν, ἐνέργειαν, νὰ τονώσουν καὶ νὰ τέρπουν τοὺς ἀθανάτους.—

οὐδέ τις ἄγχι βορῶν πόλις: Ἐὰν ὁ Ἑρμῆς διήρχετο ἀπὸ πόλιν τινά, ἔπου γὰ ἐτελεῖτο θυσία, θὰ ἀνεκουφίζετο κατὰ τὴν μακρὰν πτήσιν του, διότι οἱ θεοί, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, παρίστανται ἀόρατοι εἰς τὰς θυσίας καὶ ἀπολαμβάνουν τὴν ὁσμὴν τῶν καιομένων κρεάτων.— **αἰγίοχος**: Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ τὴν αἰγίδα. Ἡτο δὲ ἡ αἰγίς θεῖον καὶ τρομερὸν ἔπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κεραυνοῦ.— **ἄστῦ Πριάμοιο**: Εἰς τὸ Ἴλιον ἐθασίλευεν ὁ Πρίαμος, υἱὸς τοῦ Δαρδάνου, γέροντων ἤδη, ὅτε ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν.

στ. 148 - 170

α) 148-159.— **κρατύς**: ε 149.— **μεγαλήτωρ**: ε 81.— **πότνια**: α 14.— **ἦιε**: ἦει.— **ἐπεὶ δὴ** = ἀφοῦ πλέον.— **ἐπικλύω** μετὰ γεν. = ἀκούω.— **ἀγγελία** = μῆνυμα, προσταγή.— **τῷ ὄσσε**: δουκ. οὐδ. = οἱ ὀφθαλμοί.— **δακρυόφιν**: ἀπὸ δάκρυα (γραμμ. τυπ. ε 59).— **τέρσομαι** = στεγνώνω.— **κατειβομαι** = φθείρομαι, λυώνω (εἴβω καὶ λείβω = χύνω).— **αἰὼν** = ἡ διάρκεια τοῦ βίου, ἡ ζωή.— **νόστον** = διὰ τὸν νόστον, διότι ἤθελε γὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.— **οὐκέτι ἦνδανε νύμφη** = δὲν τοῦ ἦτο πλέον εὐχάριστον γὰ ζῆ με τὴν νύμφην (ἀνδάνω ἐκ τῆς ρίζ. ἀδ - ἡδύς).— **ιαύεσκε** = ἐκοιμᾶτο πάντοτε (θαμιστ. τοῦ *ιαύω* = κοιμῶμαι).— **καὶ ἀνάγκη** = ἔστω καὶ ἀκουσίως.— **παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελούση** = παρ' ἐθελούση οὐκ ἐθέλων = κοντὰ εἰς τὴν νύμφην, ἡμαρ: α 9.— **ἄμ** = ἀνά.— **ποῦ τὸν ἤθελεν**, ἐνῶ αὐτὸς δὲν τὴν ἤθελε.— **ἡμαρ**: α 9.— **ἄμ** = ἀνά.— **ἡ πέτρη** = ὁ βράχος.— **ἡ ἠϊών-όνος** = ἀκτὴ τῆς θαλάσσης.— 157-158 = ε 83-84.— **ἀγχοῦ ἄγχι**: α 157, ε 101.— **προσεφώνεε** = ὠμίλει πρὸς αὐτόν.

160-170.— **κάμμορε** = δυστυχισμένη. Κυρίως: ὁ εἰς μέρος, δηλ. κακὴν μοῖραν ὑποκείμενος (κατ-σμός).— **μή μοι μοι δοτ. χαριστ.** = μή πρὸς χάριν μου, σὲ παρακαλῶ μή...— **ὀδύρομαι** = θρηγῶ.— **αἰών**: ε 152.— **πρόφρασσα**: θηλ. τοῦ *πρόφρων* = πρόθυμος (πρὸ + φρῆν).— **δούρατα**: *δόρυ-δούρατος*: πρώτη σημ. = ξύλον (πρβλ. *δούρειος ἵππος, δόρυ*).— **χαλκῶ**: δοτ. ὄργαν. εἰς τὸ ταμῶν = ἀφοῦ κόψης με χάλκινον πέλεκυν.— **σχεδίη**: ε 33. βλ. κατωτ. πραγματικά.— **ἴκρια** = σανίδες ἀποτελοῦσαι τὰ δύο καταστρώματα πρῶρας καὶ πρῶμνης.— **πῆξιαι**:

ἀπαρμυ. ρ. *πήγνυμι* = στερεώνω. — *ὑψοῦ* = ὑψηλά, δηλ. ἐπὶ τῶν ξύλων τῆς σχεδίας. — *ἠεροειδής* = ὁμιχλώδης (*ἀήρ-ἠέρος* = ἐμίχλη). — *μενοεικῆς* = ὁ ἀρμόζων, ὁ ἀνάλογος μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν, ἐπαρκῆς (*μένος + εἶοικα*). — *ἄ κεν ἐρύκοι* ἀναφ. τελ. πρότασις = τὰ ὅποια θὰ σὲ σώσουν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ λιμοῦ. — *τὸ εἶμα-ατος* = ἔνδυμα (*ρίζ. ἔσ-, ἔσνυμι, ἐγγνυμι-ἀμφιέννυμι*). — *οὔρος* = οὔριος ἄνεμος. — *ἀσκηθῆς* = ἀβλαβῆς. — *αἶ κε* = ἔάν. — *μευ* = μου. — *φέρτερος* = ἀνώτερος. — *κρῆναι* κραινω = ὄρω, ἐκτελῶ.

β) — *αἱ* ἀντὶ *εἰ*. Συνήθως *αἶ κε* = *εἰ, ἄν, ἔάν*.

— Τροπὴ τῶν συμφώνων τῶν ἐκθλιβομένων προθέσεων ἀναλόγως τοῦ ἐπομένου συμφώνου: *ἀμ-πέτρῃσι* (ἀνὰ *πέτρῃσι*): *κάμμορε* (κάτ(σ)μορε).

— Γεν. α' προσ. τῆς προσ. ἀντων. ἐγώ: *μεῦ* καὶ ἐγγλ. *μευ*. Ἄλλοι τύποι: *ἐμέο, ἐμεῖο, καὶ σπαν. ἐμέθεν*.

γ) — Τὸν δ' ἄρ' ἀπ' ἀκτῆς εὔρε: Διὰ πρώτην φοράν ἐμφανίζεται ἐδῶ ὁ ἦρωας τῆς ὑποθέσεως, ἐνῶ ἕως τώρα μόνον λόγος περὶ αὐτοῦ ἐγένετο. Τὸν παρουσιάζει δὲ ὁ ποιητὴς εἰς ὄλην τὴν περιπαθη νοσταλγίαν του. — *ἀρμόζεο εὐρείαν σχεδίην*: Ἡ Καλυψὼ δίδει εἰς τὸν Ὀδυσ. γενικὰς ὁδηγίας πρὸς κατασκευὴν μιᾶς σχεδίας. Θὰ συναρμοσθοῦν πρῶτον κορμοὶ δένδρων (*δούρατα μακρὰ*) πελεκημένοι καλὰ, διὰ τὰ ἀποτελεσθῆ τὸ σῶμα σχεδίας, τὸ ὅποιον θὰ ἐπιπλέῃ. Κατόπιν ἐπὶ τῶν συνηρμοσμένων κορμῶν θὰ στερεωθοῦν σανίδες, διὰ τὰ σχηματισθοῦν δύο καταστρώματα εἰς τὴν πρῶτην καὶ εἰς τὴν πρῶταν, ὅπως ἐγένετο καὶ εἰς τὰ πλοῖα. Μετὰ πολλὴν ὑπομονὴν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐτελειοποίησε τὴν σχεδίαν του προσθέτων ἰστόν, κεραΐαν, πηδάλιον καὶ ἰστία. Τὴν προεφύλαξε δὲ τριγύρω μετὰ πλέγμα ἀπὸ ξύλα λυγαριάς, διὰ τὰ μὴ τὸν βρέχουν τὰ κύματα (εἰκ. 9).

στ. 171 - 191

α) 171·179. — *ρίγησε* *ρίγῳ* = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ρίγους, ἀνατριχιάζω. — *πολύτλας* = πολυπαθῆς, καρτερικὸς (*ρίζ. τάλ-τλῆναι* α 87). — *ἄλλο τι* κατηγρμ. τοῦ τόδε = αὐτῆ σου ἢ ἀπόφασις εἶναι κάτι ἄλλο. — *μῆδομαι* = σκέπτομαι (*μητις, πολύμητις, μητιῶν* α 234). —

οὐδέ τι = καὶ καθόλου. — πομπή = ἀποστολή εἰς τὴν πατρίδα, τρόπος
 γὰρ μὲ στείλης εἰς τὴν πατρίδα μου. — ἢ κέλευα· ἀναφ. αἰτιολ. = ἀφοῦ
 σὺ μὲ παρακινεῖς (κέλομαι ε 98). — τὸ λαΐτμα = βυθός, χάος· λαΐτμα
 θαλάσσης = τὴν ἀχανῆ θάλασσαν. — ἀργαλέος = δύσκολος, σκληρὸς
 (ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον). — νῆες εἶσαι (ἴσαι) = ἰσορροποὶ, συμ-
 μετρικῶς κατεσκευασμένοι. — ναῦς ὠκύπορος = γοργὸν πλοῖον (ὠκὺς
 = ταχύς). — ἀγάλλομαι = χαίρω. — νῆες ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρω =
 πλοῖα ποὺ χαίρονται τὸν οὐριον ἄνεμον τοῦ Διός. — οὐδ' ἂν ἐπιβαίην
 = καὶ δὲν θὰ ἐπέβαινον. — ἀέκητι· α 79. — σέθεν = σοῦ. — εἰ μὴ τλαίης
 = ἂν δὲν εἶχες τὴν τόλμην, τὸ θάρρος (τλή-τλα-τολμῶ). — μέγαν ὄρ-
 κον = ἐπίσημον ὄρκον. — πῆμα· α 49. — μὴ βουλευσέμεν = ὅτι δὲν θὰ...

180-191. — μεΐδησεν· μειδάω - μειδιάω = μειδιῶ. — κατέρεξε
 χειρὶ = τὸν ἐθώπευσε μὲ τὸ χέρι. — ἔκ τ' ὀνόμαξε = τὸν ὀνόμασε μὲ
 τὸ ὄνομά του. Ἀφοῦ τὸν προσεφώνησεν ὀνομασί, τοῦ εἶπε τὰ ἐπόμενα. —
 ἀλιτρὸς = ἀσεβής, διαβολεμένος ἄνθρωπος (ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω,
 ἀλιτήριος). — ἀποφώλιος = ἄχρηστος, μάταιος, ἄκαιρος. — οὐκ ἀπο-
 φώλια εἰδὼς (ἐσοί) = ξεύρεις τί γὰρ σκεφθῆς εἰς κάθε περίστασιν. —
 οἶον τὸν μῦθον = τί εἴδους λόγον. — ἐπιφράζομαι = σκέπτομαι. —
 ἔστω... τότε = ἄς εἶναι μάρτυς εἰς τοῦτο. — νῦν· συμπερ. καὶ χρόν. =
 λοιπὸν τώρα. — κατειβόμενον· ε 152. — πέλει = ἐστί. — ἄσσα = ἅτινα
 = ἅτινα. — μῆδομαι· ε 173. — χρεῖω (χρεώ)· α 225 = ἀνάγκη. — ἴκω
 = ἰκάνω = φθάνω, ἔρχομαι. — ὅτε με χρεῖω τόσον ἴκοι = ὅταν θὰ
 εὐρισκόμην εἰς τόσον δύσκολον θέσιν. — νόος = σκέψις, ψυχή. — ἐναί-
 σιμος = δίκαιος, λογικὸς (ἐν + αἴσα = τὸ προσήκον). — οὐδέ μοι αὐτῇ
 ἐνὶ στήθεσσι = καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μου στήθος μέσα. — θυμὸς σιδήρεος
 = σκληρὴ καρδιά. Ὅχι μόνον σκέπτομαι λογικὰ, ἀλλὰ καὶ πονῶ ἕνα
 δυστυχῆ.

β) — Ποιητ. ὄποι γενικῆς προσωπ. ἀντων. β' προσ. : σέθεν, σεῖο
 σεῦ (προβλ. καὶ ἐμεῖο, ἐμέο, ἐμεῦ).

γ) — ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρω : Κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν ἀποδίδεται
 ἀνθρώπινον συναίσθημα εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὅποιον πλέει μὲ οὐριον ἄνε-
 μον. Ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ θεὸς τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν, ἐπομένως καὶ
 τῆς πνοῆς τῶν ἀνέμων. — νῆες εἶσαι : Εἰς ἕνα λαὸν ναυτικόν, ὅπως
 ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν κάθε λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ

σχῆμα καὶ μὲ τὴν γραμμὴν τῶν πλοίων. Ὁ ποιητὴς ἐκφράζει αὐτὰς μὲ ποικιλώτατα ἐπίθετα : μέλαινα νῆες, εὐσσελμοί, (σέλιμα = κατὰστρωμα), κοῖλαι, εἶσαι κ. ἄ. — τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ : Ἡ Καλυψὼ ὀρκίζεται τὸν φοβερῶτατον καὶ ἱερώτατον ὄρκον τῶν θεῶν. Ἡ Στυξ κατὰ τὸν μῦθον ἦτο ποταμὸς τοῦ Ἄδου ἐμποιῶν φρίκην. Ἐπιστεύετο δέ, ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ πραγματικὸν ὕδωρ τῆς Στυγός, τὸ ὁποῖον πηγάζει ἀπὸ τὰ Ἀροάνια ὄρη τῆς Πελοποννήσου (τὸν Χελμὸν) καὶ διαρρέον δύσβατον καὶ ἀγρίαν φάραγγα σχηματίζει καταρράκτην καὶ ἐξαφανίζεται ἐντὸς χαράδρας. Σήμερον ὀνομάζεται Μαυρονέρια καὶ θεωρεῖται ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ ὕδατος.

στ. 192 - 224

α) 192 - 200. — ἠγήσατο ἠροῦμαι = προηγοῦμαι, προπορεύομαι. — καρπαλίμως = μὲ γοργὸν βῆμα. — ἴχνιον = ἴχνος. — ἴξον' μεικτ. τύπ. ἄορ. α' καὶ β' τοῦ ἴκω ἰκάνω = φθάνω. — σπεῖος' σπέος' α 15 — (ἐ)τίθει πάρα = παρέθετε. — πάσα = παντὸς εἶδους. — ἐδωδὴ' ε 95 — οἶα = τοιαῦτα φαγητά, ὁποῖα. — ἀντίον = ἀντικρῦ. — ἴξω' ἀμβτ. = κάθημαι. — δμωή' α 147. — οἱ δ' ἐπ' ὀνειδῶ' α 149.

201 - 213. — (ἐ)τάρπησαν' τέρπομαι τινος = ἀπολαμβάνω, χορταίνω. — ἐδητύς, ποτῆς' α 150. — τοῖς μύθων ἤρχε = ἤρχισε πρώτη τὴν μεταξύ των συνομιλίαν. — διογενῆς = ὁ ἐκ τοῦ Διὸς καταγόμενος, διογέννητος. Ἐπίθετον βασιλέων. — οὕτω δὴ = ὥστε ἔτσι. Ἡ Καλυψὼ ὀμιλεῖ μὲ παράπονον πρὸς τὸν Ὀδυσσεύα. — χαιρε = νὰ πᾶς στὸ καλὸ. — ἔμπης = ἐν τούτοις, παρ' ἄλλα αὐτά, δηλ. παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι σπεύδεις νὰ μ' ἐγκαταλείψης. — εἰ μὲν = ἂν ὅμως. — γέ' βεβαιώνει τὴν ἀπόδοσιν : ἐνθάδε μένων γε = θὰ ἔμενες βεβαίως ἐδῶ. — αἶσα' ε 40. — κῆδος' α 244. — ἀναπίμπλημι = ὑπομένω, τραθῶ (πίμπλημι = γεμίζω). Προβλ. τὴν νεοελλ. ἔκφρασιν ἐπὶ ὑπερβολικῆς δυστυχίας : γέμισε τὸ ποτήρι. — αὐθι' συγκεκομ. τύπ. τοῦ αὐτόθι = ἐδῶ. — ἐνθάδε — αὐτόθι' τὰ δύο συνών. ἐπιρρ. ἐπιτείνουν τὸ νόημα : δὲν θὰ τὸ κουνούσας ἀπ' ἐδῶ. — φυλάσσοις τόδε δῶμα' φυλάττω = μένω διαρκῶς. Ἀκριβῶς ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : φυλάει τὸ σπίτι = δὲν βγαίνει καθόλου. — ἰμειρόμενος' α 41. — ἄλοχος' α 36. — ἐέλδομαι = ἐλπίζω, λαχταρῶ. — αἰὲν ἤματα πάντα' κατὰ πλεονασμ. = πάντοτε, ἡμέρα δὲν περνᾷ πού... — οὐ μὲν θην... εὐχομαι εἶναι' ἡ σειρά τῶν λέξ. : εὐχομαι μὲν θην οὐκ εἶναι

χειρίων ἐκείνης.—θῆν = βεβαίως· ἐγκλ. μόριον.—εὐχομαι = καυχῶμαι.—χειρίων· χειρῶν = κατωτέρα.—τὸ δέμας = ἡ κορμοστασιά.—ἡ φρυή = αἱ φυσικαὶ γραμμαι καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις· δέμας φρυή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. οὐ πῶς = δὲν ὑπάρχει τρόπος, δὲν εἶναι νοητόν.—οὐδὲ ἔοικεν = οὐτε εἶναι πρέπον.—εἶδος = μορφή, κάλλος.—ἐρίζω = συναγωνίζομαι.

214-224.—πολύμητις = πανοῦργος (μῆτις = σκέψις, μῆδομαι).—πότινα· κλητ. τοῦ πότινα· α 14.—χῶομαι = ὀργίζομαι· ἀντικμ. : μοι τόδε.—πάντα μάλα, οὐνεκα = ἔλις ἀκριβῶς τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους...—σεῖο = σοῦ· συναπτ. πρὸς τὸ ἀκιδνοτιέρον = κατωτέρα.—περιφρῶν = ἡ γνωστικὴ (περὶ = περισσῶς + φρῆν).—μέγεθος = ἀνάστημα.—εἰσάντα ιδέσθαι· ἄντα εἰσιδέσθαι = ἔταν τὴν ἀντικρύζῃ κανεῖς.—ἀλλὰ καὶ ὡς = παρὰ τὸ γεγονός, ἔτι σὺ ὑπερέχεις ἀπὸ τὴν Πηγελ.—ἐέλδομαι· ε 210.—τλήσομαι = θά τὸ ὑποφέρω (ρίζ. τλά-τλη-τάλας).—ταλαπενθῆς = καρτερικὸς εἰς τὰς συμφορὰς (τάλα + πένθος).—μογέω = ὑποφέρω (μόγισ-μοχθῶ).—μετὰ τοῖσι = μαζί μ' αὐτά, δηλ. τὰ ἅσα ὑπέφερα.

γ) —δμοαί: Ἦσαν κατώτεροι νόμοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κα· λυψοῦς. Τὸ ὄνομα λαμβάνεται ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον βίον. Ἰδ. α 331.—ἀθάνατός τ' εἶης: Οἱ θεοὶ εἶχον τὴν δύναμιν νὰ καθιστοῦν ἀθάνατον ἕνα προσφιλῆ εἰς αὐτοὺς ὀνητόν. Τὸ γεγονός, ἔτι ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν ὑπόσχεσιν, ἐξαίρει περισσώτερον τὴν συζυγικὴν πίστιν καὶ τὴν φιλοπατρίαν του.

στ. 262-281

α) —τέτρατον = τέταρτον.—τῶ = αὐτῶ.—ἄρα = πλέον.—πέμπε = τὸν ἀπέστειλε· τὸν ἐπροβόδωσε.—εἶμα· ε 167.—ἀμφιέννυμι = ἐν· δῶ (ἀμφίσεις).—θυώδης = ἀρωματισμένος (τὸ θυός = τὸ ἄρωμα).—ἀμφιέσασα καὶ λούσασα· σχῆμα πρωθύτερον ἀντὶ λούσασα καὶ ἀμφιέσασα.—ἐν δὲ = ἐντὸς τῆς σχεδίας.—τὸν ἕτερον = τὸν ἕνα.—ἕτερον δὲ = καὶ ἕνα ἄλλον, δηλ. ἀσκόν.—τὰ ἦα = ἐφόδια, τρόφιμα διὰ τὸ ταξίδι (ἦα, ἐκ τοῦ ρ. εἶμι).—ὁ κώρυκος = δερμάτινος ἀκκος.—ὄψα = προσφάγια, φαγώσιμα.—μενοεικῆς· ε 166.—οὔρος· ε 167.—προέηκεν· ρ. προῆιμι = ἐξαπολύω, ἀφίνω.—ἀπήμων· τὸ ἐπίθ. με

ἐνεργ. σημασίαν = μὴ βλαβερὸς, εὐνοϊκός. — **λιαρὸς** = μαλακός, εὐχάριστος. — **γηθόσυνος** = χαρούμενος (γηθέω). — **πηδαλίω** συναπτ. πρὸς τὸ ἤμενος. — **ἰθύνομαι** = διευθύνω· ρ. μέσ. ὠφελ. — **οὐδὲ** = καὶ δέν. — **ὄψε** = ἀργά. — **ἐπίκλησιν** αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατ' ἐπίκλησιν, μὲ ἄλλο ὄνομα. — **αὐτοῦ** = εἰς τὴν θέσιν, ὅπου εὐρίσκεται. — **δοκεύω** = παρακολουθῶ, παρατηρῶ. — **οἶη'** α 13. — **ἄμμορος** = ἀμέτοχος (α + σμερ-, μμορ-, μοῖρα). — **ἄμμορός ἐστι λοετρῶν** = δέν κάνει λουτρόν, δέν βουτιέται. — **τήν'** ἀντικμ. τοῦ ἔχοντα. — **ἄνωγα'** α 269· ε 139. — **ποντοπορεύομαι** = ταξιδεύω εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. — **ὄκτωκαιδεκάτη** ἐνν. ἡμέρα ἀπὸ ἡματι. — **σκιόεντα'** κατηγοριμ. = ὡς σκιά. — **ὄθι** = εἰς τὸ σημεῖον τῆς ξηρᾶς, ὅπου... — **ἄγχιστον'** ἐπίρρημα ἄγχι' α 157. — **πέλεν** = ἦν. — **εἴσατο** εἶδομαι = φαίνομαι· εἴσατο ὑποκμ. τὰ ὄρη. — **ὡς ὅτε** = ὅπως κάποτε, ἐνν. φαίνεται. — **τὸ ὄινον** = ἡ ἄσπις. — **ἐν ἡεροειδέι πόντω** συναπτ. πρὸς τὸ εἴσατο. Ἡ γῆ τῶν Φαιάκων ἐφάνη μακρὰ εἰς τὸν διμυχλῶδη ὄριζοντα ὡς ὀμφαλωτὴ ἄσπις, διότι τὰ ὄρη τῆς ἐσχημάτιζαν ἐλαφρὰν καμπύλην.

γ) — **Πηλιάδες**: Αἱ Πηλιάδες εἶναι 7 ἀστέρες ἀποτελοῦντες τὸν ὀμώνυμον ἀστερισμόν. Ἐπειδὴ ἡ ἐπιτολή των γίνεται κατὰ τὸ θέρος, ἦτο ἀστερισμὸς γνωστότατος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, διότι τὰ ταξίδια ἐγίνοντο συνήθως κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν. — **ὁ Βοώτης**: Ἀστερισμὸς τοῦ Ἄρκτου, τοῦ ὁποῦ ὁ λαμπρότερος ἀστὴρ φαίνεται κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς οὐρᾶς τῆς Μ. Ἄρκτου, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' αὐτῆς. — **Ἄρκτος**: Ὁ γνωστὸς ἀστερισμὸς τῆς Μ. Ἄρκτου, ὅστις διὰ τὸ σχῆμά του ἐκαλεῖτο καὶ Ἄμαξα. Εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι πάντοτε ὄρατος καὶ διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς λέγει, ὅτι δέν λούεται ποτέ, ἦτοι δέν δύει ποτέ εἰς τὸν Ὠκεανόν. — **Ὠρίων**: Εἰς τὸν ἀστερισμόν αὐτὸν ἀνήκει ὁ λαμπρότερος τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ὁ Σείριος, ὅστις λέγεται καὶ Κύνων. Κατὰ τὴν ἐπιτολήν τοῦ ἀστερισμοῦ, ἀρχὰς Ἰουλίου, ἀρχίζουσιν τὰ κυρικὰ καύματα. **Ὠκεανός**: Ἡ μεγάλη ἕκτασις τῶν ὑδάτων εἰς τὸ βᾶθος τοῦ ὀρίζοντος.

— Ἀναγνωρίσατε ἕως ποῦ εἶχαν φθάσει αἱ ἀστρονομικαὶ γνώσεις κατὰ τοὺς ὀμηρικὸς χρόνους.

— Πρὸς ποῖαν διεύθυνσιν πλέει ὁ Ὀδυσσεύς, ἐφόσον ἔχει ἀριστερὰ τὴν Μ. Ἄρκτον;

στ. 282-312

α) 282-290.— τὸν δὲ ἶδε· ἀντίθ.= ἀλλὰ τὸν εἶδε.— ἀνιών· α 259.— κρείων· α 45.— ἐνοσίχθων· α 74.— τηλόθεν· α 30.— Σολύμων = χώρα τῶν Σολύμων.— εἷσατο· ε 281· εἷσατο οἱ = ἐφάνη εἰς αὐτόν, τὸν διέκρινε.— ἐπιπλώω πόντον = πλέω ἐπὶ τοῦ πόντου.— χῶμοιαι· ε 215.— κηρόθι· δοτ. τοπ.= εἰς τὴν καρδίαν· ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον = ἤγαψε μέσα του περισσότερο ὁ θυμός.— κάρη· α 90.— προτὶ = πρὸς· μνήσατο προτὶ ὃν θυμὸν = εἶπεν ἀπὸ μέσα του.— ὦ πόποι = πῶ! πῶ! ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— ἧ μάλα δὴ = ἀναμφιβόλως λοιπόν.— μετεβούλευσαν ἄλλως = μετέβαλον γνώμην καὶ ἄλλα ἀπεφάσισαν.— ἀμφ' Ὀδυσσῆι· α 48.— ἐμεῖο = ἐμοῦ.— καὶ δὴ = καὶ νῆ.— σχεδὸν = πλησίον (ἐχω).— πείραρατος = σχοινίον, παγίς.— οἰζύς-ύος = συμφορὰ (οἰζυρός).— ἧ μιν ἰκάνει = ἡ ὁποία ἔπεσεν ἐπάνω του, ἡ ὁποία τοῦ ἦλθε.— ἄλλ' ἔτι μὲν· σειρὰ λέξε. : ἀλλὰ φημι μὲν ἐλάαν μιν ἄδην κακότητος. Τὸ μὲν βεβαιωτ.= ἀλλὰ πάντως. Τὸ ἔτι συναπτ. πρὸς τὸν ἐλάαν· μέλλ. ἀπαρεμφ. τοῦ ἐλαύνω = θὰ τὸν σπρώξω ἀκόμα.— ἄδην = ἀρκετά, μὲ τὸ παραπάνω.— κακότης = δυστυχία.

291-298.— ἐλών· ρ. αἰρῶ=πιάνω.— ὀροθύνω = ἐξεγείρω (ἐρέθω, ἐρεθίζω).— ἄελλα = ὄρμητικὸς ἄνεμος, θύελλα (ἄημι = πνέω).— σὺν κάλυψεν = ἐκάλυψεν ἐξ ὀλοκλήρου.— ὀρώρει νύξ = ἀποτόμως ἐπῆλθε τὸ σκότος (ὄρνυμαι· α 347).— σὺν-ἔπεσον = ἔπνευσαν συγχρόνως.— δусаῖης = ἐναντίος (ἄνεμος), ἀνάποδος (δυσ+ἄημι· ε 292).— αἰθηγενέτης = ὁ ἐκ τοῦ αἰθέρος γεννηθεὶς, αἰθερογέννητος. Ἐπίθ. τοῦ Βορρᾶ.— κυλίνδω = κυλίω.— λύτο· ἔλυτο ἐλύθη μὲς. ἀόρ. μὲ παθ. σημασ.= ἐλύθησαν.— ὀχθήσας· τροπ. μτχ.= μὲ πικρίαν.— μεγαλήτωρ θυμὸς = μεγάλωφρων ψυχὴ.

299-312.— δειλός· δέλιαιος = δυστυχής.— νύ· α 32.— μήμιστα· ὑπερθ. ἐπίρρ. τοῦ μακρός = εἰς τὸ ἔσχατον ὄριον.— τί νύ μοι μήμιστα γένηται = ἐπὶ τέλους ἕως ποῦ θὰ φθάσῃ ἡ συμφορὰ μου;— δειδω = φοβοῦμαι (ἀρχ. ἐνεστ. τοῦ δέδοικα).— μὴ δὴ = μήπως ἀλήθεια.— νημερτής = σωστός.— μέ· ὑποκμ. τοῦ ἀναπλήσειν.— ἄλγεα ἀναπλήσειν· πρβλ. ε 207 : κήδεα ἀναπλήσειν.— τὰ δὲ δὴ = καὶ αὐτὰ ἀκριβῶς.— οἷοισιν νεφέεσσι = μὲ πόσον φοβερὰ νέφη!— περιστέφει = στεφανώνει, γεμίζει γύρω.— ἐπισπέρχω = ἐνοσκήπτω ὄρμητικῶς.—

σῶς (σῶος) = ἀσφαλῆς, ἀναπόφευκτος.— αἰπὺς ὄλεθρος· α 11.— μάκαρ-αρος = καλότυχος.— χάριν φέρω = προσφέρω χάριν.— ὡς δὴ ἐγὼ = ἔτσι καὶ ἐγὼ βέβαια.— ὄφελον θανέειν = εἶθε νὰ ἐφρονεύμην.— ἐπισπεῖν ἐφέπω = ἀναζητῶ καὶ εὐρίσκω.— πότμον ἐπισπεῖν = νὰ εὕρω τὸν θάνατόν μου (πότμος = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου).— χαλκήρεα· α 262.— περὶ Πηλεΐωνι θανόντι = γύρω ἀπὸ τὸν νεκρὸν τοῦ Πηλεΐδου, ἦτοι τοῦ Ἀχιλλέως.— τῷ = τότε· α 239.— κτέρεα· α 291.— ἄγω κλέος τινός = διαδίδω τὴν φήμην τινός, δοξάζω.— λευγαλέος = οἰκτρός.— εἵμαρτο = ἦτο τὸ τυχερόν μου (μείρομαι, μόρος).— ἀλῶναι· ρ. ἀλίσκομαι = νὰ ἀφανισθῶ, νὰ πεθάνω.

β) — Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. τοῦ ρ. λύω ἄνευ τοῦ -σα : λύμην-λύτο.
— Ἀνώμαλος κλίσις τοῦ ὀνόματ. δόρυ : γεν. δουρός, πληθ. δοῦρα.

γ) — Σόλυμοι : Λαὸς πολεμικὸς κατοικῶν εἰς τὴν Λυκίαν τῆς Μ. Ἀσίας.— τρίαίνα : Κοντάρι καταλήγον εἰς τρεῖς αἰχμάς. Τὸ ἔπλον τοῦ Ποσειδῶνος.— χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες : Ὁ ποιητὴς παριστᾷ, ὅτι οἱ ἄλλοι ἔλληνες ἠγεμόνες ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον χάριν τῶν Ἀτρεΐδων, τῶν ὁποίων προσεβλήθη ἡ οἰκογενειακὴ τιμὴ μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης.— περὶ Πηλεΐωνι θανόντι : Ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Νηρηίδος Θέτιδος Ἀχιλλεὺς ἦτο ὁ γενναϊότερος ἀπὸ τοὺς ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἐβασίλευεν εἰς τοὺς Μυρμιδόννας ἐν Φθίᾳ καὶ ἐφρονεῖτο κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ Πάριδος, ὅστις ἐτόξευσεν αὐτὸν εἰς τὴν πτέρναν, τὸ μόνον τρωτὸν μέρος τοῦ σώματός του. Οἱ Τρῶες συνῆψαν κρατεράν μάχην πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, διὰ νὰ κρατήσουν τὸν νεκρὸν, ἀλλὰ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Αἴας κατώρθωσαν νὰ τὸν πάρουν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

στ. 313-332

α) — ἔλασεν· ἐλαύνω = σπρώχνω.— κατ' ἄκρης = ἀπὸ ὑψηλά· ὁ Ὀδυσσεὺς καθήμενος εἰς τὴν χαμηλὴν σχεδίαν βλέπει τὰ κύματα ὑψηλά.— ἐπεσσύμενον = ὀρμητικὸν (ἐπισσεύομαι = ὀρμῶ· ε 51).— περὶ ἐλέλιξεν = ἐστριφογύρισε· ρ. ἐλελίξω.— προέηκε χειρῶν = ἄφησε νὰ ξεφυγῇ ἀπὸ τὰ χέρια του· ρ. προΐημι.— μιγομένων ἀνέμων = συγκρουομένων ἀνέμων.— ἔαξεν· ρ. ἄγνυμι = θραύω· ὑποκμ. ἢ θύελλα.— τὸ σπείρον = τὸ ἰστίον (σπείρω = τυλίσσω, σπείρα, σπάρταρον).—

ἐπίκριον = ἡ κεραία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσαρτᾶται τὸ ἰστιόν, ἀντένα.—
ὑθῆκε ὑπόβρυχα = τὸν ἔκαμε νὰ μείνῃ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ
 νεροῦ· ὑποκμ. ἢ θύελλα τῶν ἀνέμων.— **αἶψα μάλα** = εὐθὺς ἀμέσως.—
ἀνσχεθέειν = ν' ἀναδυθῆ· ἀνέσχον—ἀνέσχεθον.— **ὑπὸ ὀρμῆς** = πιεζό-
 μενος ἀπὸ τὴν ὀρμῆν.— **πόρε** = ἔδωσε· ἔπορον (ρίζ. πορ-πορίζω).— **ὄψε**
δὲ δὴ = ἀργὰ τέλος πάντων.— **κρατός**· γεν. τοῦ **κάρη**· α 90.— **κελα-**
ρύζω· λέξ. ἠχοποιήτος ἀποδίδουσα τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, ὅταν στάζῃ
 πολύ.— **οὐδ' ὧς** = οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν θέσιν του.— **ἐπελήθητο**
 α 57.— **τειρόμενός περ** = παρ' ὄλην του τὴν ἐξάντλησιν.— **μεθορμη-**
θεῖς = ὀρμήσας πρὸς τὴν σχεδιάν.— **λαμβάνομαί τινος** = πιάνομαι
 ἀπὸ κάτι.— **ἀλεείνων** = προσπαθὼν νὰ ξεφύγῃ· ἀποπειρατ. ἐνεστ.—
φορέω = φέρω.— **κατὰ ὄρον** = κατὰ τὴν φορὰν τῶν κυμάτων.— **ὀπω-**
ρινός = φθινοπωρινός (ὀπώρη = ἡ ἐποχὴ τῶν ὀπωρῶν, τὸ τέλος τοῦ
 θέρους).— **ἄμ** = ἀνά.— **ἔχονται πρὸς ἀλλήλησιν** = εἶναι κολλημένοι,
 μπερδεμένοι ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην.— **προβάλεσκε**· θαμιστ. τοῦ **προβάλλω**
 = τὴν ἄφινε καὶ τὴν ξανάφινε.— **φέρεσθαι**· ὑποκμ. **Βορέην**· ὁ Νότος
 ἄφινε συχνὰ τὴν σχεδιάν νὰ τὴν παρασύρῃ ὁ Βορρᾶς.— **εἴξασκε**· θαμιστ.
 τοῦ **εἶκω** = συχνὰ ὑποχωρῶ. Ὁ Εὖρος ὑπεχώρει εἰς τὸν ἀντίθετον ἀνε-
 μον τὸν Ζέφυρον.— **διώκειν**· ὑποκμ. **Ζέφυρον** = νὰ τὴν ὠθῆ ὀρμητικῶς.

γ) — ὡς δ' ὅτε ὀπωρινός Βορέης: Πολλάκις ὁ Ὅμηρος, ὅταν περι-
 γράφῃ πρόσωπα ἢ πράγματα, μεταχειρίζεται εἰκόνας καὶ παρομοιώ-
 σεις. Τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ λόγου εἶναι συνηθέστατον καὶ εἰς τὴν νεοελλη-
 νικὴν ποίησιν καὶ ἐν γένει εἰς τὸν γραπτὸν λόγον. Ἄλλ' εἰς ἐποχὴν,
 κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ φαντασία ἦτο ζωηροτέρα, οἱ ποιηταὶ μετεχειρίζοντο
 εἰκόνας τολμηράς καὶ ἀφελεῖς, αἱ ὁποῖαι ἀφίνουν ἀνεξάλειπτον ἐντύ-
 πωσιν.

— Ἐκμιμήσατε τὴν παραστατικὴν τῆς εἰκόνας τῶν στίχων 328-330.

στ. 333 - 353

α) — τὸν δὲ ἴδεν· τὸ δὲ ἐναντιωμ. = ἀλλά, ἐνῶ εὕρισκετο εἰς τόσον
 ἀπελπιστικὴν θέσιν, τὸν εἶδε.— **καλλίσφυρος** = ἡ ἔχουσα ὠραία σφυρὰ
 = ἀστραγάλους.— **βροτός**· ὁ καὶ ἡ βροτός.— **αὐδήεις· εσσα· εν** = ὀμι-

λῶν μὲ ἀνθρωπίνην φωνήν.—ἐξ ἔμμορε τιμῆς θεῶν = ἐπῆρε θεϊκὴν τιμὴν, συγκατελέγη μεταξύ τῶν θεῶν ρ. μείρομαι = λαμβάνω μέρος.—ἀλώμαι = περιπλανῶμαι.—ἄλγε' ἔχοντα' συναπτ. πρὸς τὸ ἀλώμενον = διότι ὑπέφερε τόσον εἰς τὴν περιπλάνησίν του.—πολύδεσμος' ε 33.—κάμμορε' ε 160.—ὠδύσατο' α 62.—ἐκπάγλως = σφοδρῶς.—ὅτι τοι φυτεύει = ἀφοῦ σοῦ προξενεῖ. Ἡ πρότασ. αἰτιολογεῖ τὴν σκέψιν τῆς θεᾶς, ὅτι ὁ Ποσ. εἶναι φοβερὰ ὠργισμένος κατὰ τοῦ Ὀδυσ.—οὐ μὲν δὴ = ἀλλὰ πάντως δέν...—καταφθίω' μτθ. = ἀφανίζω.—μενεαίνω = ἐπιθυμῶ σφοδρῶς (μένος = ἐπιθυμία σφοδρά).—μάλ' ὧδε = ἀκριβῶς ἔτσι.—ἔρξαι' ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. ἔρδω' α 293.—ἀπινύσσω = ἐνεργῶ ἀνοήτως· οὐκ ἀπινύσσω = πράττω ὀρθῶς (ἀπίνυτος = ἀσύνητος· α + πινυτός).—κάλλιπε = κατάλιπε.—νέω = πλέω, κολυμβῶ.—ἐπιμαίομαι = τείνω, ἐπιδιώκω.—νόστος' ἐδῶ εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν σημ. = ἀφιξίς.—ἐπιμαίεο νόστου = κοίταξε νὰ φθάσης.—ἀλύξαι' ἀλύσκω = διαφεύγω τὸν κίνδυνον, σφίζομαι.—τῆ' δεικτ. ἐπίρρ. = ἰδοῦ, πᾶρε ἐδῶ.—κρήδεμνον' α 334.—τανύω = ἀπλώνω.—ἄμβροτον = θεϊκόν, ποῦ ἔχει θεϊκὴν δύναμιν.—οὐδὲ... δέος (ἐστὶ) = καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος.—ἐφάψαι' ἐφάπτομαι = ἐγγίζω, πιάνω' ἀόρ. ὑποτακτ.—ἄψ = πάλιν.—βαλέειν' ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. βάλλω = ρίπτω.—πολλὸν ἀπὸ = πολὺ μακρὰ ἀπὸ.—ἀπονόσφι τραπέσθαι = νὰ γυρίσης καὶ ν' ἀπομακρυνθῆς.—ἡ αἴθυια = πτηνὸν θαλάσσιον· νεοελλ. : βουταναριά, καραμπατάκι.

γ)— Ἰνώ : Ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἀρμονίας. Εἶχε σύζυγον τὸν Ἀθάμαντα, ὁ ὁποῖος ἔπαθε μανίαν καὶ ἐφόνευσε τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς δύο υἱοὺς του τὸν Λέαρχον. Ἡ Ἰνώ φεύγουσα μετὰ τοῦ ἄλλου τέκνου τῆς, τοῦ Μελικέρτου, κατεδιώχθη ἀπὸ τὸν Ἀθάμαντα καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν Κορινθιακὴν θάλασσαν μαζί μὲ τὸ παιδί τῆς. Ἐκτοτε ἐγίνε θαλασσία θεά, ἡ Λευκοθέα, καὶ ἐθεωρεῖτο προστάτις τῶν ναυτιλλομένων. Ἐπίσης ὁ υἱὸς αὐτῆς Μελικέρτης ἐλατρεύετο ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰσθμοῦ ὡς θαλάσσιος θεὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαιίμων.—καλλίσφυρος : Ἡ ἐπική ποίησις ἐξαιρεῖ συνήθως ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς καλλονῆς καὶ μεταχειρίζεται ἐκάστοτε διάφορα ἐκφραστικὰ ἐπίθετα. Πρβλ. ἐυπλόκαμος νύμφη, γλαυκῶπις Ἀθήνη, καλλίσφυρος Ἰνώ κ. ἄ.

στ. 354-387

α) 354-364.—μερμηρίζω = ἀνακινῶ εἰς τὸν νοῦν μου, συλλογίζομαι (ρίζ. μερ-μέρισμα).—355 βλ. στ. 298.—ὦ μοι ἐγὼ = ἀλλοίμονο εἰς ἐμέ.—μὴ τις...· ἐνδοιαστ. πρότ. ἐκ νοουμένου ῥήματος (δέδια).—ὕφαινω δόλον = πλέκω, ἐτοιμάζω δόλον.—ὄτε = ἐφόσον.—οὐ μάλα· συναπτ. πρὸς τὸ πείσομαι = ἀλλὰ δὲν θὰ ὑπακούσω ἐντελῶς, ἐνν. εἰς τὴν συμβουλὴν τῆς Λευκοθέας.—ἐκάς = μακρὰν.—γαΐαν = τὴν γῆν, τὴν πεπρωμένην γῆν.—φύξιμον εἶναι· φευκτὸν εἶναι = ὅτι δύναμαι νὰ σωθῶ.—μαλ' ὦδ' ἔρξω· ε 342.—ὄφρ' ἄν· τὸ ἂν ἀοριστολογ. = ἕως ἄν.—ἀρήρη· πρκμ. ὑποτ. τοῦ ἀραρίσκω = ἀρμόζω.—ἀρμονία = τὸ μέρος, ἔπου συναρμόζονται τὰ ξύλα, κλειδώσεις.—ἀρήρη κεν ἀρμονίησιν = ἀντέχουν τὰ ξύλα τῆς σχεδίας εἰς τὰς κλειδώσεις των.—τόφρα = ἕως τότε.—τλήσομαι· ε 222.—διὰ τινάσσω = διαλύω.—νήχομαι· νέω ε 3 44.—οὐ πάρα (μοι)· οὐ πάρεσι = δὲν ὑπάρχει δι' ἐμέ, δὲν ἔχω.

365-379.—ἦος = ἕως.—ὄρμαίνω κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν = γυρίζω μίαν σκέψιν εἰς τὸν νοῦν μου.—ὠρσεν ἐπὶ = ἐσήκωσε κατ' ἐπάνω (ὄρνημι).—ἀργαλέος· ε 175.—κατρηρεφῆς = κυρτούμενος πρὸς τὰ κάτω.—ἦλασε· ε 313.—ζαῆς = σφοδρῶς πνέων (ἐπιτατ. ζα + ἄημι).—τὰ ἦια = ψιλὰ ἄχυρα.—ὁ θημῶν = ἡ θημωνιά.—καρφαλέος = ξηρὸς (κάρφος = ξηρὰ καλάμη σιτηρῶν).—διασκεδάννυμι = σκορπίζω. Ἐδῶ ὁ ἀόρ. εἶναι γνωμικὸς καὶ ἐξηγ. ὡς ἐνεστώς = συνήθως τὰ σκορπίζει.—ἄλλυδις ἄλλη = ἀπ' ἐδῶ κι' ἀπ' ἐκεῖ. Πρβλ. ε 71.—τῆς = αὐτῆς, δηλ. τῆς σχεδίας.—ἀμφὶ βαΐνε = ἔβαινε ἐπὶ.—κέλης-τος = ἵππος ταχὺς τῶν ἵπποδρομιῶν.—ὡς ἐλαύνων = ὡς νὰ ἵππευε.—ἔξαπέδυνε = ἔβγαλε καὶ πέταξε ἀπὸ πάντων του.—τάνυσσεν· ε 346.—ἄλς-άλος = θάλασσα.—κάπτεισε = ἔρριψε πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὸ σῶμά του.—πετάννυμι = ἀπλώνω.—μεμαῶς = ἐπιθυμῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νά...· μέμονα· πρκμ. μὲ σημασίαν ἐνεστ.—κρείων· α 45.—376 βλ. στ. 285.—άλῶ· προστκ. τοῦ ἀλῶμαι· ε 336.—εἰς ὃ κεν = ἕως ὅτου.—διοτρεφεῖς ἄνθρωποι = οἱ ἀνατραφέντες ὑπὸ τοῦ Διός, θεοὶ ἄνθρωποι. Πρβλ. ε 35 ἀγχίθειοι Φαίηκες.—μειγνυμι = ἔρχομαι εἰς ἐπικοινωνίαν, συναντῶ.—ἀλλὰ..... κακότητος· σειρὰ λέξε.: ἀλλ' ἔολπα οὐδ' ὡς σε ὀνόσεσθαι κακότητος.—ἔολπα· πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. = ἔλ-

πίζω (ἔλπομαι).— ὄνομαι = ἐπιπλήττω, παραπονοῦμαι : δὲν θά παραπονεθῆς, ὅτι ἡ δυστυχία σου εἶναι ὀλίγη.

380-387.— ἴμασε· ρ. ἰμάσσω = κτυπῶ με τὴν μάστιγα.— καλλιτρίχες· καλλιθριξ = με ὠραῖον τρίχωμα.— οἱ· δοτ. κτητ.— ἔασιν = εἰσίν.— ἄλλα ἐνόησεν = ἔκαμε ἄλλην σκέψιν.— ἦ τοι = πράγματι.— κατέδησε κελεύθους = ἔκοψε τὸν δρόμον.— εὐνάξομαι = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.— ὤρσε ἐπὶ = ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ νῶτα τοῦ Ὀδυσ.— κραυγῆς = γοργός, ταχύς.— πρὸ = ἔμπροσθεν αὐτοῦ.— ἔαξεν· ἄγνυμι· ε 316.— φιλήρετος· α 181.— κῆρ· κηρὸς = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου.— ἀλύξας· ἀλύσχω· ε 345.

β) —Σχηματισμὸς γ' πληθ. τοῦ εἰμί : ἔασι.

γ) —διοτρεφεῖς καὶ διογενεῖς : Λέγονται συνήθως οἱ βασιλεῖς, ὡς καταγόμενοι ἀπὸ τὸν Δία, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔλαβον καὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Ἐδῶ ἔχει γενικωτέραν σημασίαν καὶ ἐκφράζει τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ λαοῦ τῶν Φαιάκων.— εἰς ὃ κεν μιγῆης : Ὁ Ποσειδῶν δὲν δύναται νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰμαρμένης νὰ σωθῆῃ ὁ Ὀδυσ. εἰς τὴν γῆν τῶν Φαιάκων. Ἐκεῖνο ποῦ ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτὸν εἶναι νὰ τὸν βασανίσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.— καλλιτρίχας ἵππους : Ὁ Ποσ. διαπλέει τὴν θάλασσαν ἐποχούμενος εἰς μεγαλοπρεπὲς ἄρμα. Αἰγαί : μικρὰ πόλις τῆς Ἀχαΐας, περίφημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος.

ΨΑΛΜΟΣ ΔΙΑ Ζ

στ. 1-24

α) 1-12.— ὧς· α 6.— ἔνθα = ἐδῶ.— καθεύδω = κοιμῶμαι.— πολύτλας· ε 171.— δῖος· α 14.— ὕπνω = ἀπὸ τὴν στέρησιν τοῦ ὕπνου, διότι εἶχε τόσας ἡμέρας νὰ κοιμηθῆῃ.— ἀρημένος = ἐξηγνημένος, τσακισμένος.— βῆ· ἔβη = μετέβη.— δῆμος = χώρα.— ναῖω· α 51.— εὐρύχορος = ἡ ἔχουσα εὐρείας πλατείας διὰ χορόν, γενικῶς = μεγάλη.— ἀγχοῦ· ἄγχι· α 157.— ὑπερηγορέων = ἀλαζονικός (ὑπὲρ + ἀνήρ).— σφέας· σφᾶς = αὐτούς, δηλ. τοὺς Φαίακας.— σινέσκοντο· θαμιστ. τοῦ

αίνομαι = κακοποιῶ.— βίηφι = κατὰ τὴν δύναμιν· δοτκ. τοῦ ὀνόμ.
 βίη.— φέρτερος· ε 170.— ἀνίστημι = ξεσηκῶν.— ἄγε· ἦγε = ὠδή-
 γησε.— θεοειδής· α 113.— εἶσεν = ἐγκαθίδρυσεν· α 130.— ἐκάς· ε358.—
 ἀλφειστής· α 349.— ἀμφὶ ἐλαύνω = κτίζω γύρω, περιβάλλω.— δέμω
 = κτίζω (δόμος, δῶμα).— νηὸς = ναός.— ἐδάσσατο· δαίεομαι, δαίο-
 μαι· α 48, 112.— ἄρουρα = καλλιεργήσιμος γῆ, χωράφι.— κῆρ· κη-
 ρός· ε 387.— δαμείς· δάμνημαι = θαμάζομαι.— κηρὶ δαμείς = ὑπο-
 κύψας εἰς τὴν κοινὴν μοῖραν.— Ἄιδόσδε = εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἄιδος.
 Ἄις· Ἄιδος = ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄδου (α στερ. + ἰδεῖν).— μήδεα ἀπὸ
 θεῶν = σκέψεις ἐμπνεομένης ἀπὸ τοὺς θεούς.

13-24.— μεγαλήτωρ· ε 81.— μητιάω = κάμνω σκέψεις, μερι-
 μῶ· α 234.— ἴμεν· ἀπαρμφ. τοῦ εἶμι, ἰέναι.— βῆ δ' ἴμεν = καὶ ἐξε-
 κίνησε νὰ υπάγη.— πολυδαίδαλος = κατεσκευασμένος μετέχνην, με
 πολλὰ ποικίλματα.— ᾧ ἔνι· ἐν ᾧ.— κούρη = μία κόρη.— φυὴν καὶ
 εἶδος· ε 212 καὶ 213.— πάρ· παρὰ = πλησίον.— ἀμφίπολος· α 136.—
 χαρίτων ἄπο· πρὸς ζ 12 θεῶν ἄπο.— σταθμοί· α 333.— θύραι =
 θυρόφυλλα.— ἐπέκειντο = ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῶν σταθμῶν.— φαινός·
 ε 86.— ἐπέσσυτο· ἐπισσεύομαι = ὀρμῶ, σπεύδω.— τὰ δέμνια = κλί-
 νη.— εἰδομένη κούρη = μετὴν μορφὴν τῆς κόρης· α 105.— ναυσι-
 κλειτὸς = ὀνομαστὸς διὰ τὰ πλοῖά του, ξακουστὸς καρaboκῆρης (ναῦς
 + κλειτὸς = ἔνδοξος).— οἱ· τῆ Ναυσικᾶ.— ἡ ὀμηλικίη· οὐσιαστ. = οἱ
 ἔχοντες τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, ἄνδρες ἢ γυναῖκες.— χαρίζομαι θυμῶ =
 εἶμαι ἀγαπητός.— ἐεἰσαμένη· ἄδρ. τοῦ εἶδομαι.

β) — Ἄρχ. κατάληξις δοτ. -φι: βίηφι.

γ) — Ὑπέρεια: Μυθικὴ χώρα θεωρουμένη πρώτη πατρίς τῶν Φαιά-
 κων.— Κύκλωπες: Λαὸς ἄγριος, ποιμενικός, συγγενὴς τῶν Γιγάν-
 των, ζῶν νομαδικῶς βίον χωρὶς νόμους καὶ πόλεις.— Ναυσίθοος: Γῆς
 τοῦ Ποσειδῶνος, βασιλεὺς τῶν Φαιάκων.— ἀμφὶ δὲ τείχος ἔλασσε
 πόλει κλπ. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον περίπου συνψιζόντο αἱ πόλεις
 κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μεταναστεύσεων. Ἡ καταλαμβανομένη γῆ ἐμοι-
 ράζετο μεταξὺ τῶν κατακτητῶν. Τοὺς καλυτέρους κλήρους ἐλάμβανον
 οἱ ἀρχηγοί, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ γενάρχηαι τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν.
 Αὐτοὶ δὲ κυρίως κατήκουν ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐνῶ ὁ λαὸς, ἀνεξάρτητοι
 μικροκτηματῆαι ἢ δουλοπάροικοι, διέμενον εἰς τὴν ὑπαιθρον.— ναοὺς

θεῶν: Ἡ λατρεία τῶν θεῶν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνετο εἰς τὰ ἄλση καὶ εἰς ὑπαιθρίους βωμούς. Ἡ ἀνέγερσις ναῶν ἤρχισε γὰρ γενικεῦεται μόλις κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς συνετίθετο τὸ ποίημα τῆς Ὀδυσσεΐας.—**Ἀλκίνοος:** υἱὸς τοῦ Ναυσιθέου. Τύπος συνετοῦ καὶ φιλόφρονος ἡγεμόνος.—**Ναυσιθέος-Ναυσικάα:** Τὰ περισσότερα ὀνόματα τῶν Φαιάκων ἀπηχοῦσι τὸν ναυτικὸν βίον τοῦ λαοῦ τούτου. Εἰς τὴν βραψφῶδιαν θ. στ. 111 κ. ἐ. εὐρίσκονται πλεῖστα τοιαῦτα ὀνόματα, Ὡκυάλος, Ναυτεύς, Πρυμεύς, Ἀγχιάλος, Ἐρετμεύς, Ποντεύς κ. ἄ.—**Χάριτες:** Θεαὶ τῆς χάριτος, τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἐνυπαρχούσης εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης. Ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης.

στ. 25-47

α) 25-40.—**μεθήμων** = ἀμελής, ἀδιάφορος (μεθ· ἴημι).—**ᾧδε** = ἔτσι, εἰς τὸσον βαθμόν.—**γείνατο** α 223.—**εἶμα**· ε 267.—**τοί**· δοτκ. ἡθικῆ = πρὸς ἐντροπήν σου.—**κεῖται** = εἶναι ἀτάκτως πεταμένα.—**ἀκηδής**· με παθητ. σημασίαν = ἀπεριποίητος.—**σιγαλόεις** = πεποικιλμένος, πολυτελής.—**σχεδόν**· ε 228· ἐδῶ χρον.—**ἵνα** = ὁπότε· ἀναφ. χρον.—**ἔννουσθαι**· ε 264.—**τὰ δέ** = ἄλλα δέ.—**οἱ κε**· τὸ κε ἀοριστολ. = ὅποιοι θά...—**ἄγομαι** = παίρνω τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.—**ἐκ τούτων** = ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, δηλ. καθαριότητα ἐνδυμάτων κ.τ.τ.—**φάτις** = φήμη.—**ἀναβαίνει** = προσέρχεται καὶ διαδίδεται.—**ἐσθλή**· α 115.—**ἴομεν**· ἐνεστ. ὑποτακτ. εἶμι.—**πλυνέουσαι**· πλυνέω μέλλ. τοῦ πλύνω.—**ἄμ' ἠοῖ φαινομένηφιν** = μετὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς, μόλις φέξῃ ἢ αὐγή.—**συνέριδος**· κατηγορ. = ὡς βοηθός.—**ὄφρα**· τελ. = διὰ νά...—**ἐντύνομαι** = ἐτοιμάζομαι.—**τοί**· βεβαιωτ.—**δήν**· δηθά· α 120—**μνάομαι**· α 239.—**ὁ ἀριστεύς** = ὁ εὐγενής, ὁ πρόκριτος.—**ὄθι** = ὅπου, δηλ. μεταξὺ τῶν ἀρίστων.—**ἐποτρύνω** = παρακινῶ, παρακαλῶ.—**ἠῶθι πρὸ** = πρὸ τῆς αὐγῆς.—**ἐφοπλίζω** = ἐτοιμάζω.—**ἦ κεν ἄγησι**· ἀναφ. τελ. πρότ. = διὰ νά μεταφέρῃ.—**ζῶστρα** = γυναικεῖαι ζῶναι ἢ πιθανὸν χιτῶνες.—**πέπλος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἐνδυμα τῶν γυναικῶν.—**ὀήγεα** = χρωματιστὰ σκεπάσματα κλίνης (ὀέζω = βάπτω).—**καὶ δέ** = καὶ ἐξ ἄλλου.—**ᾧδε**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔρχεσθαι.—**κάλλιον** = ὠραιότερον, εὐπρεπέστερον.—**ἠέ, ἦ**, συγκρ.—**πολλόν**· πολύ.—**ἀπὸ πόληος** = μακρὰν ἀπὸ τὴν πόλιν.—**πλυνὸς** =

φυσικὸν κοίλωμα παρὰ τὰς ἄχθας ποταμῶν, κατάλληλον διὰ νὰ πλύνωνται ἐντὸς αὐτοῦ τὰ ἐνδύματα, γούρνα.

41 - 47. — ἔδος = κατοικία (ἔζομαι, ἔδρα). — ἀσφαλῆς = ἀκλόνητος. — τινάσσομαι = συγκλονίζομαι. — ὄμβρος = βροχή. — δεύομαι· ε 53. — ἐπιπίλνεται = πλησιάζει (πέλ-πλησίον). — μάλ' αἴθρη = τελεία αἴθρη. — πετάννυμαι = ἀπλώνομαι. — ἐπιδέδρομεν = εἶναι διάχυτος· ρ. ἐπιθέω. — αἴγλη = λάμψις, φεγγαβολή. — λευκός = λαμπρός, διαυγής (λατ. lux, λυκαυγές). — διεπέφραδε· διαφρίζω = δίδω δδηγίας.

γ) — τὰ δὲ τοῖσιν παρασχεῖν : Εἰς τὰ ὀμηρικὰ ἀνάκτορα αἱ δούλαι ἐργάζονται συνεχῶς, διὰ νὰ ὑφαίνουν καὶ νὰ κεντοῦν ἐνδύματα. Αὐτὰ κατετίθεντο εἰς ἰδιαιτέρον θάλαμον καὶ εἰς δοθεῖσαν περίσταςιν ἔπαιρναν ἀπ' αὐτά, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν ἢ διὰ νὰ τὰ προσφέρουν ὡς δῶρα. Τοιαῦτα θὰ προσέφερε καὶ ἡ Ναυσικᾶ εἰς τὸν μνηστήρᾳ της καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς του. Τὰ ἐνδύματα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ πλυθοῦν, διὰ νὰ κάμουν καλυτέραν ἐντύπωσιν. — πέπλος : Ὁ πέπλος εἶναι τὸ κυριώτερον γυναικεῖον ἔνδυμα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπλοῦν τεμάχιον ὑφάσματος, τὸ ὅποιον στερεώνεται μὲ πόρπας εἰς τοὺς ὤμους, ἀφίνει γυμνοὺς τοὺς βραχίονας καὶ ζώνεται εἰς τὴν μέσην. Ἡ φυσικὴ καλαισθησία ἐκάστης ἔδιδεν εἰς τὸν πέπλον διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν. — ῥήγεα σιγαλόεντα : Ὅπως τὰ ἐνδύματα, ὁμοίως καὶ τὰ κλινοσκεπάσματα εἶναι προϊόντα οἰκιακῆς βιομηχανίας, ὅπως γίνεται ἀκόμα καὶ σήμερον εἰς τὰ ἑλληνικὰ χωρία. Ἦσαν δὲ συνήθως χρωματιστὰ καὶ στολισμένα μὲ διάφορα σχέδια (σιγαλόεντα).

στ. 48 - 70

α) 48 - 65. — Ἠώς· ἡ θεὰ τῆς αὐγῆς. — εὐθρονος = ἡ ἔχουσα ὠραῖον θρόνον. Ἐπίθ. τῆς Ἠοῦς. — Ναυσικᾶαν· ἐπανάληψις τοῦ μιν. — εὐπεπλος = φοροῦσα ὠραῖον πέπλον, ἐνδεδυμένη ὠραία. — ἄφαρ = εὐθὺς ἀμέσως. — διὰ δώματα = διὰ τῶν διαδρόμων εἰς τὸ μέγαρον. — τοκήες· α 170. — κιχήσατο· κιχάνω = συναντῶ, εὐρίσκω. — ἐσχάρη· ε 59. — ἦστο· καθῆστο = ἐκάθητο. — τὰ ἠλάκατα = νήματα. — στρωφάω = κλώθω. — ἀλιπόρφυρα = βαμμένα μὲ πορφύραν τῆς θαλάσσης (ἄλς ἀλός· α 162). — τῷ δέ· ἐνν. πατρί. — θύραζε = εἰς τὴν θύραν. — ξύμβλητο· ξυμβάλλομαι = συναντῶ. — μετὰ βασιλῆας = εἰς τὴν συγ-

κέντρωσιν τῶν εὐγενῶν.—**κλειτός** = ἐνδοξός.—**βουλῆ** = συμβούλιον.—**ἴνα**· ἀναφ. τοπ. = ὅπου.—**ἀγαυός** = ἐπιφανής (ρίζ. ἀγα - γαν - ἄγαμαι = θαυμάζω).—**πάππα φίλε** = πατερούλη μου.—**οὐκ ἂν δῆ...** ἡ Ναυς. ὑποβάλλει τὴν παράκλησιν τῆς ὑπὸ τύπον ἐρωτήσεως.—**έφοπλίζω**· ζ 37.—**ἀπῆνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη μὲ ἡμιόνους.—**ἐύκυκλος** = ἔχουσα ὠραίους τροχούς.—**τά μοι**· δοτικ. ἡθ., πρβλ. καὶ ζ 26.—**ἔοικε** = ἀρμόζει, ταιριάζει.—**μετὰ πρότωισι** = μεταξύ τῶν ἐπισήμων.—**βουλὰς βουλευώ** = μετέχω εἰς τὸ συμβούλιον.—**ὁ χρώς** = δέρμα, σῶμα.—**γέγαα**· γέγονα.—**ὀπυίοντες** = ἔγγαμοι.—**ἠίθεος** = ἄγαμος.—**θαλέθω** = ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας (*θαλέθω* ἔκτεν. τύπ. τοῦ *θάλλω*).—**οἱ δέ**· δηλ. οἱ τρεῖς ἄγαμοὶ ἀδελφοί μου.—**μέμηλε**· α 151.

66-70.—**αἰδομαι**· *αἰδέομαι* = συστέλλομαι, ἐντρέπομαι.—**θαλερός γάμος** = ὁ γάμος ὁ γενόμενος εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας.—**ἐξονομαίνω** = ρητῶς λέγω, σαφῶς ἐκφράζω.—**ὁ δέ** = ἀλλὰ αὐτός.—**φθονέω** = θέλω νὰ σὲ στερήσω.—**τεῦ = τινός**· α 217.—**ἔρχευ**· *ἔρχεο* = πηγαινε.—**ὁ δμῶς**· ἡ δμῶή· α 147.—**ὑπερτερίη** = τὸ κιβώτιον τῆς ἀμάξης τὸ φέρον τὸ φορτίον.—**ἀραρυῖα** = ἐφωδιασμένη· ρ. *ἀραρισίω*· α 280.

β) — Ἀνώμαλος σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος *υἱὸς* κατὰ τὴν β' καὶ γ' κλίσιν.

— Συναίρεσις τοῦ ε + ο = **ευ** : *ἔρχευ* (*ἔρχεο*), ὅπως καὶ εἰς τὸν τύπον *δατεῦντο*· α 112.

γ) — Ἡὼς : Θεὰ τῆς αὐγῆς. Εἰς τὴν ἐπικὴν διήγησιν ἡ ὥρα αὕτῃ τοῦ ἡμερονυκτίου ἐξυμνεῖται μὲ ἐντυπωσιακὰ ἐπίθετα : ὁ *δοδάκιλος*, *κροκόπεπλος*, *εὐθροῖος*, *χρυσόθρονος* κ. ἄ. Ἡ Ἡὼς ἐλατρεῦετο ὡς θεὰ τῆς πρωΐας, ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἰπερίονος καὶ τῆς Εὐρυφάεσης, σύζυγος τοῦ Τιθωνοῦ.— **ἡ μὲν ἐπ' ἐσχάρῃ ἦστο** : Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκινόου καὶ ἡ βασίλισσα κάθηται εἰς τὸ μέγαρον τῶν ἀνδρῶν μὲ τὴν ἀκολουθίαν τῆς καὶ ἀσχολεῖται εἰς ἐργάχειρα.— **ἀλιπόρφυρα** : Ἡ χρῆσις τῆς πορφύρας διὰ βαφήν ἐνδυμάτων εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Φοινίκην. Εἰς τὰ παράλια τῆς χώρας αὐτῆς ἡλιεῦετο τὸ ὄστρακον, τὸ ὁποῖον ἔδιδε λαμπρὰν καὶ ἀνεξίτηλον ἐρυθρὰν βαφήν. Ἡ κατεργασία καὶ ἡ μεταφορὰ καθίστα τὸ εἶδος τοῦτο πανάκριδον, ὥστε μόνον βασιλεῖς ἠδύναντο νὰ τὸ μεταχειρίζωνται ἐν ἀφθονίᾳ.

στ. 71 - 109

α) 71 - 84.— **κέκλετο** ρ. **κέλομαι** = παρακινῶ, διατάσσω· ε 98.—
(ἐ)πίθοντο **πίθομαι**· **πέιθομαι**.—**ἡμιονεΐη** = συρρομένη με ἡμιόνους.—
ὀπλέω· **ὀπλίζω** = ἐτοιμάζω.—**ὕπάγω** = ὁδηγῶ ὑπὸ τὸν ζυγόν.—
ἐσθῆτα· περιληπτ. = ρουχισμός.—**ἐκ θαλάμοιο**· ἐνθα ἐφυλάσσοντο τὰ
ἐνδύματα, βλ. ζ 28, πραγμ. σημ.—**φαεινός**· ἐπὶ ἐνδυμ. = λευκός ἢ
ὠραία χρωματισμένος.—**ἐύξεστος** = λειός, στιλπνός.—**ἡ κίστη** =
ψάθινον κιβώτιον.—**μενοεικής**· ε 166.—**ἐδωδή**· ε 95.—**ὄψον**· ε 267.—
αἴγειος = ἀπὸ δέρμα αἰγός.—**ἐπεβήσετο**· μέσ. **ἀόρ. α'** με κατάλ. **ἀορ.**
β'.—**ἡ λήκυθος** = μικρὸν δοχεῖον δι' ἔλαιον.—**ἦος**· ἐδῶ τελ. = διὰ
νά...—**χυτλόομαι** = ἀλείφομαι με ἔλαιον μετὰ τὸ λουτρὸν.—**ἐλάαν'**
ἀπαρέμφ. σημ. σκοπόν. Μέλλ. τοῦ **ἐλαύνω**.—**καναχή** = κρότος (λέξ.
ἠχοποιήτος).—**ἡμιόνουιν** = ἀπὸ τοὺς δύο ἡμιόνους· γεν. **δυϊκ**.—**ἄμο-**
τον· ἐπίρρ. = ἀκούραστα.—**τανύοντο** = ἔτρεχον. Κατὰ λέξ. = ἐτέντω-
ναν τοὺς πόδας, διὰ τὰ τρέξουν.—**οἶος**· α 13.—**ἅμα τῇ γε** = βεβαίως
μαζί της.—**κίω** = πορεύομαι, πηγαίνω.

85 - 98.— **ἐνθ' ἡ τοι** = ὅπου πράγματι.—**πλυνός**· ζ 40.—**ἐπηε-**
τανός = ὁ διαρκῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος (ἐπὶ + ἔτος)· **πλυνοὶ ἐπηετανοὶ**
= γοῦρνες με ἄφθονον νερὸ πάντοτε.—**ὕπεκπρόρρεεν** = ἀνέβλυζεν ἐκ
τοῦ βάθους καὶ ἔρρεεν, ἐπομένως διαρκῶς ἀνενεώετο τὸ ὕδωρ μέσα
εἰς τὸν πλυνόν.—**καθῆραι**· ρ. **καθαίρω** = καθαρίζω.—**μάλα περ ὀυ-**
πόωντα = ἔστω καὶ πολὺ ρυπαρά.—**ὕπεκπρόελυσαν** = ἔλυσαν ἀπὸ
τὸν ζυγὸν καὶ ἀπεμάκρυναν.—**σεύω** = ἀφίνω γὰ τρέξῃ.—**πάρα** = πλη-
σίον.—**δινῆεις** = πλήρεις δινῶν, ὀρμητικὸς (δίνη = συστροφῆ, στρόβι-
λος).—**ἄγρωστις-ιος** = χλόη, γρασίδι.—**μελιθηδῆς** = γλυκός ὡς μέλι.—
ἐσφόρεον = ἔφερον εἰς... ρ. **φορέω**· θαμιστ. τοῦ φέρω.—**μέλαν** = τό-
σον βαρὺ, ὥστε γὰ φαίνεται μέλαν.—**στείβω** = πατῶ, πιέζω.—**βόθρος**
= ὁ λάκκος τοῦ πλυνοῦ.—**θοῶς** = ταχέως· α 260.—**ἔριδα προφέρω**
= ἀμιλλῶμαι.—**τὰ ὄρυπα** = ἡ ἀκαθαρσία.—**ἐξείης**· α 145.—**πετάν-**
νυμι = ἀπλώνω· α 130.—**ὁ θις-ινός** = ἀμμουδιά.—**ἦχι** = ὅπου.—**ἡ**
λαίγξ-γγος = χαλίκι, βότσαλο (ὑποκορ. τοῦ **λαῖας** = λίθος).—**ποτι** =
πρός.—**χέρσος** = ξηρά.—**ἀποπλύνεσκε** = ἐξέπλυνε διαρκῶς· θαμιστ.
τοῦ **πλύνω**.—**λίπα** = παχειά, ἄφθονα. Ἀρχαία αἰτιατ. **λίπα**.—**μένον'**
ὑποκμ. **αἱ δέ**.—**τέρσομαι**· ε 152.—**αὐγή** = λάμψις, θερμαὶ ἀκτίνες.

99-109.— **τάρφθεν** = *εἰάρπησαν* *τέρπομαι* *σίτου* = χορταίνω ἀπὸ φαγητόν.— **ταί** = αὐταί· ἐνν. ἔλαι μαζί.— **ἄρ(α)**· ἀντιστ. : ἐπει σίτου *τάρφθεν* = ἔπως συνήθως. Μετὰ τὸ φαγητόν ἦτο σύνηθες νὰ διασκεδάξουν.— **ἀπὸ βαλοῦσαι** = ἀφοῦ ἔδγαλιν.— **τῆσι ἤοχετο μολπῆς** = καὶ τοὺς ἤρχισε τὸ τραγοῦδι.— **λευκώλενος** = ἡ ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθετ. ὠραίων γυναικῶν.— **οἷη** = ὁποῖα, ἔπως.— **κατ' οὔρεα** = ἀνὰ τὰ ὄρη.— **ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (*ἰός* = βέλος + *χέω*).— **περιμήκετος** = ὑπερμεγέθης, ὑπερόψηλος.— **τεροπ- μένη κάπροισι** = διασκεδάξουσα μὲ τὸ κυνήγι κάπρων.— **ὠκύς** = ταχύς.— **τῆ δέ θ' ἄμα** = καὶ μαζί της.— **αἰγίοχος**· ε 103.— **ἀγρονόμοι** = ποὺ μένουν εἰς τοὺς ἀγρούς.— **γέγηθα** = χαίρω· παρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. (*γῆθω*, *γηθόουνος*· ε 269).— **φρένα**· αἰτίατ. τοῦ κατὰ τι = εἰς τὴν ψυχὴν της.— **πασάων ὑπὲρ** = ἀπὸ ἄλλες πιδὸ ὑψηλά.— **κάρη**· α 90.— **ἔχει** = κρατεῖ.— **ὀεία**· ἐπίρρ. = εὐκόλως· α 160.— **ἀρίγνωτος** = ποὺ ἀναγνωρίζεται εὐκόλα (*ἄρι* = λίαν + *γνωτός*).— **πέλεται** = ἐστί.— **καλαὶ δέ τε πᾶσαι** = ἂν καὶ ἔλαι εἶναι ὠραῖαι.— **μετατρέπω** = ξεχωρίζω.— **ἀδμης ἦτο**· = ἄγαμος.

γ)—**σφαίρη ἔπαιζον** : Τὸ παιγνίδιον τῆς σφαίρας ἦτο συνηθέστατον ἤδη ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων. Ἡ σφαῖρα ἐβάλλετο ἔσον τὸ δυνατὸν ὑψηλά καὶ οἱ ἄλλοι παῖκται ἠγωνίζοντο νὰ τὴν πιάσουν, πρὶν πέσῃ εἰς τὴν γῆν. Ἰπῆρχον ἔμως καὶ πολλαὶ ἄλλαι παραλλαγὰὶ τοῦ παιγνιδίου αὐτοῦ.— **λευκώλενος** : Τὸ γυναικεῖον ἔνδυμα ὁ πέπλος ἄφινε γυμνοὺς τοὺς βραχίονας (βλ. ζ 38 παρκμ.) καὶ διὰ τοῦτο συχὰ παρατίθεται τὸ ἐπίθετον *λευκώλενος* ὡς χαρακτηριστικὸν γυναικείας καλλονῆς.— **Ταῦγετος· Ἐρύμανθος** : Τὰ δύο αὐτὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου εἶχον ἄφθονα θηράματα (πρβλ. καὶ τὸν Ἐρυμάνθιον κάπρον, τὸν ἔποισον ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς). Διὰ τοῦτο ἐθεωροῦντο προσφιλεῖς διαμονὴ τῆς Ἀρτέμιδος, ἡ ἔποια ἐλατρεύετο ὡς θεὰ τοῦ κυνηγίου.— **νύμφαι** : Αἱ συνοδεύουσαι τὴν Ἄρτεμιν εἶναι νύμφαι τῶν ἀγρῶν (*ἀγρονόμοι*). Εἰς τὴν θρησκευτικὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων ἔλη ἡ φύσις ἦτο ἐνδιάτιμα νυμφῶν. Εἰς τὰ νάματα τῶν κρηνῶν καὶ τῶν ποταμῶν αἱ *Ναΐάδες*, εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης αἱ *Νηρηίδες*, εἰς τὰ δένδρα αἱ *Δρυάδες*, εἰς τὰ ἄντρα αἱ *Ἀντιοιάδες* κ.ο.κ.— **καλαὶ δέ τε πᾶσαι** : Μὲ τὴν ἀπλὴν αὐτὴν ἔκφρασιν ὁ ποιητὴς ἐπιτυγχάνει τὸ καλὸν

τερον ἐγκώμιον διὰ τὴν καλλονὴν τῆς Ναυσικᾶς: ἦτο τόσον ὠραία, ὥστε διέπρεπε μεταξύ ὠραίων συνομηλίκων τῆς.

— Ἐκτιμῆσατε τὴν παραστατικότητα τῆς εἰκόνας τῶν στίχων 102 - 109.

στ. 110 - 148

α) 110 - 118. — **πάλιν** = ὀπίσω. — **νέομαι** α 17. — **πτύσσω** = διπλώνω. Ἄφου πρῶτον θὰ ἐξεύγνυε τοὺς ἵππους καὶ θὰ ἐδίπλωνε... — **ἐνθ' αὐτε** = κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἐνῶ ἡ Ναυσικᾶ ἐσκέπτετο νὰ ἐτοιμασθῇ διὰ τὴν ἐπάνοδον. — **ἔγροίτο** ἔγειρομαι = ξυπνῶ καὶ σηκώνομαι. — **εὐώπις** = ἔχουσα ὠραίους ὀφθαλμούς (εὐ + ῥιζ. οπ-). — **ἢ οἱ ἠγήσαιτο** ἀναφ. τελ. πρότ. = διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὸν δρόμον. — **πόλιν** αἰτ. τοπικ. = εἰς τὴν πόλιν. — **μετ' ἀμφίπολον** = πρὸς τὸ μέρος, ἕπου ἴστατο μία ἀμφίπολος. — **ἀμαρτάνω τινός** = ἀστοχῶ, ἀποτυγχάνω. — **δίνη** = στρόβιλος, τὸν ὅποιον ἔκκαμαν τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ. — **ἄνυσαν** ἄνω = φωνάζω. — **ἐπὶ μακρὸν** = εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Ἐφθασε μακρὰν ὁ ἦχος τῆς φωνῆς των. — **ἐξόμενος** = ἀνακαθίσας. — **ὀρμαίνω κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** ε 365.

119 - 126. — **ὦ μοι ἐγώ** ε 299. — **τέων** = τίνων. — **ἢ ῥ(α)** = ἄρα γε. — **ὑβριστής** = βίαιος, κακοποιός. — **νόος** ε 190. — **θεουδῆς** = θεοφοβούμενος (θεός + ῥιζ. δει- τοῦ δεῖδω). — **ὥς τε** συναπτ. πρὸς τὸ *κουράων*. — **ἀμφήλυθε** = ἦλθε στ' αὐτιά μου. — **θῆλυς** = γυναικεία, λεπτή. — **αὐτῆ** = φωνῆ (ἄνω). — **αἰπεινός** = ὑψηλός (*αἶπος* = ὕψωμα· *αἶπεσ-ρός*, *αἰπενός-αἰπεινός*). — **κάρηνα** α 102. — **τὰ πίσεια** = τὰ λιθάδια (ρ. *πιδ-πιδύω* = ἀναεβρύζω *πίδαξ*). — **ποιήεις** = χλοερὸς (*ποίη* = πόα). — **ἢ νύ που** = πάντως, νομίζω. — **σχεδόν** ε 288. — **αὐδήεις** ε 334. — **αὐτός** = μόνος μου, ὁ ἴδιος. — **πειρήσομαι** ὑποτ. ὡς καὶ τὸ ἴδωμαι.

127 - 136. — **ὑπεδύσετε** = ἐβγήκε κάτω ἀπὸ τοὺς θάμνους. — **βῆ δ' ἴμεν** ζ 15. — **ἀλκῆ** = δύναμις, ρώμη· δοτ. κατὰ μεταπλ. *ἀλκί*. — **ῦει** = βρέχει· ὕμενος = βρεχόμενος, κάτω ἀπὸ τὴν βροχὴν. — **ἄημι** = πνέω· ἄημενος = πληττόμενος ἀπὸ ἀνεμον. — **ὄσσε** ε 151. — **δαίεται** = βγάζουν φωτιές· *δαίωμα* ε 61. — **μετέρρομαι** = πηγάζω πρὸς... — **ὁ οἷς** = τὸ πρόβατον. — **ἀργότερος** = ἄγριος. — **κέλομαι** ε 98. — **τὰ μῆλα**

α 92. — πειρήσοντα· πειράω = κάμνω απόπειραν, μτχ. τελικ. — δόμος = σtάνη. — πυκινός = στερεός. — μίξεσθαι· ε 378. — χρείω ἴκανε· ε 189.

137 - 148. — σμερδαλέος = φοβερός. — κεκακωμένος = παραμορφωμένος· αιτιολ. μτχ. — τρέω = φεύγω ἀπὸ φόβου (ὁ τρέσας). — ἄλλυδις ἄλλη· ε 71. — ἠιών· ε 156. — προύχουσας· προεχούσας = προεξεχούσας. Διὰ τὸ ἀπομακρυνθῆναι περισσότερο, ἔσπευσαν εἰς τὰ μικρὰ ἀκρωτήρια, τὰ ὅποια ἐσχημάτιζεν ἡ ἀκτὴ. — τῇ ἐνὶ φρεσὶ = εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς. — ἐξ αἰρούμαι = ἀφαιρῶ, βγάζω. — γυῖα· α 192. — ἄντα = ἀπέναντι, κατὰ πρόσωπον. — σχομένη· ἔχομαι = κρατοῦμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — μερμηρίζω· ε 354. — γούνων· συναπτ. πρὸς τὸ λαβών. — λίσσομαι = παρακαλῶ (λιτὴ-λιτανεία). — εὐῶπις· ζ 113. — ἡ αὐτὸς = ἡ μόνον ἔστι. — ἀποσταδὰ = ἐξ ἀποστάσεως. — μειλίχιος = γλυκὺς (μειλίσσω). — εἰ δείξειε· πλαγ. ἐρώτησις, διότι αἱ σκέψεις τοῦ Ὀδ. ἔχουν ἔννοιαν ἀποπείρας. — δοάσσατο = ἐφάνη μόν. ἀόρ. καὶ πρτ. δέατο. — κέρδιον = ὠφελιμώτερον, ἀποτελεσματικώτερον. — μὴ χολώσαιτο· ἐνδοιαστ. πρὸτ. χολοῦμαι· α 69. — κερδαλέος = ὅστις θὰ ἔφερεν ἀποτέλεσμα.

γ) — κερδαλέον φάτο μῦθον: Εἰς διαφόρους σκηναὶς τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ τῆς Ἰλιάδος ὁ Ὀδυσ. παρουσιάζεται ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει θαυμαστὴν ἱκανότητα νὰ κατανοῇ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ ὁμιλῇ μὲ τὸν πειστικώτερον ἐκάστοτε τρόπον. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν μάλιστα ἡ εὐφυΐα τοῦ τὸν ὠδήγησε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν Ναυσικαῖαν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ τὴν κολακεύσῃ καὶ νὰ τὴν συγκινήσῃ συγχρόνως. Παρατηρήσατε ἀκόμα μὲ πόσῃν προσοχῇν ζυγίζει τὰς σκέψεις τοῦ καὶ μὲ ποίαν ἔτοιμότητα ἀποφασίζει τὸ καλύτερον.

στ. 149 - 185

α) 149 - 159. — γουνοῦμαι (τινὰ) = περιβάλλω τὰ γόνατά τινος μὲ τὰς χεῖρας, ἱκετεύω. — ἄνασσα = βασίλισσα, ἀρχόντισσα — νῦ = λοιπόν. — θεός βροτός· θηλ. — τοί = ἐξ ἐκείνων σῆ. — ἐγὼ γε = ἐγὼ δηλ. κατὰ τὴν κρίσιν μου. — εἶδος, μέγεθος, φυή· ε 213, 217, 212· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — εἶσκω = παρομοιάζω· σὲ ἄρχιστα εἶσκω = σὲ θεωρῶ ὁμοιοτάτην. — ἡ χθῶν = γῆ. — ναιετάω· α 51. — μάκαρ· α 82· τρις μάκαρες = τρισευτυχισμένοι. — σοί· δοτικ. κτητ. εἰς τὸ πατὴρ κλπ. —

κασίγνητος = ἀδελφός. — πού = ὡς φαντάζομαι. — **ιαίνομαι** = θερμαίνω, εὐφραίνω. — **εἵνεκα σεῖο** = ἔνεκα σοῦ, διὰ τὰ χαρίσματα σου. — **λεύσω** = βλέπω. Ἡ μτχ. κατὰ γεν., μολονότι προηγείται τὸ σφίσι. — **θάλος** = θαλερὸς βλαστός. — **εἰσοικνέω**· θαμιστ. τοῦ εἰσοίχομαι = εἰσέρχομαι συχνά. — **δ' αὖ** = μάλιστα. — **περὶ κῆρι**· ε 36. — **ἔξοχον** = ἐξαιρετικῶς, εἰς μεγαλύτερον βαθμόν. — **ὅς κε** = ὅς ἄν. — **ἔεδνα** = τὰ γαμήλια δῶρα (ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ). Ἴδε πραγμ. α 277. — **βρίθω** = βαρύνω, ζυγίζω περισσότερον· **βρίσας ἐέδνει** = ὑπερτερήσας εἰς τὸ ποσὸν τῶν γαμηλίων δῶρων. — **ἀγάγηται**· ἀντικμ. σε.

160-169. — **σέβας** = θαυμασμός. — **ἔχει με** = μὲ κατέχει. — **δὴ ποτε** = ἀληθῶς κάποτε. — **τοῖον νέον ἔρνος** = παρόμοιον τρυφερὸν βλαστόν. — **ἀνερχόμενον** = βλαστώνον πρὸς τὰ ἄνω. — **ἔσπετο**· α 125. — **λαὸς** = στρατός. — **τὴν ὁδὸν** = κατὰ τὸ ταξίδι. — **ἦ δὴ** = κατὰ τὸ ὅποιον ἀκριβῶς. — **κῆδεα**· α 224. — **ὡς δ' αὐτῶς ὡσαύτως δέ**. — **ἔτεθίπεα**· ὑπερσ. τοῦ *τέθηπα* = μένω ἐκθαμβος (ρίζ. *ταφ-θαφ-θάμβος*). — **δὴν**· α 203. — **οὐ πω** = ποτὲ ἕως τώρα δέν... — **ἀνήλυθεν** = ἐβλάστησε. — **δόρυ** = κορμὸς δένδρου. — **ἄγαμαι** = θαυμάζω. — **δειδία**· *δέδια*, *δείδω* = φοδοῦμαι. — **αἰνῶς**· α 208. — **δέ**· ἀντίθ. = ἀλλά. — **χαλεπὸν πένθος** = μία δεινὴ συμφορά. — **ικάνει με** = ἤλθεν εἰς ἐμέ, μὲ εὐρήκε.

170-185. — **χθιζός** = χθεσινός, χθές· κατηγοριμ. — **οἴνοπα**· α 183. — **τόφρα** = εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα, δηλ. τῶν εἰκοσιν ἡμερῶν. — **ἐφόρει**· ε 327. — **κραιπνός**· ε 385. — **θύελλα**· ε 317. — **κάββαλε** = ἔρριψε, ἐπέταξε (*καί-βάλε*, ὅπως καὶ *κάλλιπε*. Ἴδε γραμμ. τύπον α 243). — **δαίμων** = θεότης ρυθμίζουσα τὰ ἀνθρώπινα, τύχη. — **ὄφρα**· τελ. — **καὶ τῆδε** = καὶ ἐδῶ. — **οἶω**· *οἶομαι*. — **παύσεσθαι**· ὑποκμ. *κακόν*. — **τελέουσι**· μέλλ. τοῦ *τελέω* = προξενῶ. — **πάρουθεν** = πρότερον, πρὶν· δηλ. πρὶν παύσουν τὰ δεινὰ μου. — **ἐλεαίρω**· α 19. — **μογέω**· ε 223. — **σὲ ἐς πρῶτην**· ἐς σὲ *πρώτην*. — **ἀμφιβάλλομαι** = περιβάλλω εἰς τὸ σῶμά μου, τυλίγομαι. — **εἴ που** = ἐὰν τυχόν. — **εἴλυμα** = περικάλυμμα. — **τὰ σπείρα** = τὰ ροῦχα. — **ἔχες** = εἶχες. — **δοῖεν**· εὐχή. — **μενοινάω** = ἐπιθυμῶ πολὺ, λαχταρῶ (*μένος, μενεαίω*· ε 341). — **ὄμοφροσύνη** = ὁμόνοια. — **ἐσθλός**· α 95. — **ὀπάζω** = χαρίζω. — **μὲν γὰρ** = διότι πράγματι. — **ἀρειών**· συγκρ. τοῦ *ἀγαθός*, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὑπερθ. *ἄριστος*· (ρίζ. *ἀρ-ἀρετή, ἀραρίσκω*). — **ὄμοφρονέοντε**· δυϊκ. μτχ. τοῦ *ὄμοφρονέω* = ἔχοντες καὶ οἱ δύο μίαν γνώμην. — **οἶκον ἔχω** = κρατῶ, κατοικῶ τὸν οἶκον. — **πολλὰ ἄλγεα** = ἀφορμὴ συχνῆς θλίψεως. — **δυσμενής** =

ἐχθρός.— χάσμα = χαρά.— εὐμενέτης = εὐμενής, φίλος.— κλύω = αἰσθάνομαι. Πρὸ πάντων αὐτοί, δηλ. οἱ δύο σύζυγοι, αἰσθάνονται τὴν εὐτυχίαν τῆς ὁμοφροσύνης.

γ) — Ἀρτεμίδι σε εἰσκω : Ἴδε στ. ζ 102 - 109. — Δῆλος : Ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος εἶχε ἤδη διαδοθῆ μεταξὺ τῶν Ἰώνων, καθ' ὃν χρόνον συνετέθη ἡ Ὀδύσεια. Κέντρον τῆς Ἀπολλωνείου λατρείας διὰ τοὺς Ἰωνᾶς ἦτο ἡ Δῆλος, ὅπως διὰ τοὺς Δωριεῖς ἦσαν οἱ Δελφοί. Ἐθεωρεῖται ἡ Δῆλος γενέθλιος πόλις τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐδεικνύετο ὁ ἱερός φοῖνιξ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐστηρίχθη ἡ Δητώ, διὰ τὴν γεννήσῃ τὰ δύο δίδυμα τέκνα τῆς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀρτεμιν. — Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῶ : Βωμὸς ἦτο πάντοτε τὸ θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἔβαινον ὁ τελὼν τὴν θυσίαν. Οἱ βωμοὶ κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἀπλοῖ, πλινθόκτιστοι, σὺν τῷ χρόνῳ ὁμοῦ μετὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ ἐγένοντο καλλιτεχνικώτεροι καὶ μεγαλοπρεπέστεροι. — ὡς σέ, γύναι, ἄγαμαι : Ἡ παρομοίωσις τῆς Νηυσ. μετὰ τὸν ἱερὸν φοῖνικα τῆς Δήλου εἶναι ἀπὸ τὰς τεχνικώτερας παρομοιώσεις, αἱ ὁποῖαι συναντῶνται εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ὁ φοῖνιξ ὡς φυτὸν ἔκαμνε ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν, ὅτε διὰ πρώτην φοράν ἐκαλλιεργήθη εἰς τὰς ἑλλ. χώρας. Μετὰ καλλιγράμμιον καὶ τρυφερὸν δένδρον φοῖνικος ἐσκέφθη ὁ Ὀδυσ. τὴν παραβάλλει τὴν χάριν τῆς κόρης τοῦ Ἀλκινόου.

στ. 186 - 210

α) 186 - 197. — ἀντίον ἠΰδα α 213. — φωτί· ὁ φῶς· α 324. — Ζεὺς δὲ αὐτὸς = καὶ μόνος ὁ Ζεὺς. — νέμω = μοιράζω. — ὁ ὄλβος = ἡ εὐτυχία. — ἐσθλός· α 115. — καὶ που σοὶ = ἔτσι καὶ εἰς σέ. — τάδε = αὐτὴν τὴν μοῖραν. — τετλάμεν· ἄορ. μετ' ἀναδιπλ. (ρίζ. τάλα - τλη - τλα· ε 178). — ἔμπης· ε 205. — δευήσαι· μέλλ. τοῦ δεύομαι· α 254. — ὦν· τούτων ὦν. — ἐπέοικε· ὑποκμ. μὴ δεύεσθαι· ἦτοι : δὲν θὰ στεργηθῆς τίποτε ἀπὸ ὅσα δὲν πρέπει νὰ στερηθῆ ὁ ἰκέτης. — ταλαπειρίος = ὑποστάς πολλὰς δοκιμασίας, πολυπαθῆς (τάλα + πείρι). — ἀντιάζω = συναντῶ· ὑποκμ. τῆς μετχ. ἰκέειν = ὅταν αὐτὸς εὐρεθῆ εἰς τὸν δρόμον μας. — δεῖξω δὲ... ἐρέω δέ· συμπλεκτ. συνδ. καί... καί. — ἐρέω· ἐρῶ. — λαοὶ = οἱ κάτοικοι. — ἔχουσι = κατοικοῦν. — μεγαλήτωρ· ε 81. — τοῦ δ' ἐκ· ἐκ δὲ τοῦ = καὶ ἀπ' αὐτόν. — ἔχεται = κρατεῖται, ἐξαρτᾶται. — τὸ κάρτος = ἡ ἐξουσία. — ἡ βίη = ἡ ἰσχὺς.

198-210.— ἦ = εἶπε· (γ' ἐν. πρτ. τοῦ ἡμί = λέγω).— κελεύω· μετὰ δοτ. = καλῶ, φωνάζω.— πόσε = πρὸς ποῖον μέρος, ποῦ ;— ἦ μή που = ἀλήθεια μὴ τυχόν.— φάσθε = λέγετε, νομίζετε.— οὐκ ἔστι = δὲν ὑπάρχει, δὲν ζῆ.— διερός = ἄξιος φόβου· (ρίζ. δι-δέδια-δέος).— οὗτος ἀνὴρ διερός βροτὸς = αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβερός.— οὐδὲ γένηται = οὔτε θὰ ὑπάρξῃ.— ὅς κεν ἴκηται· ὅς ἂν ἴκηται = ὅστις θὰ ἦτο πιθανὸν νὰ ἔλθῃ.— ἡ δημοτὴς = ἐχθρότης, καταστροφὴ (δήμιος-δαίω = καίω, λεηλατῶ).— ἀπάνευθε· α 190.— πολὺκλυστος = πολυκλύμαντος (κλύζω, κατακλύζω).— ἔσχατοι· α 23.— ἄμμι· α 123, συναπτ. πρὸς τὸ ἐπιμίσγεται = ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν.— δύστηνος· α 55.— ἀλώμενος = περιπλανώμενος.— κομέω = περιποιῶμαι (ρίζ. κόμ-γη-ροκομῶ, ἱποκόμος).— πρὸς Διὸς = ἐκ μέρους τοῦ Διὸς καὶ ἐπομένως ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διός.— δόσις = τὸ διδόμενον, τὸ δῶρον.— φίλος = εὐπρόσδεκτος.— ὀλίγη τε φίλη τε = ἔστω καὶ μικρόν, εἶναι εὐπρόσδεκτον. Ἡ ἔκφρ. « δόσις ὀλίγη τε φίλη τε » ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.— ὄθι = ὅπου.— ἐπὶ ἔστι = ὑπάρχει καί.— σκέπας ἀνέμοιο = τόπος ὑπήνεμος.

γ)— ἔσχατοι· Ἡ νῆσος Σχερία παρίσταται ἐδῶ ὡς πολὺ ἀπρξιμονωμένη ἀπὸ κάθε ἐπικοινωνίαν μὲ ἄνθρώπους. Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ Φαίακες ἐκαυχῶντο διὰ τὸν ναυτικὸν βίον των, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι τὰ ἰδικὰ των πλοῖα ἦσαν τελειότερα καὶ ἔπλεον εἰς ἀνοικτὰς θαλάσσας, ἐνῶ ἄλλα δὲν ἠδύναντο νὰ πλέουν μέχρι τῆς νήσου των.— πρὸς Διὸς εἰσὶν ξεῖνοί τε πτωχοί τε· Ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῶν ξένων καὶ τῶν ἱκετῶν ἐλέγετο ξείνιος καὶ ἱκετήσιος Ζεὺς. Ὁ μέγας θεὸς ἐτιμῶρει βαρῦτάτα ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἠρνοῦντο νὰ φιλοξενήσουν ξένον ἢ παρεβιάζον τὴν ἱερότητα τῆς ἱεσίας. Συχνάκις δὲ οἱ θεοὶ ἐμφανιζόμενοι ὑπὸ μορφήν ξένου ἢ ἱκέτου διεπίστωνον κατὰ πόσον οἱ θνητοὶ ἐτήρουν τὸν ἱερὸν τοῦτον νόμον.

στ. 211 - 246

α) 211-222.— ἔσταν· ἔστησαν.— κέλευσαν ἀλλήλησι = ἐφώναξεν ἢ μία τὴν ἄλλην.— καδ δ' εἶσαν· κατ (α) δὲ εἶσαν = τὸν ὠδήγησαν δέ.— παρ δέ οἱ = πλησίον του δέ.— ἄρα = φυσικά.— τὸ φᾶρος = ἔξωτερικὸν ἐνδυμα.— εἶματα· κατηγορ. = ὡς ἐνδύματα, διὰ νὰ ἐνδυθῇ.—

λήκνυθος· ζ 79.— ἄνωγα· α 269.— ἄρα = ἀκολούθως.— ῥοαί = ρεῖθρα.— μεταυδάω = ὀμιλῶ πρός.— οὕτω ἀπόπροθεν = ἔτσι εἰς ἀπόστασιν.— αὐτός = ὁ μόνος μου.— ὥμοιιν ἀπολούσομαι = πλύνω ἀπὸ τοὺς ὦμους μου.— ἦ γὰρ = διότι πράγματι.— δηρόν· ἐπίρρ. = πολλὸν καιρὸν (πρβλ. δὴν - δηθὰ - δηρόν).— ἀπὸ χροός ἐστιν = λείπει ἀπὸ τὸ σῶμά μου, ἐστερήθη τὸ σῶμά μου.— ἀλοιφή = ἐπάλειψις δι' ἐλαίου.— ἄντην = ἐνώπιόν σας.— μετελθὼν = ἀφοῦ εὐρέθηγ μεταξὺ.

223 - 238.— ἴσαν· ἦσαν.— νίζομαι = πλύνομαι· α 112.— ἀμπέχω = ἐνδύω, περιβάλλω (ἀφι + ἔχω). Ἡ ἄλμη εἶχεν ἐπικολλήσει εἰς τοὺς ὦμους του ὡς ἐνδυμα.— σμήχω = καθαρίζω διὰ τριβῆς.— χνόος = ἄχνη, τὸ ἀπεξηραμμένον ἄλας.— ἀτρύγετος· ε 52.— πάντα λοέσσατο = ἐκαθαρίσθη τελείως.— λίπα· ζ 96.— ἔσσατο· ἀόρ. τοῦ ἐννυμαι = ἐνδύομαι.— πόρε· ε 321.— ἀδμής· ζ 109.— ἐγκεγαυῖα = ἡ γεννηθεῖσα ἐκ τοῦ Διὸς (γέγαα - γέγονα· ε 35).— θῆκεν εἰσιδέειν = ἔκαμε νὰ φαίνεται, τὸν ἔκαμε κατὰ τὴν ὄψιν.— μείζων = ὑψηλότερος.— πάσσων = παχύτερος.— κὰδ δὲ κάρητος· κατὰ δὲ κάρητος.— ἦκε = ἔκαμε νὰ πίπτουν ἀπὸ τὸ κεφάλι του.— οὔλαι κόμαι = σγουρὰ μαλλιά.— ὑακίνθινον ἄνθος = τὸ ἄνθος τοῦ ὑακίνθου.— περιχεύεται χρυσὸν = περιχύνει, στολίζει μὲ χρυσόν.— ἴδρις -ιος = ἔμπειρος τεχνίτης (ιδ - εἰδέειν).— δέδαεν· ἀόρ. μετ' ἀναδιπλ. = ἐδίδαξεν (ρίζ. δα-δαῖναι, διδάσκω, δαΐφρων).— χαρίεις = κομψός.— τελείω = ἐκτελῶ (τελέω).— ἔξετο· καθέξετο· ε 195.— κίω· ζ 84.— θίνα θαλάσσης· ζ 94.— στίλβω = λαμποκοπῶ.— θηέομαι· θεάομαι = βλέπω μετὰ θαυμασμοῦ.

239 - 246.— κλύω = ἀκούω.— ἀέκητι· α 79.— οὐκ ἀέκητι = μὲ τὴν θέλησιν. Σχῆμα λιτότητος.— ἐπιμίσγεται· ζ 205.— ἀντίθεος· α 21.— ἀεικέλιος = ἄσχημος.— δέατο = ἐφαίνετο (δοάσατο· ζ 145).— αἶ (εἶ) γὰρ = εἶθε πράγματι.— πόσις· α 15.— κειλημένος εἶη = νὰ ὀνομάζετο, νὰ ἦτο.— ἄδοι· ἀνδάνω = ἀρέσκω· καὶ οἱ ἄδοι = καὶ ἐπὶ πλέον νὰ τοῦ ἀρέσῃ, δηλ. ὄχι μόνον νὰ εἶναι κάτοικος τοῦ τόπου μας, ἀλλὰ καὶ νὰ τοῦ ἀρέσῃ ἢ ἐδῶ διαμονή.

β) — Ἀφομοιώσις τοῦ τ τῆς προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἐπομένης λέξεως: κὰδ δ' ἄρ, κὰδ δὲ κάρητος (ὅπως καὶ εἰς τὰ σύνθετα: κάλλιπε, κάμμορος).

γ) — **φάρος**: Ἐνδυμα ἀνδρικὸν καὶ γυναικεῖον ἄνευ χειρῶν φοροῦμενον ἐπὶ τοῦ χιτῶνος ὡς ἐπενδύτης. — **ὕακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίως**: Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς ποῖον ἄνθος ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ ποιητής. Πάντως ἡ παρομοίωσις παριστάνει τοὺς μικροὺς βοστρύχους, οἱ ὅποιοι ἐσχηματίσθησαν εἰς τὴν κόμην τοῦ Ὀδυσσεῦς καὶ οἱ ὅποιοι ὑπενθύμιζον τὰ κυρτὰ πέταλα ἐνὸς ἄνθους. — **ἀνήρ ἰδρις**: Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν κατὰ τοὺς προομηρικὸς χρόνους ἴδε εἰσαγ. — **περιχεύεται χρυσὸν ἀργύρου**: Ἡ τέχνη αὐτὴ λέγεται ἐμπαιστική. Ὁ τεχνίτης χαράζει ἐπὶ ἐνὸς ἀντικειμένου διαφόρους παραστάσεις καὶ ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων τοῦ σχεδίου ἐπιθέτει ἄλλο μέταλλον. Ἀντικείμενα μὲ τοιαύτην διακόσμησιν εὐρέθησαν ἐντὸς τάφων τῶν Μυκηνῶν (χάλκινα ἐγχειρίδια μὲ διακόσμησιν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀγγεῖον ἀργυροῦν μὲ χρυσὰ σχέδια κ. ἄ.). — **Ἥφαιστος-Παλλὰς Ἀθήνη**: Καὶ οἱ δύο θεοὶ θεωροῦνται προστάται τῶν τεχνῶν. Ὁ μὲν Ἥφαιστος κατεργάζεται τὰ μέταλλα, ἡ δὲ Ἀθηνα γενικῶς ἦτο ἡ προστάτις τῆς χειροτεχνικῆς ἐργασίας καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτὴν ἐλατρεύετο ὡς Ἐργάνη Ἀθηνα.

στ. 247 - 290

α) 247 - 254. — **μάλα** = πολὺ, ἐνν. προθύμως. — **ἦ τοι** = πράγματι, ἐνν. ὁ Ὀδυσ. εἶχεν ἀνάγκην τροφῆς. — **ἀρπαλέως** = μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν. — **ἄπαστος** = ἄγευστος, νησιτικὸς (ἀ+παίεομαι = γεῖομαι α 124). — **ἄλλ' ἐνόησεν** ε 382. — **εἵματα πτύξασα** ζ 111. — **κρατερῶνυξ (ἡμίονος)** = ἔχων δυνατὰς ὀπλάς. — **ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε** ε 181.

255 - 290. — **ὄρσοο** = σήκω· προστ. ἄορ. τοῦ ὄρνομαι· α 347. — **ἴμεν ἰέναι, εἴμι**. — **δαΐφρων** α 48. — **εἰδησέμεν** εἰδήσειν ἀπαρ. μέλλ. τοῦ οἶδα. — **ἀλλὰ μάλ' ὧδε... ἀπινύσσειν** ε 342. — **ὄφρ' ἄν** = ἔως ἄν, ἐφόσον. — **κε ἴομεν ἴωμεν ἄν**. — **ἀγροὶ** = ἐξοχή. — **ἔργα ἀνθρώπων** = καλλιερρηγμένοι ἐκτάσεις. — **τόφρα** = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. — **μεθ' ἡμιόνους** = ἀκολουθῶν τὰς ἡμιόνους. — **καρπαλίμως** ε 193. — **ἔρχεσθαι** ἀπαρ. εἰς σημ. προστακτ. — **ἡγεμονεύω ὁδὸν** = προηγούμεναι, διὰ τὰς δεικνῶν τὸν δρόμον. — **ἐπιβήομεν** ἐπιβήσομεν = μόλις πατήσωμεν τὸ πόδι. — **πύργος** = τεῖχος μὲ πύργους. — **καλὸς δὲ λιμὴν (ἔστι)** = καὶ ὑπάρχει ὠραῖος λιμὴν. — **ἐκάτερθε πόλῃος** = ἀπὸ τὰ

δύο μέρη, περικλείων τὴν πόλιν.—λεπτὸς = στενός.—εἰσίθμη = εἰσο-
 δος.—ὄδον = κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ.—ἀμφιέλισσαι (νῆες) = κυρ-
 τούμεναι καὶ εἰς τὰς δύο ἄκρας, τὴν πρῶταν καὶ τὴν πρῶτην.—εἰρύα-
 ται ὑπερσ. τοῦ ἐρύομαι = ἀνεγκύομαι.—ἐπίστιον = θέσις, ὅπου τοπο-
 θετεῖται τὸ πλοῖον, ὅταν ἀνεγκυθῆ εἰς τὴν ξηράν.—πᾶσιν ἐκάστῳ
 ἐστὶ = ὅλοι ἀνεξαίρετως οἱ Φαίακες ἔχουν ἐπίστιον.—σφι· σφίσιν αὐ-
 τοῖς.—ἀγορῆ = ὁ τόπος, ὅπου γίνονται αἱ δημόσιαι συγκεντρώσεις.—
 Ποσιδίον = ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος.—ὄυτὸς = μέγας λίθος, τὸν ὅποιον
 ἔσυραν, διὰ τὸν τὸν τοποθετήσουν (ὄύω, ἐρύω = σύρω).—ὁ λᾶας =
 λίθος. (πρβλ. λα-τόμος).—κατωρυχῆς = χωσμένος εἰς τὸ ἔδαφος.—
 ἀραρυῖα (ἀγορῆ) = ἐπεστρωμένη (ἀραρίσκω· ζ 70).—ὄπλα (νηῶν)
 = τὰ ἐξαρτήματα τῶν πλοίων.—ἀλέγω = φροντίζω, καταγίνομαι.—
 πείσμα = χονδρὸν σχοινίον, παλαμάρι.—τὸ σπείρον· ε 318.—ἀπο-
 ξύουσιν = πελεκουῖν, διὰ τὸ καταστήσουν λεπτὰ τὰ ἄκρα τῶν κωπῶν.—
 τὸ ἐρετμόν = ἡ κώπη (ρίζ. ἐρ-ἐρέσσω-ἐρέτης-τρι-ήρης· πρβλ. φιλῆ-
 ρετμοί· α 181).—μέλει Φαίηκεσι· μέλει τινί τι· α 159.—ὁ βιός
 = τὸ τόξον.—φαρέτρη = θήκη τῶν βελῶν.—νῆες εἴσαι· ε 175.—
 ἦσιν ἀγαλλόμενοι· ἀγάλλομαι τινι = χαίρω, καμαρώνω διὰ κάτι.—
 πολιδός = φαῖός.—ἀλεείνω = ἀποφεύγω· καὶ ε 326.—ἡ φῆμις· φῆμη
 = λόγοι, διαδόσεις.—ἀδευκῆς = κακόβουλος.—μωμεύω = κακο-
 λογῶ.—δ' εἰσὶν = ὑπάρχουν πράγματι.—ὑπερφίαλοι· α 134.—εἴ-
 πησι· ἡ ὑποκτ. ὡς μέλλων.—κακώτερος = ταπεινός, ἀγενής ἄνθρω-
 πος.—ἀντιβολῶ = συναντῶ. Ἡ μτχ. εἶναι ὑποθ.—τίς δ' ὅδε ἔπε-
 ται = καὶ ποῖος εἶναι αὐτός, ὅστις ἀκολουθεῖ.—μέγας· ζ 230.—πόσις·
 α 15.—ἡ πού τινα = ὄρισμένως κάποιον.—πλαγχθέντα· α 2.—κο-
 μίζομαι = λαμβάνω μαζί μου.—ἦς· κτητ.—τηλεδαπός = ὁ ἐκ μα-
 κρινῆς χώρας προερχόμενος.—ἐπεὶ οὐ τινές εἰσι· εἰρων.: ἐπειδὴ δὲν
 ὑπάρχει, ὡς τὸ μὴ ὑπάρχει κανεῖς...—πολυάρητος = πρὸς τὸν ὅποιον
 ἔκαμε πολλὰς προσευχὰς (πολὸν + ἀράομαι = εὐχομαι).—βέλτερον·
 βέλτιον.—ἐποιχομένη αὐτῇ = ἀφοῦ ἐπήγε μόνη της.—ἡ γὰρ = διότι
 τῷ ὄντι.—ἀτιμάζω = περιφρονῶ.—μνάομαι· α 248.—ὄνειδος =
 προσβολή, κατηγορία.—νεμεσῶ· α 119.—ὄξω· α 47.—ἀέκητι·
 α 79.—έόντων = ἐνῶ ζοῦν.—μίσγομαι = ἔχω σχέσεις.—ἀμφά-
 διος = φανερός.—ὄκα· ἐπίρρ. = ταχέως (ὄκός).—ξυνήμι = κατα-
 γινῶ.—ἐμέθεν ἔπος = τὸν λόγον μου.

β) — Μέλλων ποιητ. : εἰδήσω ἐξ ἀχρήστ. ἐνεστ. εἶδω, ἐξ οὗ ὁ πρῶμ. οἶδα.

— Ἄδριστ. ὑποτκ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

— Ποσιδήιον : τὸ σι με ἰ ἐξ ἀρχαιοτ. ρίζ. Ποσιδάν. Ἡ κατάλ. ἰωνικὴ ἀντι -ειον.

— Συγκριτ. τοῦ ἀγαθός : βέλτερος (βέλτιστος).

γ) — ἦν πέρι πύργος : Αἱ πόλεις τῶν Μυκηναϊκῶν χρόνων ἦσαν τειχισμέναι. Ἡ περιφέρεια τοῦ τείχους δὲν ἦτο ὁμαλή, ἀλλ' ἐσχημάτιζε προεξοχὰς (πύργους). Τοιοῦτοτρόπως τὸ τείχος ἐγίνετο ἀσφαλέστερον. Τὴν στερεότητα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τειχῶν τούτων μαρτυροῦν τὰ ἐρείπια τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τίρυνθος καθὼς καὶ ἡ παράδοσις, ὅτι τὸ Ἴλιον ἀντέσχεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ δέκα ἔτη. — **λεπτὴ δ' εἰσίθμη νῆες δ' ὀδὸν ἀμφιέλισσαι** : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Ναυσικᾶς ἡ πόλις τῶν Φαιάκων εὐρίσκεται εἰς τὸν μυχὸν λιμένας, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος εἶναι στενὴ. Ἐξω δὲ τοῦ τείχους, ἀλλὰ πλησίον τῆς πόλεως, κατὰ μῆκος τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν θὰ διήγουν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, ἡ ἀκτὴ ἦτο πλήρης ἀπὸ πλοῖα, τὰ ὁποῖα οἱ ἰδικτηταὶ τῶν εἶχον ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηράν. Ἐκεῖ πλησίον ἦτο μία πλατεῖα διὰ δημοσίας συγκεντρώσεις, ἔπου ὑπῆρχαν καὶ ἐργαστήρια διὰ τὴν κατασκευὴν ναυτιλιακῶν ἐργαλείων. — **νηῶν μελαινάων** : Διὰ τὴν ἀντέχουσαν εἰς τὴν ὕγρασίαν τῆς θαλάσσης τὰ ξύλα τῶν πλοίων, ἠλείφοντο μὲ πίσσαν ἢ ἀπλῶς μὲ βαθύχρωμον βαφὴν. — **βιός** : Ὡς ἐπιθετικὸν ὄπλον ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ τόξον, τοῦ ὁποίου ἀπαραίτητον συμπλήρωμα ἦτο ἡ φαρέτρα, δηλ. θήκη ἐπιμήκης, κυλινδρική, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφυλάσσοντο τὰ βέλη. Ἐκλείετο ἀνωθεν καὶ ἐκρεμάτο ἀπὸ τοὺς ὤμους μὲ ἱμάντα.

στ. 291 - 315

α) 291 - 302. — **δήεις** = θὰ εὔρης. — **ἀγλαός** = λαμπρός, ὠραῖος. — **κέλευθος** α 195. — **αἴγειρος** ε 64. — **νάω** = ρέω (νάμα). — **τέμενος** = μέρος γῆς χωρισμένον διὰ τὸν ἄρχοντα ἢ ἀφιερωμένον εἰς θεόν. Ἐδῶ : = βασιλικὸν κτῆμα. (τέμ-νω). — **άλωῆ** = ἐπίπεδος ἔκτασις καλλιερ-γημένη α 193. — **τεθαλυῖα** τεθῆλει ε 69. — **πτόλις** πόλις, πρὸλ. πτο-λίεθρον α 2. — **γέγωνε βοήσας** = ἀκούεται, ὅταν φωνάζῃ. — **μείναι** ἀπαρμφ. μὲ σημασίαν προστακτ. — **εἰς ὃ** = ἕως ὅτου. — **ἔλπομαι** = φαν

τάζομαι, ὑπολογίζω.— ποτὶ = πρὸς.— ἴμεν· ἴεναί· ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.— ἐρέομαι = ἐρωτῶ (ἐρ-, ἠρόμην).— ῥεῖα· ζ 108.— ἀρίγνωτος· ζ 108.— καὶ πάις = ἀκόμα καὶ ἓνα παιδί.— ἠγοῦμαι = ὀδηγῶ.— νήπιος· εἰς τὴν κυρ. σημ., δηλ. ὁ μὴ ἑμιλῶν· α 8, ὁ μικρὸς.— εὐοικότα τοῖσι = ἕμοια μὲ αὐτά.— τέτυκται· τεύχω = κατασκευάζω.— δώματα = κατοικίαι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δόμος = ἀνάκτορον.— οἶος· ἐνν. τέτυκται.— ἤρωσ· α 189.

303-315.— κεκύθωσι· κεύθω = κρύπτω.— ὀπότ' ἄν σε δόμοι κεκύθωσι = ἔταν εἰσέλθῃς εἰς τὰ ἀνάκτορα.— ὦκα· ζ 289.— διελθέμεν· ἀπαρμφ. ὡς προστακτική.— ἦσται· α 108.— ἐπ' ἐσχάρῃ· ζ 52.— αὐγῆ· ζ 98.— ἠλάκατα στρωφῶσ' ἀλιπόρφυρα· ζ 53.— θαῦμα· παραθ. εἰς τὸ ἠλάκατα.— ιδέσθαι· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι.— κίονι κεκλιμένη = στηριζομένη ἐπὶ κίονος.— εἶα(αι)· ἦνται = κάθηγται.— ποτικέκληται = στηρίζεται πρὸς.— αὐτῇ (τῇ κίονι) = τὸν ἴδιον κίονα.— τῷ ἐφήμενος = ἐπὶ τοῦ ὁποῖου καθήμενος.— οἶνοποτάζω = πίνω κρασί.— ἀθάνατος ὧς = ὡς ἀθάνατος.— παραμείβομαι = προσπερνῶ.— βάλλειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ.— νόστιμον ἦμαρ· α 9.— καρπαλίμως· ε 193· συναπτ. πρὸς τὸ ἴδῃαι.— χαίρων = πρὸς χαρὰν σου.— εἰ κέν τοι = ἐὰν βεβαίως.— φίλα φρονέω = διατίθεμαι εὐμενῶς.— ἐλπωρή τοι (ἔστι) = ὑπάρχει ἐλπίς διὰ σέ.— εὐκτίμενος = καλοκτισμένος· (εὐ+κτίω = κτίζω).

γ) — ἄλλος: Ἐκτασις δενδρόφυτος ἀφιερωμένη εἰς θεόν.— δόμος Ἄλκινόοιο: Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἄλκινόου ἔχει τὸν συνήθη τύπον τῶν μυκηναϊκῶν ἀνακτόρων, ἦτο ὅμως μὲ ἐξαιρετικὴν πολυτέλειαν διακοσμημένον, ὅπως περιγράφεται εἰς τὴν ἐπομένην ῥαψωδίαν η' (ἴδε περιλήψιν).

στ. 316-331

α) 316-327.— ἴμασεν· ε 380.— φαεινὸς = στιλπνός.— ὦκα· ζ 289.— τρωχάω· θαμ. τοῦ τρέχω = συνεχῶς τρέχω.— πλίσσομαι = βαδίζω.— μάλα = μὲ πολλὴν δεξιότητα.— ἄμα = συγχρόνως.— ἐποίατο = ἔποιοντο.— νόφ = μὲ προσοχήν.— ἐπιβάλλω = ρίπτω ἐπὶ.— ἡ ἱμάσθηλη = ἡ μάστιξ· ε 380.— κλυτός· α 30.— ἱρός = ἱερός.— ἴνα· ἀναφ. τοπ. = ὅπου.— αὐτίκα ἔπειτα· ε 44.— ἀρώμαι = εὐχομαι,

προσεύχομαι. — κλυθι· προστακτ. τοῦ κλύω = ἐπακούω. — αἰγίοχος· ε 103. — ἀτρυτώνη = ἀδάμαστος, ἀνίκητος. Ἐπίθετ. τῆς Ἀθηνᾶς. — νῦν δὴ περ = τώρα πλέον βεβαίως, δηλ. ἀφοῦ ἐγένετο ἡ βουλή τῆς εἰμαρμένης νὰ εὐρεθῶ εἰς τὴν γῆν τῶν Φαίακων. — πάρος = πρὶν, προηγουμένως. — ῥαίομαι = συντρίβομαι· ε 221. — ἐννοσίγαιος· ἐνοσίχθων· α 74. — φίλον ἢ δ' ἔλεεινόν· κατηγορ. = ἀγαπητὸν καὶ ἄξιον συμπαθείας. Ἦτοι νὰ μὲ καλοδεχθοῦν καὶ νὰ μὲ εὐσπλαγχνισθοῦν οἱ Φαίακες.

328 - 331. — εὔχομαι = προσεύχομαι. — ἐναντίη = κατὰ πρόσωπον. — αἶδετο· ζ 66. — γὰρ ῥα = διότι φυσικά. — πατροκασίγνητος = ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς (κασίγνητος· ζ 155). — ἐπιζαφελῶς = σφοδρῶς. — μενεαίνω· α 20. — 331 = α 21.

β) — Προστακτ. ἀορ. β' τοῦ κλύω : κλυθι (ἐξ ἀχρήστου τύπου ἔκλυον).

γ) — πάρος οὐ ποτ' ἄκουσας: Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἔπαυσέ ποτε νὰ προστατεύη τὸν Ὀδυσσεά. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ναυάγιόν του πρὸ τῆς νήσου τῶν Φαίακων εἰς μάτην ἐπεκαλεῖτο αὐτὴν ὁ Ὀδυσσεύς, διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐναντιωθῆ ἡ θεὰ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Ποσειδῶνος. Ἦδη ὅμως ἐτελέσθη ἡ βουλή τῆς εἰμαρμένης νὰ διασωθῆ ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν γῆν τῶν Φαίακων καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀναφανδὸν πλέον ἢ γλαυκῶπις θεὰ θὰ παρακολουθῆ καὶ θὰ καθοδηγῆ τὸν ἥρωα.

Ῥ Α Ψ Ω Δ Ι Α π

στ. 154 - 185

α) 154 - 166. — ἦ· πρτκ. τοῦ ἡμί = λέγω· ζ 198. — ὦρσε· ὄρνυμι = ἐγείρω, κάμνω τινὰ νὰ κινηθῆ. — συφορβὸς = χοιροβοσκὸς (σῦς + φέρβω = τρέφω). — δησάμενος· ἐδήσατο· δοῦμαι· ε 44. — ἔεν· ἦει· παρατ. τοῦ εἶμι. — οὐδ' ἄρα = καὶ φυσικά δέν... — λῆθε· λήθω, λανθάνω = διαφεύγω τὴν προσοχὴν. — σταθμὸς = ἡ στάνη τῶν χοίρων. — κίων· κίω· α 22. — ὑφορβὸς = χοιροβοσκὸς (ῦς = χοῖρος + φέρβω = τρέφω). — σχεδόν· ε 228. — δέμας· ε 212. — ἦικτο = εἶχεν ἐξομοιωθῆ, εἶχε λάθει τὴν μορφήν (παθ. ὑπερσ. τοῦ εἶοικα, εἶκτο καὶ ἦικτο). — ἀγλαδός = ἔξοχος, ὠρατός. — ἔργα = ἐργόχειρα. — ἰδυίη· θηλ. τοῦ εἰδῶς - οἶδα. — κατὰ ἀντίθυρον = ἔξω, ἀπέναντι· τῆς εἰσόδου. — ἡ κλισίη =

ἡ καλύβη (κλίνω).— οὐ πω = οὐδαμῶς, κατ' οὐδένα τρόπον.— ἐναργ-
γῆς = ὄρατός, ὀλοφάνερος (ἀργής-ἀργός = στιλπνός, φωτεινός· πρὸλ.
ἄργυρος).— ὑλάοντο· ὑλάομαι = ὑλακτῶ, γαυγίζω.— κνυζηθμός =
οὐρλιασμα.— ἐτέρωσε = εἰς τὸ ἄλλο μέρος.— φόβηθεν = ἔφυγον
τρομαγμένοι.— ἦλθεν ὁ Ὀδυσ.— παρὲκ τειχίον = ἔξω πλησίον τοῦ
περιφράγματος.— πάροιθε = πρό, ἔμπροσθεν.

167-171.— ἔπος = τὸν λόγον, τὸ σχέδιόν σου.— φάο = νὰ εἰπῆς,
νὰ ἀποκαλύψῃς. Μέσ. ἐνεστ. ἐκ ρίζ. φα- τοῦ φημί.— ἐπίκευθε· κεύθω·
ζ 303.— θάνατον καὶ κῆρας· ε 387.— ἀραρόντε· ἀραροίσκω· εἰς τὴν
σημ. τοῦ παρασκευάζω.— ἔρχησθον· τὸ ρ. ὅπως καὶ ἡ μτχ. ἀραρόντε εἰς
δυϊκ. ἀριθμ.— δηρόν· ζ 220.— σφῶιν = ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο· γεν. δυϊκ.
τῆς ἀντων. σὺ-ὑμεῖς.— μεμαυῖα· μεμαῶς· ε 375.

172-180.— ἦ· π 154.— ἐπεμάσασατο· ἐπιμαίομαι = ἐγγίζω.—
φᾶρος· ζ 214.— ἐυπλυνῆς = καλοπλυμένον.— δέμας· ε 212.— ὄφελ-
λε· ὀφέλλω = αὐξάνω.— ἦβη = νεότης, ἀκμή.— ἄψ = πάλιν, ἐκ νέου.—
γναθμός = σιαγών, παρειά.— τάνυσθεν = ἐτεντώθησαν, ἐξηλείφθη-
σαν ἀπ' αὐτὰς αἱ ρυτίδες (τανύομαι· ε 68).— κυάνεος = βλῆδς κυκ-
νοῦς, μαῦρος.— τὸ γένειον = ἡ κάτω σιαγών, τὸ πηγούνι.— ἔρξασα·
ἔρδω· α 293.— πάλιν κίε = ἔφυγε.— ἦεν· ἦει, εἶμι.— ἡ κλισίη·
π 159.— θαμβῶ τίνα = μένω ἔκθαμβος εἰς τὴν θέαν τινός.— ταρβῶ =
τρομάζω, φοβοῦμαι.— ἐτέρωσε = πρὸς ἄλλο μέρος.— βάλε ὄμματα =
ἔρριψε, ἔστρεψε τὰ βλέμματά του.— 180 = α 122.

181-185.— νέον = μόλις πρὸ δλίγου.— ἡε πάροιθεν = ἡ πρίν.—
εἶματα· ζ 26.— ὁ χρώς· ζ 61.— ἡ μάλα = ἀναμφιβόλως.— ἴληθι =
γενεὸς ἴλεως· προστκ. ρήμ. ἴλημι ἢ ἰλήκω (ἐκ. ρίζ. ἰλάω-ἴλεως).— δῶο-
μεν· ὑποτκ. ἀορ. τοῦ δίδωμι.— κεχαρισμένα = εὐπρόσδεκτα ὑπὸ σοῦ,
ἐπομ. μεγαλοπρεπῆ.— ἱερά· α 61.— τετυγμένα = κατεσκευασμένα,
κατειργασμένα· ρ. τεύχω· ἦτοι θὰ σοῦ δώσωμεν ὡς δῶρον σκευὴ χρυσᾶ.—
φείδομαι = προφυλάττω, προστατεύω.

β) — Σχηματισμὸς τοῦ παρατ. τοῦ εἶμι κατὰ τὰ βαρύτερα: ἴεν.

— Θηλ. τῆς μτχ. τοῦ οἶδα ἐκ τῆς ρίζ. ἰδ.-: ἰδυῖα.

— Τὸ φημί εἰς τύπους μέσης φωνῆς: προστ. φάο, ἔφατο, φά-
σθε· ζ 200. κ.ἄ.

— Δυϊκὸς τῆς ἀντων. σύ: σφῶι, σφῶιν.

— Κατάληξις γ' πληθ. παθητ. ἀορ. -θεν: τάνυσθεν.

γ) — **κύνες τε ἴδον** : Καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι οἱ κύνες καὶ ἄλλα ζῶα ἔχουν μυστικὴν αἴσθησιν, διὰ τῆς ὁποίας ἀντιλαμβάνονται ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. — **ἄλλοῖος φάνης** : Ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆ τοῦ Ὀδυσ. δὲν εἶναι ἔπως ἢ ἐν ζ 230. Ἐκεῖ ἢ Ἀθηναίων τὸν ἔκαμε νὰ φαίνεται ὠραῖος, χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ χαρακτηριστικά, ἐνῶ ἐδῶ κατὰ μαγικὸν τρόπον γίνεται ἀγνώριστος. Τοιαῦται μεταμορφώσεις ἦσαν σύνθητες θέματα εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν. — **δῶρα χρύσεια τετυγμένα** : Τὴν κατεργασίαν τοῦ χρυσοῦ εἰς σκεύη γνωρίζομεν ἀπὸ τὰ εὐρήματα τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων. Ἀπὸ τὰ κτερίσματα ταῦτα καὶ ἀπὸ περιγραφὰς τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας κατανοοῦμεν, ὅτι ὁ χρυσοῦς εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀχαιῶν βασιλέων ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν ἀφθονίᾳ. Οἱ κάτοχοι τοῦ πολυτίμου τούτου μετάλλου τὸ ἐχαίροντο εἰς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν.

στ. 186 - 224

α) 186 - 193. — **τοῖ· σοι· δοτ.** ἡθικ. = πρὸς ἡσυχίαν σου, ἡσύχασε. — **εἰσὼκ' ζ 152.** — **στεναχίζω** = στενάζω. — **ἄλγεα' α 4.** — **βία** = αὐθαιρεσία. — **ὑποδέγμενος** = ὑφιστάμενος, ἀνεχόμενος' ρ. ὑποδέχομαι. — **κύσε· κυνέω** = φιλῶ, ἀσπάζομαι. — **κάδ δέ' ζ 230.** — **ἦκε' ἦημι.** = ἀφίνω νὰ πέσῃ· καὶ ε 316. — **χαμᾶζε** = κάτω, χάμω. — **πάρος' α 21.** — **ἦκε' ἀντικμ.** **δάκρυον.** — **νωμελές'** ἐπίρρ. = συνεχῶς. — **Τηλέμαχος δέ' ἀντιθ.** = ἀλλ' ὁ Τηλ. — **οὐ πω ἐπείθετο** = δὲν ἐπίστευεν ἀκόμα ἐντελῶς· δηλ. τὰ δάκρυα τοῦ ξένου τοῦ ἔκαμαν ἐντύπωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευσεν ἀμέσως τοὺς λόγους του. — **ἔξαυτις** = πάλιν.

194 - 200. — **δαίμων** = κάποιος θεός. — **ἀλλὰ θέλγει** = ἀλλ' εἰσαὶ θεός, ὅστις μὲ θέλγει = μὲ ἀπατᾷ. — **οὐ πως ἄν** = δὲν θὰ ὑπῆρχε τρόπος, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν. — **μηχανόφτο· μηχανάομαι** = ἐνεργῶ, κατορθώνω. — **ῶ αὐτοῦ νόφ' εῶ αὐτοῦ** = μὲ τὸν ἰδικόν του νοῦν, μὲ τὴν ἰδικὴν του εὐφυΐαν. — **ὄτε μὴ** = ἐὰν μὴ, ἐκτὸς ἐάν. — **ῥηιδίως· ῥαδίως.** — **ἐθέλων** = κατὰ τὴν θέλησίν του. — **θειή' τίθημι** = καθιστῶ. — **ἦ γάρ τοι** = διότι πράγματι. — **νόον' π 181.** — **ἀεικῆς** = εὐτελής. — **ἔσσο'** ὑπερσντ. τοῦ **ἔσσημι** (ρίζ. **ἔσ-ἔσσημι**).

201 - 212. — **201 = ε 214.** — **οὐ σε ἔοικε... ἀγάσθαι' ἡ σειρά τῶν λέξ. :** οὐ ἔοικέ σε θαναμάζειν περιώσιον οὐτ' ἀγάσθαι φίλον πατέρα ἔνδον ἐόντα. — **οὐ ἔοικε** = δὲν εἶναι πρέπον. — **θναμάζω** = ἀπορῶ. — **ἔνδον ἐόντα** = διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα του. — **περιώσιον** =

ὕπερβολικά (περιούσιον, περι=πολύ+εἰμί), εἰς τόσον βαθμόν.—**ἀγάσθαι** ἄγαμαι=ἐκπλήττομαι.—**τοί** σοί συναπτ. πρὸς τὸ ἐλεύσεται.—**ὄδ'** ἐγὼ=ἐγὼ ἐδῶ.—**τοιόσδε**=μὲ αὐτὴν τὴν μορφήν, ἕπως μὲ βλέπεις.—**ἀληθείς** ἀλάομαι ε 377.—**τόδε ἔργον**=τοῦτο, δηλ. ἡ μεταμόρφωσίς μου εἶναι ἔργον.—**ἀγρλείη**=ἡ δίδουσα λάφυρα (ἄγω+λίη). Ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς.—**πτωχὸς**=ἐπαίτης (πτώσσω=ζαρώνω).—**ἐναλίγκιος** ἀλίγκιος=ὅμοιος.—**περὶ χροῖ'** π 182.—**ῥήιδιον** ῥήιδιον.—**κυδῆναι** κυδαίνω=δοξάζω, ἐξυψώνω.—**βροτός** μετὰ τοῦ θνητός=ἄνθρωπος.—**κακῶσαι** κακῶ=βλάπτω, ἐξευτελίζω.

213-224.—**ὡς ἄρα φωνήσας**=ἀκολούθως, ἀφοῦ εἶπεν...—**ἀμφιχυθείς** ἀμφιχέομαι=περιπτύσσομαι.—**λείβω** ε 84.—**ἕμερος**=πόθος (ἰμείρομαι α 59).—**ὑπὸ ὄρωτο**=προεκλήθη ἐνδομύχως (ρ. ὄρνωμαι).—**γός**=θρῆνος.—**λιγέως**=διαπεραστικά, δυνατά.—**ἀδινώτερον**=περισσότερον, μὲ θρῆνον διαρκέστερον (ἀδινός α 92).—**οἰωνοί** α 202.—**φήνη**=εἶδος ἀετοῦ.—**αἰγυπιὸς**=γῦψ (αἶξ+γῦψ, διότι οἱ γῦπες ἀρπάζουν αἰγας).—**οἴσι** ἢ δοτικ. εἶναι κτητ. καὶ ἦθ.=τῶν ὁποίων τὰ τέκνα πρὸς λύπην των.—**ἐξείλοντο** ἐξαιροῦμαι=ἀφαιρῶ, ἀρπάζω.—**πάρος** α 21.—**πετεηνά**=ἱκανὰ νὰ πετοῦν.—**ὡς ἄρα**=ἔτσι λοιπόν.—**ἐλεεινὸν δάκρυον** περιληπτ.=δάκρυα προκαλοῦντα τὸν οἶκτον.—**εἴβω** λείβω.—**καὶ νυ κ' ὄδυρομένοισιν ἔδω**=καὶ ἔτσι θὰ ἔδωεν.—**ὄδυρομένοισι** ἐνν. αὐτοῖς=ἐνφ αὐτοὶ ἔκλαιον.—**αἶψα**=αἶφνης.—**223-224**=α 172-173.

β) — ω ἀντὶ **ου** : περιώσιον (περιούσιον).

—Ἔτερος τύπος τοῦ ὀνόμ. Ἀθήνη : Ἀθηναίη.

γ) —**ὄδ' αὐτὸς τοιόσδε** : Ὁ Τηλέμαχος δὲν ἐγνώριζε τὴν μορφήν τοῦ πατρὸς του καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ὀδυσ. λέγει πρὸς αὐτόν : ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσ. καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μορφή μου.—**Ὡς ἄρα φωνήσας κατ' ἄρ' ἔξετο** : Μὲ δραματικὴν τέχνην ὁ ποιητὴς παριστᾷ τὸν Ὀδυσσεά γὰ λυγίξῃ ἀπὸ τὴν συγκίνησιν κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν στιγμήν τῆς ζωῆς του. Ὁ ἐναγκαλισμὸς τοῦ Τηλεμάχου καὶ τὰ δάκρυα τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἀποτελοῦν ἐπίσης θαυμαστὴν παρένθεσιν εἰς τὸν διάλογον, ὁ ὁποῖος ἦτο φυσικὸν νὰ διακοπῇ.—**ἀδινώτερον ἢ οἰωνοί** : Ὁ θρῆνος τῶν πτηνῶν, ὅταν χάσσουν τὰ μικρά των, εἶναι τόσον ἐπίμονος καὶ γοερός, ὥστε νὰ

θεωρηται ὡς ἡ σφοδρότερα ἐκδήλωσις ψυχικοῦ πόνου. Συχνάκις οἱ ποιη-
ται μεταχειρίζονται τὴν παρομοίωσιν αὐτήν.

στ. 225 - 265

α) 225 - 239. — **τοιγὰρ** = βεβαίως. — **τοι'** συναπτ. πρὸς τὸ κατα-
λέξω. — **ναυσικλυτός'** ναυσικλειτός' ζ 22. — **καί με εὐδοντα...** Ἰθά-
κην' σειρ. λέξ. : *καί με κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην ἄγοντές με εὐδοντα ἐν
νῆι θοῇ ἐπὶ πόντον.* — **εὐδω** = κοιμῶμαι. — **κάτθεσαν** = ἀπεβίβασαν. —
ἔπορον ε' 372. — **ἄλις** = ἀρχετά. — **231** = ε' 38. — **τὸ σπῆος** = σπέος'
α 15. — **ιότης** = θέλησις. — **κέονται** = κείνται. — **ὑποθημοσύνη** = συμ-
βουλῆ, ὑπόδειξις (ὑποτίθημι). — **βουλευώ** = συσκέπτομαι. — **καταλέγω**
= ἀναφέρω κατὰ σειράν. — **θυμὸς ἀμύμων** = εὐγενὴς καρδιά. — **μερ-
μηρίζας** = ζ 141. — **φράσσομαί κεν** = θὰ σκεφθῶ, ὅσον δύναμαι. —
ἦ-ἦ = ἔάν - ἦ. — **νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο. — **δυνησόμεθά κεν** = θὰ δυνῆ-
θῶμεν. — **ἀντιφέρομαι** = ἀντιμετροῦμαι. — **μούνω** μόνω. — **ἄνευθε** =
ἄνευ. — **δίζημαι** α 261.

240 - 257. — **ἦ τοι** = ἀληθῶς, πράγματι. — **αἰχημητής** = ὁ διὰ τοῦ
δόρατος μαχόμενος, ὁ μαχητής. — **ἐπίφρων** = συνετός, φρόνιμος. —
χειρας-βουλῆν αἰτιατικὰ τοῦ κατὰ τι. — **ἡ ἄγη** = θαυμασμός. — **οὐδέ
κεν εἶη** = καὶ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν. — **ἴφθιμος** = ἰσχυρός, ἀκμαίος. —
ἀτρεκέδς = ἀκριβῶς, κατ' ἀκριβῆ ἀριθμόν. — **οὔτε δύο**
μόνον δεκάδες. — **τάχα** = ἀμέσως. — **εἴσομαι** μέλλ. τοῦ οἶδα. — **κοῦ-
ρος** = νέος. — **κεκορμένος** = ἐκλεκτός' ρ. κρίνω = χωρίζω, ἐκλέγω. —
δρηστήρ = ὑπηρετής (ρ. δρω). — **πίσυρες** ε' 70. — **φῶς** α 324. — **ἔα-
σιν** = εἰδὲν. — **ἄριστοι** = εὐγενεῖς. — **ἅμα** = μαζί. — **δοῖω** = δύο. —
δαήμων = εἰδικός. — **δαιτροσύνη** = ἡ τέχνη τοῦ τεμαχίζειν τὸ κρέας'
(δαιτρός' α 141). — **εἰ ἀντήσομεν τῶν** = ἔάν συναντήσωμεν αὐτούς. —
μή' ἐνδοιαστ. πρότασις ἐκ ρήμ. ἐννοουμένου δέδοικα. — **πολύπικρα
καὶ αἰνὰ** = κατὰ τρόπον πολὺ πικρὸν καὶ φοβερόν. — **ἀποτίσειαι** ἀπο-
τίνομαι = ἐκδικουμαι, τιμωρῶ. — **βία** = βιαιοπραγία. Τὸ νόημα : φο-
βοῦμαι, μήπως ἡ ἐκδίκησις, τὴν ὁποίαν μελετᾷς ἐναντίον τῶν μνηστή-
ρων, προκαλέσῃ τὴν καταστροφὴν σου. — **ἀμύντωρ** = βοηθός. — **φρά-
ξεν'** φράζομαι = συλλογίζομαι. — **ὃ κέν τις ἀμύνη'** ὅστις ἂν = ὁ
ὁποῖος θὰ ἤδύνατο γὰρ μᾶς βοηθήσῃ. — **πρόφρονι θυμῷ** = με προθυμίαν.

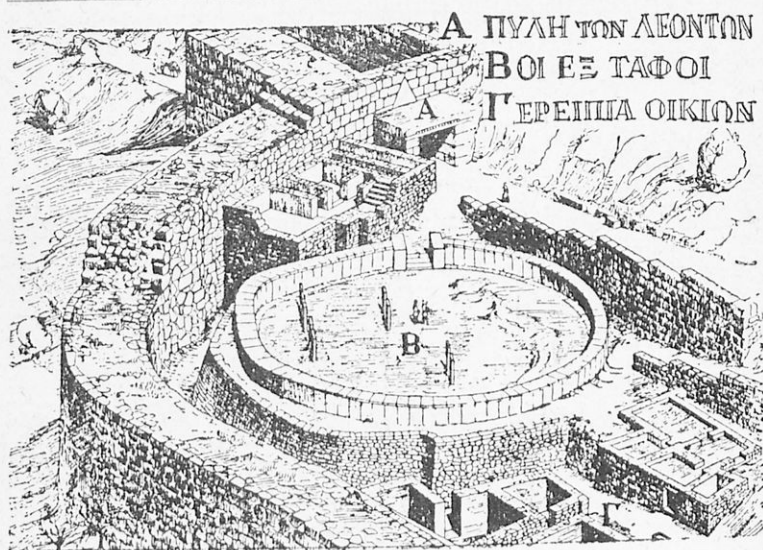
258 - 265. — σύνθεο· ρ. συντίθημι = προσέχω και κατανοώ.—
 ἀρκέσει· ἀρκῶ = βοηθῶ.— ἐσθλῶ τούτω ἐπαμύντορε· ὀνομαστ.
 δυϊκ.— τοὺς ἀγορευεῖς = τοὺς ὁποίους ἀναφέρεις.— ὕψι· ἐπίρρ.=
 ὑψηλά.— καθημένω περ = μολοντί κάθηγται.— ὦ = οἱ ὅποιοι, δηλ.
 οἱ δύο ἐπαμύντορες.— κρατέουσι· μετὰ δοτικ. = κυβερνώσι.

β) — Ἐπικὸς τύπος τοῦ κείμαι εἰς τὸ γ' πληθ. κέονται.

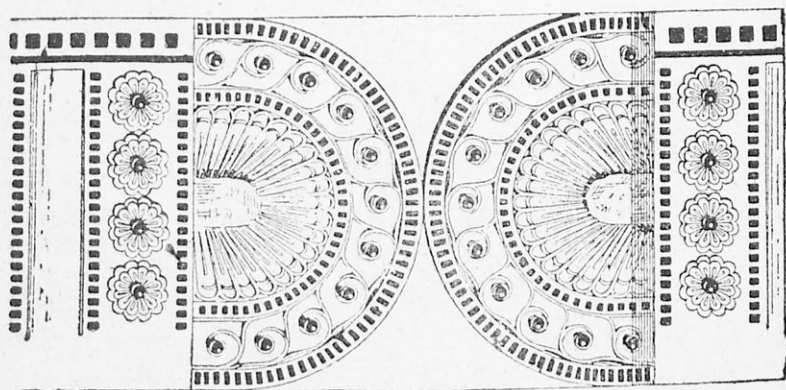
— Δυϊκὸς ἀριθμ. τοῦ ἐγώ : νῶι(ν).

— Γ' πληθ. τοῦ εἰμί : ἔασι(ν).

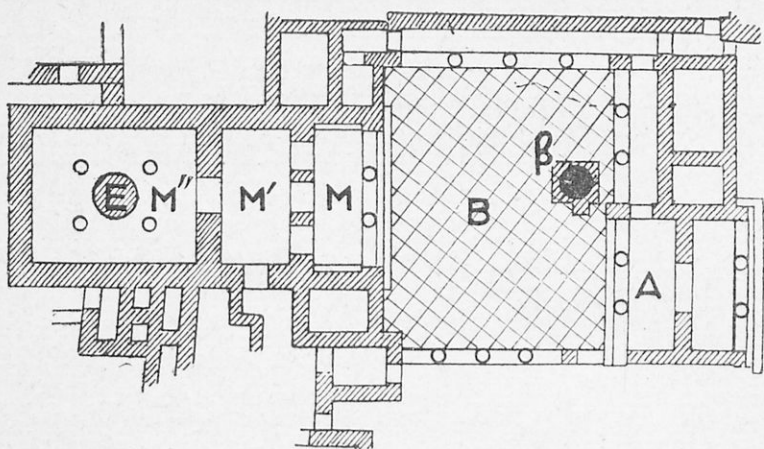
γ) — χειρας αἰχμητήν και ἐπίφρονα βουλήν : Κατὰ τὸν Ὀμη-
 ρον τύπος ἰδεώδους βασιλέως εἶναι ὁ συνδυάζων τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς με-
 τὴν πολεμικὴν ἀνδρείαν. Κατ' ἄλλην ἔκφρασιν τοῦ Ὀμήρου ὁ ἀρχηγὸς
 ἐνὸς λαοῦ πρέπει νὰ εἶναι «ἀγαθὸς βασιλεὺς κρατερός τ' αἰχμητής». —
 Ἔξ δὲ δρασητῆρες... : Οἱ μνηστήρες ἔχοντες μαζί και τὴν ἀκολουθίαν
 των ἀπὸ θεράποντας και κήρυκας ἀπετέλουν μέγαν ἀριθμὸν και ἦσαν
 ἤδη ἐχθροὶ ἐπικίνδυνοι διὰ τὸν Ὀδυσσεά. Ἄλλ' ἡ βεβαίωσις τοῦ Ὀδυσ-
 σέως, ὅτι δύο ἀκατάβλητοι ἐπαμύντορες, ὁ Ζεὺς και ἡ Ἄθηνα, θὰ βοη-
 θήσουν τοὺς ἐκδικητὰς, προεξαγγέλλει τὴν εὐτυχῆ λύσιν τοῦ δράματος,
 τὸ ὅποιον ἐτάραξε τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεως.

Εικ. 1. Ο κυκλικός περίβολος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Μυκηθῶν, ὅπου οἱ τάφοι τῶν βασιλέων, καὶ μέρους τῆς ἀκροπόλεως τῶν Μυκηθῶν.
(Ἀναπαράστασις)

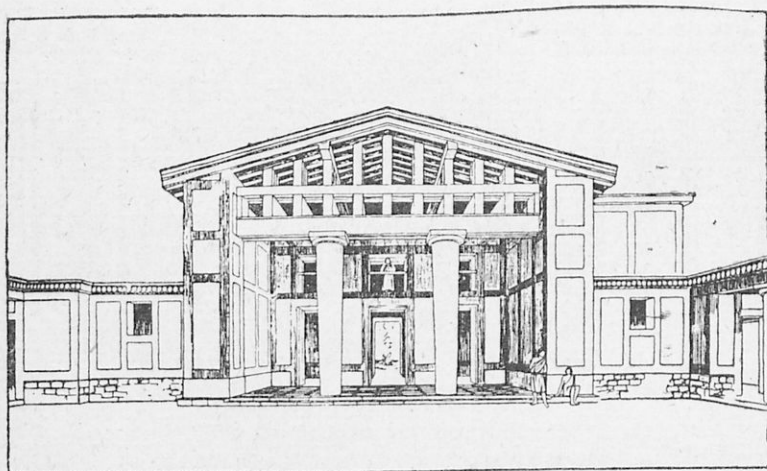

Εικ. 2. Διακόσμησης τοίχων.
Πλάξ ἐξ ἀλαβάστρου ἀποτελοῦσα τὸν καθ' Ὀμηρον «θριγκὸν κυάνοιο» καὶ εὑρεθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ δώματος τοῦ ἐν Τίρυνθι μεγάρου.

Ειχ. 3. Σχέδιον μεγάρου.

- A. Πρόπυλον αὐλῆς τοῦ ἀνακτόρου
- B. Αὐλὴ τοῦ ἀνακτόρου
- β. Βωμὸς
- Μ. Αἴθουσα δώματος
- Μ' Πρόδομος
- Μ'' Κυρίως μέγαρον
- Ε. Ἔσχαρη

Ειχ. 4. Ἐξωτερικὸν μεγάρου (ἀναπαράστασις)

Εἰκ. 5. Παιγνίδιον πεσσῶν.
(Ἐναπαράστασις ἐξ ἀρχαίου ἀγγείου)

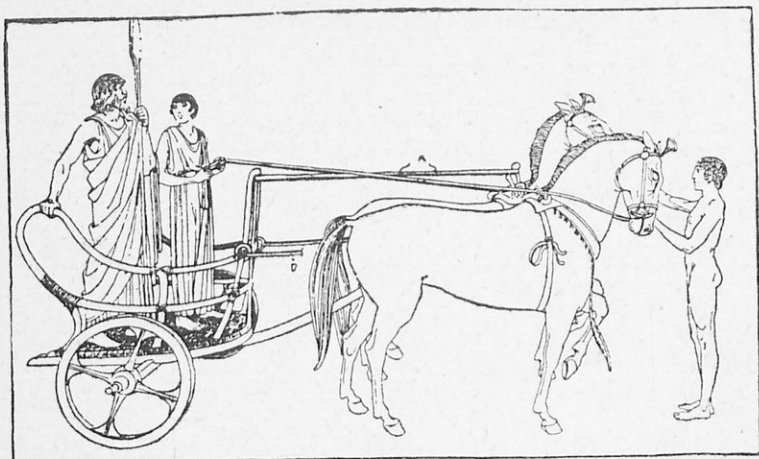
Εἰκ. 6. Μυκηναϊκὰ ἀγγεία.

- A. Ἀγγεῖον τύπου κρατήρος
B. Μυκηναϊκὴ πρόχους.

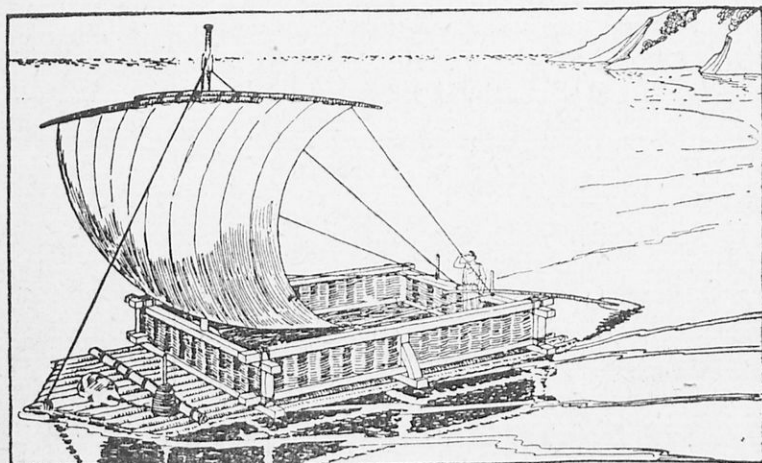

Εἰκ. 7. Ἀρχαῖοι πολεμιστὰί φέροντες πήληκα μὲ λόφον καὶ φάλους ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Φοροῦν θώρακα, κάτωθεν τοῦ ὀποίου φαίνεται ὁ χιτῶν, καὶ κρατοῦν ἀσπίδα καὶ δόρυ.

(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου ἐκ Μυκηνῶν)

Εἰκ. 8. Ἄρμα (ἀναπαράσταις)

Εἰκ. 9. Ἡ σχεδιά τοῦ Ὀδυσσεύς.

(Ἄναπαράσταις κατὰ περιγραφήν τῶν στίχ. ε 234 - 251)

Ἰ. Ὑπέθυμος ἐπὶ τῆς διορθώσεως τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν ὁ φιλόλογος
ΝΙΚ. ΕΜΜ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

0020556704

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στοιχειοθεσία καὶ ἐκτύπωση: Ἑλληνικῆς Ἐκδοτικῆς Ἑταιρείας.
Ἑκμετάλλευσις: Ἀλεξάνδρου Φιλοπούλου

